

Uradni list

Evropske unije

C 325

Zvezek 49

Slovenska izdaja

Informacije in objave

30. december 2006

<u>Obvestilo št.</u>	Vsebina	Stran
	I <i>Informacije</i>	
	.....	
	II <i>Pripravljalni akti</i>	
	Evropski Ekonomsko-socialni odbor	
	431. plenarno zasedanje 13. in 14. decembra 2006	
2006/C 325/01	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe xxx/2006 o zdravilih za pediatrično uporabo, ki spreminja Uredbo (EGP) št. 1768/92, Direktivo 2001/20/ES, Direktivo 2001/83/ES in Uredbo (ES) št. 726/2004 COM(2006) 640 konč. — 2006/0207 (COD)	1
2006/C 325/02	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu Direktive Sveta o spremembah Direktive Sveta 2002/38/ES glede obdobja uporabe ureditve davka na dodano vrednost, ki se uporablja za storitve radijskega in televizijskega oddajanja ter za določene elektronsko opravljene storitve COM(2006) 739 konč. — 2006/0209 (COD)	2
2006/C 325/03	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o postopkih in povezavah med EU in nacionalnimi upravami	3
2006/C 325/04	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije — Obnovljena turistična politika EU: na poti k močnejšemu partnerstvu za evropski turizem COM(2006) 134 konč.	11
2006/C 325/05	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sprostivni in krepitvi evropskega potenciala za raziskave, razvoj in inovacije	16

SL

Cena:
18 EUR

(Nadaljevanje na naslednji strani)

<u>Obvestilo št.</u>	Vsebina (nadaljevanje)	Stran
2006/C 325/06	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o označevanju naprav za upravljanje ter kontrolnih in opozorilnih svetilk za dvo- ali trikolesna motorna vozila (kodificirana različica) COM(2006) 556 konč. — 2006/0175 (COD)	28
2006/C 325/07	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu — Za trajnostni evropski vinski sektor COM(2006) 319 konč.	29
2006/C 325/08	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1698/2005 o podpori za razvoja podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) COM(2006) 237 konč. — 2006/0082 (CNS)	35
2006/C 325/09	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. .../... o prehranskih in zdravstvenih podatkih o živilih COM(2006) 607 konč. — 2006/0195 (COD)	37
2006/C 325/10	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe ES št. .../... o dodajanju vitaminov, mineralov in nekaterih drugih snovi živilom COM(2006) 606 konč. — 2006/0193 COD	40
2006/C 325/11	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o Uredbi Sveta o spremembi uredb (EGS) št. 404/93, (ES) št. 1782/2003 in (ES) št. 247/2006 v zvezi s sektorjem banan COM(2006) 489 konč. — 2006/0173 (CNS)	41
2006/C 325/12	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, in Uredbe Sveta (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 COM(2005) 676 konč. — 2005/0258 (COD)	43
2006/C 325/13	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o prostovoljnem delu — Vlogi in vplivu v evropski družbi	46
2006/C 325/14	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o poročilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru o izvajanju partnerstva za rast in delovna mesta: Evropa — Središče odličnosti za družbeno odgovornost podjetij COM(2006) 136 konč.	53
2006/C 325/15	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o otrocih kot posrednih žrtvah nasilja v družini	60
2006/C 325/16	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Strategiji EU o otrokovih pravicah naproti COM(2006) 367 konč.	65
2006/C 325/17	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu Uredbe Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 2201/2003 glede pristojnosti in o uvedbi pravil v zvezi s pravom, ki se uporablja v zakonskih sporih COM(2006) 399 konč.	71

2006/C 325/18	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o izboljšanju varnosti dobavne verige COM(2006) 79 konč. — 2006/0025 (COD)	73
2006/C 325/19	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: akcijski načrt za e-upravo i2010: pospeševanje e-uprave v Evropi za dobro vseh COM(2006) 173 konč.	78
2006/C 325/20	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2006/.../ES o tehničnih zahtevah za plovila, namenjena za plovbo po celinskih plovnih poteh COM(2006) 646 konč. — 2006/0210 (COD)	82
2006/C 325/21	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o Predlogu uredbe Evropskega Parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (EGS) št. 3922/91 o uskladitvi tehničnih predpisov in upravnih postopkov na področju civilnega letalstva COM(2006) 645 konč. — 2006/0209 (COD)	83

II

(Pripravljalni akti)

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

431. PLENARNO ZASEDANJE 13. IN 14. DECEMBRA 2006

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe xxx/2006 o zdravilih za pediatrično uporabo, ki spreminja Uredbo (EGP) št. 1768/92, Direktivo 2001/20/ES, Direktivo 2001/83/ES in Uredbo (ES) št. 726/2004

COM(2006) 640 konč. — 2006/0207 (COD)

(2006/C 325/01)

Svet je 9. novembra 2006 sklenil, da v skladu s členom 95 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Predsedstvo Odbora je strokovno skupino za notranji trg, proizvodnjo in potrošnjo zadolžilo za pripravo dela Odbora na tem področju.

Zaradi nujnosti zadeve je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 13. decembra) imenoval go. HEINISCH za glavno poročevalko ter mnenje sprejel s 125 glasovi za in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklep

1.1 Sklep Sveta 2006/512/ES, ki je bil sprejet 17. julija 2006 in spreminja Sklep Sveta 1999/468/ES, temelji na členu 202 Pogodbe. Sklep 2006/512/ES je uvedel nov način izvajanja izvedbenih pristojnosti, imenovan regulativni postopek s pregledom.

1.2 Vse zakonodajne akte, ki še niso sprejeti in se bodo po začetku veljavnosti sklepa komitologije 2006/512/ES nanašali na regulativni postopek temeljnega akta, ki je bil sprejet v skladu s postopkom soodločanja v okviru člena 251 Pogodbe, vendar še ni bil uzakonjen, je treba ustrezno spremeniti. Ta Uredba xxx/2006 o zdravilih za pediatrično uporabo je bila formalno sprejeta 23. oktobra 2006, vendar še ni bila objavljena v Uradnem listu Evropske unije in zato še ni začela veljati.

1.3 Predloženi predlog Komisije spreminja Uredbo xxx/2006 o zdravilih za pediatrično uporabo v tem smislu, da se predvidi sprejetje teh dveh izvedbenih ukrepov, namreč člena 20(2) in člena 49(3), z novim regulativnim postopkom s pregledom, saj bosta dopolnila uredbo z dodajanjem novih nebitnih elementov:

- v členu 20(2), z namenom natančne opredelitve razlogov za odobritev odloga, in
- v členu 49(3), v zvezi z najvišjimi zneski ter pogoji in načini pobiranja denarnih kazni.

2. Priporočilo

2.1 Predlog Komisije je povsem v skladu s postopki in predpisi, ki Komisiji dodeljujejo izvedbene pristojnosti. EESO brez pridržkov podpira predlog Komisije.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu Direktive Sveta o spremembah Direktive Sveta 2002/38/ES glede obdobja uporabe ureditve davka na dodano vrednost, ki se uporablja za storitve radijskega in televizijskega oddajanja ter za določene elektronsko opravljene storitve

COM(2006) 739 konč. — 2006/0209 (COD)

(2006/C 325/02)

Svet je 30. novembra 2006 sklenil, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predsedstvo Odbora je strokovno skupino za ekonomsko in monetarno unijo ter ekonomsko in socialno kohezijo zadolžilo za pripravo dela Odbora na tem področju.

Zaradi nujnosti zadeve je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 imenoval g. BURANIJA za glavnega poročevalca ter mnenje sprejel s 102 glasovi za in 4 vzdržanimi glasovi.

1. Uvod

1.1 Svet je 7. maja 2002 sprejel Direktivo 2002/38/ES za spremembo osnovne Direktive 77/388/EGS, s katero se uvaja ureditev davka na dodano vrednost. Sprememba se nanaša na uporabo davka na dodano vrednost za radijske in televizijske storitve ter za nekatere elektronsko opravljene storitve; vsebuje vrsto določb, ki bi prenehale veljati 30. junija 2006, če njihove veljavnosti ne bi podaljšali.

1.2 Ob sprejetju direktive je Svet predvidel pregled določb o kraju opravljanja storitev ter nekaterih drugih določb o olajšavah za podjetja iz tretjih držav v roku treh let, torej pred potekom veljavnosti direktive. Komisija je 25. maja 2006 objavila poročilo, v katerem potrjuje učinkovitost sprejetih ukrepov in predlaga podaljšanje njihove veljavnosti do 31. decembra 2008. Vendar pa je Svet sklenil, da podaljšanje veljavnosti omeji do 31. decembra 2006.

1.3 Komisija opozarja, da bi prenehanje veljavnosti ukrepov, določenih v direktivi, imelo „nezaželene posledice“, kar je lepo-

rečje za to, da bi na tem področju nastala pravna praznina, če ne bi bili dani novi predlogi. Nadalje Komisija ugotavlja, da zaradi počasnih zakonodajnih postopkov na davčnem področju pred letom 2006 ni mogoče določiti novih ukrepov, ki bi nadomeščali direktivo; zato vnovič predlaga, da se veljavnost direktive podaljša do 31. decembra 2008.

2. Stališče Odbora

2.1 Odbor je seznanjen z motivi, ki jih navaja Komisija, in meni, da za zdaj ni razloga, da bi se temeljiteje ukvarjali z določbami direktive. Ob upoštevanju dejstva, da so zakonski predpisi za ta sektor nujno potrebni, in ker zaupa v utemeljenost trditev Komisije glede učinkovitosti veljavnih predpisov, lahko EESO predlog za podaljšanje le **odobrava**. Zaradi dolgotrajnih zakonodajnih postopkov na davčnem področju poleg tega meni, da bi dveletni rok, torej do 31. decembra 2008, komajda lahko zadoščal oz. da je kratkomalo prekratek, da bi omogočal pripravo novih predlogov na tem področju.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o postopkih in povezavah med EU in nacionalnimi upravami

(2006/C 325/03)

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 19. januarja 2006 sklenil, da bo v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravil mnenje o naslednji temi: *Postopki in povezave med EU in nacionalnimi upravami*

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 14. novembra 2006. Poročevalec je bil g. van IERSEL.

Odbor je mnenje sprejel na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 14. decembra) s 102 glasovi za, 5 glasovi proti in 48 vzdržanimi glasovi.

1. Povzetek

1.1 Svet ministrov ima odločilno vlogo v procesu odločanja v EU. Toda o nacionalnem usklajevanju in oblikovanju politik se na ravni EU ni nikoli poglobljeno razpravljalo. Delitev suverenosti je edinstvena lastnost EU, to pa pomeni, da EU na mnogih področjih potrebuje pregledno upravljanje na več ravneh. EESO meni, da so dobro opredeljeni in učinkoviti nacionalni politični in upravni postopki v državah članicah skupaj z boljšo pripravo, izvajanjem in uveljavljanjem zakonodaje sestavni del dobrega upravljanja v EU. Na ta način se poveča tudi preglednost ter razjasni vpliv zakonodaje in politik EU na celotno družbo. Analiza nacionalnih postopkov kaže bistvene razlike med državami članicami pri političnem in upravnem vodenju zadev EU. Tovrstna analiza bi morala spodbuditi razpravo o vladnih — političnih in upravnih — postopkih, ki se nanašajo na EU, poudarila pa bi lahko najzanimivejše in najboljše prakse. Odprta razprava po vsej Evropi o tem, kako najbolje obravnavati evropske zadeve na nacionalni ravni, bo prispevala tudi k razpravi o boljši pripravi, izvajanju in uveljavljanju zakonodaje. EESO se zavzema za stalno proučevanje nacionalnih upravnih praks in postopkov.

2. Uvod

2.1 EESO je leta 2005 sprejel mnenje o boljši pripravi zakonodaje in mnenje o izboljšanju izvajanja in uveljavljanja zakonodaje. Obe mnenji temeljita na načelu, da je v pravni državi dober zakon tisti, ki ga je mogoče uveljavljati in izvajati⁽¹⁾. Zakonodaja EU mora nastajati v preglednem, demokratičnem in odprtem procesu, ki krepi legitimnost EU. Del tega procesa so tudi notranji postopki vlad.

2.2 Žal je mogoče opaziti, da po mnogih letih evropskega povezovanja številne države članice v oblikovanje notranjih politik na področjih, na katerih so se zavezale skupnim politikam in izvajanju odločitev, ki so rezultat skupnih postopkov

odločanja, še niso dovolj vključile zakonodaje in politike EU kot politične in upravne ravni.

2.3 V procesu priprave, prenosa in izvajanja zakonodaje imajo države članice glavno vlogo. To pomeni, da je način, na katerega države članice vodijo te procese, prav tako bistven: boljša kot je organizacija, boljši je končni rezultat za EU, lastne interese držav članic in celotno družbo.

2.4 Evropske zadeve je treba na državni ravni nujno obravnavati na učinkovit in pregleden način, ker mora 25 držav članic, vsaka z lastno upravno kulturo in tradicijo ter vodenjem postopkov, spoštovati isti pravni red, ki ima podobne zahteve glede oblikovanja, prenosa, izvajanja in uveljavljanja zakonodaje EU.

2.5 O nacionalni koordinaciji in oblikovanju politik se na ravni EU ni nikoli poglobljeno razpravljalo, delno zaradi načela subsidiarnosti, deloma pa zaradi pomanjkanja pravega zanimanja v organih odločanja v Bruslju in glavnih mestih. Zanimivo je, da tudi akademski krogi razen nekaterih izjem temu vidiku niso posvečali veliko pozornosti. Vendar pa je jasno, da način organizacije in delovanja nacionalnega usklajevanja in oblikovanja politike lahko bistveno vpliva na odločanje v Bruslju, s tem pa na prenos in uporabo zakonodaje EU. Zato je treba v razpravah o boljši pripravi zakonodaje in izvajanju upoštevati tudi organiziranost nacionalnega usklajevanja in oblikovanja politik.

2.6 To je več kot le tehnično vprašanje. Gre za politično zadevo, saj je zaželeno razprava o izboljšanju organizacije in notranjih postopkov v državah članicah ter o morebitni ponovni opredelitvi odgovornosti držav članic in Komisije. Poleg tega je treba v državah članicah poskrbeti za preglednost in dostopnost teh postopkov, da se izboljša komunikacija med EU in družbo ter odpravi nerazumevanje in nezaupanje med državljani.

⁽¹⁾ UL C 24, 31. 1. 2006.

2.7 Komisija je z razpravo o nacionalnih postopkih precej oklevala iz razumljivih razlogov. Vendar pa je leta 2001 podala ustrezno ugotovitev ⁽²⁾: „Čas je, da priznamo, da je Unija prešla z diplomatskega na demokratičen proces in da njene politike segajo globoko v nacionalne družbe in vsakdanje življenje. Svet mora razviti sposobnost za usklajevanje vseh vidikov politike EU tako na lastni kot tudi na državni ravni.“

2.8 Priporočilo Komisije iz leta 2004 daje glede prenosa zakonodaje EU praktične predloge, ki se neposredno nanašajo na države članice, z namenom spodbujati pravilno uporabo in uveljavljanje zakonodaje EU, ki je bila sprejeta ⁽³⁾. Nekateri predlogi so lahko v veliko pomoč tudi pri izboljševanju nacionalnih mehanizmov usklajevanja in oblikovanja politik v okviru priprave zakonodaje EU in izvajanja dogovorjenih političnih ciljev.

2.9 Potreba po poenostavitvi nacionalnih političnih in upravnih postopkov v državah članicah se je nedvomno povečala po:

- uvedbi kazalnikov o rezultatih izvajanja zakonodaje EU,
- vključitvi EU v vedno večje število področij,
- pogajanjih o ustavni pogodbi in
- širitvi Unije ter perspektive pristopov novih držav v prihodnosti.

Toda še vedno je treba opraviti veliko dela.

3. Splošni okvir

3.1 EU ni država in tudi ne namerava postati država. Komisija je osrednje telo, ki ima pravico do pobude na natančno opredeljenih področjih. Svet ima glavno besedo pri odločanju o zakonodaji in proračunu, na katera pa lahko pogosto močno vplivata Evropski parlament kot sozakonodajalec in Sodišče Evropskih skupnosti kot varuh zakonodaje EU. Tako nima noben organ odločilne vodilne vloge. EU je pravzaprav zelo kompleksen sistem medsebojnih odvisnosti mnogih akterjev in je edinstvena, ker je ustvarila mrežo nacionalnih in zveznih odgovornosti.

3.2 Delitev suverenosti je prav tako edinstvena lastnost EU. To pa pomeni, da EU na mnogih področjih potrebuje pregledno upravo na več ravneh, vendar posledice za vodenje in upravljanje njenih sestavnih delov — držav članic — še zdaleč niso jasne ⁽⁴⁾. Do tega prihaja v primerih deljene odgovornosti med državami članicami in „Brusljem“, pa tudi pri samostojnih

odgovornostih posameznih držav članic, na primer pri uresničevanju lizbonske strategije.

3.3 V zadnjih desetletjih je EU postala dejavna na vedno več področjih. Gre za dinamičen proces, v katerega so vpletene nacionalne prestolnice in vedno bolj tudi regionalna telesa, socialni in gospodarski akterji ter civilna družba. Nedavno so se začeli izvajati ukrepi v okviru „tretjega stebra“, tj. področja pravosodja in notranjih zadev. Toda Komisija na teh področjih trenutno še ne more izvajati postopkov za ugotavljanje kršitev v državah članicah, da bi odpravila pomanjkljivosti v izvajanju na nacionalni ravni ⁽⁵⁾.

3.4 Kljub pogosto neposrednemu vplivu zakonodaje in odločanja EU na posamezne državljane, podjetja in organizacije Evropska unija v mnogih državah članicah na splošno še vedno velja za mednarodno telo, ki je zunaj države, v nekaterih državah članicah pa celo v celoti za zunanjo politiko. Pogosti posledici tega sta zmeda in odtujenost, ki ima nasprotni učinek od zaželenega. Težave, s katerimi se EU srečuje na politični in upravni ravni v državah članicah, so večinoma posledica takšnega mišljenja.

3.4.1 Na politični ravni imata odločilen pomen položaj in vloga nacionalnih parlamentov. Še vedno so pogoste vrzeli med stopnjo njihove obveščenosti in vključenosti ter postopkom odločanja na ravni EU, kar povečuje tudi vrzel med EU in družbo.

3.4.2 Drug dejavnik je razlika v dojemanju in vključenosti politikov, nacionalnih uprav in vpletenih zasebnih akterjev.

3.4.3 Tretja težava je pomanjkanje preglednosti pri oblikovanju politik, zaradi česar lahko pride do nejasnosti glede načina in odločilnega trenutka, v katerem so opredeljena in dogovorjena nacionalna stališča, tako na nacionalni ravni kot na ravni EU. Primer za to so evropski oddelki v različnih ministrstvih, ki so bolj ali manj ločeni od oddelkov, odgovornih za notranjo politiko, čeprav obravnavajo temeljna vprašanja, ki se ne nanašajo samo na usklajevanje. To lahko negativno vpliva na dojemljivost in pozornost notranje politike za evropske vidike. Podobne težave usklajevanja obstajajo med stalnimi odbori v nacionalnih parlamentih.

3.4.4 Četrto težavo predstavlja odločanje o evropskih vprašanjih na nacionalni ravni, ki je prepogosto ločeno od izvršnih direktij ali agencij in veliko preveč oddaljeno od regionalnih in lokalnih teles.

⁽²⁾ Bela knjiga o upravljanju v EU, COM(2001) 428 konč.

⁽³⁾ Priporočilo Komisije z dne 12. julija 2004 o prenosu direktiv o notranjem trgu v nacionalno zakonodajo (2005/309/ES).

⁽⁴⁾ *Coordinating European Union Affairs: How do different actors manage multi-level complexity?*, Adriaan Schout in Andrew Jordan, 29. maj 2006. Študija analizira usklajevalne postopke v Komisiji, Nemčiji, Veliki Britaniji in na Nizozemskem. Predstavlja široko paleto literature o področnih vidikih te splošne teme, kar kaže tudi na to, da še vedno ne obstaja celotna analiza postopkov v 25 državah članicah.

⁽⁵⁾ Glej neformalno srečanje ministrov s področja pravosodja in notranjih zadev, Tampere 20.–22. september 2006 o vprašanju „izboljšanja procesa odločanja na področju pravosodja in notranjih zadev“.

3.5 Primeri kažejo, da države članice nerade prilagajajo upravne in politične postopke. Če jih ne bodo prilagodile vedno bolj kompleksni in pomembni EU, lahko to povzroči neprestana trenja na različnih ravneh odločanja.

3.6 Posebni politični interesi, običaji ter nacionalna in strankarska politična retorika, ki so običajno prisotni, ustvarjajo umetno vrzel med odločitvami iz Bruslja ter zaznameni nacionalnimi interesi in postopki.

3.7 Iz tega dogajanja izvira poseben paradoks, da se vlade v EU, torej v „Bruslju“, sicer strinjajo o političnih ciljih in zakonodaji, nato pa jih zavrnejo takoj, ko o njih razpravljajo na nacionalni ravni.

3.8 Ta vrzel lahko povzroča zmedo med zainteresiranimi stranmi in v celotni družbi. Prav gotovo prispeva k resni krizi legitimnosti EU, saj obstaja neposredna povezava med kakovostjo in zanesljivostjo vodenja političnih ciljev EU na nacionalni ravni na eni ter javnim mnenjem in pričakovanji državljanov na drugi strani.

3.8.1 V tem pogledu EESO poudarja, da se za morebitno krizo legitimnosti Unije v prvi vrsti ne smejo kriviti težave s komunikacijo. Če želi Unija ponovno pridobiti zaupanje svojih državljanov, mora predvsem čim prej rešiti pereče probleme, s katerimi se srečuje.

3.9 V zvezi s tem je treba pripomniti, da številne organizacije socialnih partnerjev in civilne družbe kažejo bolj ali manj podobna nasprotja v obravnavanju „bruseljskih“ in nacionalnih zadev.

3.10 Ugled EU je lahko ogrožen zaradi kritik na nacionalni ravni, usmerjenih večinoma proti „Bruslju“ in Komisiji, redko pa proti samim državam članicam, ki so glavni akterji v procesu povezovanja.

3.11 Nacionalni lobiji običajno ravnavo enako, ko gre za prenos in izvajanje skupne zakonodaje. Včasih je njihovo ravnanje posledica priložnosti, ki se jim ponudi s težavnimi kompromisi v Svetu, ki dajo državam več svobode pri odločanju, v drugih primerih pa preprosto izkoristijo neupravičene možnosti, ki jih ustvarijo nacionalni zakonodajalci in ki vodijo v pretirano natančnost in selektivnost.

3.12 Nacionalno usmerjenost v zadevah EU spodbuja tudi težnja k rabi mehkejših instrumentov namesto strogih pravnih instrumentov, na primer odprte metode usklajevanja: več kot je svobode za nacionalno interpretacijo, večje bodo razlike med državami.

4. Usklajevanje na nacionalni ravni

4.1 Videti je, da so se do nedavnega v mnogih državah članicah poenostavljanja procesov in postopkov na nacionalni ravni lotevali predvsem s spontanim razvojem znotraj enega ali med posameznimi ministrstvi, ne da bi si prizadevali za dobro organiziran pristop. Vse države članice razvijajo bolj ali manj organizirane usklajevalne postopke (in ustrezna telesa), ki pa v veliko primerih pokrivajo le zadnjo stopnjo postopka nacionalnega odločanja. Predhodne stopnje so pogosto slabše organizirane.

4.2 Takšne razmere izražajo kompleksen model medvladnega sodelovanja, ne pa dinamičnega procesa priprave zakonodaje EU in zapletenih političnih pogajanj. Evropsko povezovanje je v resnici ustvarilo razširjene in močne stike z neštetimi povezavami med vsemi akterji iz javnega in zasebnega sektorja, ki se ukvarjajo s pripravo zakonodaje ter upravnimi pogajanjmi in postopki v Evropi. Pri pripravi evropske zakonodaje obstajajo številne medsebojne povezave, vključno s posvetovanji s strokovnjaki in zainteresiranimi stranmi, pri pogajanjih o novi zakonodaji, pri prenosu, izvajanju in uveljavljanju sprejete zakonodaje, ohranjanju prava Skupnosti, kar opravljajo nacionalni pravosodni organi in Sodišče Evropskih skupnosti, in nena zadnje pri razpravah z evropskimi zakonodajnimi organi o izkušnjah posameznih držav s pravom Skupnosti. Ti procesi zahtevajo tudi visoko stopnjo strokovnosti v celotni organiziranosti nacionalnih uprav.

4.3 Potreba po ustreznem vodenju in usklajevanju na nacionalni ravni ter učinkovitem mednarodnem povezovanju je vse večja, saj so politični cilji in odločanje EU tesno povezani in prepleteni z nacionalnimi političnimi cilji. Lizbonska strategija je dober primer za to: opredeljena je bila na ravni EU, toda v praksi je odločanje na ravni EU omejeno le na del strategije. Odgovornost za glavne vidike je v rokah držav članic. Toda končni rezultat postane negotov, ko zaradi pomanjkanja obveznih interaktivnih postopkov med EU in nacionalnimi politikami države članice ne izvedejo sklenjenih ciljev ali jih izvedejo le delno.

4.4 Krepitev evropskega povezovanja, ki so jo podprla številna zasedanja vrha EU in zasedanja Sveta v tesnem sodelovanju z Evropsko komisijo, bi se morala odražati v političnih in upravnih organizacijah držav članic. Toda na tem področju obstajajo med posameznimi državami članicami velike razlike⁽⁶⁾. Zaradi zgodovinskega razvoja v posameznih državah se razlike pojavljajo v skoraj vseh vidikih političnega življenja in vladanja.

⁽⁶⁾ „De Omzetting van Europese richtlijnen: Instrumenten, technieken en processen in zes lidstaten vergeleken“ (prenos evropskih direktiv: primerjalna študija instrumentov, tehnik in procesov v šestih državah članicah), prof. dr. B. Steunenberg in prof. dr. W. Voermans, Univerza v Leydnu, Nizozemska, 2006. Poleg poglobljene analize in priporočil glede razmer na Nizozemskem, primerjalna študija obravnava Dansko, Francijo, Nemčijo, Italijo, Španijo in Veliko Britanijo.

4.5 K tem vidikom sodijo postopki in osnovni koncepti vlade, hierarhija med ministrstvi, kakovost ministrstev in centralizirani oz. decentralizirani sistemi.

4.6 Najbolj očitne politične razlike med državami članicami v zvezi z EU obstajajo zlasti v:

- položaju in moči ministrskega predsednika oz. predsednika vlade;
- vlogi in funkciji vladnih ministrov;
- odnosu med predsednikom vlade in zunanjim ministrom in/ali ministrom za evropske zadeve;
- koalicijskih vladah ali večinskih vladah in njihovih prednostnih nalogah;
- odnosu med vlado in parlamentom ter vlogi nacionalnega parlamenta v procesu evropskega povezovanja;
- tem, kako resno jemljejo boljšo pripravo in izvajanje zakonodaje EU.

4.7 Podobne razlike se pojavljajo v zvezi s pristojnostjo in delovnimi metodami med ministrstvi in v njih, in sicer v:

- organizaciji kabineta ministrskega predsednika oz. predsednika vlade in njegovem institucionalnem položaju;
- obstoju in razširjenosti nepremagljivih ovir v „evropskih“ in drugih oddelkih ministrstev;
- trenutku, ko ministrstva pokažejo resnično zanimanje za določen predlog;
- stopnji in ravni usklajenosti glede „Bruslja“;
- trenutka, ko se začne usklajevanje glede določenega predloga;
- vlogi ministrstva za zunanje zadeve in, glede na to, stopnji neodvisnosti drugih ministrstev;
- (stalnem) usposabljanju javnih uslužbencev;
- načinu posvetovanja v fazah pogajanj in izvajanja z zainteresiranimi stranmi v družbi;
- načinu izvajanja direktiv — bodisi v okviru formalnega nacionalnega pravnega reda bodisi z manj strogimi vladnimi uredbami.

4.8 Delitev dela med nacionalnimi ministrstvi ima lahko tudi resne posledice za Svet. V Svetu za konkurenčnost včasih na primer sodeluje štiri ali pet ministrstev na državo, kar onemogoča dolgoročno strategijo, ovira vodstvo in povzroča politično razdrobljenost.

4.9 Situacija se še bolj zaplete, kadar so tudi pristojnosti razdeljene, kot v zveznih sistemih, med nacionalno in regionalno ravni. Kompleksni in včasih premalo pregledni odnosi med nacionalno in regionalno ravno lahko hitro povzročijo dodatno zmedo.

4.10 Neprimerni postopki Komisije in Sveta preprečujejo učinkovitost postopkov odločanja v državah članicah. Celo v primeru najbolj učinkovitih postopkov sprejemanja odločitev na nacionalni ravni nastanejo težave, če se najnovejši osnutki dokumentov Sveta pošiljajo tik pred sejo.

4.11 Različna delitev dela med ministrstvi in oddelki v posameznih državah članicah pogosto ovira učinkovito mednarodno povezovanje ali dolgoročno osebna razmerja med pristojnimi javnimi uslužbenci po vsej Evropi.

4.12 Še vedno lahko vsakodnevno opazimo, da ima velik del pravniških krogov in nacionalnih sodnikov, ki bi morali natančno upoštevati evropske pravne predpise, pomanjkljivo znanje. To pa nacionalnih uprav ne spodbuja k spontanemu sprejemanju EU kot politične in upravne ravni pri oblikovanju notranjih politik.

5. Sedanje stanje

5.1 Številni postopki za ugotavljanje kršitev, kar je ključna naloga Komisije za odstranjevanje pomanjkljivosti v izvajanju zakonodaje EU na nacionalni ravni, in širitev uspešnih kazalcev EU o rezultatih prenosa zakonodaje EU v nacionalno zakonodajo so okrepili zavest, da je treba nacionalne postopke prilagoditi zahtevam EU.

5.2 Proces uvedbe pravnega reda Skupnosti v desetih novih državah članicah do leta 2003 je zbudil podobno pozornost za to temo.

5.3 Predlagana ustavna pogodba si je med drugim prizadevala povezati nacionalne politične postopke s pripravo zakonodaje EU, med drugim z vključevanjem nacionalnih parlamentov v postopke EU že v začetnih fazah.

5.4 Kljub občasnim izboljšavam usklajevalnih postopkov je treba priznati, da večina nacionalnih uprav nerada spreminja interne birokratske postopke, zlasti nerade pa razpravljajo o svojih postopkih med seboj ali na ravni EU; pri tem se sklicujejo na načelo subsidiarnosti.

5.5 Poleg subsidiarnosti pogosto povzročata zaplete v odnosu med EU in državami članicami tudi cikel odločanja EU, ki je običajno drugačen od ciklusa nacionalnega oblikovanja politike.

5.6 Čeprav o prilagoditvah v usklajevalnem procesu razpravljajo države članice (⁷), še vedno obstajajo razlike v pristopu in postopkih med državami članicami.

5.6.1 Na Danskem, na primer, parlament že v začetni fazi sodeluje pri pripravi zakonodaje in politik EU, s čimer postane delo v EU sistematično bolj vidno in pregledno. Poleg tega so na Danskem že pred dlje časa učinkovito prilagodili upravne postopke in vzpostavili medsebojne povezave pri obravnavanju nacionalne zakonodaje in zakonodaje EU.

5.6.2 V Veliki Britaniji so sprejeli upravne postopke, s katerimi so evropske zadeve približali oblikovanju notranjih politik, med drugim tako, da so uvedli učinkovit mehanizem za usklajevanje med ministrstvi in vladnemu uradu podelili obsežen mandat za zakonodajo EU. Spodnji dom parlamenta ima možnost, da pregleda zakonodajo EU, zgornji dom pa dejavno sodeluje pri interpretiranju zakonodaje in politik EU.

5.6.3 V nasprotju s tem začne parlament v Franciji in Španiji sodelovati v poznejših fazah postopka, kar vpliva na položaj EU v javnih razpravah. Z zakonodajo in politikami EU se v prvi vrsti ukvarjata nacionalna uprava in politično vodstvo. Treba je omeniti, da so zaradi vedno večjega vpliva EU na Francijo velik del École nationale d'administration (ENA) preselili iz Pariza v Strasbourg.

5.6.4 Na Nizozemskem so določene neprijetne izkušnje z izvajanjem zakonodaje EU zbudile vedno večje zanimanje za vodenje in postopke v evropskih zadevah. Ravno kar poteka reorganizacija notranjih postopkov v ministrstvih, ki bo povezala „nacionalna“ in „evropska“ interesna področja, kar se je v praksi izkazalo za težaven proces. Enako velja za poskuse, da bi parlament učinkoviteje in bolj pravočasno vključili v evropske zadeve. V Luksemburgu so parlamentarne postopke uspešno prilagodili.

5.6.5 V novih državah članicah postopki, ki so bili uvedeni ali prilagojeni med pripravami na članstvo v EU v okviru vključevanja pravnega reda Skupnosti v nacionalno zakonodajo, rojevajo sadove, če niso bili vmes spremenjeni. Obsežen projekt tesnega sodelovanja med strokovnjaki iz starih in novih držav članic podpira nove države članice pri sprejemanju najboljših praks in izvajanju zakonodaje EU, kar lahko spodbudi prizadevanja za vključevanje evropskih zadev v začetne stopnje odločanja.

5.6.6 V zveznih sistemih, na primer v Nemčiji in Španiji, zagotovo ni preprosto premostiti vrzeli med regijami — zveznimi deželami in provincami — ter Evropo. Do resnih problemov pride včasih zlasti v primerih, kjer je izvajanje zakonodaje EU v izključni pristojnosti regij, kar velja za Nemčijo.

Vsaka nemška zvezna dežela ima v Bruslju svoje predstavništvo, da je bolj neposredno vpletena v evropske zadeve, ki so zanjo pomembne.

5.7 Uvedba in široka uporaba sistema „nacionalnih strokovnjakov“ kot trajnega procesa sodelovanja med nacionalnimi upravami in Komisijo lahko pomaga okrečiti plodno sodelovanje med nacionalno ravno in „Brusljem“.

5.8 Evropska komisija zagotavlja podporo številnim uspešnim mrežam sodelovanja med upravami držav članic ter med Evropsko komisijo in nacionalnimi upravami (npr. SOLVIT, potrošniške mreže itd.). Komisija prav tako vzpostavlja Informacijski sistem notranjega trga (Internal Market Information (IMI) system), ki bo upravam držav članic pomagal lažje uporabljati predpise o notranjem trgu.

5.9 Sistem „nacionalnih regulatorjev“ na raznih področjih, kot so konkurenca, telekomunikacije, energija in drugo, pripomore k zblizevanju pri izvajanju sprejetih politik EU v državah članicah.

5.10 Na splošno še naprej ostajajo razlike v pristopu držav, ki razvijajo nove strukture za izboljšanje sodelovanja med EU in nacionalnim vodenjem evropskih zadev, in državami, ki se doslej niso odločile za ponovni razmislek o organiziranosti in postopkih. Ti procesi so predvsem odvisni od politične volje.

6. Sklepi in priporočila

6.1 Sklepi

6.1.1 Način organizacije nacionalne uprave je odvisen od zgodovinskega razvoja v posamezni državi. Tako so razlike med državami prisotne skoraj pri vseh vidikih političnega in javnega življenja. V veliki meri bo tako ostalo tudi v prihodnosti. Toda te razlike ne bi smele biti nujno ovira pri prilagajanju ali celo zblizevanju postopkov in delovnih metod na področju priprave in izvajanja zakonodaje EU ter sprejetih politik EU.

6.1.2 EESO meni, da so dobro opredeljeni in učinkoviti nacionalni politični in upravni postopki skupaj z boljšo pripravo, izvajanjem in uveljavljanjem zakonodaje sestavni del dobrega upravljanja v EU.

6.1.3 Zato bi bilo zelo zaželeno, da se prilagajanje in izboljšave nacionalnih postopkov ocenjuje v povezavi s postopki na evropski ravni in prednostnimi nalogami EU na področju boljše priprave, izvajanja in uveljavljanja zakonodaje EU, saj je doseganje teh ciljev v veliki meri odvisno od ustreznega nacionalnega pristopa v vseh državah članicah.

(⁷) Glej Steunenberg in Voermans, Leyden, 2006.

6.1.4 Za organizacijo zadev EU v državah članicah so le-te odgovorne same. Velik korak naprej bi naredili, če bi politične sile in nacionalne uprave zadeve EU obravnavale kot sestavni del oblikovanja notranje politike in javno priznale, da same predstavljajo EU, ter temu ustrezno tudi ravnale. Odločilnega pomena pri tem je politična volja.

6.1.5 Takšen korak bi bil popolnoma v skladu s posebnostmi odnosa med politiko EU in nacionalnimi politikami ter njihovimi posledicami, ki se prepletajo in so med seboj odvisne bolj kot kdaj koli prej. Priznanje EU kot politične in upravne ravni v oblikovanju notranje politike bi lahko prispevalo tudi k boljšemu oblikovanju zakonodaje EU.

6.1.6 V nekaterih državah članicah, zlasti na Danskem, od nedavnega pa tudi v Luksemburgu, so predlogi Komisije uvrščeni na politični dnevni red v zgodnji stopnji. Sem spada tudi sistematična vključitev danskega parlamenta. V drugih državah članicah je predlagana podobna prilagoditev. Toda ugotovimo lahko, da ima večina nacionalnih parlamentov pri izvajanju politik EU določene zadržke.

6.1.7 Eden izmed ciljev predlagane ustavne pogodbe je bil vključevanje nacionalnih parlamentov v postopke EU v zgodnji fazi. V skladu s tem parlamenti v zadnjem času prejemajo predloge politik in zakonodaje EU neposredno od Komisije⁽⁸⁾. Te spremembe postopkov bodo zagotovo spodbujale nacionalne razprave o evropskih politikah in zakonodaji ter njihovih posledicah v večini državah članicah v zgodnejših fazah kot doslej.

6.1.8 Več poudarka na politični razpravi in posvetovanju v nacionalnem okviru v zgodnji fazi lahko spodbuja sodelovanje vlad pri pogajanjih o konkretnih vprašanjih.

6.1.9 Družba na splošno zahteva preglednost, ki lahko krepi zaupanje in legitimnost. Zato bi bilo zaželeno, da bi temu cilju prilagodili upravne in politične postopke v državah članicah na področju evropskih zadev. Učinkoviti in pregledni postopki ne bi le krepili pravne države, ampak bi prispevali tudi k boljši komunikaciji med EU in poslovnimi krogi, socialnimi partnerji in civilno družbo, ustvarjali boljše razumevanje in nenazadnje udeležbo in zavzetost⁽⁹⁾.

6.1.10 Zato sta preglednost in komuniciranje bistvenega pomena tudi za sedanje in novo posvetovanje zainteresiranih zasebnih skupin v državah članicah, ki se jih včasih podcenjuje.

6.1.11 Izboljšanje zakonodajnega okvira je prednostna naloga vseh institucij. Mednje spadata tudi povezanost enotnega trga in od leta 2000 izvajanje lizbonske strategije. Vse te cilje bomo lažje dosegli, ko bodo procesi odločanja na nacionalni ravni in na ravni EU med seboj učinkovito povezani.

6.1.12 Čeprav je načelo subsidiarnosti zakoreninjeno v konceptih in praksi EU, ne smemo pozabiti, da upravljanje in izvajanje zakonodaje in obveznosti EU v državah članicah pogosto vpliva na druge države in družbe v Uniji. To pomeni, da javne in zasebne partnerje zanima način vodenja odnosa z EU v vsaki posamezni državi. Drugače rečeno, organizacija in delovne metode nacionalnih uprav so del upravljanja EU kot celote.

6.1.13 Ustrezni postopki in spremljanje evropskih zadev v državah članicah bi bili poleg tega zelo koristni za Komisijo in bi pripomogli h kakovosti njenega dela.

6.2 Priporočila

6.2.1 Poleg predlogov iz mnenja o *boljšem izvajanju zakonodaje EU*⁽¹⁰⁾ EESO predlaga, da se v vseh 25 državah članicah izvedejo poglobljene analize nacionalnih in regionalnih postopkov in praks v zvezi z zadevami EU, tako s političnega kot tudi z upravnega vidika, da bi dobili celovito sliko.

6.2.2 Posebno pozornost je treba nameniti vsem vidikom, povezanim z načinom vključevanja nacionalnih političnih in upravnih nosilcev odločanja, kot omenjeno v poglavju 4 *Usklajevanje na nacionalni ravni*. Komisija lahko poleg vedno večje dejavnosti na področju boljše priprave, izvajanja in uveljavljanja zakonodaje igra tudi vlogo pobudnika in daje podporo na tem področju.

6.2.3 Analize bodo produktivno izhodišče za razpravo o učinkovitosti vladnih — političnih in upravnih — postopkov v zvezi z zadevami EU. Celovita slika bi morala poudariti zelene in najboljše prakse. Analize bi morale ustvariti trdno podlago za odprto razpravo po vsej Evropi o tem, kako najboljše obravnavati evropske zadeve na nacionalni ravni. To bo tudi prispevalo k razpravi o boljši pripravi, izvajanju in uveljavljanju zakonodaje.

⁽⁸⁾ Glej sklepe Evropskega sveta, junij 2006.

⁽⁹⁾ Treba je omeniti, da je bil začetni odziv javnosti na Danskem na ustavno pogodbo precej pozitiven, ker so bile v njej predvideni bolj demokratični in pregledni postopki. Nasprotno pa *Comité de dialogue*, forum vlade in socialnih partnerjev v Franciji za razpravo o evropskih zadevah nima več praktičnega pomena.

⁽¹⁰⁾ UL C 24, 31. 1. 2006. V tem mnenju EESO zagovarja stališče, da čeprav „bi morale države članice še naprej same odločati o metodah in postopkih izvajanja“ „je naslednji korak v okviru sodelovanja med evropskimi institucijami in nacionalnimi državnimi organi (...) krepitev oziroma racionalizacija nacionalnih administrativnih zmogljivosti za izvajanje in uveljavljanje te politike“ (odstavek 4.2.1 in 4.2.4). V 4. poglavju so predstavljeni predlogi za doseg tega cilja.

6.2.4 Obsežna analiza in izvedljivi sklepi, izpeljani iz nje, so zelo zapletena zadeva. Nacionalne in regionalne oblasti vedno pogosteje izražajo tudi potrebo po izmenjavi mnenj in znanja o ustreznem vodenju zadev EU. EESO se zavzema za stalno proučevanje nacionalnih praks in postopkov. Lahko bi spodbujali dvostranske izmenjave mnenj med nacionalnimi oblastmi, kakor potekajo na primer med centrom znanja IMPEL ⁽¹⁾ in mrežo Solvit.

6.2.5 Poleg tega bi morali tudi sistematično upoštevati pripombe podjetij, socialnih partnerjev in civilne družbe. Vse te strani se močno zanimajo za proces boljše priprave, izvajanja in

uveljavljanja zakonodaje, za kar je potrebna tudi preglednost in učinkovito posvetovanje na nacionalni ravni od vsega začetka.

6.2.6 Nadalje bi bilo treba razviti in izvajati Informacijski sistem notranjega trga (IMI) za enostavnejšo izmenjavo informacij med upravami držav članic, katerega cilj je boljša uporaba predpisov o notranjem trgu.

6.2.7 Vodič EU o nacionalnih postopkih in praksah bi bil prav tako uporaben: upošteval bi rezultate centra znanja in tako usmerjal proces dobro delujočih nacionalnih postopkov, boljšo pripravo, izvajanje in uveljavljanje zakonodaje v celoti.

V Bruslju, 14. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ Mreža za izvajanje in uveljavljanje okoljskega prava (IMPEL), ustanovljena leta 1992, je neformalna mreža evropskih regulativnih organov, odgovornih za izvajanje in uveljavljanje okoljske zakonodaje. V mreži sedaj sodeluje 30 držav — vse države članice Evropske unije, obe državi pristopnici Bolgarija in Romunija, dve državi kandidatki Hrvaška in Turčija ter Norveška — in Evropska komisija.

PRILOGA

k mnenju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Naslednje besedilo strokovne skupine je bilo zavrnjeno v prid amandmajev, ki jih je sprejela skupščina, a je prejelo najmanj četrtno glasov:

1.1 Svet ministrov ima odločilno vlogo v procesu odločanja v EU. Toda o nacionalnem usklajevanju in oblikovanju politik se na ravni EU ni nikoli poglobljeno razpravljalo. Delitev suverenosti je edinstvena lastnost EU, to pa pomeni, da EU na mnogih področjih potrebuje pregledno upravljanje na več ravneh. EESO meni, da so dobro opredeljeni in učinkoviti nacionalni politični in upravni postopki v državah članicah skupaj z boljšo pripravo, izvajanjem in uveljavljanjem zakonodaje sestavni del dobrega upravljanja v EU. Na ta način se poveča tudi preglednost ter razjasni vpliv zakonodaje in politik EU na celotno družbo. Analiza nacionalnih postopkov kaže bistvene razlike med državami članicami pri političnem in upravnem vodenju zadev EU. Tovrstna analiza bi morala spodbuditi razpravo o vladnih — političnih in upravnih — postopkih, ki se nanašajo na EU, poudarila pa bi lahko najzanimivejše in najboljše prakse. Odprta razprava po vsej Evropi o tem, kako najbolje obravnavati evropske zadeve na nacionalni ravni, bo prispevala tudi k razpravi o boljši pripravi, izvajanju in uveljavljanju zakonodaje. EESO se zavzema za stalno proučevanje nacionalnih upravnih praks in postopkov, javno podprt virtualni center znanja, v katerem bodo politiki, nacionalni predstavniki, Komisija in predstavniki univerz zbirali podatke o nacionalnih postopkih, spodbujali izmenjavo mnenj in sprožali razpravo. Upoštevati bi morali tudi pripombe in mnenja podjetij, socialnih partnerjev in civilne družbe

Rezultat glasovanja: 74 glasov za spremembo besedila točke, 59 glasov proti in 16 vzdržanih glasov.

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije — Obnovljena turistična politika EU: na poti k močnejšemu partnerstvu za evropski turizem

COM(2006) 134 konč.

(2006/C 325/04)

Evropska Komisija je 17. marca 2006 sklenila, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti zaprosi Evropski ekonomsko-socialni odbor za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, odgovorna za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 14. novembra 2006. Poročevalec je bil g. MENDOZA, soporočevalec pa g. BARROS VALE.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 14. decembra) s 75 glasovi za, 6 proti in 14 vzdržanimi glasovi sprejel naslednje mnenje.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor pozdravlja in pozitivno ocenjuje Sporočilo Komisije *Obnovljena turistična politika EU: na poti k močnejšemu partnerstvu za evropski turizem* ter podpira namero Komisije, da jasno utrdi turistično politiko in strategijo za naslednjih nekaj let.

1.2 Odbor Komisiji priznava njena prizadevanja za oblikovanje kratkega povzetka številnih dokumentov, mnenj in razprav. Njihov rezultat je zadovoljiv in jasen opis obnovljene turistične politike za širšo javnost.

1.3 Dobro je, da je Komisija novo turistično politiko navezala na obnovljeno lizbonsko strategijo in za cilje te politike določila izboljšanje konkurenčnosti in trajnost.

1.4 Odbor meni, da je Komisija v svojem sporočilu opredelila prave izzive in načine soočanja z njimi. Predlagani pristop je vključevanje vseh udeležencev v različne oblike sodelovanja in „konkurenčnega sodelovanja“ in na tem vključevanju temelji nova turistična politika.

1.5 Odbor meni, da bi se morala Komisija obvezati, da bo novo politiko izvajala s pomočjo sodelovanja, uvedbe novih ukrepov podpore in usklajevanja med zainteresiranimi stranmi, vendar verjame, da je treba posebni pristop in načine izvajanja bolje razviti. GD za podjetništvo mora imeti dejavno vlogo in voditi uvedbo številnih vseevropskih pobud.

1.6 EESO ponovno predlaga in priporoča, da se za razvoj te politike sodelovanja ustanovi **Evropski svet za turizem** in da se preučijo možnosti za ustanovitev **Evropske agencije za turizem**.

1.7 Odbor pozdravlja namen Komisije za izboljšanje uporabe obstoječih finančnih instrumentov, vendar obžaluje, da ni bil predlagan program izpolnjevanja natančno opredeljenih ciljev na področju turizma. Odbor meni, da bi bilo konkretno na področju socialnega turizma že možno začeti z izkušnjo čeznacionalnega značaja v obliki pilotnega projekta.

1.8 EESO veliko pričakuje od dela, ki trenutno poteka v okviru Evropske agende 21 za turizem, dokumenta, ki bo nedvomno dopolnil in utrdil splošno politiko trajnosti v evropskem turizmu. Ustvarjanje zbirk podatkov o dobrih praksah, povezanih s trajnostjo in drugimi dejavniki, kot so kakovost, kreativnost in konkurenčnost turizma, je primeren instrument, ki ga mora Komisija spodbujati.

1.9 V zvezi s statistiko EESO predlaga vzpostavitev mreže opazovalnic turizma, ki bi zagotovila ne le sektorske podatke ampak tudi strateško in perspektivno vizijo ter predvidela prihodnje ukrepe.

1.10 EESO je pripravljen nadaljevati delo na področju turizma v skladu s smernicami iz sporočila Komisije, obenem pa poziva druge evropske institucije, države članice, lokalne in regionalne organe, zainteresirane strani iz posameznih sektorjev — delodajalce in sindikate — ter širšo javnost, da sodelujejo pri promociji in podpori turizma kot splošne pravice in kot gospodarske dejavnosti, ki je strateškega pomena za prihodnost Evrope.

2. Sporočilo Komisije

Za boljše razumevanje tega, kar želi Komisija sporočiti vsem evropskim udeležencem in institucijam, na kratko povzemamo besedilo sporočila in njegove glavne točke.

2.1 Turizem in obnovljena lizbonska strategija

2.1.1 Rast in delovna mesta kot izziv. Poglavje 1 sporočila Komisije povezuje novo evropsko turistično politiko s potrebo po izvajanju obnovljene lizbonske strategije. Pomembna vloga, ki jo ima danes turizem pri ohranjanju in ustvarjanju delovnih mest je izrecno priznana, turizem pa je pravilno opredeljen kot gospodarska dejavnost, ki lahko še naprej in vedno bolj prispeva k polni zaposlenosti. Sporočilo Komisije analizira strukturo sektorja ter opozarja na raznolikost storitev in poklicev, vključenih v njegov razvoj, ter na bistven prispevek mikro, malih in srednje velikih podjetij k turizmu. Sporočilo ugotavlja, da posebne značilnosti turizma dajejo prednost prilagodljivosti delovnih mest, ter ne zanemari potrebe po izravnalnih ukrepih za zaščito stabilnosti in kakovosti zaposlovanja v sektorju.

Kot poudarja Komisija, ima turizem pomembno vlogo za evropski regionalni razvoj, dejavnik trajnosti pa pozitivno vpliva na različna gospodarska in socialna področja. V zvezi s tem bo **Agenda 21 za evropski turizem** kot pobuda Komisije, ki je trenutno v pripravi, zagotovo primerno vodilo in instrument za zagotovitev trajnostnega razvoja turizma.

Drug dejavnik, ki ga je treba upoštevati v smislu prispevka turizma k lizbonski strategiji, je širitev EU ter njen pozitiven vpliv na ustvarjanje delovnih mest in rast.

Vseeno je vse to mogoče doseči le z udeležbo in sodelovanjem vseh zasebnih in javnih udeležencev na vseh ravneh, kar je temelj nove evropske turistične politike, ki jo predlaga Komisija.

2.1.2 Izzivi, s katerimi se srečuje turizem. Sporočilo Komisije določa različne splošne izzive za evropski turizem, ki so se pojavili zaradi velikih sprememb v evropski in svetovni družbi.

Prvi izziv je povezan s strukturo prebivalstva, ki se temeljito spreminja, in pomeni, da bo potovalo veliko več ljudi — zlasti starejših od 50 let –, turizem pa se bo moral prilagoditi novemu povpraševanju te skupine prebivalstva.

Drug velik izziv je pojavljanje novih destinacij na svetovni ravni, ki zahteva prilagoditev proizvodov in storitev novim razmeram na trgu.

Končno je za turizem nujno, da se razvija pod trajnostnimi gospodarskimi, socialnimi, okoljskimi in kulturnimi pogoji.

Sporočilo Komisije ugotavlja, da je izboljšanje konkurenčnosti primeren način soočanja s temi izzivi, da bi lahko uresničili cilje lizbonske strategije.

2.1.3 Dialog in partnerstvo. Sporočilo Komisije priporoča dialog in sodelovanje med vsemi stranmi za doseg cilja izboljšanja konkurenčnosti. Vse zainteresirane strani na vseh ravneh, ki so vključene v sodelovanje, so potrebne in ključne za ukrepe na področju turizma.

2.2 Nova evropska turistična politika. Komisija v svojem sporočilu predlaga, da je treba novo evropsko turistično politiko sprejeti z namenom izboljšanja konkurenčnosti ter ustvarjanja več in boljših delovnih mest pod trajnostnimi pogoji v Evropi in po svetu. Zato poziva k dialogu, usklajevanju in sodelovanju na vseh ravneh.

2.2.1 Poenotenje ukrepov, ki vplivajo na turizem. Sporočilo Komisije določa tri vrste ukrepov:

- boljše predpise z razširjeno uporabo presoje vpliva, spremljanje zakonodajnih predlogov in poenostavitev obstoječe zakonodaje,
- usklajevanje vseh politik Skupnosti, ki vplivajo na turizem, ter posvetovanje in sodelovanje prek interaktivnega dialoga z vsemi zainteresiranimi stranmi,
- izboljšano uporabo različnih obstoječih finančnih instrumentov EU: ESRR, kohezijskih skladov, ESS, Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in drugih instrumentov, ki lahko pospešijo trajnostni razvoj turizma.

Komisija v svojem sporočilu predlaga, da se ključne naloge pri usklajevanju pobud iz javnega in zasebnega sektorja zaupajo njenim specializiranim oddelkom. Tu gre zlasti za skrb za ohranjanje interaktivnih informacij v turističnem sektorju in zagotavljanje sodelovanja vseh strani, da bi bil turizem lahko upravičen do vseh finančnih instrumentov Skupnosti.

2.3 Spodbujanje trajnosti turizma. V sporočilu Komisije je priprava predloga za Evropsko agendo 21 za turizem bistven vidik oblikovanja nove evropske turistične politike. Delo na področju priprave predloga trenutno poteka in mora biti končano leta 2007.

V pričakovanju zaključka tega strateškega dokumenta Komisija predvideva takojšnje izvajanje različnih posebnih ukrepov. Posebej je treba omeniti ukrepe za spodbujanje izmenjav dobre prakse v turizmu glede različnih vprašanj — dostopnosti in trajnosti, športa, kulture, oživitve gospodarstva, širitve EU, javno-zasebnega sodelovanja in socialnega turizma v Evropi –, ki so bila obravnavana v vsaj sedmih mnenjih, ki jih je pripravil EESO na lastno pobudo.

2.4 Povečanje razumevanja in prepoznavnosti turizma. Sporočilo Komisije predlaga različne osnovne politike za povečanje strateškega pomena turizma v splošni evropski politiki. Te vključujejo:

- povečanje razpoložljivosti turistične statistike, zlasti satelitskih računov za turizem (SRT),
- nadaljnje spodbujanje evropskih turističnih destinacij, na primer prek internetnega portala, ki ga je v ta namen vzpostavila Komisija in bo v bližnji prihodnosti nedvomno dragoceno orodje za uveljavljanje turističnih proizvodov, kulturnih in športnih dogodkov, omogočalo pa bo tudi velik razpon oglaševalskih možnosti,

— izboljšanje prepoznavnosti turizma kot skupnega cilja z različnimi skupnimi ukrepi z državami članicami, vključno z vsakoletno organizacijo evropskega turističnega foruma, ki redno poteka od leta 2002. Komisija jasno izraža namero nadaljevati prizadevanja za objavo svojih predlogov in sklepov ali preprosto razpravljati o vprašanih, ki so pomembna za ta sektor. Omeniti je treba tudi, da so bili ob vsakem predsedovanju Svetu sprejeti različni ukrepi za povečanje prepoznavnosti in prisotnosti turizma v Evropi.

2.5 Sklepna ugotovitev sporočila

Sporočilo Komisije se zaključuje z osnovno ugotovitvijo, da je potrebno polno sodelovanje javnih in zasebnih udeležencev pri sprejemanju in praktičnem izvajanju turistične politike. Ponovno priporoča, da je treba vzpostaviti sodelovanje na vseh ravneh, ki je predpogoj za izboljšanje konkurenčnosti, ki bo dolgoročno zagotovila trajnostni evropski turistični sektor. Komisija je torej sporočilo predložila z jasnimi ciljem.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Turizem ima upravičeno pomembno vlogo v dokumentih — strateških in tehničnih — vseh evropskih institucij, vendar ta še daleč ni sorazmerna z njegovim sedanjim pomenom, ki ga ima kot gospodarska dejavnost in njegovim prihodnjim potencialom v Evropi. Ta vloga presega izključno gospodarske vidike, ker vključuje jasne socialne in kulturne dejavnike ter vprašanja, povezana z dediščino in vključevanjem državljanov Evrope, saj je turizem sektor, ki združuje več področij ter vpliva na številne strategije, politike in ukrepe Skupnosti.

3.2 Poudariti je treba, da različne evropske institucije predlagajo ukrepe in dejavnosti, ki vplivajo na turizem ali ga uporabljajo kot instrument za doseganje glavnih ciljev EU, čeprav turizem trenutno ni del skupne politike Evropske unije. Nova Ustavna pogodba, ki čaka na sprejetje, pomeni korak naprej pri priznavanju dopolnilne in usklajevalne vloge nacionalnih politik pri spodbujanju konkurenčnosti družb in priznavanju gospodarske razsežnosti turizma.

3.3 Turizem so različne evropske institucije obravnavale takole:

— **Evropski parlament** je sprejel vrsto zelo različnih resolucij o turizmu in njegovem vplivu na zaposlovanje in gospodarstvo, na primer resolucijo o turizmu in razvoju ter resolucijo o perspektivah in novih izzivih za evropski trajnostni turizem.

— **Svet Evropske unije** je turizem večkrat obravnaval v sklepih in akcijskih načrtih, predvsem pa je poudaril potrebo po trajnosti, konkurenčnosti in ustvarjanju delovnih mest v turizmu. Posebej velja omeniti Sklepe, ki jih je Svet sprejel 7. julija 2006 o Sporočilu Komisije — Obnovljena turistična

politika EU, v katerih to sporočilo pozdravlja in poziva Komisijo k aktivni vlogi pri usklajevanju različnih politik.

— **Evropska komisija** je objavila različna sporočila, vzpostavila, utrdila in upravljala je evropske turistične forume, organizirala konference o različnih temah, kot sta socialni turizem in Agenda 21 za evropski turizem, ter mnoge druge dejavnosti.

— **Odbor regij** je predstavil mnenja, na primer o sporočilih Komisije *Z roko v roki za prihodnost evropskega turizma* in *Temeljne smernice za trajnost evropskega turizma*.

— **Evropski ekonomsko-socialni odbor** je vedno sodeloval in še naprej sodeluje pri zadevah v zvezi s turizmom, kar dokazuje 11 mnenj o turizmu, sprejetih od leta 1999, dejavna udeležba na različnih evropskih turističnih forumih, ki jih je sklicala Komisija, sodelovanje pri številnih dogodkih o različnih vidikih turizma in spodbujanje takšnih dogodkov, npr. praznovanje svetovnega dneva turizma leta 2005 v Bruslju in leta 2006 v Leónu. Posebej pomembno je sodelovanje med EESO in drugimi organi pri različnih pobudah v zvezi s turizmom.

3.4 Namen tega mnenja EESO ni le kritično oceniti sporočilo Komisije in predstaviti pomembna priporočila, ki izhajajo iz razprave o njem, ampak tudi analizirati obstoječe pobude in oblikovati jasne predloge. Čeprav je sporočilo ocenjeno pozitivno, se mnenje osredotoča na posebne ukrepe, ki skupaj sestavljajo turistično politiko. Nekateri vidiki sedanje evropske politike imajo kritične učinke na razvoj turizma, čeprav se turizma dejansko ne dotikajo neposredno: med drugim prost pretok oseb, storitev in blaga, prevoz ter okolje. Vsi ti ukrepi morajo vključevati oblikovanje konkurenčne in trajnostne turistične politike.

3.5 Na splošno je sporočilo tega mnenja, da:

— je turizem pravica vsakega državljana, kot določa Globalni kodeks etike za turizem, ter da prinaša tudi obveznosti glede dobrih praks,

— je turizem pravica, ki ustvarja tudi neposredno in posredno premoženje ter donosnost, zlasti za mala in srednje velika podjetja, ter je tako strateška industrija za Evropo, ki se je izkazala za razumno,

— sta kakovost storitev zainteresiranih strani v sektorju in odgovornost uporabnikov do lokalnih skupnosti vrednoti, ki jih moramo ohraniti kot osnovo za nadaljnji obstoj turizma,

— turizem ima ali bi moral imeti pozitiven vpliv na lokalno in regionalno gospodarstvo ter socialne, kulturne in okoljske pogoje ter biti pripomoček za razumevanje drugih kultur in različnih načinov bivanja in delovanja ter medregionalno sodelovanje,

- je turizem dinamični sektor in glavni vir zaposlovanja danes in v prihodnosti s potencialom za ustvarjanje dobre kakovosti in stabilnih delovnih mest s socialnimi pravicami,
- turizem se srečuje s težavami, kot sta masovnost in sezonskost, katerih posledica je izguba konkurenčnosti,
- verjamemo v potrebo po Agendi 21 za evropski turizem, ki je preudarna in ima ambiciozne cilje,
- je evropski turistični model notranja potreba in se lahko uporablja kot globalna referenčna točka, če ne temelji na pravilih, ampak na vrednotah kot so kakovost, trajnost, dostopnost, itd., ki jih prostovoljno prevzemajo turistične destinacije in vsi, ki se s turizmom ukvarjajo,
- evropski turistični model temelji na raznovrstnosti krajev, načinov dožemanja turizma ter raznolikosti njegovih izraznih oblik, ter se z njimi bogati,
- je evropski model, ki ga zagovarjamo, učinkovit instrument za spodbujanje miru in razumevanja med narodi.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Sporočilo Komisije ponuja splošen pregled temeljev, izzivov, politik, glavnih ukrepov in splošnih načinov delovanja nove turistične politike za Evropo. Vključitev vsega tega v precej kratko sporočilo je vsekakor zahtevala obsežno delo povzemanja materialov in analiziranja številnih dokumentov, mnenj in razprav. Poudariti je treba, da je bil dosežen končni cilj jasnega obveščanja družbe o osnovnih stališčih Komisije o turizmu in ukrepih, ki jih je treba sprejeti v tem obsežnem sektorju.

4.2 Argumenti, ki so predstavljeni v sporočilu in podpirajo novo turistično politiko, so ustrezni ter temeljijo na obnovljeni lizbonski strategiji in njenih glavnih oseh, rasti in zaposlovanju. Če je doseganje teh ciljev splošna strategija Skupnosti, potem opredelitev prispevkov turizma k tej strategiji vsekakor pomeni krepitev njene vloge in pripravo ustrezne podlage za njen razvoj.

4.3 Morda bi bilo koristno, če bi sporočilo Komisije analiziralo tudi vlogo turizma v glavnih deklaracijah Skupnosti in v evropski Ustavni pogodbi, da bi se ugotovilo, kako je sedanja turistična politika opredeljena v teh dokumentih in kakšen je pomen nove evropske turistične politike. Ne smemo pozabiti, da so države članice in regije večkrat pokazale, da želijo ohraniti svojo odgovornost do turizma, vendar Evropski uniji vseeno omogočiti usmerjevalno vlogo na nekaterih področjih skupnega interesa, da se izboljša konkurenčnost turističnega sektorja v Evropi. Ena od sedanjih zahtev, ki se izvaja in izpopolnjuje, je na primer vzpostavitev in upravljanje internetnega portala za

spodbujanje Evrope kot turistične destinacije. Skupni ukrepi so potrebni v času, ko notranje meje postajajo vse bolj prehodne.

4.4 Izzivi, ki jih navaja Komisija, so vsekakor najpomembnejši med tistimi, s katerimi se bo turizem srečeval v naslednjih desetletjih. Seznam bi lahko bil daljši, vendar je ključni izziv izboljšanja konkurenčnosti vsekakor dovolj širok, da se lahko uporablja kot podlaga za obravnavanje drugih velikih izzivov, kot je krepitev kakovosti, zmanjšanje sezonskosti ali izboljšanje znanja in spretnosti ljudi, ki delajo v turistični industriji. Poklicno usposabljanje in izboljšanje usposobljenosti zaposlenih v turizmu je še posebej pomembno v okviru programa integrirane vseživljenjskega učenja, ker bo okrepilo konkurenčnost sektorja in zagotovilo visoko kakovostne storitve.

4.5 Sporočilo Komisije večkrat poziva k sodelovanju, krepitev partnerstva pa je treba, kot je omenjeno v naslovu, predlagati kot glavni člen in znak nove turistične politike. Zlasti je treba poudariti vlogo sindikatov in organizacij delodajalcev, ki jih je treba vključiti v partnerske ureditve ter jim ponuditi sodelovanje pri vseh razpravah in forumih ter pri izvajanju splošnih ukrepov za izboljšanje turističnega sektorja. Prav tako bi bilo koristno ustvariti zbirko podatkov dobre turistične prakse kot sredstva za izmenjavo uspešnih izkušenj kot del sodelovanja zainteresiranih strani. Iz enakega razloga bi bilo koristno spodbujati stalne mreže turističnih destinacij in mest s skupnim ciljem izboljšanja konkurenčnosti. Odbor pozdravlja uvedbo „evropskih destinacij odličnosti“ in zahteva, da ta zamisel vključuje ustrezno upravljanje socialnih in delovnih razmerij ter sodelovanje sindikatov in organizacij delodajalcev na izbranih destinacijah.

4.6 Komisija se zavezuje, da bo to novo politiko izvajala na podlagi sodelovanja, uvedbe novih, posebnih ukrepov podpore in usklajevanja med udeleženci. Vseeno je morda treba navesti več podrobnosti o dejanskih načinih izvajanja teh treh pristopov. Po mnenju EESO mora GD za podjetništvo imeti ključno vlogo pri usklajevanju vseh evropskih politik, ki neposredno ali posredno vplivajo na turizem, vendar pa je Komisija tista, ki določa kateri organ je odgovoren za usklajevanje. Odbor prav tako meni, da mora Komisija imeti dejavnejšo vlogo pri uvedbi vseevropskih pobud. Zlasti v zvezi s tem je EESO večkrat predlagal ustanovitev **Evropskega sveta za turizem** in preučitev možnosti za ustanovitev **Evropske agencije za turizem**.

4.7 Sporočilo Komisije zelo jasno določa, da je krepitev konkurenčnosti cilj in nuja za evropski turistični sektor. Vedno večja svetovna konkurenca v sektorju ogroža donosnost izvajalcev. Zato bo za ohranitev vodilnega položaja Evrope v svetovni turistični industriji v prihodnosti potrebno, da si vsi dejavniki in udeleženci močno prizadevajo za inovativnost, kakovost, podporo ustvarjalnosti in izboljšanje produktivnosti.

4.8 Odbor meni, da sporočilo Komisije v novem scenariju za turizem ne namenja ustrezne pozornosti vlogi informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT), tako z vidika potrošnikov kot z vidika podjetij in zainteresiranih strani iz posameznih sektorjev. Delo na področju raziskav in razvoja v turističnem sektorju za izboljšanje uporabe teh tehnologij mora biti prednostna naloga v naslednjih nekaj letih.

4.9 EESO zelo pozdravlja predlog Komisije za izboljšanje predpisov, vendar se je treba zavedati, da manj predpisov ne pomeni vedno boljših predpisov. V primeru prilagoditev predpisov in standardov s področja dela v sektorju bo treba okrepiti kolektivne pogodbe na področjih, ki jih opredelijo socialni partnerji.

4.10 Očitna pripravljenost za sprejetje konkretnih ukrepov, zlasti za izboljšanje uporabe obstoječih evropskih finančnih instrumentov, je pomembna, vendar so potrebne natančnejše informacije in treba je predlagati program za jasen namen izvajanja velikih ciljev evropskega turizma, ki jih sporočilo točno opredeljuje. Zagotoviti je treba, da se turizmu namenjena sredstva dejansko učinkovito uporabijo za doseganje teh ciljev.

4.11 Vloga, ki jo sporočilo Komisije pripisuje **Agendi 21 za evropski turizem**, je posebej pomembna, ker naj bi se ta dokument uporabljal kot podlaga za strategije, programe in ukrepe v

zvezi s trajnostnim razvojem turizma. Predviden je obsežen dokument, ki bo nedvomno osvetlil številna različna gospodarska, socialna in okoljska vprašanja ter zadeve. Ta dokument mora natančno obravnavati ključna vprašanja omejevanja rasti, trajnostni ritem rasti turističnih krajev ter varstva obale in drugih občutljivih naravnih območij, podati pa mora tudi izvedljive in trajnostne predloge.

4.12 Sporočilo Komisije močno poudarja turistično statistiko, vendar bo to morda treba dopolniti s študijami z jasnimi strateškimi in perspektivnim pristopom, ki opredeljuje trende, oblikuje sklepe in zagotavlja prihodnje ukrepe. Vzpostavitev ene ali več opazovalnic turizma, povezanih v mrežo na evropski ravni, bi lahko pomagalo zadovoljiti to potrebo sektorja. Turistična statistika mora namenjati večjo pozornost spremenljivkam pri zaposlovanju.

4.13 Sporočilo Komisije jasno navaja potrebo po izboljšanju prepoznavnosti, razumevanja in sprejemanja turizma v evropski družbi. Kot je razvidno že iz mnenja EESO z naslovom *Katoviška izjava in mnenja o temi Turizem in kultura: dejavnika rasti* ter iz drugih dokumentov EESO, je treba evropske državljane, zlasti mlade, obveščati in spodbujati tudi z obveščevalnimi kampanjami.

V Bruslju, 14. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sprostitvi in krepitvi evropskega potenciala za raziskave, razvoj in inovacije

(2006/C 325/05)

Ga. SCHAVAN, nemška zvezna ministrica za izobraževanje in raziskave, je v dopisu z dne 9. avgusta 2006 v imenu prihodnjega nemškega predsedstva EU Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosila za mnenje o: *Sprostitev in krepitev evropskega potenciala za raziskave, razvoj in inovacije*.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je sklenil, da strokovno skupino za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo zadolži za pripravo dela Odbora na tem področju.

Zaradi nujnosti dela je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 13. decembra 2006) za glavnega poročevalca imenoval g. WOLFA in sprejel mnenje s 125 glasovi za, 1 glasom proti in 2 vzdržanima glasovoma.

Vsebina:

1. Povzetek in priporočila;
2. Splošne ugotovitve;
3. Finančna vprašanja in postopki;
4. Strukturni vidiki in okvirni pogoji;
5. Človeški dejavnik — človeški kapital — znanstveniki in inženirji.

1. Povzetek in priporočila

1.1 Odbor pozdravlja prošnjo za raziskovalno mnenje o evropskem potencialu za raziskave, razvoj in inovacije, ki jo je nemška zvezna ministrica za izobraževanje in raziskave izrazila med pripravami na nemško predsedovanje. Meni, da je pomembno in koristno, da bo na tak način tudi mnenje Odbora — kot mostu do organizirane civilne družbe — o tej obsežni in večplastni temi pravočasno vključeno v oblikovanje prihodnje evropske politike za izobraževanje, raziskave in inovacije.

1.2 Ob upoštevanju obeh nedavno objavljenih sporočil Komisij ⁽¹⁾ o inovacijah, ki to temo obravnavata z vseh vidikov, ter ob upoštevanju odličnega Ahojevega poročila ⁽²⁾ se to mnenje osredotoča predvsem na temi raziskav in razvoja — kot absolutno potrebnih pogojev za vsako trajnostno inovativnost — ter na temo izobrazbe, ki je za to potrebna. S tem se izognemo tudi pretiranemu prekrivanju z navedenima objavama.

1.3 Veliki dosežki na področju znanosti in tehnike in njihova uporaba v konkurenčni gospodarski sili so odločilni pogoji za zagotovitev naše prihodnosti — npr. v zvezi z energetskimi vprašanji in zaščito podnebja in — za ohranitev in izboljšanje našega položaja v globalnem okolju ter za zagotovitev, da evropski socialni model ne bo ogrožen, temveč da ga bomo lahko še razširili.

⁽¹⁾ COM (2006) 502 konč. z dne 13. 9. 2006: Prenos znanja v prakso: široko zastavljena inovacijska strategija za EU; COM(2006) 589 konč. z dne 12. 10. 2006: Inovacijam prijazna sodobna Evropa.

⁽²⁾ EUR 22005 Creating an Innovative Europe, ISBN 92-79-00964-8.

1.4 Evropa se mora torej sedaj zavedeti svoje tradicije kot vodilne sile na področju raziskav in inovacij ter jo znova oživiti. Za to je treba bolj spodbuditi potrebne sposobnosti njenih državljanov, bistveno več vlagati v raziskave in razvoj, izboljšati njihovo učinkovitost, okrepiti pripravljenost in sposobnost industrije za inovacije ter odpraviti ovire, ki to preprečujejo.

1.5 Najpomembnejši pogoj za doseg tega cilja je ustvariti družbeno okolje, v katerem se bo iz tega spoznanja lahko razvila polna učinkovitost, da bodo na vseh političnih ravneh oblikovani okvirni pogoji in bodo sprejete potrebne odločitve, toda tudi da bodo ustvarjena delovna mesta, industrija pa bo razvila dovolj zaupanja in optimizma za potrebne naložbe.

1.6 V ta namen bo treba državljanke bolj kot doslej seznaniti z znanostjo in tehniko ter bolj izkoristiti in intenzivneje spodbujati razpoložljiv potencial nadarjenosti. Zato je treba že v učnih načrtih za osnovne šole, še bolj pa za nadaljnje šolanje, bistveno bolj poudariti teme iz znanosti in tehnike.

1.7 Otrokom in mladini je treba postopoma in z nazornimi primeri in praktičnimi izkušnjami približati koristnost znanosti in tehnike ter osnovne pojme in zakone s teh področij. Nadaljnje je treba navdušiti za ustrezen poklic in na splošno težek študij ter jim dati trdno osnovno znanje.

1.8 Razen tega je potrebno, da univerze in visoke tehniške šole zagotovijo znanstveno-tehnično strokovno izobrazbo, ki bo vsaj enakovredna najboljšemu mednarodnemu standardu: najpomembnejši kapital za razvoj in inovacije so najboljše usposobljeni in motivirani znanstveniki ter inženirji obeh spolov, ki svojo strokovno usposobljenost vzdržujejo in širijo z vseživljenjskim učenjem ves čas opravljanja poklica.

1.9 Nadalje morajo Skupnost, države članice in podjetja tem znanstvenikom in inženirjem ponuditi zanimive možnosti za delo, poklicne spodbude, možnosti kariere in varnost za načrtovanje življenja. Ti ukrepi morajo upravičiti tako družbene naložbe v njihovo izobrazbo kot tudi veliko osebno investicijo v posebej težek in zahteven študij. Le tako bo namesto današnjega bega možganov, nad katerim se toliko pritožujemo, mogoče spremeniti globalno mobilnost odločilnih nosilcev dosežkov v korist Evrope.

1.10 Sem navsezadnje sodi spodbujanje naklonjenosti industrije do inovacij in pripravljenosti za naložbe na področju raziskav in razvoja, zlasti MSP, in zbujanje zanimanja za naložbe in njihovo donosnost s primernimi pravnimi, administrativnimi in finančnimi okvirnimi pogoji.

1.11 Posebno prizadevanje zasluži cilj pospeševanja praktične uporabe novih spoznanj na področju raziskav in razvoja za nove izdelke ali postopke. Poleg tega morajo podjetja s svojo kadrovsko politiko zagotoviti, da bodo imela na razpolago dovolj znanstveno-tehničnega znanja, da se bodo lahko sama udeleževala inovacijskega procesa oziroma vsaj presodila nove zamisli ali možnosti in se jim prilagodila.

1.12 Poleg finančno-tehničnih in davčnopravnih vidikov ter vidikov zakonodaje o prevzemu odgovornosti je treba poudariti vzajemno mobilnost med univerzitetnimi in gospodarskimi krogi. Posebej koristno bi bilo uvesti nov, zanimiv sistem mobilnosti oziroma štipendij, ki bi v enaki meri prekrival tako univerzitetno kot industrijsko področje in omogočil prenos znanja ter izobraževanje in nadaljnje usposabljanje.

1.13 Po zgledu študijskega dopusta univerzitetnih profesorjev bi moralo biti omogočeno časovno omejeno nabiranje izkušenj najbolje usposobljenih znanstvenikov in inženirjev v industriji (in obratno!) z zanesljivim jamstvom, da se bodo lahko vrnila na prejšnjo poklicno pot. Tako bo zgrajen most za prepletanje univerzitetnih in gospodarskih kadrov, hkrati pa bo to najboljša spodbuda za potreben prenos znanja.

1.14 Primeri nadaljnjih konkretnih priporočil in ugotovitev so:

1.14.1 Da v globalnem tekmovanju v naložbah za R&R ne bi ostali zadnji, morajo vsi vpleteni akterji zelo resno vzeti cilj iz Barcelone, določen za uresničitev lizbonske strategije. Ta cilj predvideva, da bi se zvišali skupni izdatki Unije za R&R, tako da bodo leta 2010 dosegli raven 3 % BDP. Dve tretjini za to potrebnih naložb bi morale zagotoviti zasebno gospodarstvo.

1.14.2 V skladu s proračunskim načrtom Skupnosti za obdobje 2007–2013 bi Skupnost s 7. okvirnim programom

R&R (RP7) prispevala le približno 2-odstotni delež ciljne vrednosti vseh naložb v raziskave in razvoj, za katere so si prizadevali v Barceloni. Po mnenju Odbora to ni dovolj, da bi ogromen učinek finančnega vzvoda in integracijska sila podpore Skupnosti lahko zares vplivala na politiko podpore držav članic in na potrebno investicijsko pripravljenost industrije ter sprožila znatno povečanje, ki je potrebno na teh področjih.

1.14.3 Zato bi bilo treba ta delež pri reviziji proračuna EU leta 2008 v prvem koraku zvišati na približno 3 %. To bi bil posebej učinkovit ukrep Skupnosti, da bi lahko hitreje kot sedaj dosegli še zmeraj aktualne cilje iz Lizbone in Barcelone. Slednje je potrebno tudi, ker raziskovalna prizadevanja npr. ZDA ali Kitajske izredno hitro rastejo.

1.14.4 Določbe Skupnosti za subvencioniranje (E state aid) je treba oblikovati tako, da bodo države članice imele motivacijo in potreben manevrski prostor, da bodo bolj učinkovito in manj birokratsko kot doslej podpirale raziskave in razvoj na univerzah, v raziskovalnih organizacijah in industriji ter potrebno povezovanje le-teh v mreže.

1.14.5 Proračunski predpisi posameznih držav članic bi morali pri podpori R&R posameznemu projektu omogočiti bolj prilagodljivo porabo sredstev, npr. prenos dodeljenih sredstev v naslednje koledarsko ali finančno leto.

1.14.6 Končno bi bilo treba uspešno zaključiti prizadevanja za patent Skupnosti, pri čemer bi bilo treba rešiti vprašanje jezika v skladu s dolgoletnimi običaji mednarodnih znanstvenih krogov.

1.14.7 Inovacije in napredek temeljijo na součinkovanju temeljnih raziskav, uporabnih raziskav ter razvoja proizvodov, meje med navedenimi kategorijami pa niso jasno začrtane.

1.14.8 Zato je po eni strani potrebno še močnejše povezovanje v mreže stebrov izobraževanja, raziskav in uporabe v industriji. Zato Odbor pozdravlja načrtovanje Evropskega tehnološkega inštituta (ETI), ki naj bi prispeval k nadaljnjemu razvoju inovacijskih zmogljivosti Skupnosti in držav članic, tako da bo na najvišji ravni združil izobraževanje, raziskave in inovacijske dejavnosti.

1.14.9 Zato je po drugi strani potrebna zadostna pomoč Skupnosti za temeljne raziskave; delni program *Ideje 7*. okvirnega programa je dober pristop k temu.

1.14.10 Napredek in stalne inovacije vsekakor ne temeljijo le na znanosti in tehniki, temveč tudi na motivaciji vseh udeležencev, na novih poslovnih modelih in na pravih metodah upravljanja.

1.14.11 Gre za to, da ljudje glede na svojo nadarjenost, sposobnost in ustvarjalnost dobijo čim boljše priložnosti za razvoj in lastne pobude. Zato je treba zagotoviti, da vsi zaposleni v posameznem podjetju ali inštitutu dobijo priložnost, da predstavijo svoje ideje in predloge, ter da se njihova prizadevanja nagradijo. To so pomembna vprašanja socialnih raziskav, ekonomsko-poslovnih ved in na splošno kulture upravljanja.

1.14.12 Za spodbujanje novih raziskovalnih pristopov, inovativnih tehnologij, načinov obratovanja ali poslovnih modelov je treba sprejeti določeno mero tveganja uspešnosti. Napredek in tveganje sta različni plati iste medalje.

1.14.13 Preveč toge ureditve za poenotenje organizacijskih oblik, raziskovalnih programov in delovnih metod lahko preprečijo razvoj v nove smeri in inovacije. Neomejenost raziskav je temeljni predpogoj za ustvarjalno znanost, nova odkritja in inovativne tehnike, ne glede na omejitve pravnih predpisov za ureditev etičnih problemov in ne glede na ustrezno uporabo dodeljenih sredstev podpore.

1.14.14 Administrativne postopke za podporo raziskav in razvoja je treba poenostaviti, tudi zato, da se zajezi poplava zahtevanih raznolikih postopkov za vlogo, presojo, spremljanje in revizijo, ki se pogosto celo prekrivajo, in jih omejiti na razumno mero.

1.14.15 Sicer pa je to podrobneje razloženo v nadaljevanju tega mnenja, v katerem so poleg tega obrazložena priporočila, navedeni so tudi nadaljnji, zelo konkretni vidiki in priporočila zanje.

2. Splošne ugotovitve

2.1 Ob upoštevanju obeh nedavno objavljenih sporočil Komisije ⁽³⁾ o inovacijah, ki to temo obravnavata z vseh vidikov (glej tudi točko 4.12.1), ter ob upoštevanju odličnega Ahojevega poročila ⁽⁴⁾ se to mnenje osredotoča predvsem na temi raziskav in razvoja — kot absolutno potrebnih pogojev za vsako trajnostno inovativnost — ter na temo izobrazbe, ki je za to potrebna. S tem se izognemo tudi pretiranemu prekrivanju z navedenima objavama.

2.2 Evropa je zibelka sodobne znanosti in raziskav ⁽⁵⁾. Znanost in raziskave, način dela in razmišljanje na teh področjih so odločilno utrlji pot današnji evropski družbi, njenim vrednotam, načinu življenja in življenjskemu standardu; bili so znamenje evropskega kulturnega prostora ⁽⁶⁾. Ključ do dosežkov, ki so bili rezultat tega, je bilo prosto prepletanje obrtne

⁽³⁾ Glej opombo 1.

⁽⁴⁾ Glej opombo 2.

⁽⁵⁾ Ob upoštevanju grško-egipčanske kulture in občasnih vzajemno plodnih vplivov iz indijsko-arabskega sveta to velja tudi za zibelko znanosti nasploh.

⁽⁶⁾ Ti postopki so zelo podrobno prikazani in razdelani v mnenju Odbora na lastno pobudo z naslovom Znanost, družba in državljanji v Evropi (UL C 221, 7. 8. 2001).

ustvarjalnosti in podjetnega duha z znanstvenimi načini dela in sistematiko.

2.3 Skoraj vzporedno s sodobnim znanstveno-tehničnim napredkom je potekal odločilen družbenopolitični razvoj v sodobno državo z delitvijo oblasti, demokracijo, temeljnimi pravicami in družbenimi zakoni.

2.4 Kot rezultat skupnih procesov so se življenjski pogoji ljudi v državah in regijah, ki so bile deležne tega razvoja, naenkrat spremenili in izboljšali kot še nikoli prej v zgodovini človeštva.

2.5 V zadnjih 135 letih se je povprečna življenjska doba prebivalstva ⁽⁷⁾ več kot podvojila ⁽⁸⁾. V zadnjih 50 letih se je kmetijski donos glede na površino skoraj potrojil. V uspešnih industrijskih državah potekajo razprave o prekomerni telesni teži namesto podhranjenosti, o nasičenosti z informacijami namesto pomanjkanju informacij, o prestarem prebivalstvu namesto smrtnosti otrok.

2.6 Možnosti in dosežki sodobne mobilne industrijske družbe, pridobljeni z raziskavami, razvojem in inovacijami, zajemajo vsa področja človeškega razvoja in kakovosti življenja.

2.7 Medtem ko je neposredna naloga raziskav in razvoja iskanje novega in poglobljenega znanja — torej raziskovanje neznanega in potrjevanje domnev ali spoznanj — ter razvijanje novih sposobnosti, so rezultati teh prizadevanj v veliki in prej nepredstavljeni meri prispevali k blaginji ljudi. V tem prenesenem smislu je tudi namen raziskav in razvoja, da služijo blaginji človeštva.

2.8 Nadaljnji dejavnik, ki je bil odločilnega pomena za doseženi napredek, je bil razvoj in intenzivna uporaba energetsko intenzivnih industrijskih postopkov in strojev: energija je ljudem odvzela breme težaškega fizičnega dela in postala „hranilo“ sodobnih gospodarstev.

2.9 Iz tega lahko povzamemo prvo pomembno priporočilo Odbora: družba se mora zavedati odločilne vloge teh pridobitev za današnji način življenja, pogojev za njihov nastanek in z njimi povezanih znanstveno-tehničnih in kulturnih dosežkov ter ceniti njihov pomen za obstoj — razumevanje tega mora biti del splošne izobrazbe! Opozoriti je treba na veliko nižjo kakovost življenja in stisko, ki ju je v delih tretjega sveta najti še danes in sta pred temi dosežki prav tako zaznamovali današnje industrijske države, da bomo znali ceniti standard, ki je medtem pri nas postal samoumeven, in pogoje zanj.

⁽⁷⁾ V Nemčiji.

⁽⁸⁾ Zlasti zaradi zmanjšanja smrtnosti otrok.

2.9.1 Temu ustrezno je treba na vseh stopnjah šolanja učne načrte in čas, ki je na razpolago za pouk, usmeriti v prizadevanja, da se otrokom in mladim z nazornimi in zanimivimi razlagami in učnimi materiali postopno približa znanstveno in tehnično razmišljanje in bogastvo znanja⁽⁹⁾ ter se jih seznanijo z odločilnim pomenom znanstvenega dela in tehničnega razvoja za naš vsakdan. Pomembno je prepričati nadarjene mlade ljudi obeh spolov, da izberejo znanstveno-tehnični študij, jim nato ponudijo čim boljše znanstveno-tehnično strokovno izobrazbo na visokih šolah in univerzah ter jim pozneje omogočiti nadaljnje izobraževanje v okviru programov vseživljenjskega učenja. Doseženo je osnova za prihodnji napredek.

2.10 Večina doslej navedenega ni omejena na Evropo, čeprav navedeni dosežki po vsem svetu — žal — še niso v enaki meri in dovolj dostopni vsem ljudem, skupinam prebivalstva in narodom.

2.10.1 V tem smislu je treba izpostaviti pomembno značilnost sodobne družbe znanja: drugače kot nekoč, npr. ko je bilo tkanje svile na Kitajskem strogo varovana skrivnost, je pridobljeno znanje, torej naša najdragocenejša dobrina, na voljo skoraj zastoj⁽¹⁰⁾, npr. na univerzah in visokih tehniških šolah za študente po vsem svetu (celo v obliki štipendij), pa tudi v učbenikih, publikacijah, patentih, strokovnih konferencah, internetnih objavah, strokovnih časopisih itd.

2.10.2 Tako razkritje pridobljenega znanja po eni strani služi globalni izmenjavi znanja, ki je potrebna za znanstveni napredek, po drugi strani pa je neponovljiva in hkrati učinkovita oblika razvojne pomoči, ki npr. že od 19. stoletja prispeva k temu, da se je državi, kot je Japonska, z lastnimi prizadevanji posrečilo iz srednjeveškega načina življenja in družbene strukture v najkrajšem času doseči podoben standard kot Evropa.

2.10.3 Ta prosta razpoložljivost pridobljenega znanja in pridobljenih sposobnosti pa mora biti vsekakor omejena, kadar gre za naložbe v raziskave in razvoj, ki se pozneje vrnejo v obliki gospodarskih koristi in tako s potrebno prednostjo na trgu hkrati krepijo konkurenčnost vpletenih gospodarstev.

2.10.4 Poleg tega ima večina industrijskih držav uravnotežen pravni sistem za omejeno varstvo intelektualne lastnine, njegov

⁽⁹⁾ Pri tem ne gre toliko za osvojitve in obvladanje številnih formul, temveč za temeljno razumevanje tehnike in osnovnih naravnih zakonov, toda tudi za pomen količinskih predstav in koristi matematike.

⁽¹⁰⁾ Glej točko 2.10.3: v določenih primerih (i) je uporaba, npr. patenti, časovno omejena ali pa je znanje mogoče kupiti kot licence ali (ii) ga podjetja v določenem obdobju bolj ali manj uspešno obravnavajo kot poslovno skrivnost.

vrh pa je patentno pravo. O tem je Odbor že večkrat oblikoval svoje stališče⁽¹¹⁾ in ponovno opozarja, naj se uvede skupni evropski patent, pa tudi oblikuje zavest o gospodarskem in kulturnem pomenu intelektualne lastnine. Nazadnje sta priznanje in varstvo intelektualne lastnine spodbuda in pravično plačilo za izumitelje novih tehnik in ustvarjalce novih del.

2.11 Kaj to pomeni za politiko Evropske skupnosti? Tukaj gre za enkrat za pomembno in zelo konkretno vprašanje, kakšen delež BDP bi bilo treba — v okviru uravnotežene skupne politike — vložiti v raziskave in razvoj.

2.11.1 Odgovor na to je mogoče najti v položaju Evrope v globalni konkurenci, torej v tolikokrat navajani lizbonski strategiji⁽¹²⁾.

2.11.2 O tem je Svet že marca 2002 v Barceloni⁽¹³⁾ sprejel usmerjevalne sklepe⁽¹⁴⁾ in medtem oblikoval splošno znan cilj, ki pravi, da bi se morali zvišati skupni izdatki Unije za R&R, tako da bo leta 2010 dosežena raven skoraj 3 % BDP. Dve tretjini potrebnih naložb bi morale financirati zasebno gospodarstvo (točka 47 sklepov Sveta). Poleg velikega zvišanja sredstev za naložbe v R&R same Skupnosti gre torej predvsem tudi za to, da se k večjim naložbam v R&R spodbudi države članice in predvsem industrijo. Ta cilj je Odbor poudaril in podprl v številnih mnenjih⁽¹⁵⁾, vendar na žalost kaže, da — z izjemo nekaterih držav članic — ne bo dosežen. To je skrb zbujujoče stanje.

2.11.3 Poleg tega je v konec oktobra 2006 objavljenem Strernovem poročilu⁽¹⁶⁾ *The Economics of Climate Change* zapisana ugotovitev, da je samo za preprečevanje globalnega segrevanja, ki nastane zaradi plinov, potreben strošek 1 % BDP, ki obsega tudi nadaljnje, za to potrebne R&R.

2.11.4 Vendar klimatske spremembe in njihova zveza s splošnim problemom izkoriščanja energije, njeno porabo in trajnostno oskrbo z energijo niso edina problematična tematika. Tudi preprečevanje fizičnih in psihičnih bolezni, olajšanje življenja invalidom, vplivi demografskih sprememb vključno z raziskovanjem staranja ter varstvo okolja in splošna zagotovitev naših življenjskih osnov in evropskega sistema vrednot so primeri pomembnih raziskovalnih tem, o katerih je Odbor v

⁽¹¹⁾ Glej UL C 112, 30. 4. 2004, UL C 112, 30. 4. 2004, UL C 65, 17. 3. 2006 in UL C 324, 30.12.2006.

⁽¹²⁾ URL: http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/sl/ec/89020.pdf.

⁽¹³⁾ URL: http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/sl/ec/89020.pdf.

⁽¹⁴⁾ Žal so bili le-ti doslej, prav tako kot 3-odstotni cilj, le delno uresničeni.

⁽¹⁵⁾ UL C 95, 23. 4. 2003. Op. prev.: mnenje ni na voljo v slovenščini.

⁽¹⁶⁾ http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/sternreview_index.cfm

prejšnjih mnenjih, kot je mnenje o 7. okvirnem programu R&R in njegovih „posebnih programih“, že oblikoval izčrpna priporočila.

2.12 Evropska skupnost se, kot je znano, trenutno sooča z resnim izzivom vedno ostrejšje globalne konkurence, pri čemer gre zlasti za to, da se obdržijo delovna mesta v Evropi, ravni dohodka ter socialni in okoljevarstveni standard. Ne le zaradi gospodarskih sil ZDA in Japonske, temveč posebej zaradi bistvenih in vedno večjih industrijskih in raziskovalnih dosežkov držav, kot so Kitajska (Kitajska želi do leta 2050 v svetovnem merilu prehiteti ZDA kot vodilna tehnološka država! ⁽¹⁷⁾), Indija in Brazilija, in zaradi tamkajšnjih bistveno nižjih plač ter socialnega in okoljevarstvenega standarda.

2.13 Prav zaradi te globalne konkurence ter z njo povezanega globalnega tekmovanja za vedno večje naložbe v raziskave in razvoj, vključno z globalnim tekmovanjem za najboljše znanstvenike in inženirje, mora Evropska skupnost svoj potencial za raziskave, tehnični razvoj in inovacije bolje izčrpati in nadalje okrepiti. Pri tem gre predvsem za globalno konkurenco, ne za konkurenco znotraj Evrope!

2.14 Evropa bo lahko konkurenčni položaj obdržala le, če bo ohranila prednost ⁽¹⁸⁾ pri raziskavah, tehnološkem razvoju in inovacijah tudi v prihodnje, in če se bo ta prednost razvijala v družbenem in kulturnem okolju demokracije, pravne države, podjetniške svobode, možnosti za varno načrtovanje, želje po novih dosežkih in njihovem priznanju. Evropski raziskovalni prostor je treba okrepiti in razširiti. To spoznanje je medtem sicer splošna dobrina političnih izjav o namerah, pri dejanskem ravnanju in prenosu v realne prednosti (npr. proračuna za raziskave) in zadevnih predpisov (npr.: tarifna struktura ⁽¹⁹⁾, davčno pravo) pa še zmeraj obstajajo jasne in obžalovanja vredne pomanjkljivosti, tako na ravni Skupnosti kot na ravni večine držav članic.

2.15 Prizadevanja drugih držav, ki se soočajo s podobno problematiko, kot npr. ZDA ali Japonska, pa tudi Švica, na področju raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij niso uspešna le zato, ker so bistveno večja, temveč tudi učinkovitejša. To se med drugim kaže tudi v privlačnosti ZDA za evropske znanstvenike in inženirje. Vzajemna mobilnost je načeloma sicer zaželena, toda zaradi privlačnosti ZDA še naprej prihaja do bega možganov.

⁽¹⁷⁾ Poljudnoznanstvena nemška revija *Bild der Wissenschaft* 9/2006, str. 109.

⁽¹⁸⁾ Odbor je že večkrat (npr. UL C 65, 17. 3. 2006) opozoril na to, da je 3-odstotni cilj iz Barcelone zaradi globalnega tekmovanja naložb v raziskave in razvoj predstavljen kot t. i. „premični cilj“ (*Moving Target*); kdor ga doseže prepozno, ostane zadnji.

⁽¹⁹⁾ Zlasti dohodek in pogodbe mladih znanstvenikov in inženirjev.

2.16 Prav glede na ZDA to dejstvo ni le kazalec finančne zmogljivosti in preiščenega raziskovalnega sistema, temveč slabi Evropo in krepi ZDA. Politika ZDA je na področju R&R v primerjavi z evropsko bolj odprta in kaže več drznosti pri obravnavanju novih zasnov in pristopov, pa tudi na splošno več pripravljenosti za tveganja. Poleg tega motivacija zanjo ni le gospodarska konkurenčnost, temveč v enaki meri tudi dosledna nacionalna varnostna strategija ⁽²⁰⁾ in s tem povezane visoke naložbe v R&R, kar vodi do vzajemne plodne prepletenosti.

2.17 Torej je sedaj treba v Evropi oživiti tradicijo vodilnega raziskovalnega in inovacijskega prostora, bistveno več vlagati v raziskave in razvoj, spodbujati sposobnosti državljanov in nagraditi njihove dosežke ter odpraviti ovire.

2.18 Najpomembnejši pogoj za doseg tega cilja je ustvariti družbeno okolje, v katerem se bo iz tega spoznanja lahko razvila polna učinkovitost, da se bodo na vseh političnih ravneh oblikovali okvirni pogoji in da bodo sprejete potrebne odločitve. Šele takrat bodo lahko šole in univerze izpolnile svojo nalogo v globalni konkurenci in pridobile dovolj zanimanja mladih za znanost in tehniko in šele takrat se bo v industriji razvilo dovolj zaupanja in optimizma za potrebne naložbe.

3. Finančna vprašanja in postopki

3.1 **Vir naložb.** Raziskave in razvoj — skupaj s kakovostnim in učinkovitim izobraževanjem za to sposobnih — so pogoj za prihodnjo blaginjo družbe. Torej mora družba zagotoviti za to potrebne naložbe. V EU jih zagotavljajo Skupnost, države članice, gospodarstvo in — v majhnem obsegu — zasebni skladi.

3.2 Podpora Skupnosti

3.2.1 **7. okvirni program za raziskave in tehnološki razvoj.** Evropska skupnost bo zagotovila glavni prispevek ⁽²¹⁾ za podporo raziskavam in razvoju v 7. okvirnem programu RTR. Proračun, ki je zanj na razpolago za obdobje 2007–2013 znaša ⁽²²⁾ približno 50 milijard EUR ⁽²³⁾, tj. je približno 5,8 % skupnega proračuna Skupnosti za to obdobje.

⁽²⁰⁾ Ministrstvo ZDA za obrambo zelo podpira raziskovalne projekte tudi na univerzah in v raziskovalnih centrih.

⁽²¹⁾ Poleg tega obstajajo programi različnih drugih uradov Komisije kot npr. Okvirni program za konkurenčnost in inovativnost (2007–2013) ali program Inteligentna energija — Evropa.

⁽²²⁾ COM(2006) 364 konč.; razen enega sklepa, ki ga Evropski parlament in Svet še nista sprejela.

⁽²³⁾ Poleg tega še približno 2 milijardi EUR 7. okvirnega programa RTR Euratom.

3.2.2 **Ta vsota tako znaša** približno 0,06 % BDP Skupnosti, torej le približno **2 % ciljne vrednosti iz Barcelone** (glej prilogo). Po mnenju Odbora to ni dovolj, da bi ogromen učinek finančnega vzvoda in integracijska sila podpore Skupnosti zares vplivala na politiko podpore držav članic in na potrebno naložbeno pripravljenost industrije ter sprožila znatno povečanje, ki je potrebno na teh področjih.

3.2.3 **Odbor** zato zelo **obžaluje**, da ni bilo upoštevano njegovo priporočilo ⁽²⁴⁾ za zvišanje proračuna, ki je v skupnem proračunu Skupnosti na razpolago za 7. okvirni program RTR.

Odbor zato poziva Evropski svet in Evropski parlament, da pri reviziji proračuna EU leta 2008 poskrbita za odločilni napredek in povečata razpoložljiv obseg pomoči Skupnosti za 7. okvirni program RTR **na 3 % ciljne vrednosti iz Barcelone**.

3.2.4 **Evropska investicijska banka**. Poleg tega Odbor opozarja, da bi bilo treba tudi sredstva za podporo Evropske investicijske banke izraziteje usmeriti v raziskave, razvoj in inovacije ⁽²⁵⁾, zlasti v tiste, ki služijo gradnji potrebne infrastrukture in prenosu znanja za uporabo v industriji.

3.2.5 **Evropski strukturni sklad**. Enako — celo bolj izrazito — velja za uporabo sredstev Evropskega strukturnega sklada. **Zlasti v novih državah članicah** je na tem področju opaziti očitno potrebo, da bi nadoknadile zaostanek pri vzpostavitvi potrebne raziskovalne infrastrukture in njene povezave z naselitvijo sodobnih visokotehnoloških podjetij.

3.3 *Podpora držav članic in gospodarstva; podporni ukrepi Skupnosti.*

3.3.1 **Več naložb iz gospodarstva**. Zaradi strukturno skromnega deleža podpore Skupnosti je odločilnega pomena, da tako države članice kot evropsko gospodarstvo ⁽²⁶⁾ dovolj — tj. bistveno več kot doslej — vlagajo v raziskave, razvoj in temu primerno izobraževanje, da bi bilo mogoče sprostiti in okrepiti evropski potencial za raziskave, razvoj in inovacije, izkoristiti evropski raziskovalni prostor in vsaj približno doseči cilje iz Barcelone. V večini držav članic so ta področja v največjem zaostanku, hkrati pa imajo največje potrebe!

3.3.2 **Zanesljivi in primerni okvirni pogoji**. Poleg večjih finančnih prizadevanj je treba preveriti tudi vse druge okvirne pogoje, da bilo mogoče z uporabljenimi sredstvi doseči čim

boljši učinek. Pri tem je treba posebej preveriti koristnost in smiselnost pristopov in nalog, ki niso povezani z raziskavami, ter zagotoviti čim večjo varnost načrtovanja in doslednost državnih zahtev.

3.3.3 **Podporni ukrepi Skupnosti**. To pa mora s svojo politiko izrecno podpreti tudi Evropska skupnost, zlasti z ustreznimi uredbami ali direktivami, optimalnimi okvirnimi pogoji, in smiselno uporabiti učinek finančnega vzvoda svoje pomoči iz 7. okvirnega programa RTR.

3.3.4 **Zakonodaja na področju pomoči Skupnosti**. Zakonodaja Skupnosti v razlagi členov 87 in 88 Pogodbe ES ureja način, obseg in administrativne postopke za državno pomoč ⁽²⁷⁾, ki jo države članice lahko zagotovijo raziskovalnemu in razvojnemu delu. Oblikovanje teh določb je torej nadaljnji odločilni vzvod za vplivanje na pripravljenost držav članic za podporo raziskavam, pa tudi za optimalno uporabo podpore iz 7. okvirnega programa RTR Skupnosti. Zato morajo biti določbe za subvencije Skupnosti oblikovane tako ⁽²⁸⁾, da bodo države članice spodbujale in jim pomagale, da bodo lahko na čim bolj učinkovite in nebirokratske načine bolje kot doslej podprle raziskovalne in razvojne programe na univerzah, v raziskovalnih organizacijah, v industriji in sodelovanje teh ustanov.

3.3.5 **Prednost globalne konkurenčnosti**. Pri tem se je treba izogibati, da bi preozke omejitve državne pomoči za raziskave in razvoj, povezane z veliko birokratskega dela in usmerjene na notranjeevropski položaj konkurenčnosti, ovirale globalno konkurenčnost Evropske skupnosti. Prav nasprotno, državam članicam mora biti ravno zaradi zelo majhnega relativnega prispevka pomoči Skupnosti ⁽²⁹⁾ omogočeno, da same radodarno in brez birokratskih ovir spodbujajo potrebno povezavo med univerzami, raziskovalnimi inštituti in industrijo v evropskem raziskovalnem prostoru.

3.3.6 **MSP in novoustanovljena podjetja (Start-Ups)**. Pri tem je pomembno, da se nadalje okrepi potencial za inovacije, ki ga ponujajo MSP in predvsem novo ustanovljena podjetja, ter industrijo na splošno močnejše spodbuditi k temu ustreznim naložbam. Odbor poleg tega opozarja na svoja priporočila ⁽³⁰⁾ o programu EU *Večletni program za podjetja in podjetniške pobude, zlasti za mala in srednje velika podjetja (MSP)* in na podporo na

⁽²⁴⁾ CESE 1484/2005 (UL C 65, 17. 3. 2006).

⁽²⁵⁾ CCMi o tem pravkar pripravlja ustrežno mnenje.

⁽²⁶⁾ Nedavna študija Komisije je pokazala, da so evropska podjetja leta 2005 razveseljivo povečala svoj delež naložb v R&R za 5,3 %.

⁽²⁷⁾ Glej tudi UL C 8, 30. 3. 2004 ter UL C 65, 17. 3. 2006.

⁽²⁸⁾ 22. novembra 2006 je bilo na spletni strani Komisije o tem objavljeno sporočilo za javnost (IP/06/1600) in dokument (brez datuma in referenčne številke!) z naslovom Okvir Skupnosti za državno pomoč za raziskave, razvoj in inovacije. Odbor si o njem še ni uspel oblikovati stališča in ga proučiti v luči zgoraj navedenih priporočil.

⁽²⁹⁾ Glej točko 3.2.2.

⁽³⁰⁾ UL C 234, 22. 9. 2005.

področju na znanosti temelječega gospodarstva, ki je v tem smislu posebej pomembna. Iz dejstva, da je v EU 98 % vseh podjetij MSP, je zelo jasno, kakšen pomen ima krepitev inovativne sposobnosti te podjetniške kategorije.

3.3.7 Primer ZDA. Politika podpore bi si morala za zgled v zvezi s tem vzeti globalne konkurenta, zlasti ZDA.

3.4 Proračunski predpisi držav članic. Naslednji bistven, z vprašanji financiranja povezan vidik zadeva vprašanje, ali proračunski predpisi posameznih držav članic služijo cilju učinkovite uporabe sredstev. Če ne, je treba na ravni Skupnosti poskrbeti za to, da bodo proračunski predpisi zadevnih držav članic bolj kot doslej ustrezali potrebam raziskav in razvoja.

3.4.1 Prilagodljivejši načrti za porabo sredstev in proračunski predpisi. Zlasti pri velikih razvojnih projektih, na splošno pa pri vseh naložbah v raziskave in razvoj, bi se bilo treba izogibati, da bi načrti za porabo sredstev, ki jih niso pripravili strokovnjaki (npr. državnogospodarsko knjigovodstvo), pripeljali do odločitev, ki za projekte niso ustrezne. Ker pri tehničnih raziskavah, ki odkrivajo bele lise, skupnih stroškov, torej zlasti porabe sredstev na posamezno koledarsko leto, ni mogoče vedno dovolj dobro načrtovati, lahko sredstva za projekt zapadejo, ker so vezana na državne načrte porabe sredstev v koledarskem letu. To lahko pripelje do nestrokovnih postopkov optimizacije in neučinkovitosti. Zato bi bilo treba poiskati boljše rešitve in jih vključiti v proračunske predpise držav članic, npr. možnost prenosa dela dodeljenih sredstev v naslednje koledarsko ali proračunsko leto.

3.5 Davčno pravo in zakonodaja o civilnopravni odgovornosti držav članic. Prav tako bi morala Skupnost skrbeti za to, da bosta tudi davčno pravo in zakonodaja o civilnopravni odgovornosti držav članic bolj usmerjena v cilj spodbujanja večjih naložb industrije v raziskave in razvoj, ter da ohrani pregled finančnih tveganj pri uvajanju inovativnih tehnik ali proizvodov.

3.6 Dovolj osnovnih finančnih sredstev držav članic. Poleg tega bi morale države članice poskrbeti za to, da bodo njihove raziskovalne ustanove imele na razpolago dovolj osnovnih finančnih sredstev, da bodo sploh imele možnost pridobiti sofinanciranje v okviru 7. okvirnega programa RTR.

3.7 Vodenje računov, nadzor in ocena stroškov. Prav tako bi bilo treba proučiti vodenje računov, nadzor in oceno stroškov

prejemnikov državnih sredstev, v tem primeru različnih raziskovalnih ustanov, in ugotoviti, ali zares kažejo značilne lastnosti raziskav in razvoja. Posebej je treba proučiti, ali je mogoče gospodarske pristope, ki so bili optimirani za proizvodno industrijo, neposredno prenesti na organizacije, ki proizvajajo znanje, saj bi taki gospodarski pristopi v teh organizacijah lahko povzročili izkrivljanje stroškov, prikaza in ocene.

3.8 Politične in družbene prednosti. Na splošno velja, da je na politični ravni — in za podkrepitev mnenja v medijih — treba oblikovati prepričanje, da so zadostne in učinkovite raziskave in razvoj potrebne za blaginjo v prihodnosti, torej tudi za delovna mesta, socialne storitve in konkurenčnost, ter v skladu s tem tudi ravnati. To velja tako za proračunske odločitve za potrebne naložbe kot za okvirne pogoje za izobraževanje, delovno pravo in delovne pogoje, davčno pravo, tarifna poganjanja itd. Zadeva pa tudi temeljni odnos družbe kot celote do znanstveno-tehničnega napredka, ki odpira velike priložnosti, vendar je tudi pri največji previdnosti neizogibno povezan z določenim tveganjem. Prevelika bojazen pred tveganjem vodi v stagnacijo, navsezadnje tudi v izgubo znanja in v nazadovanje.

4. Strukturni vidiki in okvirni pogoji

4.1 Splošne ugotovitve ⁽³¹⁾. Prednostni pomen ima torej politično, socialno in kulturno okolje, v katerem se ustvarjalnost in iznajditeljstvo ter podjetniške pobude lahko najbolje razvijajo ⁽³²⁾, in ki omogoča, da evropski raziskovalni prostor pridobi najboljše znanstvenike in inženirje ter jih tudi obdrži. Predvsem zajema tudi potrebne ukrepe za vzdrževanje ali ustvarjanje najboljših možnih pogojev delovanja za uspešno znanost in raziskave.

4.2 Preizkušanje novih zamisli in konceptov. Znanost in raziskave si prizadevajo za najboljše in najnovejše zamisli, postopke in rezultate. Sem spada tudi neodvisna reprodukcija (ali zavrnitev) — torej „potrditev“ — novih spoznanj ter njihovo širjenje, poglobljanje in nadgradnja, pri čemer mora biti prvotni cilj postopno prodiranje v doslej neznano. Torej je treba omogočiti in vzdrževati pluralistične ⁽³³⁾ in interdisciplinarne raziskovalne pristope, postopke ocenjevanja in raziskovalne strukture, da bi spodbudili in izkoristili proces evolucije ⁽³⁴⁾ za doseg najboljših zamisli, rezultatov, pa tudi organizacijskih oblik.

⁽³¹⁾ Deloma po UL C 95, 23. 4. 2003.

⁽³²⁾ Glej tudi točko 3.4.

⁽³³⁾ Glej tudi točko „Projekti sodelovanja“ v nadaljevanju.

⁽³⁴⁾ Glej tudi UL C 221, 7. 8. 2001. Znanost, družba in državljani, točka 4.7: „Raziskave so korak v neznanu in načini ravnanja, ki jih posameznik ali skupina pri tem uporabi, se razlikujejo in dopolnjujejo glede na zahtevo, talent in temperament. Raziskovalci so menedžerji, inženirji, zbiralci, dlakočepci, žonglerji ali umetniki. Raziskovanje je tipanje v temi, intuitivno ugibanje, merjenje neznanne pokrajine, zbiranje in urejanje podatkov, iskanje novih signalov, sledenje nadrejenih sklopov in vzorcev, prepoznavanje novih soodvisnosti, razvijanje matematičnih modelov, razvijanje za to potrebnih pojmov in jezika simbolov, razvijanje in gradnja novih naprav, iskanje enostavnih rešitev in harmonije. Pomeni tudi potrjevanje, zagotavljanje, širjenje, posploševanje in reproduciranje.“

4.3 Merila ocenjevanja in manevrski prostor. Merila za ocenjevanje morajo torej spodbujati tudi novosti in pri tem sprejeti tveganje neuspeha, saj uspešnosti ni mogoče zagotoviti vnaprej. Prevec togim predpisom „od zgoraj navzdol“ ali pravilnikom za poenotenje organizacijskih oblik, programov raziskav in načinov dela se je treba izogibati, saj lahko preprečijo razvoj k novemu, k inovacijam. Inovacije potrebujejo dovolj podjetniškega manevrskega prostora, da nove zamisli ne bi zamrle zaradi preveč omejevalnih predpisov. Neomejenost raziskav — to pomeni tudi brez nestrokovnih, omejevalnih ⁽³⁵⁾ ali celo ideoloških zahtev — je temeljni pogoj za ustvarjalno znanost in nova odkritja, ne glede na meje, ki jih postavlja zakonodajna ureditev etičnih vprašanj, in ne glede na ustrezno uporabo dodeljenih finančnih sredstev.

4.3.1 Od spodaj navzgor (Bottom-Up). Zato bi moralo biti načelo vsake raziskovalne politike takšno: čim več ravnanja v skladu z načelom „od spodaj navzgor“, toliko pristopa „od zgoraj navzdol“ kot je potrebno, čim več decentralizacije in toliko centralizacije, kot je potrebno. Nazadnje gre za ravnovesje med individualnim bogastvom zamisli in individualno ustvarjalnostjo na eni strani ter za potrebno načrtovanje, usklajevanje in vodenje pri združevanju virov, da bi lahko izvedli večje projekte, pri katerih je treba delo razdeliti, na drugi strani.

4.3.2 Projekti sodelovanja. Nazadnje ravno posebej zahtevne in obetavne naloge R&R ali visokotehnološki projekti pogosto zahtevajo mednarodno sodelovanje različnih raziskovalnih organizacij, podjetij itd., vključno z različnimi viri financiranja. Ravno v primerih, ko se njihove notranje organizacijske strukture, sistemi ocenjevanja, kadrovske politike, proračunski predpisi ⁽³⁶⁾ itd. med seboj bistveno razlikujejo, lahko pride do oviranja zelenega uspeha. Pri tem je pomembno, da so vsi sodelujoči akterji pripravljeni upoštevati vzajemne potrebe in se za določen projekt sporazumeti o skupnih predpisih, čeprav se morda ti razlikujejo od njihovih običajnih, se odpovedati posebnim prednostnim zahtevam in skleniti take dogovore, na podlagi katerih bo mogoče opravljati delo.

4.3.3 Odprta metoda usklajevanja. Medtem ko točka *Preizkušanje novih zamisli in konceptov* priporoča pluralnost in prikazuje slabosti prevelike enotnosti za evlucijski napredek, je pri projektih sodelovanja in na splošno pri evropskem sodelovanju potrebno, da se znotraj sodelujočih institucij vzpostavi minimalna enotnost pravil in meril, ki se bodo uporabljala. V tem smislu je treba instrument odprte metode usklajevanja previdno uporabiti, da se doseže ravnovesje med tema dvema pristopoma.

⁽³⁵⁾ Glej tudi UL C 65, 17. 3. 2006, točka 4.13.2 o evropski listini za raziskovalce, vključno z opombo.

⁽³⁶⁾ Glej tudi točko Prilagodljivejši načrti za porabo sredstev in proračunski predpisi.

4.4 Poenostavitev ⁽³⁷⁾ in zmanjšanje administrativnih postopkov: izogibanje prekrivajočih se ali paralelnih organov ⁽³⁸⁾. Za raziskave in razvoj so nujno potrebni tudi načrtovanje, podjetniške in administrativne naloge ter ocenjevanje, ki jih morajo izvajati priznani in izkušeni znanstveniki in inženirji. Vsekakor so se zahtevani administrativni postopki tako namnožili in razširili, da se troši energija, ki je zanje potrebna, namesto da bi se delovni zagon izkoristil za samo raziskovalno dejavnost. Razvila se je zlasti poplava zahtevanih vlog, strokovnih mnenj, spremljanja in postopkov revizije, ki povzročajo neproduktivne obremenitve, za katere se troši energija, ki bi jo bilo sicer mogoče usmeriti v raziskovalno dejavnost ⁽³⁹⁾. Razen tega pomanjkanja naložb v izobraževanje, raziskave in razvoj ni mogoče nadomestiti s številnejšimi postopki ocenjevanja.

4.4.1 Zato Odbor ponovno poziva ⁽⁴⁰⁾ tako Komisijo kot države članice, da se intenzivno posvetijo temu vprašanju in si prizadevajo za učinkovitejše in bolj usklajene postopke (zlasti z udeleženi organi držav članic in med njimi). Zlasti se priporoča, da se zmanjša prekomerno število ločeno delujočih, vertikalnih (in tudi horizontalnih/paralelnih) organov (in postopkov) za izdajanje dovoljenj, usmerjanje in nadzor.

4.5 Zahteve odličnosti in konkurenca. Odbor pozdravlja prizadevanja Komisije, držav članic in raziskovalnih organizacij, da posebej podprejo izredne dosežke ali predloge programov. To na splošno spodbuja doseganje vrhunskih dosežkov v raziskavah in razvoju, pa tudi prizadevanja, da se najuspešnejše nosilce dosežkov obdrži v Evropi ali se jih privabi sem. Vsekakor bo za to potrebnih še več administrativnih postopkov. Zato je toliko bolj pomembno, da se število vseh teh postopkov bistveno zmanjša ter da se jih racionalizira in poenostavi. Tukaj posebej pride do izraza pomen „manj je več“.

4.6 Izginjajoča razmejitev raziskovalnih kategorij. Meje med raziskovalnimi kategorijami temeljnih raziskav, uporabnih raziskav in razvoja niso ostro začrtane, temveč je zanje bolj značilno plodno prepletanje in povratna zveza. V kolikor bi bilo treba v predpisih obdržati razlikovanje med temi kategorijami, morajo vpletene organizacije dobiti dovolj manevrskega prostora za presojo in odločanje pri določanju posameznih deležev. Ne glede na to ostaja seveda dejstvo, da je rezultate temeljnih raziskav težko predvideti in načrtovati, usmerjeno in načrtovano ravnanje pa se lahko začne šele takrat, ko je mogoče opredeliti cilj in je pot do njega jasno začrtana.

⁽³⁷⁾ Glej tudi UL C 307, 16.12.2006, npr. točko 1.2 (še ni bilo objavljeno v UL).

⁽³⁸⁾ Po CESE 1674/2004.

⁽³⁹⁾ Nemško visokošolsko združenje je o tem objavilo nazorno primerjavo *Forschung und Lehre* 9/06 str. 516 (www.forschung-und-lehre.de).

⁽⁴⁰⁾ Točka 5.1.8 (UL C 110, 30.4.2004).

4.7 **Od razumevanja narave do inovativnega proizvoda, inovativnega postopka in inovativnih storitev.** Posebno prizadevanje zasluži cilj pospeševanja praktične uporabe novih spoznanj iz temeljnih in tudi uporabnih raziskav in razvoja za nove izdelke, postopke ali storitve. Čeprav gre tukaj za enega izmed osnovnih problemov, za njegovo rešitev žal ni mogoče predpisati patentnega recepta. Kljub temu je mogoče opredeliti nekatera načela in priporočiti ukrepe.

4.7.1 Najpomembnejši ukrep je izboljšanje kadrovske mobilnosti med **univerzitetnimi krogi in industrijo** (glej točko 5.5 in naslednje), pa tudi spodbujanje vzajemnega razumevanja in **vzajemnega prepletanja** teh dveh „kultur“⁽⁴¹⁾.

4.7.2 K temu vsekakor spada tudi dolžnost **zasebnega gospodarstva**, da razvije temu ustrezno kulturo podjetništva in si močneje prizadeva za rezultate raziskav in razvoja ter pokaže več poguma za inovativne proizvode (glej tudi točko 4.9). Podjetja morajo kadrovske politike voditi tako, da bodo lahko pridobila ali nadgradila vsaj toliko znanstveno-tehnična znanja, da bodo sposobna presoditi položaj in se prilagoditi. Podjetja si morajo poleg tega prizadevati za inovacijsko vzdušje, da bo mogoče spodbuditi in izkoristiti ustvarjalni potencial njihovih sodelavcev. Znanje je mogoče prenesti ali kupiti le, če je na razpolago, splošno sprejeto in razumljivo⁽⁴²⁾.

4.7.3 K temu bi lahko prispevali tudi boljši, **javno dostopni informacijski sistemi**, ki bi bili dostopni preko spleta in bi potencialnim zainteresiranim omogočili poiskati pot od splošne zbirke ključnih besed do rezultatov evropskih raziskav ter izvirnih objav in njihovih avtorjev ter vzpostaviti potrebne stike. To se deloma že poskuša preko Cordisa⁽⁴³⁾. Takšni informacijski sistemi bi morali biti čim bolj dostopni⁽⁴⁴⁾ tudi invalidom in upoštevati potrebe starejših.

4.7.4 Vsaj prav tako pomembno in potrebno je sodelovanje raziskovalnih inštitutov in podjetij, ki se ukvarjajo s podobnimi temami. K takemu sodelovanju lahko veliko pripomore neposredna prostorska bližina⁽⁴⁵⁾, ker se iz **ozke povezave (cluster)** lahko razvijejo tako nujna kot tudi zaželeno partnerstva. Oblikovanje t. i. grozdov (*clusters*) bi bilo treba še naprej spodbujati z ustreznimi programi. Toda priznati in podpreti je treba tudi vsa lokalna in regionalna prizadevanja za prenos znanja in navezovanje stikov. Kot primer je treba navesti pobude v okviru *Science Cities*⁽⁴⁶⁾.

⁽⁴¹⁾ Ni isto kot „Dve kulturi“ (op. prev.: po nemškem prevodu) avtorja G.P. Snow — Science and Humanities.

⁽⁴²⁾ Citat iz mnenja EESO o evropskem raziskovalnem prostoru, UL C 204, 18. 7. 2000. Op. prev.: mnenje ni prevedeno v slovenščino.

⁽⁴³⁾ <http://cordis.europa.eu>

⁽⁴⁴⁾ Glej tudi pravila ESRR.

⁽⁴⁵⁾ Podobno je tudi pri interdisciplinarnih raziskovalnih temah.

⁽⁴⁶⁾ www.sciencecities.eu

4.7.5 Zato Odbor prav posebej pozdravlja sedanje načrtovanje⁽⁴⁷⁾ **Evropskega tehnološkega instituta** (ETI), ki naj bi prispeval k nadaljnemu razvoju inovacijskih zmogljivosti Skupnosti in držav članic, tako da bi na najvišji ravni združeval izobraževanje, raziskave in inovacijske dejavnosti. ETI bi svojo dejavnost razvijal primarno v okviru partnerskih skupnosti znanja in inovacij. Odbor priporoča, da se tudi tukaj spodbudijo, podprejo in izberejo predvsem pobude in postopki „od spodaj navzgor“.

4.7.6 Na splošno bi morale tudi države članice sprejeti intenzivnejše podpirne ukrepe. Ti bi morali vključevati že omenjena **novoustanovljena podjetja** (*start-ups*) in sodelovanje⁽⁴⁸⁾ med raziskovalnimi institucijami in že **uvpeljanimi podjetji**.

4.8 **Pomen temeljnih raziskav.** Taki programi podpore ne smejo zavirati temeljnih raziskav. Zato Odbor ponavlja svojo podporo zelo pomembnemu programu *Ideje* (*Ideas*) v 7. okvirnem programu ter za to ustanovljenemu Evropskemu svetu za raziskave. Iz ene same nove ideje se lahko razvije izredno močan inovacijski vzgon in prodre na mnoga področja tehnike⁽⁴⁹⁾. Pomen temeljnih raziskav in zanje potrebno podporo priznava in spodbuja tudi industrija⁽⁵⁰⁾.

4.8.1 To je v skladu z večkratnim priporočilom Odbora, da je treba vse tri stebre **inovacijskega trikotnika — temeljne raziskave, uporabne raziskave in razvoj** (razvoj proizvodov in postopkov) — enakomerno podpreti z zadostnimi sredstvi, tudi temeljne raziskave, da bi pridobile pomen, ki ga zaslužijo.

⁽⁴⁷⁾ Odbor o tem pripravlja posebno mnenje.

⁽⁴⁸⁾ Vseeno pa obstajajo temeljna nasprotja, ki so že navedena v točki 7. mnenja UL C 309, 16.12.2006. Na primer:

— Temeljne raziskave, pravzaprav vsaka dolgoročno zastavljena raziskava in razvoj, nastaja s pomočjo zgodnjega objavljanja rezultatov, da bi druge raziskovalne skupine imele možnost preveriti rezultate. Poleg tega je treba izkoristiti sinergijo, ki izhaja iz takojšnje, vzajemne komunikacije v znanstvenih krogih, zlasti kadar mnogi laboratoriji sodelujejo v skupnem raziskovalnem in razvojnem programu.

— Ponavadi mora tudi javna oblast zahtevati objavo rezultatov raziskave, ki jo je podprla, da lahko upraviči svojo podporo in zagotovi konkurenco.

— V nasprotju s tem pa mora biti praviloma v interesu podjetja, da — ob upoštevanju konkurenčnega položaja — vsaj tako dolgo ohrani tajno obravnavo rezultatov razvoja izdelkov, dokler ni mogoče ponuditi novega proizvoda, primernega za trženje.

⁽⁴⁹⁾ Glej tudi UL C 309, 16.12.2006, točke 1., 7. in 8.

⁽⁵⁰⁾ Glej *The Economic Returns to Basic Research and the Benefits of University-Industry Relationships* (Gospodarski dobički temeljnih raziskav in koristi povezav med univerzo in industrijo). A literature review and update of findings (Literarna kritika in posodobitev ugotovitev). Poročilo Centra za znanstvene in tehnološke raziskave za Urad za znanost in tehnologijo Združenega kraljestva*. Alister Scott, Grové Steyn, Aldo Geuna*, Stefano Brusoni, Ed Steinmueller, 2002.

4.9 **Inovativni proizvod.** Tudi če bi uresničili vsa ta priporočila, bi ostala naloga zasebnega gospodarstva, da inovativne proizvode, inovativni potek postopka in inovativne storitve na osnovi spoznanj in sposobnosti, pridobljenih z R&R, uresniči, izkoristi ali proizvaja in trži. Za to so potrebne znatne predhodne naložbe in dovolj časa ter precej tržnogospodarskega tveganja, zlasti za MSP. Toda tudi k temu lahko Skupnost in države članice odločilno prispevajo s splošno dosledno politiko, z odstranjevanjem administrativnih ovir, z gospodarsko političnimi — zlasti davčnimi — spodbudami, zagotovijo dovolj tveganega kapitala, razumnimi, učinkovitimi in nebirokratskimi programi podpore ter posebej z nenehnim prizadevanjem za tehniki in inovacijam naklonjeno družbeno okolje.

4.9.1 Tudi **javni naročniki** bi lahko prispevali k uvedbi inovativnih proizvodov na trg (tehnike, storitve ...), ki bi tako dali priložnost za pospešeno posodobitev javnih ustanov ⁽⁵¹⁾.

4.10 **Intelektualna lastnina in patent Skupnosti.** Šibka točka EU je to, da nima patenta Skupnosti. Ta pomanjkljivost je opazna zaradi bistveno višjih stroškov in drugih ovir pri zaščiti intelektualne lastnine. Zaradi tega sta občutni kar dve slabosti: po eni strani visoki stroški za patentni postopek in varstvo patenta, po drugi pa celo izguba potencialnih patentov — zaradi odlašanja in izgube motivacije.

4.10.1 **Jezikovni problem.** Ena izmed ovir pri dogovarjanju o uvedbi patenta Skupnosti v EU je jezikovni problem. Zato Odbor priporoča, da se jezikovno vprašanje reši v skladu z dolgoletnimi običaji mednarodnih znanstvenih krogov (*Science-Community*). To pa se nikakor ne sme izkoristiti ali razumeti kot oviranje ali omejitev prizadevanja za evropsko jezikovno raznolikost — ki jo Odbor podpira ⁽⁵²⁾ kot dragoceno značilnost kulturne širine Evrope.

4.10.2 **Rok za objavo, ki ne ogroža novosti.** Hkrati Odbor ponovno opozarja na svojo željo, da se za objavo postavi tak rok, ki ne bo ogrožal novosti ⁽⁵³⁾, saj bo tako mogoče preprečiti nasprotje med nujnostjo, da raziskovalci svoje rezultate hitro

⁽⁵¹⁾ Znano je, da je pri inovativnih skokih vedno treba računati na tveganje, ki lahko povzroči odložitev, zvišanje stroškov ali celo neuspeh. To lahko izzove kritiko javnosti — tak pospešek je treba meriti le v skladu z dolgoročnim uspehom. (Primeri: Airbus 380, nemški sistem za plačilo avtocest ali licence UMTS — Universal Mobile Telecommunications System).

⁽⁵²⁾ UL C 324, 30.12.2006. Nova okvirna strategija za večjezičnost.

⁽⁵³⁾ To pomeni, da če izumitelj objavi nove rezultate iz raziskav v določenem roku, prijava patenta tega izumitelja ne more biti zavrnjena zaradi ogrožanja novosti. Glej tudi točko 5.2 UL C 95, 23. 4. 2003, in UL C 110, 30. 4. 2004, točki 2.5.1 in 2.5.2.

objavijo, in omejitvijo, da se lahko patentirajo le novi, doslej neznan izumi.

4.11 **Posebni položaj novih držav članic.** Nove države članice imajo po eni strani konkurenčno prednost nižjih plač — slaba stran tega je seveda nižji življenjski standard večine državljanov — po drugi strani pa pomanjkljivost, da je njihova infrastruktura, potrebna za raziskave in razvoj, zaenkrat slabo razvita.

4.11.1 Zato je Odbor že večkrat ⁽⁵⁴⁾ opozoril, da bi bilo treba iz **strukturnih skladov** Skupnosti nameniti bistveno večji del sredstev za vzpostavitev znanstvene infrastrukture. Za ta namen bi lahko bila zelo uporabna tudi sredstva **Evropske investicijske banke**.

4.11.2 Toda tudi nove države članice bi morale upreti vse sile v čimprejšnjo zapolnitev te praznine in nato postopno doseči 3-odstotni cilj. Skupnost si mora postaviti splošni prednostni cilj, da trdno podpre postavljanje raziskovalnih sistemov v novih državah članicah in spodbudi mlade generacije znanstvenikov.

4.12 **Inovacije ⁽⁵⁵⁾ v splošnem smislu.** Medtem ko dose danje ugotovitve in priporočila inovacije obravnavajo predvsem kot rezultat znanstveno-tehničnih dejavnosti in pobud, naj tukaj izrecno opozorimo tudi na podjetniške, trgovske in socialne vidike ⁽⁵⁶⁾ in možnosti inovativnih zamisli in postopkov. Nedvomno imajo ti vidiki, ki dopolnjujejo znanstveno-tehnično razsežnost, enakovreden pomen za blaginjo, konkurenčnost in lizbonsko strategijo. Kot so navedeni v tem raziskovalnem mnenju, so vsekakor povezani predvsem z gospodarskimi in socialnopolitičnimi vprašanji, ki bodo posebej obravnavana v prihodnjem mnenju Odbora o lizbonski strategiji (glej naslednjo točko).

4.12.1 V tem smislu Odbor pozdravlja **sporočili Komisije ⁽⁵⁷⁾** (glej tudi točko 1.2) z dne 13. septembra 2006 z naslovom: Prenos znanja v prakso: široko zastavljena inovacijska strategija za EU, in z dne 12. oktobra 2006 z naslovom: Inovacijam prijazna sodobna Evropa. Odbor popolnoma podpira

⁽⁵⁴⁾ Mdr. UL C 65, 17. 3. 2006.

⁽⁵⁵⁾ V predlogu Komisije o ustanovitvi Evropskega tehnološkega instituta so inovacije označene kot: „Postopek in rezultati postopka, pri katerem nastajajo nove ideje, ki so usmerjene v družbene in gospodarske potrebe, tako da na njihovi podlagi nastajajo novi proizvodi, storitve ali modeli poslovanja, ki se uspešno tržijo na obstoječih trgih ali oblikujejo nove.“ V smislu zaprosenega raziskovalnega mnenja gre predvsem za znanstveno-tehnične postopke ali proizvode.

⁽⁵⁶⁾ Glej opombo 55. Krajša opredelitev iz angleškega govornega področja se glasi: *Innovation is the successful exploitation of new ideas.* (Inovacije so uspešno izkoriščene nove ideje.)

⁽⁵⁷⁾ COM(2006) 502 konč. in COM(2006) 589 konč., tudi opombi 1 in 2.

usmeritev teh dveh sporočil in jo v nekaterih točkah podrobneje opredeljuje v tem mnenju (prvo sporočilo se nanaša na Ahojevo poročilo ⁽⁵⁸⁾, ki ga Odbor prav tako podpira). Odbor razen tega opozarja tudi na lastne predloge ⁽⁵⁹⁾ za inovativno politiko zaposlovanja.

5. Človeški dejavnik — človeški kapital — znanstveniki in inženirji ⁽⁶⁰⁾

5.1 **Osební vidiki — motivacija.** Odbor opozarja na mnenje ⁽⁶¹⁾, ki posebej obravnava to tematiko, in ponovno potrjuje in poudarja njegovo vsebino. Kot že prej je Odbor tudi v tem mnenju opozoril, da je človeški kapital najbolj občutljiv in najbolj dragocen vir raziskav, razvoja in inovacij. Najpomembnejša naloga je torej motivirati nadarjene, mlade ljudi za znanstveno ali tehnično izobraževanje in jim ga nato tudi omogočiti.

5.2 **Univerze in visoke tehniške šole.** Za to so potrebne izobraževalne ustanove, ki so odločilni predpogoj za zadostitev potreb po dobrih znanstvenikih in inženirjih. Treba je ustanoviti in vzdrževati zadostno število dobrih, privlačnih univerz s primerno opremo, zlasti tudi tehnične univerze, ki bodo sodelovale z ustanovami za raziskave in praktično učenje ⁽⁶²⁾, ter zagotoviti odlične učne kadre. Te univerze morajo biti sposobne tekmovati z najboljšimi univerzami v ZDA ali drugih državah zunaj Evrope. Poleg tega morajo biti dovolj privlačne za najboljše študente iz neevropskih držav. Tudi tukaj bi lahko pomagal ETI.

5.3 **Mobilnost.** Ker je mobilnost znotraj in zunaj evropskih meja za mlade znanstvenike in inženirje po uspešnem zaključku študija že skoraj del obveznega nadaljnega izobraževanja, morata biti izpolnjeni dve dodatni zahtevi:

5.3.1 **Mobilnost mora biti nagrajena, ne kaznovana.** Na žalost je še veliko — celo novejših ⁽⁶³⁾ — predpisov v zvezi s plačami, davki, zavarovanjem in pokojninskim zavarovanjem, ki imajo ravno nasprotni učinek. Tukaj je potrebna sistematična in specifična ocena oz. revizija vseh vidikov in ovir, povezanih s tem vprašanjem. Poleg tega je treba upoštevati potrebo, da družina ostane skupaj, torej morajo predpisi veljati za cele družine.

⁽⁵⁸⁾ Esko Aho /22 005 EUR. <http://europa.eu.int/invest-in-research>.

⁽⁵⁹⁾ Danski model fleksivarnosti. (UL C 195, 18. 8. 2006)

⁽⁶⁰⁾ Beseda označuje oba spola, torej tudi znanstvenice in inženirke.

⁽⁶¹⁾ Raziskovalci v evropskem raziskovalnem prostoru: en poklic, veliko možnosti kariere. (UL C 110, 30. 4. 2004).

⁽⁶²⁾ Pri tem bi bile lahko koristne še boljše mrežne povezave med univerzami in raziskovalnimi instituti, ki niso del univerz, zlasti ker bi tako lahko v povezavo med raziskovanjem in praktičnim poukom vključili njihovo opremo in infrastrukturo, pa tudi najnovejša spoznanja.

⁽⁶³⁾ Npr. v Nemčiji.

5.3.2 **Mobilnost ne sme biti enosmerna cesta za **beg možganov**.** Možnosti za uspeh, ki jih dajejo oprema in delovno okolje, pa tudi dohodki in karierni možnosti raziskovalcev in inženirjev, morajo biti prilagojeni tistim, ki jih ponujajo države zunaj Evrope, ki za Evropo predstavljajo posebno konkurenco.

5.4 **Poklicna pot.** Družba — ki jo zastopa politika — prevzame odgovornost za čim boljšo uporabo svojih naložb, pa tudi naložb posameznih raziskovalcev, ki so namenjene pridobivanju zaželenega širokega in zapletenega temeljnega znanja ter zelo specifičnega znanja. Ta odgovornost se mora odražati v skrbi za **primerno poklicno pot** izšolanih raziskovalcev, s privlačnimi možnostmi brez poklicnih pasti. Brezposelnost ali neprimerna zaposlitev kvalificiranih znanstvenikov in inženirjev pomeni zapravljanje gospodarskih naložb in odvracanje prihodnjih vrhunskih strokovnjakov, ki se nato odločijo za poklic, ki sploh ni povezan z znanostjo in tehniko, ali pa zapustijo Evropo!

5.4.1 **Doktorandi.** Zaradi potrebnega trajanja celotnega znanstveno-tehničnega študija, ki mu sledi doktorat, in ker disertacije s področja znanosti in tehnike zahtevajo sposobnost samostojnega dela in polno poklicno predanost, je treba ta trud tudi priznati in nagraditi (za inženirje to včasih že velja). Z različnih vidikov je škodljivo, če ravno najbolj nadarjeni mladi znanstveniki med **doktorskim študijem** zaradi nezadostnega **plačila** ⁽⁶⁴⁾ predolgo živijo v finančni odvisnosti. Inženirji in znanstveniki, ki so zaključili visokošolski študij, niso vajenci ali praktikanti.

5.4.2 Za nadaljnjo poklicno pot je pomembno razviti privlačne modele zaposlitve za nedoločen čas (**Tenure-Track**) in alternativne poklicne možnosti. Ugotovitve iz konca prejšnjega poglavja so v tej zvezi še toliko bolj pomembne.

5.4.3 **Dati ljudem prave možnosti.** Napredek in stalne inovacije so odvisni tudi od motivacije vseh udeleženi, novih modelov poslovanja in pravih metod upravljanja. Ljudem — torej tudi zaposlenim v podjetjih in raziskovalnih inštitutih — je treba v skladu z njihovo nadarjenostjo, sposobnostjo in ustvarjalnostjo ponuditi najboljše možnosti za razvoj talenta in lastnih pobud, pa tudi omogočiti družbeno okolje, ki podpira in spodbuja njihovo ustvarjalnost. To so pomembna vprašanja socialne politike, socialnih raziskav, družinske politike, ekonomsko-poslovnih ved in na splošno kulture upravljanja. V tej povezavi je sedaj priznan tudi pomen smiselnega ravnovesja med delom in zasebnim življenjem za ustvarjalnost in produktivnost ⁽⁶⁵⁾.

⁽⁶⁴⁾ Glej tudi UL C 110, 30. 4. 2004.

⁽⁶⁵⁾ Glej *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, št. 257, 4. november 2005, C1.

5.5 **Izmenjave med univerzami in industrijo.** Najboljša pot za prenos znanja in izmenjavo izkušenj so strokovnjaki sami. Zato že dolgo obstajajo prizadevanja za večjo izmenjavo osebja med univerzami in raziskovalnimi ustanovami na eni strani ter industrijo na drugi, ki jih je treba kljub težavam in oviram nujno še okrepiti.

5.5.1 Žal nam doslej ni uspelo ⁽⁶⁶⁾ premostiti različnih ovir na tem področju, kot so **tarifna pogajanja, načini imenovanja, merila za napredovanje** ipd. Glede na to, da so težave v glavnem znane, bi bilo treba ponovno poskušati vplivati na postopke, jih spremeniti in odstraniti ovire, povezane s tarifami. Vendar pa pri tem ne gre le za vprašanje tarif in zelo različnih ravni dohodka, temveč tudi za razlike med **podjetniško kulturo v industriji in na univerzah**. Čeprav nekatere razlike izhajajo iz različne narave dela industrije in univerz, je kljub temu pomembno doseči bistveno več osebnih izmenjav in

sodelovanja. Odbor priporoča nov razmislek o tem pomembnem vprašanju, da bi vendar dosegli pozitivne rezultate.

5.5.2 Poleg finančno-tehničnih in davčnopравnih vidikov ter vidikov zakonodaje o prevzemu odgovornosti je treba posebej poudariti vzajemno mobilnost med univerzitetnimi in gospodarskimi krogi. Zato Odbor ponavlja priporočilo za oblikovanje **sistema štipendij in podpore**, ki bi zagotavljal spodbude za omejeno (npr. od enega do treh let) **vzajemno mobilnost** (ob jamstvu, da se udeleženci lahko vrnejo na prejšnjo poklicno pot) med industrijo in znanstvenimi ustanovami, kot so to **študijski dopusti** na univerzitetnem področju. Takšen sistem ne bi le vodil k boljšemu spoznavanju in razumevanju razmer na obeh straneh in prenosu znanja, temveč bi tudi povečal možnost dolgoročnih izmenjav. Odbor se sicer zaveda, da lahko takšni vzajemni procesi obema stranema povzročajo težave ⁽⁶⁷⁾, vendar bi jih prednosti takšne štipendije pomagale premagati, zlasti ker se tako lahko odprejo nove poklicne možnosti.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁶⁶⁾ Glej npr. revijo *Forschung und Lehre* (izdaja nemško visokošolsko združenje; www.forschung-und-lehre.de); 4/06, str. 208 in *Forschung und Lehre* 7/06, str. 402.

⁽⁶⁷⁾ Glej na primer *Beruf und Chance* (Poklic in možnosti), *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, št. 251, 28. oktober 2006, C1.

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o označevanju naprav za upravljanje ter kontrolnih in opozorilnih svetilk za dvo- ali trikolna motorna vozila (kodificirana različica)

COM(2006) 556 konč. — 2006/0175 (COD)

(2006/C 325/06)

Svet je 19. oktobra 2006 sklenil, da v skladu s členom 95 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Predsedstvo Evropskega ekonomsko-socialnega odbora je 25. oktobra 2006 za pripravo dela zadolžilo strokovno skupino za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo.

Zaradi nujnosti zadeve je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 13. decembra) g. SIMONSA imenoval za glavnega poročevalca ter sprejel naslednje mnenje s 117 glasovi za, nobenim glasom proti in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Za uresničitev Evrope državljanov je pomembno, da je zakonodaja Skupnosti razumljiva in pregledna. Evropski parlament, Svet in Komisija so zato poudarili potrebo po tem, da se kodificirajo zakonodajni akti, ki so bili večkrat spremenjeni, in se v okviru medinstitucionalnega sporazuma dogovorili, da je

mogoče uporabiti pospešen postopek. V zakonodajna besedila, predložena za kodifikacijo, ni mogoče vnašati nobenih vsebinskih sprememb.

1.2 Obravnavani predlog Komisije popolnoma ustreza cilju kodifikacije in izpolnjuje predpise, ki jo urejajo. Z njim se strinja tudi EESO.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu — Za trajnostni evropski vinski sektor

COM(2006) 319 konč.

(2006/C 325/07)

Evropska komisija je 22. junija 2006 sklenila, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 8. novembra 2006. Poročevalec je bil g. KIENLE.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 14. decembra) s 107 glasovi za, 2 glasovoma proti in 4 vzdržanimi glasovi.

1. Povzetek sklepov in priporočil

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor pozdravlja dejstvo, da je Evropska komisija predložila poročilo o reformi evropske ureditve trga za vino. Odbor izrecno pozdravlja predlog Komisije, da se načeloma ohrani posebna ureditev trga za vino, ki bo omogočila možnost „temeljite reforme“.

1.2 Ker so evropska vina tako na notranjem trgu kot na pomembnih izvoznih trgih v primerjavi z vini iz tretjih držav, zlasti iz „Novega sveta“, izgubila tržne deleže, je treba spremeniti pogoje pravnega okvira, da bi izboljšali konkurenčnost evropskih vin in ponovno pridobili tržne deleže. Pri tem bi morala Komisija pri reformi ureditve trga za vino in predpisov za zunanjo trgovino bolj upoštevati položaj evropskega vinskega sektorja kot vodilnega na svetu.

1.3 EESO opozarja na svoje mnenje z dne 27. in 28. januarja 1999 ⁽¹⁾, v katerem je takratne predloge Evropske komisije za reformo že ocenil kot nezadostne. Mnoge njegove pobude — predvsem glede konkurenčnosti, intervencijskih ukrepov, upoštevanja regionalnih razlik, informiranja — so danes aktualne bolj kot kadar koli prej.

1.4 EESO poudarja, da sta vino in vinogradništvo pomembna elementa evropske kulture in načina življenja. Vinogradništvo oblikuje družbeno in gospodarsko okolje v mnogih evropskih vinogradniških regijah. Odbor zato močno poudarja, da se pri reformi ne smejo upoštevati le gospodarske posledice, temveč tudi vplivi na zaposlovanje, socialno strukturo, okolje — zlasti s programi krčenja — ter varstvo potrošnikov in zdravje.

1.5 EESO opozarja, da je vinogradništvo eksistenčnega pomena za 1,5 milijona malih družinskih podjetij v Evropski uniji in vsaj sezonsko zaposluje 2,5 milijona delojemalcev. Zato

Odbor poudarja, da je treba pri reformi dati prednost ukrepom, ki pozitivno vplivajo na dohodek vinogradnikov in možnosti zaposlovanja v evropskem vinogradništvu.

1.6 EESO pozdravlja predlog Evropske komisije, da bi države članice proizvajalke vina dobile na razpolago nacionalni finančni okvir, saj to predstavlja pomemben prispevek k večji subsidiarnosti in upoštevanju regionalnih razlik. EESO se pri predlogih za delitev instrumentov spodbujanja na skupni okvir EU in ukrepe v nacionalnem „finančnem okviru“ drži teh načel in zavrača ukrepe za ponovno nacionalizacijo politike na trgu vina.

1.7 EESO pričakuje, da bo Evropska komisija predlagala konkretne ukrepe v zvezi z informacijami za potrošnike in prodajo vina na notranjem trgu in na izvoznih trgih.

2. Ugotovitve in predlogi Komisije

Cilji reforme

2.1 Komisija kot cilje reforme navaja: povečanje konkurenčnosti, krepitev pomena evropskih vin, ponovna pridobitev nekdanjih tržnih deležev in osvojitve novih, čim enostavnejši predpisi, upoštevanje družbene in politične vloge vinorodnih regij.

2.1.1 Kot nadaljnji cilj Komisija navaja vzpostavitev tržnega ravnovesja in na podlagi tega predlaga nekatere ukrepe, kot je npr. potreba po obsežnem krčenju nasadov.

Sedanja skupna ureditev trga za vino

2.2 Komisija v svojem dokumentu analizira sedanji tržni položaj, opisuje probleme sedanje skupne ureditve trga in na podlagi tega predlaga ukrepe.

⁽¹⁾ UL C 101, 12. 4. 1999, str. 60–64.

Štiri možnosti

2.3 Komisija je pretehtala štiri možnosti za reformo ureditve trga za vino:

- ohranitev sedanjega stanja z manjšimi prilagoditvami,
- reforma skladno z reformo SKP,
- deregulacija trga z vinom,
- temeljita reforma skupne ureditve trga.

2.3.1 Komisija je na podlagi ocen prišla do zaključka, da med štirimi možnostmi temeljita reforma ponuja največ prednosti in da je treba ohraniti posebno ureditev trga za vino.

Temeljita reforma skupne ureditve trga

2.4 Komisija predlaga dve možnosti: enostopenjsko in dvostopenjsko reformo. V skladu z možnostjo A bi se ureditev sajena ukinila takoj (ali 1. avgusta 2010) brez prehodne ureditve. V skladu z možnostjo B bi bilo treba pred ukinitvijo ureditve sajena izvesti obsežno krčenje nasadov, da se doseže strukturna prilagoditev.

Odprava ukrepov upravljanja trga in uvedba ukrepov, ki so bolj usmerjeni v prihodnost

2.5 Evropska komisija predlaga, da se takoj odpravijo naslednji ukrepi:

- podpora za destilacijo stranskih proizvodov,
- destilacija pitnega vina in krizna destilacija,
- podpora zasebnemu skladiščenju,
- pomoč za mošt v zvezi z obogatitvijo in proizvodnjo grozdnega soka.

Nacionalni finančni okvir

2.6 Komisija predlaga, da vsaka država, ki proizvaja vino, dobi na razpolago finančni okvir, izračunan na podlagi objektivnih meril. Država članica bi iz ponudbe ukrepov izbrala najprimernejše za svoj položaj in jih financirala s temi sredstvi.

Razvoj podeželja

2.7 Evropska komisija predlaga, da se mnogi izmed teh ukrepov prestrukturiranja in sprememb namembnosti izvajajo v okviru razvoja podeželja in se za to predvidi prenos finančnih sredstev iz posebnega proračuna za vino v drugi steber.

Politika kakovosti in geografske označbe

2.8 Komisija predlaga temeljito spremembo sedanjega ureditvenega okvira na področju kakovosti, da bi se povečala skladnost politike kakovosti EU z mednarodnimi predpisi, zlasti s Sporazumom o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (TRIPs).

Enološki postopki

2.9 Komisija predlaga liberalizacijo enoloških postopkov, pri tem pa bi bilo treba posebej upoštevati norme mednarodne organizacije za vino (OIV).

Obogatitev

2.10 Komisija predlaga prepoved obogatitve s saharozo v kombinaciji z ukinitvijo pomoči za uporabo koncentrata mošta ter znatno omejitev stopnje obogatitve za severna vinorodna območja.

Označevanje

2.11 Komisija predlaga, da se poenostavijo predpisi o označevanju in vzpostavi enoten pravni okvir za vse različne kategorije vina in podatke v zvezi z njimi.

Promocija in obveščanje

2.12 Komisija načrtuje odgovorno politiko promocije in obveščanja. Uporabiti bi bilo treba vse možnosti, ki jih predvideva sedanja zakonodaja.

Okolje

2.13 Komisija želi zagotoviti, da bo reforma vinskega sektorja prispevala k zmanjšanju vplivov vinogradništva in vinarstva na okolje.

STO

2.14 Komisija poudarja pomen združljivosti nove skupne ureditve trga s STO. S tem je povezana ukinitve veljavnih intervencijskih ukrepov in dovoljenje za proizvodnjo vin v Evropski uniji iz uvoženega mošta in mešanje vin iz tretjih držav z vini EU.

3. Splošne ugotovitve*Cilji reforme*

3.1 EESO lahko v veliki meri podpre cilje, ki jih navaja Evropska komisija. Vendar meni, da so potrebne nekatere prilagoditve.

3.1.1 EESO opozarja, da je v svojem predhodnem mnenju med drugim navedel naslednje cilje:

- izboljšanje dolgoročne konkurenčnosti sektorja,
- ukinitve intervencijskih ukrepov kot umetnih možnosti prodaje presežne proizvodnje,
- upoštevanje regionalnih razlik,
- informiranje o prednostih zmernega uživanja vina.

3.1.2 EESO meni, da je treba temeljito proučiti, ali bo pri globaliziranem trgu vina in po ukinitvi učinkovitega zunanjskega varstva cilj tržnega ravnovesja sploh še mogoče doseči.

3.1.3 Zato je treba povečanju konkurenčnosti evropskih proizvajalcev nameniti posebno pozornost. Okrepiti je treba evropski prostor kot gospodarsko lokacijo, podpreti prizadevanja za kakovost vina in se vedno bolj prilagajati tržnemu razvoju in željam uporabnikov.

3.1.4 Odbor meni, da je treba uresničiti gospodarske cilje in jih dopolniti s socialnimi cilji in cilji politike zaposlovanja. Pri tem si je treba prizadevati za izboljšanje dohodka vinarskih podjetij. Posebno pozornost je treba posvetiti razvojnim možnostim mladih vinogradnikov. Upoštevati je treba možnosti zaposlitve za delovno silo za polni delovni čas in za sezonske delavce ter izboljšati pogoje za primerno plačilo.

3.1.5 Odbor kritično ocenjuje prenos pristojnosti s Sveta ministrov na Komisijo, npr. pri dovoljenju za novejšo postopke proizvodnje vina, ker Komisija pri pogajanju o bilateralnih sporazumih ni zadovoljivo zastopala interesov evropskih proizvajalcev vina.

3.1.6 EESO je mnenja, da je treba povečati sedanja finančna sredstva, da bo mogoče upoštevati pristop dveh novih držav proizvajalk vina k EU.

Sedanja skupna ureditev trga za vino — naknadna analiza

3.2 EESO meni, da je treba temeljito proučiti analizo Komisije in ukrepe, ki izhajajo iz nje, ker je analiza tržnih udeležencev in neodvisnih organizacij vprašljiva.

3.2.1 Odbor meni, da je treba bolje in s širšega zornega kota opazovati trg, da bi kot podlago za organizacijo trga za vino pridobili podatke o proizvodnji, prodaji in potrošnji. Podatki, ki so se doslej uporabljali, so pomembni, vendar ne zadostujejo. Potrebne so tudi aktualne informacije o spremembah proizvodnih struktur, načinih prodaje in vedenja potrošnikov.

3.2.2 Ugotovitev Komisije, da je trend strukturnih presežkov naraščajoč, je treba preveriti. Odbor opozarja, da je naraščanje zalogo treba pozdraviti, saj pomeni, da narašča tudi proizvodnja kakovostnega vina.

Štiri možnosti

3.3 EESO podpira obsežno proučitev teh štirih možnosti, vendar se po začasni analizi strinja z rezultatom izbire. Vsekakor pa je treba spremeniti oblikovanje možnosti „temeljite reforme“.

3.3.1 Odbor izrecno pozdravlja predlog Evropske komisije, da se ohrani posebna ureditev trga za vino. Pri ureditvi trga za vino je treba upoštevati vse vidike ureditve trga, od proizvodnje do potrošnje, zlasti tudi ukrepe za varstvo potrošnikov, zdravstveno varstvo in informacije potrošnikom.

Temeljita reforma

3.4 EESO meni, da bi morala nova ureditev trga za vino začeti veljati leta 2008. Vendar meni, da je potrebno obdobje postopne odprave, da bi se podjetja po potrebi lahko postopoma prilagodila novim okvirnim pogojem.

3.4.1 EESO odločno zavrača predlog, da bi se več kot tretjina sredstev, ki so na razpolago iz proračuna, porabila za program krčenja nasadov, saj to pomeni, da ta sredstva ne bodo na razpolago za tržne ukrepe oz. ukrepe za povečanje konkurenčnosti. Nasprotno pa je priznan pomen krčenja nasadov kot instrumenta za ureditev trga (glej spodaj), ki bi ga bilo treba ponuditi vinorodnim regijam kot prostovoljni ukrep v splošnem okviru Skupnosti.

3.4.2 Odbor nasprotuje popolni liberalizaciji predpisov o sajenju, saj bi to ogrozilo gospodarske in socialne cilje ter cilje okoljske politike in ohranjanja pokrajine, ki jih vsebuje reforma trga za vino. Prenosa vinogradništva iz pokrajin, kjer je vinska trta uveljavljena kultura, na površine, kjer bo gospodarjenje cenejše, Odbor ne more podpreti. Če bodo evropski predpisi o sajenju, povezani s prepovedjo novega sajenja, ukinjeni, je treba oblikovati okvir pooblastitve, da bodo lahko vinorodne regije še naprej uporabljale svoje predpise o sajenju ali jih oblikovale v skladu s cilji evropske ureditve trga za vino.

3.4.3 Odbor obžaluje, da Komisija svojih besed „ponovna pridobitev tržnih deležev“ pri oblikovanju temeljite reforme ne podpira z dejanji. Premalo je instrumentov in ukrepov, da bi se ti cilji, ki jih je vredno podpreti, lahko tudi uresničili.

Odprava ukrepov upravljanja trga in uvedba ukrepov, ki so bolj usmerjeni v prihodnost

3.5 EESO opozarja na svojo zahtevo, da se ukinejo intervencijski ukrepi kot umetne možnosti prodaje in pozdravlja predloge v okviru tega cilja.

3.5.1 Odbor priporoča, da bi vinogradniške regije lahko ponudile krčenje nasadov kot prostovoljni ukrep, ki je sestavni del strukturnega programa s socialnimi elementi, podjetjem, ki želijo popolnoma ali delno izstopiti iz proizvodnje.

3.5.2 Odbor meni, da takojšnje ukinitve intervencijskih ukrepov ne more podpreti. Zato priporoča, da se v finančnem okviru za obdobje postopne odprave 2008–2010 ponudita:

- destilacija za pridobivanje pitnih žganih pijač (sedaj člen 29) in
- pomoč za zasebno skladiščenje (sedaj člen 24 in naslednji).

3.5.3 EESO meni, da mora odstranitev stranskih proizvodov ostati obvezna, da se zagotovi kakovost vinskih proizvodov in prepreči morebitna zloraba.

3.5.4 Odbor meni, da je treba v nacionalnem finančnem okviru predvideti ukrepe za preprečevanje krize, ki temeljijo na soodgovornosti proizvajalcev.

3.5.5 Odbor meni, da je treba uvesti instrumente, ki so usmerjeni v prihodnost, da bo mogoče doseči opredeljene cilje. Sem spadajo med drugim:

- obsežno opazovanje trga,
- informativni programi za notranji trg, da se potrošnike opozori na prednosti zmernega uživanja in posvari pred zlorabo,
- oblikovanje programa za spodbujanje izvoza,
- informativni programi za potrošnike v tretjih državah in
- raziskovalni programi, tudi v sodelovanju s tretjimi državami.

3.5.6 Odbor poudarja, da instrumenti ureditve trga v prvi vrsti prinašajo koristi tistim, ki želijo vinogradništvo v Evropi nadalje razvijati, in ne tistim, ki ga želijo iz kakršnega koli razloga opustiti.

Nacionalni finančni okvir

3.6 EESO pozdravlja ta predlog, ker ustreza njegovim zahtevam po večjem upoštevanju regionalnih razlik in doslednem izvajanju načela subsidiarnosti v vinskem sektorju. Da bi se izognili ponovni nacionalizaciji in ohranili evropski značaj domačega vinskega sektorja, je vendarle treba ohraniti dosleden in ustrezen okvir Skupnosti.

3.6.1 EESO je v svojem mnenju (CES 68/99) že zahteval, da bi morale biti za izbiro ukrepov iz programa sprememb namembnosti za vinogradniška območja pristojne države članice. Pri tem je mogoče pripisati velik pomen organizacijam proizvajalcev, sektorskim združenjem in ustanovam z ustreznimi cilji.

3.6.2 EESO opozarja, da je zahteval posebni program za spodbujanje prikrajšanih vinorodnih območij, kot so npr. strma

in nagnjena pobočja. Tudi območja, ki so izpostavljena skrajnim podnebnim razmeram, bi morala imeti pravico do črpanja sredstev iz teh programov.

3.6.3 EESO se zavzema za obsežen katalog ukrepov, ki bi po njegovem mnenju presegal primere Komisije. Sklicuje se na mnenje CES 68/99, v katerem je že zahteval znatno širitev programa za spodbujanje kletarstva in trženja.

3.6.4 Nadalje EESO meni, da je treba znotraj nacionalnega finančnega okvira financirati usklajene in celostne ukrepe za čim večjo učinkovitost. Te ukrepe je zato treba vključiti v obsežne načrte celotne proizvodne verige, ki sega od sajenja trte prek predelave do trženja proizvoda. Poleg tega je treba financirati ukrepe, ki proizvajalcem omogočajo soodgovorno upravljanje potenciala in odpiranje alternativnih možnosti trženja. EESO meni, da morajo imeti organizacije proizvajalcev vina glavno odgovornost pri upravljanju teh načrtov.

3.6.5 Proračun za nacionalni finančni okvir bi moral biti porazdeljen — kot že v primeru prestrukturiranja — v skladu s ključem glede na površino vinograda. V obdobju postopne odprave je treba predvideti dovolj finančnih sredstev za tržne mehanizme, ki bodo prenehali delovati, da se lahko podjetja, ki so te ukrepe doslej uporabljala, postopno pripravijo na nove okvirne pogoje.

3.6.6 Instrumente nacionalnega finančnega okvira je treba opredeliti v organizaciji EU za trg za vino. Države članice se morajo v okviru deleža finančnega proračuna (ključ glede na površino vinogradov) odločiti, kako bodo spodbudile konkurenčnost svojega vinogradništva. Programe je treba sporočiti v Bruselj. Za pravilno izvajanje so odgovorne države članice.

3.6.7 Odbor predlaga naslednjo porazdelitev instrumentov spodbujanja med ukrepi Skupnosti in ukrepi v okviru nacionalnega finančnega okvira:

3.6.7.1 Ukrepi Skupnosti:

- opazovanje evropskega trga,
- informativni programi za potrošnike na evropski ravni in na izvoznih trgih,
- izvozni programi za tretje države,
- raziskovalni programi.

3.6.7.2 Nacionalni finančni okvir:

- pomoč za uporabo mošta za obogatitev,
- člen 29 Destilacija (2008–2010),
- podpora za destilacijo stranskih proizvodov (2008–2010),

- dokončni in začasni ukrepi krčenja nasadov,
- neposredna pomoč glede na površino,
- zelena trgatev,
- pomoč za proizvodnjo grozdnega soka,
- prestrukturiranje, preureditev in zaokrožitev vinogradniških površin,
- ukrepi za izboljšanje struktur evidentiranja in trženja (npr. integrirana mreža podjetij in podjetniških združenj),
- informativni programi za potrošnike,
- ukrepi za izboljšanje kakovosti,
- program za prikrajšana območja, kot so strma in nagnjena pobočja ter območja, izpostavljena skrajnim podnebnim razmeram,
- krizno upravljanje (preprečevanje in obvladovanje kriz, zavarovalni sklad).

Razvoj podeželja

3.7 Odbor je v številnih mnenjih poudaril pomen drugega stebra za prihodnji razvoj podeželja, kamor sodijo tudi evropska vinorodna območja.

3.7.1 Ob upoštevanju ciljev tega načela si prizadeva, da se ukrepi za reševanje posebnih problemov vinskega sektorja, ki so predmet razprave v okviru reforme trga za vino, financirajo iz proračuna za vino. Zato se proračun ne sme zmanjšati niti z znižanji niti s prenosom sredstev.

Politika kakovosti in geografske označbe

3.8 Ker so ti predlogi Komisije zelo pomembni in bi konec koncev odpravili današnjo sistematiko kakovosti, EESO pričakuje, da bo Evropska komisija pripravila modele simulacije, kako bodo ti predlogi vplivali na cilje reforme trga za vino, tako glede na izboljšanje konkurenčnosti in spodbujanje kakovosti kot glede varstva potrošnikov.

3.8.1 EESO zahteva, da se najprej uresničijo veljavni predpisi Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (TRIPs), predvsem uvedba registra za varstvo podatkov o izvoru, preden se začne razprava o spremembi sedanjega evropskega sistema kakovosti.

Enološki postopki

3.9 EESO v predlogih vidi nasprotja, ki jih je treba razrešiti.

3.9.1 Odbor meni, da je nujno potrebna mednarodno priznana opredelitev proizvoda vino. Zato je treba določiti tudi priznane načine proizvodnje.

3.9.2 Dovoljenje vseh postopkov, ki so sprejeti kjer koli na svetu, je v nasprotju z bolj doslednim zgledovanjem po standardih mednarodne organizacije za vino (OIV).

3.9.3 Odbor se zavzema, da bi se zgledovanje po standardih OIV pri enoloških postopkih bolj dosledno vključilo v strateško usmeritev bilateralnih ali mednarodnih trgovinskih pogodb.

3.9.4 Odbor nasprotuje predvidenemu dovoljenju, da bi se iz uvoženega grozdnega mošta ali njegovih koncentratov v Evropi proizvajalo vino ali da bi se proizvodi tretjih držav mešali z evropskimi izdelki.

Obogatitev

3.10 EESO je v mnenju leta 1999 zahteval, da se upoštevajo pogoji, ki v Evropski uniji nastanejo zaradi lokacije, podnebja ali vremena. Opozarja, da je ta tematika zelo občutljiva in ne sme povzročiti razdvojitve evropskega vinogradništva ali celo ustavitve reformnih predlogov.

3.10.1 Zato EESO predloge Komisije ocenjuje ob upoštevanju svojega prejšnjega mnenja, analize, ki jo je opravila Komisija, predlagane liberalizacije enoloških postopkov, priznanja enoloških postopkov v bilateralnih pogodbah ter reformnih ciljev, zlasti povečanja konkurenčnosti in zmanjšanja proizvodnih stroškov. Pri pretehtavanju za predlog Komisije in proti njemu se Odbor opredeljuje za načelno nadaljevanje uporabe sedanjih predpisov v zvezi s saharozo in s pomočjo za koncentrate mošta.

Označevanje

3.11 EESO ocenjuje, da so predlogi zelo kompleksni, in pričakuje, da bo Evropska komisija natančno ocenila simulacijo posledic predlaganih sprememb.

3.11.1 EESO opozarja, da je bila pravica označevanja po dolgoletni razpravi šele pred kratkim spremenjena. Zahteva, da Evropska komisija prikaže, kateri novi vidiki, ki pri pravkar zaključeni razpravi niso bili upoštevani, pridejo v poštev sedaj.

3.11.2 Odbor pozdravlja poenostavitve v zvezi s predpisi označevanja, če so namenjeni boljšemu informiranju potrošnikov. Toda takšne spremembe ne smejo povzročiti povečanja nevarnosti izkrivljanja konkurence ali zavajanja potrošnikov in poplave pravnih sporov. V skladu s temi vidiki je treba proučiti tudi predlog Komisije EU za fakultativno navedbo sorte vinske trte in letnika za navadno namizno vino, ki mora izpolniti manjše zahteve kot vino vinorodnega okoliša ali kakovostno vino.

3.11.3 Odbor opozarja, da v vedno večji Evropski uniji narašča jezikovna raznolikost, iz tega pa lahko izhajajo trgovinske ovire, kot se trenutno dogaja pri označevanju sulfidov. Zato je treba ustvariti možnost, da se ti obvezni podatki, npr. dodatki, navedejo s splošno razumljivimi simboli.

Promocija in obveščanje

3.12 EESO je že v svojem mnenju CES 68/99 zahteval, da informacije o zdravstvenih prednostih zmernega uživanja vina in o nevarnostih zlorabe alkohola postanejo pomemben steber ureditve trga za vino.

3.12.1 Ker so predlogi zelo nejasni, EESO poziva Evropsko komisijo, da predlaga konkretne ukrepe v zvezi z informacijami za potrošnike in spodbujanjem prodaje vina na notranjem trgu in na izvoznih trgih, ki bi preseгли sedanji nezadovoljiv okvir in bi bili primerni za ponovno pridobitev tržnih deležev ali njihovo širitev.

3.12.2 Pri tem je treba posebno pozornost posvetiti izčrpnim informacijam o prednostih zmernega uživanja vina kot sestavnega dela zdrave prehrane in sodobnega načina življenja.

3.12.3 Zajeziti je treba slabšanje bilance zunanje trgovine in jo popraviti s pomočjo programov za spodbujanje izvoza.

Okolje

3.13 EESO je že v mnenju CES 68/99 zahteval širše upoštevanje okolja.

3.13.1 Vinogradniška območja so po vseh pravilih edinstvene obdelane pokrajine, za katere morajo vinogradniki skrbeti z okolju prijaznimi načini pridelovanja. Vinogradništvo je sestavni del življenja in kulture celotnih regij, katerih gospodarski, socialni in kulturni obstoj je odvisen od te dejavnosti.

3.13.2 Zato mora reforma v veliki meri upoštevati okolje, socialno strukturo, infrastrukturo, gospodarstvo in življenjske vrednote.

STO

3.14 EESO je že v mnenju CES 68/99 zavrnil dovoljenje mešanja vin, uvoženih iz tretjih držav, z izdelki iz EU ali proizvodnjo vin v EU iz proizvodov tretjih držav, ker to predstavlja prikrajšanje evropskih proizvajalcev in nevarnosti zlorabe za potrošnike. Obžaloval je, da Komisija ni dala dovolj predlogov, ki bi okrepili konkurenčnost v mednarodni trgovini, zlasti na izvoznih trgih. Odbor ponavlja svoje kritične ugotovitve glede prihodnje reforme trga za vino.

3.14.1 V okviru svojih prejšnjih analiz EESO zahteva, da Komisija pri reformi ureditve trga za vino in zlasti predpisov za zunanjo trgovino bolj upošteva položaj evropskega vinskega sektorja kot vodilnega na svetu.

V Bruslju, 14. decembra 2006.

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1698/2005 o podpori za razvoja podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP)

COM(2006) 237 konč. — 2006/0082 (CNS)

(2006/C 325/08)

Svet je 13. julija 2006 sklenil, da v skladu s členoma 37 in 299(2) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 8. novembra 2006. Poročevalec je bil g. KIENLE.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 13. decembra) s 127 glasovi za, 3 proti in 4 vzdržanimi glasovi.

1. Povzetek sklepov in priporočil

1.1 EESO meni, da je predlog za spremembe dveh členov Uredbe EKSRP logična posledica sklepa Evropskega sveta o finančni perspektivi 2007–2013. Pri dodeljevanju sredstev iz kohezijskega sklada je smiselno upoštevati razlike v gospodarski moči posameznih držav članic. Pravilo o izvzetju Portugalske od obveznosti sofinanciranja je ob upoštevanju predstavljenega položaja sprejemljivo.

1.2 EESO je na podlagi vloženega predloga Komisije prav tako pozorno obravnaval sklep Evropskega sveta o krčenju sredstev EKSRP in posebna pravila glede višine in oblike sredstev za razvoj podeželja, ki so bila sprejeta za določene države članice.

2. Uvodne ugotovitve

2.1 Finančna perspektiva EU 2007–2013

2.1.1 Voditelji držav in vlad EU so po večmesečnih pogajanjih 19. decembra 2005 dosegli soglasje o finančni perspektivi EU za obdobje 2007–2013. Dogovor, ki se izvaja v okviru medinstitucionalnega sporazuma med Evropskim parlamentom, Svetom in Evropsko komisijo z dne 14. junija 2006, vsebuje poleg metod razporeditve sredstev za posamezne postavke vrsto dodatnih določb.

2.2 Veljavna pravna podlaga Uredbe EKSRP

2.2.1 Nekatere teh določb obravnavajo podporo podeželju, ki jo določa Uredba (EG) št. 1698/2005 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) z dne 20. septembra 2005.

2.2.2 Komisija v svojem predloženem osnutku predlaga, da se sklepi, sprejeti decembra 2005, vključijo v Uredbo (EG) št. 1698/2005 (Uredba EKSRP). Namen predloga Komisije je torej uskladiti Uredbo EKSRP z besedilom finančnega sporazuma.

3. Vsebina predloga Komisije

3.1 Namen predloga Komisije

3.1.1 Namen predloga Evropske komisije je uskladiti sklep Sveta o finančni perspektivi 2007–2013 z dne 19. decembra 2005 in Uredbo EKSRP. Zato je treba spremeniti člen 69(6) in člen 70 Uredbe EKSRP.

3.2 Omejitev sredstev iz skladov, ki podpirajo kohezijo

3.2.1 Člen 69(6) trenutno veljavne uredbe EKSRP omejuje zgornjo mejo skupnih letnih sredstev, ki jih posamezna država članica lahko prejme iz skladov, ki podpirajo kohezijo, (vključno s sredstvi iz EDSRP) na največ 4 % njenega BDP. Točka 40 Sklepa Sveta o finančni perspektivi 2007–2013 pa skupno letno dodelitev sredstev iz skladov, ki podpirajo kohezijo, omejuje na vrednosti med 3,2398 % in 3,7893 % BDP, ki temeljijo na povprečnem BND na prebivalca.

3.3 Pravila o izračunu omejitve sredstev iz skladov, ki podpirajo kohezijo

3.3.1 Sklep Sveta o finančni perspektivi 2007–2013 vključuje dodatne tehnične določbe. Zgornja meja prenosa sredstev se mora za vsako povečanje povprečnega BND na prebivalca za 5 odstotnih točk v primerjavi s povprečjem EU v obdobju 2001–2003 zmanjšati za 0,09 odstotne točke BDP.

3.3.2 Poleg tega je treba leta 2010 opraviti pregled. Če bo ugotovljeno, da je skupni BDP določene države članice v obdobju 2007–2009 (tudi zaradi sprememb menjalnega tečaja) od skupnega BDP odstopal za več kot $\pm 5\%$, bodo zneski, ki so bili za to obdobje dodeljeni državi članici, temu ustrezno prilagojeni. Najvišji znesek teh prilagoditev, pozitiven ali negativen, pa ne sme presežati 3 milijard EUR.

3.3.3 V prihodnje se bodo izvajale določbe za natančni izračun vrednosti poljskega zlota.

3.4 Delne oprostitev obveznosti sofinanciranja za Portugalsko

3.4.1 V skladu s členom 70 Uredbe EKSRP se sredstva iz EKSRP izplačujejo le kot dodatek k obveznemu nacionalnemu sofinanciranju (različnih višin). Vendar je v skladu s finančnim sporazumom iz decembra 2005 Portugalski za razvoj podeželja odobren znesek v višini 320 milijonov EUR, ki ga ni treba nacionalno sofinancirati (točka 63). Komisija predlaga, naj se ta sporazum vključi v člen 70 Uredbe EKSRP. Člen 70(4) določa klavzulo o izvzetju najbolj oddaljenih regij in manjših otokov v Egejskem morju, ki dovoljuje povečanje prispevkov EKSRP do 85 %. V tem odstavku bo odslej tudi klavzula o izvzetju, ki določa, da Portugalski ni treba sofinancirati sredstev EKSRP v znesku 320 milijonov EUR.

4. Splošne ugotovitve

4.1 Uskladitev pravne podlage

4.1.1 EESO poudarja, da je nedvomno treba uskladiti pravno podlago. Predlog Komisije za spremembo Uredbe (EG) št. 1698/2005 o podpori za razvoj podeželja Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) je logična posledica sklepa Sveta o finančni perspektivi 2007–2013. Struktura predloga Komisije ustreza sklepom, ki jih je Svet sprejel decembra 2005, in so ključni elementi strukture Uredbe EKSRP.

4.2 Priložnost za vsebinsko oceno sklepa Sveta o finančni perspektivi

4.2.1 Evropski parlament, Evropska komisija, Odbor regij in EESO imajo zdaj priložnost, da ocenijo tudi tiste vsebinske elemente sklepa Sveta o finančni perspektivi, ki še niso del medinstitucionalnega sporazuma.

4.3 Krepitev kohezijske politike EU

4.3.1 EESO se je vedno zavzemal za cilje kohezije, ki naj bi krepili ekonomsko in socialno kohezijo v EU in zmanjšali razlike v razvoju med regijami. Vodilo konvergenčnega cilja, pomembnega elementa kohezijske politike, je, da se z izboljšanjem pogojev in dejavnikov, ki vodijo do večje rasti v najmanj razvitih državah članicah in regijah, slednje približajo povprečju EU.

4.3.2 EESO poudarja, da se kohezijska politika izvaja s pomočjo skladov (Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad (ESS), Kohezijski sklad) in da je dostop do teh skladov odvisen od gospodarske moči in položaja regij. Regije z regionalnim BDP pod 75 % povprečja EU so v okviru konvergenčnega cilja upravičene do podpore, vse druge regije pa imajo dostop do pomoči v okviru cilja „regionalna konkurenčnost in zaposlovanje“. 86 regij v 18 od 25 držav članic EU je konvergenčnih regij. Med konvergenčne regije se poleg regij v 9 novih držav članic EU (z izjemo Cipra) uvrščajo tudi regije v Nemčiji, Španiji, Franciji, Veliki Britaniji, na Portugalskem, v Belgiji, Avstriji, Grčiji in Italiji.

4.3.3 EESO pozdravlja pravila za izračun zgornje meje za dodelitev kohezijskih sredstev, pri čemer se različno upošteva gospodarska moč posamezne države članice. Tako se v nasprotju s pavšalnimi omejitvami na 4 % upošteva pojem konvergenčnosti in sistema podpore, s čimer se najmanj razvitim državam članicam omogoči relativno več sredstev. S tem postane smiselna tudi zgornja meja glede na gospodarsko moč države.

4.4 Podpora razvoju podeželja mora biti primerna višini in vrsti sredstev

4.4.1 EESO meni, da je „drugi steber“ skupne kmetijske politike, t.j. spodbujanje razvoja podeželja, skrajno pomembna politika. Njen pomen se je v zadnjih letih upravičeno že povečal in se mora še nadalje povečevati. O slednjem pričajo sicer tudi izjave Komisije in držav članic, vendar pa takšnih političnih izjav nikakor ni mogoče zaslediti v okviru ustreznih finančnih virov „drugega stebra“ za finančno obdobje 2007–2013. EESO je glede tega zelo kritičen in se bo ob ustreznih priložnosti temu vprašanju resno posvetil.

4.4.2 Med pogajanji o finančni perspektivi 2007–2013 so si nekatere države uspele zagotoviti posebna pravila glede višine in vrste sredstev za razvoj podeželja. Od skupnih 69,75 milijard EUR, namenjenih razvoju podeželja, je bilo postavljenih na stran 4,07 milijarde EUR, ki so namenjene osmim državam članicam. Avstrija je prejela 1,35 milijarde EUR, Švedska 820 milijonov EUR, Irska in Italija vsaka po 500 milijonov EUR, Finska 460 milijonov EUR, Portugalska 320 milijonov EUR, Francija 100 milijonov EUR in Luksemburg 20 milijonov EUR. EESO opaža, da je to nepredvideno dodeljevanje sredstev sicer politična koncesija, ki pa hkrati kaže na prizadevanje za razvoj podeželja v teh državah in njegov pomen. Poleg osnovne problematike tega izrednega in obsežnega dodeljevanja sredstev v okviru pogajanj EESO prav tako vidi nevarnost razdrobitve politike razvoja podeželja zaradi različnih dodeljevanj sredstev in različnih stopenj prizadevanja posameznih držav članic.

4.4.3 Ob upoštevanju težavnega položaja Portugalske, ki ga je Komisija že prestavila v svojem poročilu o položaju portugalskega kmetijstva (COM(2003) 359 konč. z dne 19. junija 2003), EESO soglaša s soglasjem Sveta, da se Portugalska oprosti dolžnosti sofinanciranja sredstev v višini 320 milijonov EUR. Načelo

sofinanciranja sredstev za spodbujanje razvoja podeželja je pravilno, vendar ni dogma. EESO bo tudi v prihodnje od primera do primera kritično ocenil višino in obliko sofinanciranja, vključno z odstopanji.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. .../... o prehranskih in zdravstvenih podatkih o živilih

COM(2006) 607 konč. — 2006/0195 (COD)

(2006/C 325/09)

Svet je 10. novembra 2006 sklenil, da v skladu s členom 95 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Predsedstvo Odbora je 25. oktobra 2006 strokovno skupino za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje zadložilo za pripravo dela Odbora na tem področju.

Zaradi nujnosti postopka je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 13. decembra 2006) za glavnega poročevalca imenoval **g. GKOFASA** ter mnenje sprejel s 110 glasovi za, 3 glasovi proti in 16 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

V zvezi s tem Odbor poudarja, da je treba zagotoviti, da uporaba novega regulativnega postopka za nekatere člene Uredbe o podatkih ne bo povzročila dolgotrajnih postopkov, ki bi ovirali učinkovito in pravočasno izvajanje Uredbe.

1.1 Odbor pozdravlja predlog Komisije o spremembi člena 25 Uredbe o podatkih, ki določa postopek odbora, ki ga je treba uporabiti za sprejetje ukrepov, potrebnih za izvajanje Uredbe.

1.2 Odbor se strinja s tem, da se členu 25 dodata odstavka (3) in (4), saj določata uporabo novega regulativnega postopka s pregledom pri sprejemanju ukrepov splošnega obsega za spreminjanje nebitvenih določb Uredbe o podatkih. Ta sprememba je nujna, da bi bil ta postopek bolj popoln.

1.3 Odbor podpira uporabo novega regulativnega postopka s pregledom za ustrezne člene Uredbe o podatkih, saj je novi postopek za razliko od prejšnjega bolj jasen in učinkovit.

1.4 Odbor meni, da je treba Uredbo o podatkih, ki zajema prehranske in zdravstvene podatke, ki se uporabljajo pri označevanju, predstavljanju in oglaševanju živil, začeti uporabljati takoj.

1.5 Po mnenju Odbora bi morala Komisija v prihodnje razmisliti o poenostavitvi zakonodajnega okvira za varnost živil in varstvo potrošnikov. Odbor pozdravlja namen Komisije, da pregleda in posodobi obstoječo zakonodajo o označevanju ⁽¹⁾ ter poudarja pomen poenostavitve in pojasnitve obstoječih določb o označevanju v smislu boljše zakonodaje.

1.6 Odbor pozdravlja uvedbo vsakega evropskega zakonodajnega okvira, ki se zavzema za varstvo potrošnikov in hkrati spodbuja usklajevanje in učinkovito delovanje notranjega trga.

⁽¹⁾ Splošne zahteve o označevanju so določene v horizontalni zakonodaji (Direktiva 2000/13/ES in sorodna besedila). Večina teh določb je iz leta 1978. V vertikalni zakonodaji so druge posebne določbe.

2. Uvod

2.1 Svet je Odbor zaprosil za mnenje o predlogu spremembe Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. .../... o prehranskih in zdravstvenih podatkih o živilih (Uredbo o podatkih⁽²⁾), da se prilagodi novemu Sklepu Sveta (ES) 2006/512 o spremembah Sklepa 1999/468/ES o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil. S Sklepom Sveta (ES) 2006/512 je bil uveden nov postopek odbora, t. i. *regulativni postopek s pregledom*, in s tem spremenil Sklep 1999/486/ES, ki je določal samo nekaj postopkov za izvajanje teh pooblastil.

2.2 Uredba o podatkih, ki zajema prehranske in zdravstvene podatke, ki se uporabljajo pri označevanju, predstavljanju in oglaševanju živil, se nanaša na regulativni postopek, kadar so Komisiji podeljena izvedbena pooblastila, in jo je treba zato po potrebi prilagoditi novemu regulativnemu postopku odbora s pregledom, kakor določa Sklep Sveta 1999/468/ES.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Odbor se načelno strinja s predlogom Komisije, da se uporabi *regulativni postopek s pregledom* pri sprejemanju ukrepov splošnega obsega za spreminjanje nebitvenih določb Uredbe o podatkih.

3.2 Odbor meni, da se Uredba o podatkih sprejema ravno v času, ko se potrošniki zavedajo povezanosti prehrane in zdravstvenih težav in zaradi tega potrebujejo natančne in zanesljive informacije. Odbor poudarja, da bo Uredba o podatkih učinkovita, če bosta istočasno zagotovljeni visoka stopnja varstva potrošnikov in boljša izbira — da bodo domači in uvoženi proizvodi varni in opremljeni s točnimi in jasnimi podatki.

3.3 Uredba o podatkih dopolnjuje splošne določbe Direktive 2000/13/ES, ki prepoveduje uporabo informacij, ki bi potrošnika zavedle ali živilom pripisovale zdravilne učinke, in določa posebne določbe v zvezi z uporabo prehranskih in zdravstvenih podatkov. Odbor meni, da je ta uredba v tem trenutku še posebej pomembna in jo je treba nemudoma sprejeti glede na to, da se povezavi med zdravim načinom življenja in zdravo prehrano pripisuje vedno večji pomen in da so potrebne informacije, ki bi potrošnikom pomagale pri „zdravi izbiri“.

3.4 Odbor verjame, da mora Komisija poleg zakonodajnega okvira spodbujati tudi informacijske kampanje o zdravju in prehranjevanju v okviru svojega programa za javno zdravje.

⁽²⁾ O prvem zakonodajnem predlogu (COM(2003)424 final) se Svet še ni dokončno izrekel.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Odbor meni, da je nujna sprememba člena 25 Uredbe o podatkih, ki določa uporabo postopka odbora pri sprejemanju ukrepov splošnega obsega za spreminjanje nebitvenih določb temeljnega akta, sprejetega v postopku soodločanja.

4.2 Po mnenju Odbora se odstavka, ki sta dodana členu 25, bolj natančno sklicujeta na zadevne člene Sklepa Sveta 1999/468/ES, s čimer bo postopek bolj učinkovit, saj bodo izvedbena pooblastila regulativnega odbora večja. Dodana odstavka namreč bolj jasno opredeljujeta pooblastila Komisije in poudarjata vlogo Evropskega parlamenta in Sveta pri pregledovanju ukrepov še pred njihovim sprejetjem.

4.3 Odbor se strinja, da se členu 25 dodata odstavka (3) in (4), ki uvajata novo vrsto postopkov izvajanja izvedbenih pooblastil Komisije. Na ta način lahko Parlament in Svet zavrneta sprejetje predlaganih ukrepov, ki bi presegli izvedbena pooblastila Komisije oziroma ne bi upoštevali načel subsidiarnosti in sorazmernosti.

4.4 Odbor se strinja z možnostjo skrajšanja ali podaljšanja rokov, določenih za postopek v primeru izjemnih in upravičenih okoliščin (kakor določa člen 5(a) Sklepa 1999/468/ES, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2006/512/ES).

4.5 Odbor podpira spremembo Uredbe o podatkih, da bi uporabili nov regulativni postopek s pregledom za člene te uredbe, za katere so potrebni ukrepi, ki sodijo v okvir člena 5 (Regulativni postopek) Sklepa o komitologiji (Sklep Sveta 1999/468/ES).

4.5.1 Odbor meni, da bo to pozitivna in učinkovita sprememba, saj se bo uporabljal novi regulativni postopek s pregledom pri določanju splošnih pogojev za uporabo prehranskih in zdravstvenih podatkov.

4.5.2 Odbor verjame, da bo ta sprememba prispevala k zagotavljanju visoke stopnje varstva potrošnikov ob izvajanju Uredbe o podatkih, zlasti pri določanju posebnih profilov hranilnih vrednosti, ki jih morajo imeti živila in določene vrste živil, da bi bili na njih lahko navedeni podatki o hranilni in zdravstveni vrednosti.

4.5.3 Odbor poudarja, da se je treba posvetovati z združenji potrošnikov in predstavniki živilske industrije, ko se določajo ali obnavljajo pogoji uporabe prehranskih in zdravstvenih podatkov in ko se spreminja Priloga, kjer so naštetih dovoljeni podatki.

4.6 Odbor Komisiji priporoča, da v prihodnje razmisli o poenostavitvi postopka za sprejetje in potrditev znanstvene podlage podatkov o hranilni vrednosti, povezani z zdravjem ⁽³⁾.

Poleg tega Odbor meni, da je treba poenostaviti zakonodajni okvir za varnost živil in varstvo potrošnikov.

4.7 Odbor poudarja, da mora biti Uredba o podatkih pragmatična, in se boji, da so nekatere določbe v zvezi z dokumentiranjem podatkov po nepotrebem zapletene. Meni, da je treba doseči ravnovesje med potrebami potrošnikov po znanstvenih in jasnih informacijah ter možnostmi živilske industrije za razvoj in trženje živil z lastnostmi, ki so koristne in pomembne za potrošnike.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

⁽³⁾ Ref: Mnenje UL C 110 z dne 30. 4. 2004, str. 18-21.

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe ES št. .../... o dodajanju vitaminov, mineralov in nekaterih drugih snovi živilom

COM(2006) 606 konč. — 2006/0193 COD

(2006/C 325/10)

Svet je 15. novembra 2006 sklenil, da v skladu s členom 95 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Predsedstvo Odbora je 25. oktobra 2006 zadolžilo strokovno skupino za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje za pripravo dela Odbora na tem področju.

Zaradi nujnosti zadeve je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 13. decembra) imenoval za glavnega poročevalca **g. KAPUVÁRIJA** ter sprejel naslednje mnenje s 107 glasovi za in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklepne ugotovitve

1.1 EESO ocenjuje, da je koristno v uredbo vključiti regulativni postopek s pregledom. EESO se strinja s Komisijo, da je pomembno poenostaviti in razjasniti pravo EU.

2. Uvod

2.1 Cilj tega predloga je v Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. .../... o dodajanju vitaminov, mineralov in nekaterih drugih snovi živilom vključiti navedbo novega regulativnega postopka s pregledom v vseh primerih, kjer je Komisija pooblaščenca za sprejemanje kvazi zakonodajnih ukrepov v smislu člena 2 Sklepa 1999/468/ES o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil, kakor je spremenjen s Sklepom Sveta 2006/512/ES.

2.2 Ta sprememba je potrebna zaradi uvedbe novega postopka komitologije. Nov postopek je regulativni postopek s pregledom.

2.3 Predlog je omejen na spremembe, ki so nujno potrebne za prilagoditev Uredbe novemu sklepu o komitologiji.

3. Splošne ugotovitve

3.1 EESO ocenjuje, da je koristno v uredbo vključiti regulativni postopek s pregledom. EESO se strinja s Komisijo, da je pomembno poenostaviti in razjasniti pravo EU.

3.2 Regulativni postopek s pregledom omogoča učinkoviteje spremeniti nebitvene elemente uredbe, vključno s črtanjem nekaterih takšnih elementov ali z dodajanjem novih nebitvenih elementov.

3.3 Evropski ekonomsko-socialni odbor je marca 2004 sprejel mnenje, v katerem je opredelil svoje stališče o dodajanju vitaminov, mineralov in nekaterih drugih snovi živilom; ker gre v obravnavanem predlogu spremembe za postopek posodobitve, Odboru ni treba ponovno oblikovati stališča o tej temi.

3.4 Nova pravila o regulativnem postopku je treba uporabljati od 23. julija 2006 dalje.

3.5 Odbor se je prepričal, da obravnavani predlog ne prinaša nobene bistvene spremembe uredbe ter da je edini njegov cilj povečati jasnost in transparentnost zakonodaje EU. Odbor se s tem ciljem v celoti strinja in v skladu z gornjimi navedbami izjavlja, da se z obravnavanim predlogom strinja.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o Uredbi Sveta o spremembi uredb (EGS) št. 404/93, (ES) št. 1782/2003 in (ES) št. 247/2006 v zvezi s sektorjem banan

COM(2006) 489 konč. — 2006/0173 (CNS)

(2006/C 325/11)

26. oktobra 2006 je Evropski ekonomsko-socialni odbor sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 8. novembra 2006 (poročevalec: g. ESPUNY MOYANO).

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 13. decembra) z 134 glasovi za, nobenim glasom proti in 6 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.3 Odbor predlaga, da se v členu 3(2) doda nov odstavek 3a člena 28 uredbe (EGS) št. 247/2006:

„V primeru poslabšanja ekonomskih razmer proizvajalcev banan zaradi spremembe uvoznega režima, bo Komisija pred 31. decembrom 2009 predložila posebno poročilo in mu po potrebi dodala potrebne predloge.“

1.1 Odbor priznava potrebo po reformi sedanjega sistema pomoči proizvajalcem banan v Skupnosti, zato z zadovoljstvom sprejema predlog Komisije. Kljub temu pa ocenjuje, da je trenutno še prezgodaj za oceno vpliva novega uvoznega režima po izključno carinski tarifi, ki je začel veljati 1. januarja 2006, na prihodke proizvajalcev, in da ga predlog Komisije ne obravnava ustrezno.

1.4 Odbor predlaga, da se člen 30 uredbe 247/2006 spremeni tako, da se mu doda naslednji odstavek:

„Evropska komisija bo lahko državam članicam dovolila, da v svoje programe podpore vključijo poseben režim predplačil za proizvajalce banan.“

1.2 Odbor predlaga, da se peta uvodna izjava spremeni tako:

„Naslov III Uredbe Sveta (ES) št. 247/2006 z dne 30. januarja 2006 o posebnih ukrepih za kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah Unije predvideva vzpostavitev programov podpore Skupnosti za najbolj oddaljene regije in vsebuje posebne ukrepe za podporo lokalnim kmetijskim proizvodnim linijam. Ta uredba predvideva ponovni pregled najpozneje do 31. decembra 2009. Če pride do bistvenih sprememb ekonomskih razmer, ki vplivajo na preživetje v najbolj oddaljenih regijah, Komisija poročilo predloži prej. Da pa bi lahko upoštevala zelo specifičen položaj proizvajalcev banan v EU, bo Komisija pred predvidenim rokom predložila posebno poročilo, če bo sprememba uvoznega režima povzročila zmanjšanje dohodkov omenjenih proizvajalcev. Ta instrument se zdi najbolje prilagojen podpori proizvodnje banan v vsaki posamezni regiji, saj omogoča prilagodljivost in decentralizacijo mehanizmov za podporo proizvodnje banan. Možnost vključitve pomoči za banane v te programe podpore mora povečati skladnost strategij za podporo kmetijski proizvodnji v teh regijah.“

2. Splošne ugotovitve

2.1 Sektor banan je zelo specifičen, zato je predmet posebne skupne ureditve trge (SUT). Posebnosti tega sektorja so zlasti to, da večina proizvodnje EU poteka v najbolj oddaljenih regijah (NOR), ki se, kot priznava člen 299(2) Pogodbe, srečujejo s posebnimi ovirami, da ta proizvodnja na trgu EU predstavlja le 16 %, in da je svetovni trg banan skoraj oligopol, saj trg banan obvladuje pet velikih podjetij.

2.2 Predlog Evropske komisije, ki je bil sprejet po obsežnem postopku notranjega in zunanega posvetovanja, prinaša korenito spremembo sedanjega sistema pomoči proizvodnji banan v EU. Sedanji sistem notranje pomoči, ki temelji na načelu nadomestnih plačil, katerih znesek se vsako leto spreminja glede na ceno banan, bo zamenjala pomoč, ki bo razdeljena v nacionalne deleže in bo v primeru NOR postala del njim namenjenih programov POSEI, v primeru drugih proizvodnih območij v EU pa bo vključena v shemo enotnih plačil.

2.3 Predlog zahteva reformo treh uredb EU:

2.3.1 Uredba 404/93 o SUT za banane. Črtajo se naslov II (organizacije proizvajalcev in mehanizmi dogovarjanja), naslov III (sistem nadomestnih pomoči, operativni programi in premije za izkrčitev) ter razni členi iz naslovov IV in V, ki so zaradi prehoda s sistema tarifnih kvot na sistem izključno carinske tarife zastareli. Spremeni se več členov iz naslova V: ukine se upravljalni odbor za banane (sklicevanja na upravljalni odbor za banane se štejejo za sklicevanja na upravljalni odbor za sveže sadje in zelenjavo), kakor tudi določba o obveznosti predložitve letnega poročila iz uredbe 404/93.

2.3.2 Uredba 1782/2003 o reformi SKP 2003. Spremenijo se členi o vključitvi banan, ki niso proizvedene v NOR, v shemo enotnih plačil. Zato se spremenijo nacionalne zgornje meje za Grčijo (+1,1 milijona EUR), Portugalsko (+0,1 milijona EUR) in Ciper (+3,4 milijona EUR). Države članice bodo morale na podlagi reprezentativnega obdobja med leti 2000 in 2005 določiti referenčni znesek ter število hektarov, ki bodo upravičeni do enotnega plačila.

2.3.3 Uredba 247/2006 o kmetijskih programih POSEI. Finančna sredstva, namenjena programom POSEI, se povečajo za 278,8 milijonov EUR: POSEICAN za 141,1 milijonov EUR; POSEIDOM za 129,1 milijonov EUR in POSEIMA za 8,6 milijonov EUR.

2.4 Odbor meni, da obravnavani predlog, s tem ko skupni ureditvi trga banan praktično odvzame vso vsebino in ko finančno pomoč za ta proizvod prenese v globalni proračun, namenjen programom POSEI, ne ustvari pa posebnega poglavja

za banane, Komisijo v določeni meri razbremenjuje odgovornosti za sektor proizvodnje banan v Skupnosti.

2.5 Odbor ceni, da Komisija predlaga sistem nacionalnih proračunskih deležev, vendar se boji, da iz tega izhajajoči skupni proračun ne bo zadoščal v primeru večjega padca cen v EU, kot posledice velike liberalizacije trga, ki jo prinaša nov uvozni režim in njegov predvideni razvoj na podlagi mednarodnih trgovinskih pogajanj v teku.

3. Posebne ugotovitve

3.1 Prav bi bilo, da Komisija poišče alternativno rešitev za ohranitev okvira Skupnosti za organizacije proizvajalcev banan. Evropska proizvodnja banan je namreč zelo razdrobljena, saj gre po večini za majhne proizvajalce, ki morajo pridelano sadje prodajati na trgu, za katerega je značilna velika konkurenca, zato je potrebna večja koncentracija ponudbe. Odbor meni, da bi okvir Skupnosti za organizacije proizvajalcev lahko ohranili s pomočjo ohranitve nekaterih določb iz naslova II uredbe (ES) št. 404/93, zlasti členov 5, 8 in 9.

3.2 Banana je zelo intenzivna kultura, njeno gojenje zahteva skrb skozi vse leto, kar pomeni stalne stroške, v glavnem zaradi velikih potreb po delovni sili in namakanju. Zato bi bilo treba ohraniti sedanji sistem predplačil.

3.3 Predlog Komisije bi moral natančneje opredeliti vsebino poročila, ki bo osnova za uvedbo ustreznih ukrepov v primeru izpada dohodkov kmetov zaradi novega uvoznega režima.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, in Uredbe Sveta (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71

COM(2005) 676 konč. — 2005/0258 (COD)

(2006/C 325/12)

Svet je 14. februarja 2006 sklenil, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu:

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 7. novembra 2006. Poročevalec je bil g. RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 13. decembra) s 140 glasovi za, nobenim glasom proti in 2 vzdržanima glasovoma.

1. Sklepi

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor odobrava predlog o spremembi Uredbe 1408/71 in upa, da bo to ena zadnjih sprememb (po možnosti zadnja), o kateri mora podati mnenje. To pomeni, da bi Uredba št. 883/2004 začela neomejeno veljati, čim bi Evropski parlament in Svet sprejela novo uredbo o določitvi podrobnih pravil za izvajanje, ki naj bi nadomestila Uredbo št. 574/72.

1.2 Evropski ekonomsko-socialni odbor zato poziva države članice in Parlament, da postopek sprejemanja nove uredbe izpeljejo hitreje in učinkoviteje kot v primeru Uredbe št. 883/2004. To bi bil najboljši prispevek institucij Evropske unije k evropskemu letu mobilnosti delavcev.

2. Uvod

2.1 Od začetka veljavnosti sta bili uredbi št. 1408/71 in 574/72 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene in samozaposlene osebe ter njihove družinske člane, ki se gibljejo v Evropski uniji, že večkrat spremenjeni zaradi prilagajanja spremembam v nacionalnih zakonodajah držav članic in različnim sodbam Evropskega sodišča na področju socialne varnosti.

2.2 Te spremembe zagotavljajo posodabljanje sistema usklajevanja socialne varnosti na ravni Unije, da bi evropski državljani, ki se gibljejo znotraj notranjih meja, ne bili oškodovani glede pravic do socialne varnosti, kadar uveljavljajo eno od temeljnih pravic Unije, svobodo gibanja in nastanitve.

2.3 Največje spremembe na področju usklajevanja sistemov socialne varnosti držav članic Evropske unije je prinesla Uredba Evropskega parlamenta in Sveta št. 883/2004⁽¹⁾. Ta nadomešča Uredbo št. 1408/71, vendar še ni v veljavi, saj se čaka sprejetje uredbe, ki bo nadomestila Uredbo št. 574/72. Zakonodajni postopek sprejemanja predloga uredbe o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe št. 883/2004⁽²⁾ se je že začel in Odbor je pred kratkim sprejel mnenje o tem predlogu.⁽³⁾

2.4 EESO je prav tako že sprejel mnenje o uredbi o uskladitvi sistemov socialne varnosti⁽⁴⁾.

3. Vsebina predloga

3.1 Namen predloga, o katerem EESO pripravlja mnenje, je posodobiti priloge Uredbe št. 1408/71, da bi odražale razvoj različnih nacionalnih zakonodaj na področju socialne varnosti. Poleg tega naj bi poenostavil izvajanje zakonodaje EU o usklajevanju sistemov socialne varnosti.

3.2 Ob tej priložnosti v besedilu, ki ga je predložila Komisija, ni predlagana nobena sprememba Uredbe št. 574/72.

3.3 Vsebina predlaganih sprememb bo, zaradi različnosti njihove narave, predstavljena v posebnih ugotovitvah, da bi tako poenostavili dokument.

⁽¹⁾ UL L 166, 30. 4. 2004.

⁽²⁾ COM(2006) 16 konč.

⁽³⁾ Glej mnenje EESO o „Predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti“ (poročevalec: g. Greif) CESE 1371/2006.

⁽⁴⁾ UL C 75, 15. 2. 2000. Poročevalec: g. Rodríguez García-Caro.

4. Splošne ugotovitve

4.1 Odbor na splošno odobrava predlog, saj predlagane spremembe izhajajo iz želje različnih držav članic po zakonodaji na tem področju. Vsaka sprememba pri usklajevanju sistemov socialne varnosti v Evropski uniji bo vedno dobro sprejeta, če bo koristila državljanom Unije in poenostavila ter izboljšala njihove odnose z različnimi javnimi upravami, na katere se morajo obrniti pri uveljavljanju svojih pravic.

4.2 Kljub temu, da se je postopek sprejemanja uredbe o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe št. 883/2004 že začel, Odbor meni, da so splošne ugotovitve, ki jih je podal v mnenju o drugih delnih spremembah uredb št. 1408/71 in 574/72, sprejetem na plenarnem zasedanju EESO 28. in 29. septembra 2005 ⁽⁹⁾, še vedno pomembne in jih je zato treba upoštevati, saj so še vedno aktualne.

4.3 Predlog spremembe, ki je bil predložen Odboru, nosi naslov „Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, in Uredbe Sveta (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71“.

4.4 Člen 1 tega predloga določa, da se spremenijo nekatere priloge Uredbe št. 1408/71, vendar pa sploh ne omenja Uredbe št. 574/72. Predlagamo, da se popravi naslov predloga, da bi odražal dejansko vsebino in da se zato črta omemba Uredbe št. 574/72.

5. Posebne ugotovitve

5.1 Člen 1 predloga določa, da se spremenijo priloge I, IIa, III, IV in VI k Uredbi št. 1408/71.

5.2 Zaradi sprememb švedskega zakona o socialnem zavarovanju in zakona o prispevkih za socialno zavarovanje se spremeni del I Priloge I, ki opredeljuje pojma „zaposlene osebe“ in „samozaposlene osebe“.

5.3 Zaradi sprememb, ki jih je prinesel nov zakon o zdravstvenem zavarovanju na Nizozemskem, se spremeni del II Priloge I, ki se nanaša na osebno področje uporabe uredbe in v katerem je opredeljen izraz „družinski član“. Ta je lahko zakonec, registriran partner ali otrok, ki še ni dopolnil 18 let.

5.4 Zaradi različnih sprememb zakonov o socialnih pokojninah v Litvi in Slovaški se spremeni Priloga IIa o posebnih dajatvah, za katere se prispevki ne plačujejo. V primeru Litve se Priloga spremeni v skladu s posodobitvami nacionalne zakonodaje, v primeru Slovaške pa se prilagodi nacionalna zakonodaja in dajatev ohrani le, če so bile osebe v preteklosti do dajatev upravičene.

5.5 Spremeni se del A Priloge III, ki se nanaša na določbe obstoječih dvostranskih sporazumov o socialni varnosti, tako da se črta točka 187 o splošni konvenciji med Italijo in Nizozemsko.

5.6 Del A Priloge IV o zakonodajah, navedenih v členu 37(1) Uredbe, po katerih je višina invalidskih dajatev neodvisna od trajanja zavarovalnih dob, se spremeni v oddelku „Slovaška“, da bo v skladu z njeno nacionalno zakonodajo.

5.7 Zaradi sprememb v španski zakonodaji se spremeni del B Priloge IV, v katerem so navedeni posebni sistemi za samozaposlene osebe, za katere se uporabljajo posebne določbe za seštevjanje dopolnjenih zavarovalnih dob v drugi državi članici.

5.8 Del C Priloge IV se spremeni v zvezi s Slovaško in Švedsko. Ta priloga navaja primere, ko se dvojni izračun dajatev lahko opusti, ker bi rezultata bila enaka. V primeru Slovaške gre za družinsko pokojnino, v primeru Švedske pa za izračun zajamčene pokojnine, ki je odvisen od trajanja bivanja na Švedskem.

5.9 Zaradi spremembe švedske zakonodaje je posodobljen del D Priloge IV, ki se nanaša na dajatve in sporazume o združevanju dajatev iste vrste, do katerih je oseba upravičena v skladu z zakonodajo dveh ali več držav. Doda se tudi dvostranski sporazum o socialni varnosti med Finsko in Luksemburgom.

5.10 Spremeni se tudi Priloga VI, ki določa posebne postopke za uporabo zakonodaje nekaterih držav članic. Vnesejo se spremembe v oddelkih, ki se nanašajo na naslednje države članice:

- Estonija: dodajo se pravila za izračun starševske dajatve;
- Nizozemska: upošteva se začetek veljavnosti nove reforme sistema zdravstvenega zavarovanja s 1. januarjem 2006;
- Finska: upošteva se reforma finske zakonodaje v zvezi s pokojnino zaposlenih;
- Švedska: upoštevata se nova zakonodaja o socialni varnosti in pokojninska reforma.

⁽⁹⁾ UL C 24, 31. 1. 2006. Poročevalec: g. Rodríguez García-Caro.

5.11 Spremembe različnih prilog k Uredbi št. 1408/71 so v glavnem posledica sprememb zakonodaje v različnih državah članicah. Evropski ekonomsko-socialni odbor pozdravlja vse spremembe, ki prinašajo izboljšave glede dajatev, ki jih prejema državljeni Unije.

5.12 Vseeno pa Odbor želi poudariti, da kopičenje prilog in posebnih primerov v uredbah št. 1408/71 in 883/2004 ni najboljši način poenostavljanja določb o uskladitvi sistemov socialne varnosti. Izboljšava in poenostavitev sta bila cilja priprave Uredbe št. 883/2004 in Odbor si želi, da bi se delo nadaljevalo v tem duhu.

5.13 Komisija je predstavila predlog uredbe o spremembi Uredbe št. 883/2004, da bi določila vsebino njene Priloge XI ⁽⁶⁾. Ta priloga ustreza Prilogi VI Uredbe št. 1408/71. Odbor

ugotavlja, da je razlika med obema prilogama v oddelku „W. Finska“, omenjenem v točki 5.10 tega mnenja.

5.14 V točki 6 c) 1 priloge k predlogu uredbe, ki je predmet tega mnenja, je navedeno: „... pri čemer je posameznik [...] določen del referenčnega obdobja dopolnil v času zaposlitve v drugi državi članici ...“, medtem ko je v oddelku „W. Finska“ Priloge XI k predlogu uredbe o spremembi Uredbe št. 883/2004 navedeno: „... pri čemer je posameznik [...] določen del referenčnega obdobja dopolnil v času zaposlitve ali samozaposlitve v drugi državi članici ...“.

5.15 Po mnenju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora bi veljalo ti dve formulaciji poenotiti ter tako uskladiti besedilo, saj gre za iste okoliščine.

V Bruslju, dne 13. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁶⁾ COM(2006) 7 konč., SOC/238. Mnenje EESO v pripravi. Poročevalec: g. Greif.

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o prostovoljnem delu — Vlogi in vplivu v evropski družbi

(2006/C 325/13)

Komisija je 6. aprila 2006 sklenila, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu: *Prostovoljne dejavnosti — vloga in vpliv v evropski družbi*

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela na tem področju, je mnenje sprejela 7. novembra 2006. Poročevalka je bila ga. KOLLER, soporočevalka ga. zu EULENBURG.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja dne 13. decembra 2006) s 127 glasovi za, 9 glasovi proti in 17 vzdržanimi glasovi.

1. Priporočila in sklepi

1.1 EESO poziva Komisijo, da razglasi leto prostovoljcev, in nato čimprej objavi belo knjigo o prostovoljnih dejavnostih in aktivnem državljanstvu v Evropi; tako bi lahko poudarili vzajemno učinkovanje obeh pojavov in opozorili na njun pomen. Ker prostovoljna dejavnost v glavnem poteka na lokalni ravni, bi morala bela knjiga s tega področja voditi k strategiji za krepitev evropske razsežnosti prostovoljnih dejavnosti in spodbujanje aktivnega evropskega državljanstva ter poistovetenja z Evropo.

1.2 Vlade držav članic bi bilo treba spodbuditi k oblikovanju nacionalne politike prostovoljnih dejavnosti in strategije za neposredno krepitev in priznanje takšnega dela. Te nacionalne politike bi morale imeti tudi vlogo infrastrukture prostovoljnih dejavnosti. EU lahko določi okvir in spodbuja večjo izmenjavo dobrih praks med državami članicami.

1.3 Vse države članice si morajo prizadevati za pripravo zakonodajnega okvira, ki zagotavlja pravico do prostovoljnih dejavnosti ne glede na pravni ali družbeni status. Vsem posameznikom, ki izvajajo prostovoljne dejavnosti, tudi invalidnim osebam, je treba zagotoviti enake možnosti. V nekaterih državah članicah zakonodajni predpisi še vedno ovirajo razvoj prostovoljnih dejavnosti in onemogočajo močnejšo družbeno podporo. Včasih obstajajo zakonodajni predpisi, ki celo prepovedujejo ali omejujejo zaposlovanje. Te omejitve je treba preveriti in prostovoljne dejavnosti spodbujati z zakonodajnim okvirom, ki ureja na primer predpise s področja zavarovanja in povračila stroškov.

1.4 Po mnenju Odbora morajo pomen prostovoljnih dejavnosti priznati tudi drugi udeleženi akterji, ne le vlade: parlament, regionalni in lokalni organi ter organizacije civilne družbe, ki morajo tudi aktivno sodelovati pri spodbujanju teh dejavnosti. Tako bodo poudarili vlogo prostovoljnih dejavnosti in izboljšali njegov ugled v družbi.

Poleg tega želi EESO Komisijo izrecno opozoriti na dejstvo, da organizacije civilne družbe pri izvajanju prostovoljnih dejavnosti igrajo odločilno vlogo.

1.5 Hkrati je po mnenju Odbora koristno opozoriti na odnos med civilno družbo in šolami, da bi tako podprli pripravo posameznikov na prostovoljne dejavnosti. Zato je treba v okviru osnovnošolskega izobraževanja posvetiti večjo pozornost pedagoškemu delu za razvoj družbene zavesti in sodelovanja pri reševanju socialnih vprašanj splošnega pomena. Tako bi lahko v okviru „leta družbenih in okoljskih vprašanj“ mladim pod 15 letom kot eno izmed možnosti ponudili praktične dejavnosti, s čimer bi jih vzpodbudili k pomembnim in koristnim prostovoljnim dejavnostim. Posebno pozornost je treba nameniti nevladnim organizacijam, v katerih otroci opravljajo prve prostovoljne dejavnosti.

1.6 V okviru prizadevanj za priznavanje priložnostnega in neformalnega usposabljanja, predvsem na podlagi dokumentov EUROPASS in priporočil o ključnih sposobnostih, bi morala EU posebej poudariti priznavanje sposobnosti, pridobljenih s prostovoljnimi dejavnostmi. Oblikovanje izkaznice EUROPASS za mlade bi pripomoglo k izboljšanju priznavanja prostovoljnih dejavnosti za mlade.

1.7 EESO poziva vse države članice, pa tudi EU samo, da pripravijo politike v zvezi s prostovoljnimi dejavnostmi, ki vključujejo strategijo in konkretne programe za spodbujanje teh dejavnosti, predloge za posebno pomoč in ozaveščanje javnosti, spodbujajo partnerstva med civilno družbo in podjetji ter javno priznavanje dosežkov prostovoljcev. Za to je predvsem potreben ustrezen pravni okvir, ki spodbuja prostovoljne dejavnosti. EU lahko v ta namen oblikuje okvir, predlaga izhodišča za razpravo in podpira izmenjave dobrih praks med državami članicami.

1.8 Na evropski ravni potrebujemo zanesljive in primerljive statistične podatke o obsegu, pomenu in družbeno-gospodarski vrednosti prostovoljnih dejavnosti. Raziskave bi morale temeljiti na enotni opredelitvi prostovoljnih dejavnosti in proučiti potrebe ter motive prostovoljcev, zlasti pa motive tistih, ki se nočejo vključiti v prostovoljne dejavnosti. Na evropski ravni je treba najti možnosti, da se opozori na prispevek prostovoljnih dejavnosti k nacionalnemu dohodku in vplivu takšnih dejavnosti na družbo. Tukaj lahko Eurostat prevzame vlogo usklajevalca in pobudnika: vsi statistični uradi držav članic EU bi morali imeti na voljo podatke s tega področja.

1.9 EESO priporoča, da Evropska unija v okviru sistemov financiranja, politik in programov močnejše spodbuja prostovoljne dejavnosti. V ta namen je zlasti potrebna vseevropska infrastruktura za podporo teh dejavnosti. Evropska prostovoljna služba (European Voluntary Service Programme, EVS), ustanovljena leta 1996, je trenutno eden od instrumentov spodbujanja prostovoljnih dejavnosti v Evropski uniji. V okviru tega programa je približno 40 000 mladih med 18 in 25 letom od 6 mesecev do enega leta prebivalo v 31 evropskih državah in državah partnericah. S sredstvi razvojne pomoči se hkrati financira tudi delo drugih prostovoljcev v državah v razvoju. EESO meni, da ta instrument spodbujanja ni dovolj, in si želi, da bi si Evropska unija začela prizadevati za dejavnejši, doslednejši in bolj povezan pristop k prostovoljnim dejavnostim ter da bi zlasti omogočila, da bi bili ti programi v vsej Evropi dostopni vsem skupinam prebivalstva in se ne bi omejevali zgolj na dolgoročno prostovoljno službo mladih.

1.10 EESO bi želel tudi, da se objavi priporočilo, namenjeno izključno prostovoljnim dejavnostim starejših oseb, ki bi vključevale na primer pilotne dejavnosti za partnerstva in izmenjave izkušenj ter bi bile del izvedenih pobud na tem področju.

1.11 Poleg tega bi morale biti prostovoljne dejavnosti načeloma enako priznane kot sofinanciranje. Prijavnice za evropske projekte je treba na splošno oblikovati bolj enostavno in nebirokratsko, tako da bodo organizacije prostovoljnih dejavnosti sploh lahko sodelovale pri evropskih razpisih projektov.

1.12 Okrepiti in razširiti je treba obveščanje: preveč pogosto se zgodi, da informacije ne pridejo do zainteresiranih krogov. V ta namen je treba izkoristiti vse možne poti obveščanja; na primer oblikovanje spletne strani z informacijami s tega področja, ki bi bila z enim klikom dostopna z vseh sedanjih spletnih strani o prostovoljnih dejavnostih. Evropske mreže organizacij prostovoljnih dejavnosti imajo tukaj poseben pomen, saj zagotavljajo izmenjavo informacij in najboljših praks, pri tem pa institucije EU seznanjajo s potrebami in zahtevami prostovoljcev na osnovni ravni. Ker so del infrastrukture za spodbujanje prostovoljnih dejavnosti, jih je treba usmerjeno spodbujati.

1.13 Evropska unija lahko pomembno prispeva k spodbujanju in javnemu priznanju prostovoljnih dejavnosti, s tem da podpre 5. december, ki so ga Združeni narodi razglasili za mednarodni dan prostovoljcev, in na ta dan izreče priznanje njihovem delu. Mednarodno leto prostovoljcev 2001 je opozorilo na pomen učinkovitih javnih programov, ki jih podpre država. Če bi — kot predlaga EESO — na evropski ravni razglasili leto prostovoljcev, bi to prispevalo tudi k priznavanju in nadaljnjemu spodbujanju lokalnega dela nešteti prostovoljcev na evropski ravni, kar bi pri njih obudilo občutek evropske pripadnosti.

1.14 Da bi dosegli večje priznanje pomena prostovoljnega dela za razvoj držav članic, EESO priporoča, da se na evropski ravni sprejme listina, v kateri bi določili vlogo organizacij prostovoljnega dela skupaj z njihovi pravicami in obveznostmi. EESO priporoča, da se za izboljšanje gospodarskega položaja organizacij prostovoljnega dela v državah članicah v pravu Skupnosti zagotovi pravno podlago, v skladu s katero bodo te organizacije oproščene plačevanja davka na dodano vrednost. Namen predlagane opredelitve vloge, pravic in obveznosti organizacij prostovoljnega dela v evropski listini je predvsem priprava enotnih smernic za tiste organizacije, ki bi lahko glede gospodarskih in drugih privilegijev dobile posebni pravni status.

2. Uvod

2.1 Prostovoljne dejavnosti so za družbo neprecenljive vrednosti. Več kot 100 milijonov prostovoljcev se v Evropi v prostem času posveča številnim dejavnostim, ki koristijo tretjim osebam in služijo splošnemu interesu. Podjetja, državni akterji in zlasti državljani sami vedno bolj priznavajo delo organizacij civilne družbe, ki ga pogosto opravljajo izključno ali večinoma prostovoljci (¹).

2.2 Sama vrednost prostovoljnih dejavnosti pa močno presega zgolj zagotavljanje storitev in zadovoljevanje socialnih potreb. Motivi, na katerih temelji prostovoljna dejavnost, namreč na lastno pobudo prispevati k splošnemu blagostanju in ga sooblikovati, spodbujajo vrednote, kot sta nesebičnost in solidarnost, ter tako ustvarjajo protiutež pojavoma izolacije in sebičnosti, ki sta vedno bolj značilna za moderno družbo.

2.3 Prostovoljno delo je neločljivo povezano z aktivnim državljanstvom, ki — tako na lokalni kot tudi na evropski ravni — predstavlja temelj demokracije. Dravljanji ne sodelujejo v življenju družbe le v okviru sodelovanja v političnih procesih, temveč tudi s ciljnimi reševanjem družbenih problemov. Z družbenim delom lahko uresničijo svojo pripravljenost sooblikovati družbo. Posameznik v svojem prostem času ali v okviru prostovoljne službe dela za druge — pogosto s precejšnjim finančnim ali celo zdravstvenim tveganjem — in s tem za splošno dobro. Prav ta oblika aktivnega evropskega državljanstva pa v naši družbi pri državljanih ustvarja močan občutek pripadnosti. Prostovoljne dejavnosti lahko torej označimo za enega najboljših primerov sodelovanja in s tem bistveni del oz. celo predpogoj aktivnega državljanstva.

2.4 Prostovoljne dejavnosti tudi spodbujajo osebni razvoj: na eni strani razvijajo družbeno zavest, na drugi pa ključna znanja in spretnosti, kar izboljšuje možnosti prostovoljcev na trgu dela ter njihovo aktivno sodelovanje v družbi. Različne oblike

(¹) Študija EUYOUNPART 2003–2005 o socialni vključenosti mladih, ki jo je financirala Evropska komisija, je na primer pokazala, da mladi v vseh 8 državah, ki so sodelovale v študiji, bolj zaupajo organizacijam civilne družbe kot državnim ustanovam.
http://www.sora.at/images/doku/euyoupart_finalcomparativereport.pdf.

prostovoljnih dejavnosti omogočajo priložnostno ⁽²⁾ in neformalno ⁽³⁾ učenje, ki tako — poleg formalnega učenja ⁽⁴⁾ — igrata osrednjo vlogo pri uresničevanju zasnove vseživljenjskega učenja.

2.5 Prostovoljne dejavnosti bistveno prispevajo k rezultatom naših nacionalnih gospodarstev; skoraj bi jih lahko označili kot četrti državni sektor. Ta prispevek pa nacionalne statistike zelo pogosto spregledajo, saj ne temelji vedno na izmenjavi blaga z denarno vrednostjo in ni enotne metode za oceno njegove ekonomske vrednosti. Ker pa se učinki prostovoljnih dejavnosti ocenjujejo, je bilo ugotovljeno, da sta njihova ekonomska vrednost in njihov prispevek k socialnim tržnim gospodarstvom precejšnja ⁽⁵⁾. Tako se na primer ocenjuje, da ekonomska vrednost prostovoljnih dejavnosti znaša 7,9 % BDP in da pri teh dejavnostih sodeluje 38 % prebivalstva. Na Irskem in v Nemčiji več kot 33 %, na Poljskem pa 18 % prebivalstva opravlja neko vrsto prostovoljnega dela.

2.6 Čezmejne prostovoljne dejavnosti na evropski in mednarodni ravni lahko precej povečajo solidarnost in skupno razumevanje med narodi ter spodbujajo medkulturni dialog. V tem okviru EESO pozdravlja namen Komisije, da razširi evropske prostovoljne dejavnosti in okrepi njihovo prepoznavnost in učinkovitost.

2.7 Najpomembnejši motivi za prostovoljne dejavnosti so solidarnost, občutek odgovornosti za druge in potreba posameznika, da se počuti koristnega. Prostovoljne dejavnosti ustvarjajo družbene vezi, prispevajo k družbeni koheziji in spodbujajo kakovost življenja ter družbeni napredek v Evropi. Tako poosebljajo vrednote evropskega povezovanja, kot so opredeljene v členu 2 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in členu 2 Pogodbe o Evropski uniji. Prostovoljne dejavnosti so poleg tega pomemben izraz participativne demokracije, ki jo Pogodba o ustavi za Evropo priznava kot sestavni del demokratičnega življenja v EU. Prostovoljne dejavnosti so v interesu javnosti, prav tako kot prostovoljci sami. Prostovoljne dejavnosti bi morale biti v vseh državah članicah EU priznane na tej ravni.

2.8 EESO je to temo obravnaval že v informativnem poročilu o delu z umirajočimi in hudo bolnimi kot primeru prostovoljnih dejavnosti v Evropi, ki ga je sprejel leta 2002 (poročevalka: ga. zu EULENBURG).

⁽²⁾ **Priložnostno učenje:** znanje in spretnosti, ki jih pridobivamo v vsakdanjem življenju, na delovnem mestu, v krogu družine ali v prostem času. Takšno učenje (z vidika učnih ciljev, časa ali zahtev) ni strukturirano in zanj običajno ne prejmemo potrdil. Priložnostno učenje je lahko usmerjeno v določeni cilj, vendar je večinoma nenamerno (ali nepričakovano/slučajno).

⁽³⁾ **Neformalno učenje:** zanj običajno ni potrdil. Kljub temu je sistematično (z vidika učnih ciljev, trajanja učenja in učnih sredstev). Z vidika učencev je usmerjeno v cilje.

⁽⁴⁾ **Formalno učenje:** učenje, ki običajno poteka v izobraževalni ustanovi ali ustanovi za usposabljanje, je (z vidika učnih ciljev, časa ali zahtev) strukturirano in zanj prejmemo potrdilo. Z vidika učencev je usmerjeno v cilj. Vir: COM(2001) 678 konč.

⁽⁵⁾ To je bilo ugotovljeno s študijo, ki jo je objavil Evropski center prostovoljcev (CEV): *Facts & Figures Research Project* (raziskovalni projekt za zbiranje informacij in statističnih podatkov) (2004–2006) (<http://www.cev.be/facts&figures.htm>).

EESO je prostovoljne dejavnosti obravnaval tudi v drugih dokumentih z drugih vidikov, vendar doslej še ni pripravil mnenja posebej na to temo ⁽⁶⁾.

2.9 Tudi znotraj EU se vedno bolj priznava prispevek prostovoljnih dejavnosti na socialnem, kulturnem in okoljskem področju, organizacije prostovoljnega dela pa so bolj vključene v politične in druge procese odločanja, in sicer na področjih, kot so vseživljenjsko učenje, zdravje in varstvo potrošnikov, razvoj, trgovina itd. EESO pozdravlja te pobude, vendar meni, da dosežani napredek še zdaleč ne zadošča.

2.10 EESO z zadovoljstvom sprejema dejstvo, da so prostovoljne dejavnosti mladih obravnavane kot prednostna naloga v okviru političnega procesa, ki ga je Komisija začela leta 2001, in v okviru odprte metode za koordinacijo. Komisijo spodbuja, da na podlagi že doseženega napredka še naprej razvija prostovoljne dejavnosti, pri čemer naj obravnava horizontalne vidike na podlagi celostnega pristopa.

2.11 Mednarodno leto prostovoljcev, ki so ga ZN razglasilo leta 2001, je bilo simbolično dejanje na mednarodni ravni. To leto je prostovoljnimi dejavnostmi naklonilo pozornost javnosti, ljudi je znova spodbudilo k prostovoljnimi dejavnostim in jim pokazalo, kako jih je mogoče priznavati, podpirati in spodbujati tudi na politični ravni. Na pobudo ZN vsako leto 5. decembra praznujemo mednarodni dan prostovoljcev. Evropska unija bi morala evropske državljanke opozoriti na ta pomemben dogodek.

2.12 Na splošno pa Odbor meni, da bi se morale Evropska komisija in države članice bolj posvetiti temi prostovoljnih dejavnosti. Tudi zato EESO pozdravlja prošnjo za pripravo mnenja o tej pomembni temi, ki jo je ga. WALLSTRÖM naslovila na Odbor.

3. Pojem prostovoljnih dejavnosti in značilnosti

3.1 V praksi in raziskavah se prostovoljne dejavnosti pogosto različno opredeljujejo, poleg tega je težko zajeti različne vidike teh dejavnosti v eni definiciji. Za različne opredelitve v državah Evropske unije so značilna tri skupna merila, ki morajo biti vedno izpolnjena:

— prostovoljne dejavnosti temeljijo na svobodni odločitvi in lastni pobudi; nobena oblika prostovoljnih dejavnosti ne more biti obvezna. To zagotavlja zavezanost in identifikacijo prostovoljcev z njihovim delom;

⁽⁶⁾ S prostovoljnimi deli so povezani naslednji dokumenti EESO: mnenje EESO o evropskih politikah, ki zadevajo mlade, poročevalka: ga. von TURNHOUT (UL C 28, 3. 2. 2006, str. 35–41); mnenje EESO o izvajanju programa *Mladina v akciji 2007–2013*, poročevalci: g. RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO (UL C 234, 22.9.2005, str. 46–51); mnenje EESO o izboljšanju prepoznavnosti in učinkovitosti evropskega državljanstva, poročevalci: g. VEVER (še ni objavljeno v UL); mnenje EESO o programu za spodbujanje aktivnega evropskega državljanstva, poročevalci: g. LE SCORNET (UL C 28, 3. 2. 2006, str. 29–34).

- prostovoljne dejavnosti niso plačane in se ne opravljajo zaradi finančnih koristi; lahko pa se prostovoljcem povrnejo nastali stroški;
- cilj prostovoljnih dejavnosti je pomagati drugim ljudem zunaj lastne družine oz. drugim družbenim skupinam in s tem koristiti družbi kot celoti (čeprav prostovoljne dejavnosti nedvomno precej koristijo tudi osebnemu razvoju tistega, ki jih opravlja).

Obstajajo nesoglasja o tem, ali ta opredelitev zajema le redne dejavnosti, ali sem sodi tudi sosedska pomoč in „banke časa“, ki se razvijajo v zadnjih letih, ali le prostovoljne dejavnosti v formalni in strukturirani obliki. Vsekakor pa morajo biti zgoraj navedeni osnovni pogoji nujno izpolnjeni, da določeno dejavnost lahko štejemo za prostovoljno, ne glede na to, ali gre za prostovoljne dejavnosti v korist lokalne skupnosti ali za strukturirano prostovoljno službo. Na splošno lahko rečemo, da je za različne vidike prostovoljnega dela najbolj ustrezna široka opredelitev.

3.2 Cilj prostovoljnih dejavnosti ni nadomestitev plačanega dela; celo jasno zaželeno je, da plačanega dela ne bi bilo mogoče nadomestiti s prostovoljnimi. Posebna vrednost prostovoljnih dejavnosti je v njihovem prispevku k oblikovanju družbe. Takšno delo ni le socialna storitev in tudi ni namenjeno prevzemu osnovnih nalog države. Temeljna dodana vrednost prostovoljnih dejavnosti je v:

- oblikovanju socialnih in družbenih vezi; večji identifikaciji z družbo in večjemu občutku solidarnosti, ki se razvije pri vseh, ki se vključujejo v prostovoljne dejavnosti;
- udeležbi državljanov pri dejavnem oblikovanju skupnosti.

3.3 Ker obstaja veliko oblik prostovoljnih dejavnosti, jih je težko razvrstiti v posamezne kategorije. Prostovoljne dejavnosti opravljajo najrazličnejše družbene skupine, čeprav v posameznih državah članicah EU v različnem obsegu: delež prostovoljcev, ki delujejo na posameznem področju, in njihov profil (starost, poreklo, stopnja izobrazbe) se od države do države deloma močno razlikujeta.

3.4 Poleg formalnih dejavnosti, ki se opravljajo v določenih ustanovah, obstajajo tudi neformalne dejavnosti in dejavnosti, ki ostajajo prikriti (kar je na primer pogosto pri prostovoljnih dejavnostih migrantov).

3.4.1 K različnim oblikam prostovoljnih dejavnosti spadajo med drugim naslednje dejavnosti:

- udeležba v javnem življenju in civilna angažiranost;
- vključenost v zadeve splošnega interesa, organizacija kampanj ozaveščanja, pravna pomoč in varstvo potrošnikov;
- dobrodelne dejavnosti, pomoč drugim v bližnji okolici, predvsem pomoč starejšim in invalidnim osebam v njihovem okolju, lahko pa tudi na področju razvojne pomoči;

- delo za dobro bližnje skupnosti, med drugim v posebnih razmerah, na primer po naravnih katastrofah ipd.;

- vzajemna pomoč in skupine za samopomoč;

- sodelovanje v verskih društvih;

- opravljanje različnih častnih funkcij, katerih nosilci se udeležujejo na političnem in znanstvenem področju, sodelujejo pri vodenju ali upravljanju majhnih združenj ali športnih društev in igrajo pomembno vlogo v družbi.

3.4.2 Nadalje lahko prostovoljne dejavnosti razdelimo glede na področje delovanja (npr. šport, kultura, sociala, zdravje, izobraževanje, mladi, varstvo okolja, civilna zaščita, politika, varstvo potrošnikov, razvojno sodelovanje ipd.).

3.5 **Prostovoljna služba** je posebna oblika prostovoljnih dejavnosti, ki je že vnaprej časovno omejena in jo prostovoljci pogosto opravljajo kot izključno dejavnost, t. j. v nasprotju z večino prostovoljnih dejavnosti, ki se opravljajo poleg drugih dejavnosti, kot sta izobraževanje ali zaposlovanje. V nasprotju s prostovoljnimi dejavnostmi, ki jih posameznik vedno opravlja v svojem prostem času, prostovoljna služba večinoma temelji na skupno določenih pravilih in nalogah, pogosto v obliki dogovora med različnimi projektnimi partnerji, vključno s prostovoljci. Razlikujemo več oblik prostovoljnih služb:

prostovoljne dejavnosti so vse vrste prostovoljnih dejavnosti in jih lahko opišemo na naslednji način: dostopne so vsem, niso plačane, opravljajo se na osnovi svobodne volje, imajo izobraževalni vidik (neformalno učenje) in ustvarjajo dodano socialno vrednost;

prostovoljna služba je oblika prostovoljnih dejavnosti, zanjo je poleg tega značilno še naslednje: je časovno omejena; cilji, vsebina, naloge, struktura in okvir so jasno določeni; na voljo je ustrezna podpora in pravno ter socialno varstvo;

prostovoljna služba, ki jo organizira država, je služba, ki jo upravlja država ali nekdo v imenu države, na primer na socialnem področju ali področju civilne zaščite;

civilna služba je prostovoljna alternativa k obveznemu služenju vojaškega roka, ki je mogoča v nekaterih državah (?).

3.6 Obe obliki prostovoljnega dela se jasno razlikujeta po tem, da gre v prvem primeru v smislu opredelitev OZN in ILO za prostovoljno delo, opravljeno v neprofitni organizaciji, za katero se prejme plačilo, ki je pogosto nižje od tržnega, v drugem primeru pa se ne prejme plačila, lahko pa so povrnjeni stroški, nastali pri opravljanju naloge. To razlikovanje bi bilo treba upoštevati pri natančnejši opredelitvi pravnega statusa teh dejavnosti, da bi olajšali položaj prostovoljcev in študentov, ki v NVO opravljajo obvezno „prakso“.

(?) COM(2004) 337 konč., str. 5. Ukrepi za spremljanje Bele knjige o novem zagonu za evropsko mladino. Predlog skupnih ciljev na področju prostovoljnih dejavnosti mladih v skladu z resolucijo Sveta z dne 27. junija 2002 o okviru za evropsko sodelovanje na področju mladih.

Evropska prostovoljna služba, ki se jo večkrat navaja in poudarja kot primer, ki ga je treba razširiti in uveljaviti, je v resnici služba, ki mladim posreduje delo v društvih ali nevladnih organizacijah (NVO) v zameno za plačilo nadomestila in stroškov (stanovanje, hrana). Zajema delno plačilo kot v primeru plačila za opravljanje prakse. Na ta način so mladi na voljo društvom ali NVO v okviru visokošolskega izobraževanja (praksa v tujini je del skoraj vseh študijskih programov, ki imajo mednarodno ali evropsko razsežnost)

Sodelovanje mladih pri dobrotelčnih projektih ali projektih splošnega interesa v zameno za pavšalno nadomestilo je koristno za vse. Zahteva po razjasnitvi zakonskega statusa dodeljenega nadomestila je sicer utemeljena, vendar ne smemo enačiti pojmov „dobrotelčnih“ in „prostovoljnih“ dejavnosti.

3.7 Plačano prostovoljno delo na osnovi opredelitev ILO in OZN, kot je na primer dejavnost Zdravnikov brez meja, ne spada v okvir tega mnenja.

3.8 V zadnjih letih so oblike in motivi prostovoljnih dejavnosti postali še bolj raznoliki, kar je posledica novih družbenih vrednot oz. razvoja. Interes in povpraševanje za prostovoljne dejavnosti naraščata, izboljšave glede finančnih in proračunskih sredstev, infrastrukture ter priznavanje tega dela pa temu povečanju ne sledijo dovolj.

3.8.1 Smiselno preživljanje prostega časa, razvoj socialnih spretnosti in znanja ter pridobivanje in posredovanje izkušenj so privlačne prednosti prostovoljnih dejavnosti. Pridobivanje znanja ali boljše poznavanje samega sebe in svojih sposobnosti so vedno pogostejši motivi za prostovoljne dejavnosti, tudi zato da bi bili kos zahtevam družbe znanja. Pri odločitvi za prostovoljno službo v tujini igrajo pomembno vlogo tudi medkulturni stiki in učenje tujega jezika. Z vidika evropskega združevanja to spodbuja razumevanje med kulturami. Čezmejni prostovoljni projekti, kot so borze prostovoljcev v evroregijah, so lahko zelo pomembni za razvoj evropskega državljanstva.

3.8.2 Organizacije civilne družbe in centri za prostovoljno delo lažje pridobivajo prostovoljce, če upoštevajo nove razmere v naši družbi, na primer spremembe v kulturi mladih, razširjenost spleta in možnosti za prostovoljne dejavnosti preko spleta; nove oblike nagovarjanja mladih, na primer preko kratkih sporočil SMS; ponudbo kratkoročnega dela kot prvega koraka za mlade; nove oblike preživljanja prostega časa in čas, ki je zainteresiranim državljanom na voljo; usmerjeno upoštevanje novih ciljnih skupin, kot so migranti, tistih, ki so dlje časa brezposelni, ali vedno večje število upokoencev, ki želijo sodelovati.

3.9 Če povzamemo, lahko rečemo, da so prostovoljne dejavnosti horizontalen pojav, ki zadeva veliko različnih področij

družbe in vse sloje prebivalstva. Kljub temu je treba omeniti, da so manj prisotne med prikrajšanimi ali socialno izključenimi osebami.

4. Splošna družbeno-gospodarska vloga prostovoljnih dejavnosti v evropski družbi

4.1 V mednarodni strokovni literaturi se vloga prostovoljnih dejavnosti večinoma analizira na osnovi njihove družbene in gospodarske funkcije. Kot že omenjeno, je vrednost prostovoljnih dejavnosti v njihovem prispevku k aktivnemu državljanstvu, njihovi vplivi pa so pogosto težko merljivi: družbeno angažiranost, občutek pripadnosti, identifikacijo z družbo, solidarnost, občutek odgovornosti za družbo in spodbujanje socialne kohezije je težko neposredno izmeriti.

4.2 Primeren pristop za obravnavo tega vprašanja, opisan v raziskovalnem delu o civilni družbi (na primer Putnam, 2000⁽⁸⁾), je t. i. socialni kapital, h kateremu prostovoljne dejavnosti bistveno prispevajo. Socialne mreže, stiki, vrednote in stališča državljanov, pa tudi vzajemno zaupanje so bistvenega pomena za socialni (in gospodarski) razvoj regij. Če je na določenem območju veliko organizacij civilne družbe ali prostovoljcev, so tudi drugi gospodarski in socialni kazalniki na splošno pozitivnejši. Prostovoljne dejavnosti bistveno povečajo socialni kapital družbe, saj ustvarjajo socialne mreže in vezi.

4.3 Zato je treba kvantitativne kazalnike za razvoj neke države, ki se običajno uporabljajo (najpomembnejši gospodarski kazalniki, kot sta gospodarska rast in finančno ravnovesje) dopolniti z novimi in alternativnimi kazalniki, ki merijo socialni kapital, pa tudi socialno kohezijo, ter tako opozarjajo na prispevek prostovoljnih dejavnosti. Tudi gospodarsko vrednost prostovoljnih dejavnosti bi bilo treba izmeriti v številkah, kot to predlagajo Združeni narodi v priročniku za neprofitne organizacije v sistemu nacionalnih statistik.

4.4 To je tudi v skladu z usmerjenostjo v trajnostni razvoj, katerega cilj je globalen sistem, ki poleg gospodarstva spodbuja tudi okoljsko trajnost, solidarnost in demokracijo, pa tudi s cilji lizbonske strategije, ki tri področja — gospodarstvo, sociala in okolje — v skupnem okviru trajnostnega razvoja opredeljuje kot neločljiva in želi bolje izkoristiti njihove vzajemne sinergije.

⁽⁸⁾ Robert D. Putnam, *Bowling Alone — The Collapse and Revival of American Community*; New York, Simon and Schuster, 2000.

Prostovoljci bistveno prispevajo na vseh treh področjih, zato bi bilo treba oceniti spodbujanje socialne kohezije, dejavnosti na okoljskem področju in ponovno vključitev brezposelnih (oseb, ki so dlje časa brezposelne) na trg dela.

4.5 Evropski mladinski pakt za mlade, ki ga je Evropski svet sprejel spomladi 2005 in ki je del prenovljene lizbonske strategije, spodbuja mlade k izvajanju prostovoljnih dejavnosti ⁽⁹⁾.

4.6 V skladu z mednarodnimi raziskavami in izkušnjami je mogoče prostovoljne dejavnosti na različnih področjih spodbujati še bolje in bolj usmerjeno.

4.6.1 Tako si lahko že v okviru socializacije, izobraževanja in vzgoje otrok prizadevamo za to, da bodo otroci kasneje dejavni člani skupnosti. Organizacije, ki izvajajo socialne programe, pri katerih sodelujejo predvsem otroci in mladi, igrajo v tem procesu posebno vlogo.

4.6.2 Prostovoljne dejavnosti lahko igrajo posebno vlogo v boju proti brezposelnosti mladine in dolgotrajni brezposelnosti, pa tudi na splošno pri vstopu v poklicno življenje.

Prostovoljci lahko ciljno zbirajo pomembne izkušnje in znanje, po katerih na trgu dela obstaja povpraševanje, ter vzpostavljajo stike. Poleg dejavnosti na socialnem področju in področju zdravstvenega varstva, ki sta tradicionalni področji prostovoljnih dejavnosti, lahko prostovoljci med službo pridobivajo ključne spretnosti in znanja na področjih obveščanja javnosti, komunikacije, izražanja, znanja s socialnega področja, organizacije dela, poklicnega izobraževanja ipd.

Preizkusijo lahko različne družbene vloge in se tako naučijo sprejemati pravilne odločitve, reševati težave, pridobijo delovne navade ter dokažejo svoj smisel za pravičnost in vodstvene sposobnosti. Prostovoljne dejavnosti so lahko pomemben del življenjepisa in poklicne poti in s tem pomemben dodaten instrument neformalnega in priložnostnega usposabljanja, ki dopolnjuje formalno usposabljanje, izobraževanje in poklicno usposabljanje. Poleg tega lahko pomagajo izboljšati možnosti teh oseb na trgu dela, predvsem mladih.

4.6.3 Na področju aktivnega staranja imajo prostovoljne dejavnosti dvojni pomen: prvič, starejši državljani lahko tako še naprej sodelujejo v družbenem življenju, izkoristijo svoje izkušnje in se še naprej počutijo koristne. To pozitivno vpliva na njihovo zdravje in kakovost življenja. Drugič, prostovoljne dejavnosti lahko spodbujajo razumevanje med generacijami, saj mladi in starejši delajo skupaj, si izmenjujejo izkušnje in podpirajo drug drugega.

⁽⁹⁾ Evropski svet je spomladi 2005 sprejel Evropski mladinski pakt za mlade v okviru prenovljene lizbonske strategije, ki je usmerjen v izboljšanje izobraževanja, usposabljanja, mobilnosti, poklicnega in družbenega vključevanja mladih s hkratnim omogočanjem lažjega usklajevanja poklicne dejavnosti in družinskega življenja. V tem okviru je Evropski svet pozval Unijo in države članice k spodbujanju mobilnosti mladih z odpravo ovir za praktikante, prostovoljce in delavce ter za njihove družine. Priloga I sklepov predsedstva Evropskega sveta, Bruselj, 22. in 23. marec 2005 (7619/05).

4.6.4 Različnim obrobim skupinam prebivalstva lahko omogoča vključitev in integracijo, naj bo to zato, ker se prostovoljci zavzemajo zanje, ali ker se sami preko svojega dela vrnejo v središče družbe. Takšno povečanje vpliva in moči, ki ga omogočijo prostovoljne dejavnosti, je zlasti pomembno za socialno izključene skupine prebivalstva in za migrante. V nekaterih državah članicah ta proces žal ovirajo zakonodajni predpisi; tako v nekaterih državah migranti ne morejo sodelovati pri prostovoljnih dejavnostih.

4.6.5 Opozoriti je treba tudi na pomen različnih skupin za samopomoč. Njihova najpomembnejša značilnost je, da združujejo ljudi s podobnimi težavami na najrazličnejših področjih, ki drug drugemu pomagajo tako, da si izmenjajo izkušnje.

4.6.6 Pri spodbujanju prostovoljnih dejavnosti je pomemben tudi prispevek delodajalcev in podjetij. Njihovi zaposleni lahko namreč s prostovoljnimi dejavnostmi zunaj podjetja pridobivajo socialne spretnosti in znanje, ki krepijo njihovo ustvarjalnost in motivacijo za delo. Tako občutijo večjo zavezanost podjetju. Tudi podjetja se vedno bolj zavedajo svoje socialne odgovornosti: partnerstva v obojestransko korist med organizacijami prostovoljnih dejavnosti, lokalnimi in nacionalnimi oblastmi ter podjetji prispevajo k združevanju moči in znanja ter skupnemu oblikovanju lokalne družbe. Dialog med socialnimi partnerji, vzajemno učenje in kolektivne pogodbe lahko prispevajo k večjemu priznanju in podpori prostovoljnih dejavnosti, ki je del socialne odgovornosti.

4.6.7 EESO z zaskrbljenostjo opaža, da organizacije prostovoljnih dejavnosti in prostovoljne dejavnosti pogosto niso javno priznane, vzrok za to pa je v odsotnosti pravne definicije oz. osnove za „prostovoljne dejavnosti“ v več državah članicah. To včasih povzroči celo, da potencial ostaja neizkoriščen, če na primer prostovoljne dejavnosti niso priznane v okviru ukrepov za vključevanje mladih, brezposelnih ali integracijo migrantov. Položaj prostovoljcev je poleg tega pogosto problematičen, zlasti z davčnega vidika, vidika socialne varnosti ali zavarovanja. Treba se je izrecno zavzemati za zakonodajne predpise, ki jasno opredeljujejo pravni status prostovoljcev in vsakemu prebivalcu države priznavajo pravico do prostovoljnih dejavnosti. Poleg tega EESO poziva države članice, da odstranijo pomanjkljivosti v delovnopravni zakonodaji, ki onemogočajo, da bi prostovoljci opravljali pomembno delo v javnem interesu, zlasti v primeru katastrof. Vse prepogosto so zaposleni še vedno odvisni od dobre volje delodajalca, na primer glede izrednega dopusta.

4.6.8 EESO priporoča, da se natančno pojasnijo odnosi in naloge posameznih akterjev — države, tržnega sektorja in organizacij prostovoljnega dela. Prostovoljne dejavnosti imajo sicer v naših družbah pomembno vlogo, vendar ne smejo predstavljati osnovne oskrbe na področju socialnih storitev ali nadomeščati ukrepanja države. Cilj političnih ukrepov mora biti spodbujanje prostovoljnih dejavnosti kot takih, ne njihova instrumentalizacija, saj bodo drugače izgubile svojo upravičenost in svojo posebno vrednost, ki temelji na svobodni volji posameznika.

4.6.9 Po mnenju EESO pa ima država vseeno nalogo, da za prostovoljne dejavnosti zagotovi potrebno infrastrukturo, kajti te dejavnosti sicer niso plačane, niso pa brezplačne, saj so povezane z določenimi stroški. Izkušnje v nekaterih evropskih državah kažejo, da infrastruktura, namenjena posebej prostovoljnim dejavnostim, bistveno poveča njihov obseg in kakovost. Podpora in svetovanje organizacijam prostovoljnih dejavnosti, pa tudi motivacija prostovoljcev, njihovo izobraževanje, zagotavljanje podpore in dejavnosti za spremljanje njihovega dela ter morebitno povračilo stroškov ni zastoj, vendar se te naložbe izplačajo. Tukaj lahko država prevzame dejavno vlogo z načrtovanjem nacionalnih strategij, ozaveščanjem javnosti in koordinacijo.

Za boljšo prepoznavnost prostovoljnih dejavnosti mora država financirati študije in pri tem posebno pozornost posvetiti uvedbi načela oz. ideje prostovoljnih dejavnosti v izobraževanje.

4.6.10 Vsi udeleženi akterji (država, sindikati, podjetja in organizacije prostovoljnih dejavnosti) morajo tesno sodelovati, če želijo spodbujati in pospeševati prostovoljne dejavnosti ter povečati njihovo priznanje v družbi. Učinkovito povezovanje organizacij prostovoljnih dejavnosti v mreže za izmenjavo najboljših praks in združitve moči je tukaj ravno tako nujno potrebno kot dialog in sodelovanje med posameznimi sektorji.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Dimitris DIMITRIADIS

DODATEK

k mnenju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Naslednji amandma je dobil več kot četrtno glasov, vendar je bil med razpravo zavržen:

Točka 3.6

Točka se črta.

Obrazložitev

To mnenje ima poseben pomen, saj je eno redkih mnenj EESO, ki tako izčrpno obravnava prostovoljne dejavnosti. Definicije in primeri v mnenju so pomembni, saj bodo koristni v naslednjih mnenjih o tej temi, ko bo treba razlikovati med prostovoljnimi dejavnostmi in socialnimi storitvami.

Predlagam, da črtamo definicije, ki jih uporabljajo Združeni narodi in Mednarodna organizacija dela. Po mojem mnenju nikakor ni potrebno, da se EESO v tem mnenju sklicuje na te definicije, saj se predlog Komisije, za katero EESO pripravlja mnenje, nanaša izključno na prostovoljne dejavnosti kot take, t. j. neplačane dejavnosti prostovoljcev.

Če bo ta amandma na plenarnem zasedanju sprejet, bo mnenje razumljivejše in bralca ne bo po nepotrebnem zmedlo. Poleg tega bi mnenje tako skrajšali.

Rezultat glasovanja

Za: 53

Proti: 61

Vzdržani: 24

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o poročilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru o izvajanju partnerstva za rast in delovna mesta: Evropa — Središče odličnosti za družbeno odgovornost podjetij

COM(2006) 136 konč.

(2006/C 325/14)

Evropska komisija je 22. marca 2006 sklenila, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za pripravo mnenja o zgoraj omenjenem dokumentu.

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 7. novembra 2006 (poročevalka: ga. PICHENOT).

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 14. decembra 2006) s 153 glasovi za, 21 glasovi proti in 14 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Družbena odgovornost podjetij, sestavni del evropskega socialnega modela, zadeva vse evropske državljane. Evropski ekonomsko-socialni odbor izraža zadovoljstvo, da je Komisija to vizijo vključila v svoje sporočilo, v katerem poudarja tudi, da „družbena odgovornost podjetij izraža bistvene vrednote EU“. Odbor zato meni, da bi moral imeti evropski državljan dostop do zanesljivih in čim popolnejših informacij glede izjav in praks podjetij in lokalnih ter regionalnih skupnosti. Na podlagi kakovostnega poročanja bi lahko evropski državljan usmerjal svojo izbiro kot potrošnik, varčevalec in prebivalec. Vlagatelji, uporabniki in združenja potrošnikov že danes dajejo relativno prednost proizvodom in storitvam, ki lahko zagotovijo visokokakovostne informacije o podjetju in omogočajo sledljivost. Ta trend bo postal vedno pomembnejši za trajnostni razvoj.

1.2 V okviru akcijskega načrta o izboljšanju komunikacijske strategije v Evropi bi lahko oblikovali informativni portal o družbeni odgovornosti podjetij. Ta evropski portal bi združeval vse razpoložljive informacije in omogočal pregled nad številom in vrsto podjetij, obravnavanimi temami in sodelujočimi interesnimi skupinami. Koristen bi bil za akterje v vseh državah članicah pri prevzemanju družbene odgovornosti podjetij. Posebej zaželeno je, da bi vseboval podatke o dobrih praksah podjetij v novih državah članicah. Predstavljal bi orodje za splošno vrednotenje družbene odgovornosti podjetij. Ta avtodeklarativen in multilateral instrument, ki je nepogrešljiv za Evropsko zvezo za družbeno odgovornost podjetij, bi morala sofinancirati Evropska komisija. Na ta način oblikovana „praksitka“⁽¹⁾ (zbirka praks) bi omogočila izmenjavo informacij in dobrih praks podjetij in lokalnih ter regionalnih skupnosti.

1.3 Glede na to, da je družbena odgovornost podjetij z inovativnostjo, konkurenčnostjo in ustvarjanjem delovnih mest prispevek k lizbonski strategiji, EESO državam članicam predlaga, da vključijo promocijo družbene odgovornosti podjetij v

⁽¹⁾ Praxis (ž, iz grščine, s pomenom dejavnosti) označuje celoto človeških dejavnosti, ki lahko preoblikujejo naravno okolje ali družbene odnose.

svoje nacionalne načrte reform in seveda tudi v nacionalne strategije trajnostnega razvoja. Poudarja, da so prakse v zvezi z družbeno odgovornostjo podjetij prostovoljne in dopolnjujejo upoštevanje nacionalnega delovnega in socialnega prava ter po potrebi podpirajo mednarodne delovne standarde. EESO poziva oblasti držav članic in EU, naj spodbujajo nastanek in razvoj novih sektorjev dejavnosti, ki so ustvarjeni ali razviti na podlagi politike družbene odgovornosti podjetij. Države članice EU poziva, da pri javnih naročilih zavzamejo odgovorno stališče (družbena in okoljska politika najugodnejšega ponudnika).

1.4 Številne prakse, ki upoštevajo trajnostni razvoj ali družbeno odgovornost podjetij, najdemo po vsej Evropi. Ta raznolikost je sicer del dinamike, vendar pa otežuje možnost usklajenega evropskega pristopa. EESO odobrava dejstvo, da sporočilo spodbuja pričetek ponovnega delovanja skupine držav članic na visoki ravni za družbeno odgovornost podjetij, ki bi razpravljale o izboljšanju izmenjav dobrih praks. Vendar je treba, preden skušamo doseči skladnost, posodobiti prikaz stanja nacionalnih praks. Ta pregled bi moral vključiti tudi javne politike in veljavno zakonodajo in dati rezultate, pridobljene na podlagi javnih politik za spodbujanje družbene odgovornosti podjetij, obenem pa upoštevati raznolikost.

1.5 Evropska komisija meni, da bi morala evropska podjetja prevzeti odgovorno obnašanje ter pri izvajanju svojih dejavnosti spoštovati vrednote Unije in priznane mednarodne norme, predvsem na področju dostojnega dela. EESO v tem okviru poziva socialne partnerje v večnacionalnih podjetjih evropskega porekla, da transnacionalnemu socialnemu dialogu dodajo mednarodne okvirne sporazume o družbeni odgovornosti podjetij, ki morajo temeljiti vsaj na načelih deklaracije ILO in smernicah OECD za večnacionalna podjetja in ki podjetjem, ki jih podpišejo, omogočajo sodelovanje pri izpolnjevanju razvojnih ciljev tisočletja.

1.6 EESO podpira pobude glede socialnega dialoga na sektorski ravni, ki skušajo družbeno odgovornost podjetij vključiti v upravljanje z gospodarskimi spremembami. Sektorje poziva, naj zagotovijo, da te pobude vključujejo sodelujoče iz vseh držav članic.

1.7 Odbor zatrjuje, da je družbena odgovornost podjetij najbolj učinkovita takrat, ko je vključena v strategijo podjetja in se izvaja na vseh hierarhičnih stopnjah v podjetju. Podjetja, ki želijo podpirati Zvezo, poziva, naj v njej zavzeto in v polni meri sodelujejo ter vključijo predstavnike osebja, ki bi želeli sodelovati, in evropske svete delavcev, kadar ti obstajajo.

1.8 EESO odobrava pobudo, da nadaljnja uporaba praks na področju družbene odgovornosti podjetij, ki jo podpira Komisija, poteka prek MSP, obenem pa poziva vse vrste podjetij, vključno s podjetji socialne ekonomije, da prevzamejo družbeno odgovornost podjetij in pri tem ohranijo raznolikost.

1.9 Za izboljšanje ocenjevanja EESO evropska podjetja poziva, da sodelujejo pri pripravi in pregledu različnih instrumentov za merjenje in informiranje, kot so EMAS, GRI in ISO 26000. EESO opozarja, da mora certifikacija, kadar je izvedljiva, v vsakem primeru izhajati iz volje podjetja in ne more biti obvezna. Za zagotovitev legitimnosti in izvedljivosti agencije za ocenjevanje in certificiranje se zdi pomembno, da te agencije izvajajo oceno na podlagi meril, ki temeljijo na temeljnih besedilih, zajetih v seznamu, pripravljenem na *Evropskem forumu zainteresiranih skupin o družbeni odgovornosti podjetij* leta 2004. EESO podpira pobude za samourejanje sektorja agencij.

1.10 EESO ugotavlja, da je priloga sporočila pripravljena na podlagi usklajene pobude med Komisijo in delom poslovne skupnosti, ne da bi se pri tem posvetovali z drugimi zainteresiranimi strankami. Zato meni, da bi morale organizacije delodajalcev razširiti informacije in na nacionalni ter lokalni ravni spodbujati dejavnosti podjetij Zveze na področju družbene odgovornosti podjetij.

1.11 EESO poziva zunanje interesne skupine, da sodelujejo na sejah Foruma in v dialogih v podjetjih Zveze. Priporoča tudi oblikovanje nacionalnih razprav z multilateralno sestavo, v katerih bi se proučevale dobre prakse, predvsem tiste, ki so objavljene na evropskem portalu, da bi čimprej izpolnili pričakovanja državljanov.

1.12 EESO želi, da bi temeljito razmislili o doseženi ravni na področju družbene odgovornosti podjetij. To bi morali storiti čimprej, da bi zagotovili verodostojnost novega pristopa, ki je usmerjen izključno v odličnost, na primer v okviru pregleda strategij (nacionalnih in na ravni Skupnosti) trajnostnega razvoja; oba pojma namreč izhajata iz istega koncepta, to je družbene odgovornosti, podjetij in lokalnih ter regionalnih skupnosti, pri čemer ustreza družbena odgovornost mikro ravni, trajnostni razvoj pa makro ravni. To vprašanje bi morali uvrstiti na dnevni red prvih sej (konec leta 2006) posvetovanja več interesnih skupin, pri katerih želi EESO dejavno sodelovati.

1.13 EESO predlaga Komisiji, da se naslednje leto razglasi za „evropsko leto družbene odgovornosti podjetij“.

2. Utemeljitev

2.1 *Evropsko ozadje družbene odgovornosti podjetij po lizbonskem vrhu*

2.1.1 Na zasedanjih evropskega sveta (Lizbona 2000, Göteborg 2001) je bil evropski pristop družbene odgovornosti podjetij opredeljen na podlagi treh vidikov. Z evropskega vidika je družbena odgovornost podjetij prostovoljen pristop, ki se ne uporablja le v okviru evropskega pravnega reda; le-ta ostaja obvezna podlaga na socialnem (delovno pravo), družbenem (pravo potrošnikov) in okoljskem (okoljsko pravo) področju. Prostovoljna evropska orodja na okoljskem področju (EMAS, Ecolabel) so bila na voljo že prej.

2.1.2 Evropska komisija je julija 2001⁽²⁾ objavila zeleno knjigo *o spodbujanju okvira za družbeno odgovornost podjetij*, v kateri je opredelila družbeno odgovornost podjetij. EESO je marca 2002 o tem dokumentu pripravil mnenje⁽³⁾. V zeleni knjigi je Komisija pozvala vse države članice, da podajo prispevek na to temo. Komisija je na podlagi prejetih prispevkov julija 2002 sprejela prvo sporočilo na temo družbene odgovornosti podjetij, sporočilo *o prispevku podjetij k trajnostnemu razvoju*. S tem naslovom je poudarila, da je družbena odgovornost podjetij mikroekonomski vidik makroekonomskega koncepta trajnostnega razvoja.

2.1.3 Komisija je organizirala *Forum zainteresiranih skupin o družbeni odgovornosti podjetij* v Uniji, s čimer je želela opredeliti skupna priporočila glede družbene odgovornosti podjetij. Forum je predstavljal novo obliko dialoga in dogovarjanja, ki vključuje socialne partnerje, raziskovalne organe in interesne skupine. Šlo je za edinstven poskus organizirati civilni dialog na predlagano temo Komisije. Po dolgotrajnem delu komisij in po štirih plenarnih zasedanjih je bilo 29. junija 2004 pripravljeno končno poročilo tega posvetovanja, v katerem je bilo izraženo mnenje, da trajnostni razvoj vključuje poleg podjetij tudi različne interesne skupine. Poročilo vsebuje devet serij priporočil za podjetja, interesne skupine, oblasti in institucije Evropske unije, ki se nanašajo na ozaveščanje in izobraževanje v zvezi z družbeno odgovornostjo podjetij, na njeno vključevanje v dejavnosti vseh in omogočanje ugodnega okolja zanj. UNICE (Unija evropskih industrijskih in delodajalskih združenj) je bila z njimi zadovoljna, Evropska konfederacija sindikatov je sprejela besedilo z nekaj pridržki, druge strani pa so izrazile nezadovoljstvo.

⁽²⁾ COM(2001) 366 konč.

⁽³⁾ Mnenje EESO z dne 20. 3. 2002 o zeleni knjigi *o spodbujanju okvira za družbeno odgovornost podjetij*, poročevalka: ga. HORNUNG-DRAUS, soporočevalka: ga. ENGELEN-KÉFER, soporočevalec: g. HOFFELT (UL C 125, 27. 5. 2002).

Kot je zapisano v sporočilu z dne 22. marca 2006, je „Forum uspel doseči soglasje med udeleženci, obenem pa je opozoril na pomembne razlike v mnenju gospodarskih in negospodarskih interesnih skupin“.

2.1.4 Junija 2003 je direktiva 2003/51/CE, ki spreminja dve direktivi o finančnih poročilih in konsolidiranih računovodskih izkazih podjetij, uvedla možnost objave kazalnikov nefinančnih dejavnosti družb, predvsem na področju okolja in osebja. EESO je junija 2005 sprejel mnenje o instrumentih za merjenje in informiranje o družbeni odgovornosti podjetij v globalnem gospodarstvu ⁽⁴⁾.

2.1.5 22. marca 2006 je bilo objavljeno drugo sporočilo z naslovom Izvajanje partnerstva za rast in delovna mesta: Evropa — središče odličnosti za družbeno odgovornost podjetij ⁽⁵⁾, ki ga obravnava to mnenje. Sporočilo vsebuje tudi prilogo z naslovom Evropska zveza za družbeno odgovornost podjetij.

2.1.6 Komisija v sporočilu z maja 2006 o spodbujanju dostojnega dela za vse ⁽⁶⁾, priznava pomembno vlogo socialne odgovornosti gospodarskih družb, ki skladno dopolnjuje zakonodajo, pogajanja za sklenitev kolektivnih pogodb in nadzor pogojev dela. Meni, da morajo kodeksi ravnanja in drugi instrumenti socialne odgovornosti gospodarskih družb upoštevati instrumente, sprejete na mednarodni ravni (OECD, ILO). Poziva podjetja, Evropsko zvezo za socialno odgovornost gospodarskih družb in druge zainteresirane strani k načrtovanju pobud za prispevek k spodbujanju dostojnega dela za vse“. Poleg tega je Svet v integriranih smernicah za izvajanje lizbonske strategije na zasedanju junija 2006 državam članicam priporočil, naj spodbujajo podjetja k razvijanju družbene odgovornosti.

2.1.7 Svet v svoji definiciji o novi strategiji trajnostnega razvoja ⁽⁷⁾, ki jo je dal junija 2006, v usmeritvenih načelih politik označuje „vključevanje podjetij in socialnih partnerjev“ na podlagi naslednjih elementov: „Spodbujanje socialnega dialoga, družbene odgovornosti gospodarskih družb in zasebnogovornih partnerstev za več sodelovanja in skupne odgovornosti ter dosegajo trajnostne porabe in proizvodnje“. V točki 31 tega sporočila navaja: „Vodje podjetij in druge ključne zainteresirane strani, vključno z delavskimi organizacijami in nevladnimi organizacijami, morajo s političnimi voditelji nujno razmisliti o srednje- in dolgoročnih politikah, potrebnih za trajnostni razvoj, ter predstaviti izčrpane podjetniške odgovore, ki presegajo obstoječe minimalne zakonske zahteve. Predlog, ki bo spodbujal ta proces, bo Komisija pripravila v letu 2007. V skladu z Evropsko zvezo za družbeno odgovornost podjetij je treba povečati osveščenost in znanje socialne in okoljske obveznosti in odgovornosti podjetij“.

⁽⁴⁾ Mnenje EESO z dne 8. junija 2005 o instrumentih za merjenje in informiranje o družbeni odgovornosti podjetij v globalnem gospodarstvu, poročevalka: ga. PICHENOT (UL C 286, 17. 11. 2005).

⁽⁵⁾ COM(2006) 136 konč.

⁽⁶⁾ COM(2006) 249 konč.

⁽⁷⁾ Sporočilo št. 10117/06

2.2 Povzetek sporočila

2.2.1 Tem besedilom, ki izražajo napredek na tem področju, je treba dodati sporočilo iz marca 2006 ⁽⁸⁾, ki daje družbeni odgovornosti podjetij novo politično prepoznavnost. Komisija v novi sestavi v tem sporočilu podpira oblikovanje Evropske zveze za družbeno odgovornost podjetij, ponovno uvaja posvetovanja več interesnih skupin in spodbuja ustanovitev Zveze: Komisija „naznanja podporo začetku delovanja Evropske zveze za družbeno odgovornost podjetij, zamisel, ki temelji na prispevkih podjetij, ki so dejavna na področju promocije družbene odgovornosti podjetij“, in ponovno uvaja posvetovanja več interesnih skupin: „Komisija še dalje pripisuje velik pomen dialogu z interesnimi skupinami in med njimi samimi ter predlaga ponoven sklic rednih sestankov Forumu interesnih skupin, da se neprenehoma pregleduje napredek na področju družbene odgovornosti podjetij v EU“.

2.2.2 Komisija poudarja, da v Zvezi nima dejavne vloge, predvsem, da ta „za Komisijo ne pomeni nobenih novih finančnih odgovornosti“. Komisija pojasnjuje, da Zveza „ni pravni instrument in ni namenjen podpisu podjetij, Komisije ali katerih koli javnih organov“, temveč gre za „politično okrilje za nove in obstoječe pobude glede družbene odgovornosti podjetij, ki jih podajo velika podjetja, MSP in njihove interesne skupine“.

2.2.3 V prilogi, ki je manj pomembna kot sporočilo samo, je Zveza predstavljena kot pobuda poslovne skupnosti, ki temelji na partnerstvu: „Evropska komisija podpira člane poslovne skupnosti, ki polagajo temelje Evropski zvezi za družbeno odgovornost podjetij. Zveza je odprta za podjetja, ki jih združuje ista želja: narediti Evropo središče odličnosti za družbeno odgovornost podjetij v podporo konkurenčnosti in trajnosti podjetij ter tržnega gospodarstva. Bistvo te pobude je partnerstvo“. Zveza je namenjena vsem evropskim podjetjem ne glede na velikost, in temelji na prostovoljnem pristopu. Jeseni 2006 je bilo na strani UNICE navedenih približno 100 podjetij.

2.2.4 Komisija meni: „...ker družbeno odgovornost podjetij temelji na prostovoljnem poslovnem obnašanju, bi bil pristop, ki bi vključeval dodatne obveznosti in upravne zahteve za podjetja, kontraproduktiven in v nasprotju z načeli boljše zakonske ureditve“. Vzpostavitev novih zavezujočih predpisov vsekakor ni v skladu s prostovoljnim značajem družbene odgovornosti podjetij, vendar pa je jasno, da podjetje, ki sprejme ta pristop, začne strogo spoštovati — črko in duha — zakona, kar pristojni organi skrbno preverjajo.

2.2.5 Komisija upa, da bo njena podpora Zvezi omogočila razširitev družbene odgovornosti podjetij v evropska podjetja. Ker se zaupanja, ključnega elementa tega procesa, ne da odrediti, je jamstvo zanj le kakovostno vodenje podjetja.

⁽⁸⁾ COM(2006) 136 konč.

2.2.6 Udeležba podjetij v Zvezi je v celoti deklarativna in ni formalno zavezujoča. Število podjetij, povezanih z Zvezo, bi se moralo zaradi tega preprostega načina sodelovanja hitro povečati.

2.2.7 Komisija „priznava, da brez dejavne podpore in konstruktivne kritike interesnih skupin družbena odgovornost podjetij ne bo zaživela“. Dejavna podpora in konstruktivna kritika interesnih skupin, ki niso del podjetniškega okolja, tako bogatijo proces.

2.2.8 Zveza ne nadomešča dialoga z interesnimi skupinami in med njimi. Komisija želi spodbujati dialog, zato „predlaga ponoven sklic rednih sestankov Forumu interesnih skupin, da se neprenehoma pregleduje napredek na področju družbene odgovornosti podjetij v EU“. Na podlagi teh sej bo mogoče ugotoviti, kakšno je stanje. „Komisija bo po razgovoru s Forumom za interesne skupine ponovno ocenila razvoj družbene odgovornosti podjetij v Evropi“. To mnenje želi dati časovni načrt za pripravo naslednjega obdobja v procesu in poudarja točke, v zvezi s katerimi se lahko oblikujejo priporočila.

2.3 Osredotočenost na nekatere glavne točke sporočila

2.3.1 Podjetja v lizbonski strategiji

2.3.1.1 Komisija meni, da podjetja, ki ustvarjajo bogastvo in delovna mesta, zagotavljajo proizvode in storitve, ki družbi prinašajo dodatno vrednost. Evropska podjetja poziva, naj se bolj odločno zavzemajo za družbeno odgovornost. EESO podpira stališče Komisije, da podjetja, ki si prostovoljno prizadevajo za družbeno odgovornost, prispevajo k prenovljeni lizbonski strategiji. Prostovoljno prizadevanje podjetij za družbeno odgovornost lahko pomaga javnim oblastem pri pripravi nekaterih integriranih smernic v zvezi s socialnim vključevanjem, vseživljenjskim učenjem, inovativnostjo in razvojem podjetništva, na primer z bojem proti diskriminaciji in spodbujanjem raznolikosti, predvsem ko gre za invalidne osebe, predvidevanjem razvoja na področju usposabljanja, zaposlovanjem na prikrajšanih območjih, pomočjo gospodarskih in industrijskih zbornic mladim vodjem podjetij, vključno ženskam ali osebam, ki so nedavno priseljenci.

2.3.1.2 Odbor v prejšnjem mnenju navaja⁽⁹⁾, da „mora evropski socialni model zagotoviti idejo o demokratičnem, zelenem, konkurenčnem, solidarnem in socialno vključenem področju blaginje za vse državljane Evrope“. Komisija spodbuja evropska podjetja, da se posvetijo dejavnostim za družbeno odgovornost podjetij, ki ne prinašajo takoj dobička, temveč izboljšujejo konkurenčnost celotne Evrope in sodelujejo pri izpolnjevanju razvojnih ciljev tisočletja, na primer zaposlovanje

prikrajšanih skupin, zmanjšanje stopnje onesnaženosti in večje spoštovanje temeljnih pravic v državah v razvoju. EESO izraža zadovoljstvo glede te spodbude.

2.3.1.3 EESO odobrava povezavo med lizbonsko strategijo, trajnostnim razvojem in družbeno odgovornostjo podjetij. Vendar v skladu s stališčem, ki ga je izrazil v svojem prejšnjem mnenju⁽¹⁰⁾, meni, da bi bilo treba natančneje določiti in pojasniti povezave med lizbonsko strategijo in strategijo trajnostnega razvoja. Za izvajanje teh strategij je ukrepanje oblasti še vedno ključnega pomena: opredeliti morajo optimalni okvir za rast in inovativnost na makroekonomski ravni (nacionalni načrti reforme, nacionalne strategije za trajnostni razvoj), medtem ko odgovorna podjetja delujejo na mikroekonomski ravni. Tako družbena odgovornost podjetij, ki jo izvajajo podjetja, z razvojem inovativnih postopkov in strategijami odgovornega vodenja, prispeva k trajnostnemu razvoju na evropski in svetovni ravni.

2.3.2 Širjenje: družbena odgovornost za vsa podjetja, ki to želijo

2.3.2.1 Sporočilo, objavljeno marca 2006, poziva evropska podjetja, naj si ne glede na svojo velikost prizadevajo za družbeno odgovornost podjetij. EESO je prepričan, da je glavni izziv za njeno širjenje spodbujanje družbene odgovornosti pri malih in srednjih podjetjih. Posebna sredstva, preskušena v zadnjih dveh letih, predstavljajo pridobljene izkušnje, za katera bi bilo treba pripraviti študijo učinka, ki bo omogočila spremljanje razvoja teh praks.

2.3.2.2 V sklepnih ugotovitvah Evropskega foruma zainteresiranih skupin o družbeni odgovornosti podjetij je bilo poudarjeno, da se priporočila nanašajo na vse vrste podjetij (vključno z MSP in podjetji socialne ekonomije) in upoštevajo njihovo raznolikost. EESO podpira zamisel, da imajo MSP in mikro podjetja z ustreznimi sredstvi svojo vlogo pri strategiji družbene odgovornosti podjetij. Poleg tega poudarja, da se to nanaša na vse vrste podjetij, ne samo družbe z omejeno odgovornostjo, temveč tudi na samostojne podjetnike, javna podjetja, vzajemne družbe, obrtniške, industrijske in kmetijske zadruge, skupna podjetja, združenja socialne ekonomije itd. Vse te vrste podjetij poziva, da si prizadevajo za sodelovanje v Zvezi. Vsako podjetje naj bi si prizadevalo za družbeno odgovornost podjetij že od ustanovitve.

2.3.3 Vloga notranjih interesnih skupin

2.3.3.1 Sporočilo navaja učinkovitost socialnega dialoga na področju družbene odgovornosti podjetij in konstruktivno vlogo evropskih svetov delavcev pri opredelitvi najboljših praks. EESO zato obžaluje, da predstaviške organizacije za socialni dialog na medstrokovni in sektorski ravni niso sodelovale pri ustanovitvi Zveze.

⁽⁹⁾ Mnenje EESO z dne 4. in 5. julija 2006, *Socialna kohezija: dati vsebino evropskemu socialnemu modelu*, poročevalec: g. EHNMARK (CESE 493/2006).

⁽¹⁰⁾ Mnenje EESO z dne 22. maja 2006 o sporočilu Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu o pregledu strategije trajnostnega razvoja — Izhodišča za ukrepanje, poročevalec: g. RIBBE (CESE 736/2006).

2.3.3.2 EESO meni ⁽¹¹⁾, da „Evropski model socialne tržne ekonomije podjetja ne obravnava kot preproste kapitalske družbe ali organa za izpolnjevanje naročil, ampak tudi in celo predvsem kot skupnost, kjer bi moral potekati socialni dialog“. Pogosto pobuda za sodelovanje pri izvajanju družbene odgovornosti podjetij prihaja od vodstva podjetij. Vendar ne more biti dobrih praks, če pobudo da samo vodstvo podjetja. EESO meni, da družbena odgovornost podjetij na evropski ravni ni „človekoljubna“ odločitev, temveč posledica dialoga z vsemi predstavniki civilne družbe podjetja na vseh hierarhičnih ravneh. Družbena odgovornost podjetij — predvsem na podlagi dialoga z zunanjimi interesnimi skupinami — ne vključuje samo vodje podjetja, temveč tudi vodilne delavce in vse zaposlene. Odbor poudarja, da lahko o pravi družbeni odgovornosti podjetij govorimo takrat, ko je vključena v strategijo podjetja in jo izvajajo vsi akterji v podjetju. Družbena odgovornost podjetij, ki je v skladu z opredeljitvijo prostovoljna praksa nad zakonom, združuje in presega zavezujoče pravo.

2.3.3.3 Zato so mednarodni okvirni sporazumi (ACI) o družbeni odgovornosti podjetij zelo zanimivi. O sporazumih se pogaja in jih podpiše vodstvo podjetja ali vodstva podjetij v družbi in predstavniki delavcev. Predstavniki delavcev so mednarodna ali evropska sektorska združenja ali nacionalna združenja sindikatov ter evropski svet delavcev. S podpisom se oba socialna partnerja zavežeta, da bosta izvajala načela družbene odgovornosti podjetij v odnosih podjetja z zunanjimi interesnimi skupinami, predvsem podizvajalci ter lokalnimi in regionalnimi skupnostmi.

2.3.3.4 EESO odobrava sporočilo, ki navaja, da „je vloga zaposlenih, njihovih predstavnikov in sindikatov pri razvoju in izvajanju praks družbene odgovornosti podjetij mogoče še nadalje pospeševati.“ Podjetja, ki nameravajo podpreti Zvezo, in tudi predstavnike delavcev, ki to želijo, poziva, da v Zvezi polno sodelujejo. Če obstaja evropski svet delavcev, mora pri tem prav tako sodelovati.

2.3.3.4.1 V nedavnem mnenju ⁽¹²⁾ je EESO zapisal: „EESO podpira družbeno razsežnost podjetij v Evropski uniji in vlogo, ki jo imajo evropski sveti delavcev. Evropska razprava se je osredotočila na trajnostni razvoj in evropski socialni model ter ugotovila, da so to posebne značilnosti Unije. Družbena odgovornost podjetij v svetovnem gospodarstvu je eden od odgovorov Evrope na težave, nastale zaradi globalizacije, katere negativne učinke bi lahko zmanjšali, tako da bi vse države, članice mednarodne organizacije dela spoštovale temeljne standarde ILO.“ in „Značilnost evropskega socialnega modela je spoštovanje — vedno in povsod — pravic, na katerih temelji človekovo dostojanstvo in zaščita, ki jo prek sistemov socialnega skrbstva zagotavlja najranljivejšim. V današnji Evropi mora biti namreč povsod možno uveljavljati državljanske pravice, tudi na delovnem mestu in še posebej v transnacionalnem okviru podjetja.“

⁽¹¹⁾ Mnenje EESO z dne 8. 6. 2005 o instrumentih za merjenje in informiranje o družbeni odgovornosti podjetij v globalnem gospodarstvu, poročevalka: ga. PICHÉNOT (UL C 286, 17. 11. 2005).

⁽¹²⁾ Mnenje EESO z dne 13. 9. 2006 o evropskih svetih delavcev: nova vloga pri spodbujanju evropskega povezovanja, poročevalec: g. IOZIA (UL C 318, 23.12.2006) točka 1.11 in 1.13.

2.3.3.5 EESO spodbuja podjetja in organizacije za poklicno usposabljanje, da v svoje pedagoške načrte vključijo izobraževanje o trajnostnem razvoju in družbeni odgovornosti podjetij.

2.3.4 Sektorski pristopi

2.3.4.1 Komisija bo še naprej podpirala ukrepe, ki so jih na področju družbene odgovornosti podjetij, predvsem na sektorski ravni, uvedle interesne skupine, zlasti socialni partnerji in nevladne organizacije. Poudarila je pomembno vlogo sektorskih odborov za socialni dialog. EESO podpira te pobude. Sektorje poziva, naj zagotovijo, da te pobude vključujejo sodelujoče iz vseh držav članic.

2.3.5 Evropa — središče odličnosti za družbeno odgovornost podjetij

2.3.5.1 V sporočilu je izražen namen, da Evropa postane središče odličnosti za družbeno odgovornost podjetij, vendar ni omenjeno, kako bi se ocenila dosežena stopnja kakovosti. Vendar pa mora za potrditev dosežene stopnje odličnosti obstajati način, kako oceniti kakovost družbene odgovornosti podjetij, ki jo je dosegla Evropa. Poleg poročila, ki ga pripravijo posamezna podjetja, bi se morala Evropa na področju družbene odgovornosti podjetij biti sposobna primerjati z drugimi regionalnimi središči. V prvi fazi bi se lahko oblikoval portal, ki bi združeval razpoložljive informacije in omogočal pregled nad številom in vrsto podjetij, obravnavanimi temami in partnerskimi interesnimi skupinami.

2.3.5.2 Da bi Evropa postala središče odličnosti na področju družbene odgovornosti podjetij, mora Evropska zveza pri delu uporabljati ustrezne instrumente. Vlagatelji, uporabniki in združenja potrošnikov že danes dajejo relativno prednost proizvodom in storitvam, ki lahko zagotovijo visokokakovostne informacije o podjetju in omogočajo sledljivost. Ta trend bo postal vedno pomembnejši za trajnostni razvoj.

2.3.5.3 EESO želi, da bi bila ocena dosežene ravni na področju družbene odgovornosti podjetij predmet temeljitega premisleka, ki bi moral potekati čimprej, da se zagotovi verodostojnost novega pristopa, ki je usmerjen izključno v odličnost. To vprašanje bi bilo treba uvrstiti na dnevni red prvih sej (konec leta 2006) Evropskega foruma zainteresiranih skupin o družbeni odgovornosti podjetij. Na forumu zainteresiranih strani 7. decembra 2006 v Bruslju je Komisija predstavila „povzetek“ doslej uresničenih pobud na področju družbene odgovornosti podjetij, kar je nekakšen pregled stanja. EESO izjavlja, da je pripravljen analizirati to, kar je bilo doslej storjenega glede nekaterih posebnih tem, in vzpostaviti institucionalno sodelovanje s Komisijo, predvsem glede upravljanja portala Evropske zveze za družbeno odgovornost podjetij (CSR).

2.3.5.4 Koncepti še niso povsem določeni in za instrumente še ne obstaja splošni dogovor. Vendar pa nekatere države članice že izvajajo politike za večjo transparentnost podjetij na področju družbene odgovornosti. Poglobitev poznavanja nacionalnih politik, ki jih izvajajo države članice, bi koristilo vsem sodelujočim. Predlog sporočila, da se na področju družbene odgovornosti podjetij ponovno oblikujejo skupine na visoki ravni je korak v pravi smeri, saj bodo tako nove in bodoče države članice pri tem dejavno sodelovale. Ocena javnih politik, ki spodbujajo družbeno odgovornost podjetij, bi bila upoštevana pri oceni evropske strategije (Unije in držav članic) trajnostnega razvoja, ki je predvidena za leto 2007.

2.3.6 Obveščanje in transparentnost

2.3.6.1 EESO se je z zanimanjem seznanil z namero Komisije, da izboljša transparentnost in obveščanje potrošnikov. Vendar je poudaril, da se transparentnost in obveščanje v zvezi z družbeno odgovornostjo podjetij ne moreta omejiti na zahteve javnega zdravja na področju izdelkov široke porabe. Potrošniki lahko igrajo vlogo pri spodbujanju proizvodnje blaga in storitev. Zato pa morajo vedeti, če so izdelki, ki jih uživajo, v skladu z zahtevami na področju javnega zdravja in tudi, če so proizvedeni v skladu s socialnimi in okoljskimi standardi. Poleg tega je treba prizadevanje za transparentnost razširiti na vse gospodarske sektorje. Zaželeno je, da potrošnik ve, ali izdelki, ki jih uživa, ustrezajo oznaki družbene odgovornosti; zaželeno je, da investitor in varčevalec veda, ali so podjetja, v katera vlagata svoj denar, družbeno odgovorna; zaželeno je, da prebivalec ve, ali so oprema, infrastruktura itd. zgrajeni na družbeno odgovoren način, predvsem, ali spoštujejo okolje. Finančni akterji se že sedaj prek družbeno odgovornih investicijskih skladov zanimajo za podatke o podjetjih, ki niso omejeni samo na finančne zadeve. Skupaj z bonitetnimi agencijami, ki ne ocenjujejo samo finančnega stanja, so pomembni akterji za spodbujanje družbene odgovornosti podjetij. Industrijski sektorji se povezujejo za opredelitev strokovnih standardov, kot je visoka kakovost okolja v gradbeništvu, medtem ko so sektorji, ki se redno srečujejo z okoljskimi vprašanji, kot so sektor aluminija, nafte in papirja, zaskrbljeni zaradi vpliva svojih dejavnosti na okolje. EESO meni, da bi bilo koristno, da take somoregulativne pobude izvajajo tudi drugi sektorji.

2.3.6.2 Podjetja uporabljajo različne tehnike za ocenjevanje svoje finančne sposobnosti (vrsta in transparentnost naložb, računi in kontrole) ter dosežkov na področju socialnih in okoljskih dejavnosti (delovni pogoji, varstvo narave in prostora v vrednostni verigi). Med različnimi in skladnimi tehnikami mora obstajati sinergija.

2.3.6.3 Za zagotovitev legitimnosti in zanesljivosti agencij za oceno in agencij za certificiranje je preglednost načel nujna. Podjetja morajo dejansko vedeti, na podlagi katerih referenčnih meril so ocenjevana. EESO zato pozdravlja objavo Načel za družbeno odgovorne naložbe⁽¹³⁾. Ocenjevanje teh agencij mora biti zasnovano na podlagi načel, ki temeljijo na temeljnih besedilih, zajetih v seznamu, pripravljenem na *Evropskem forumu zainteresiranih skupin o družbeni odgovornosti podjetij* leta 2004. Agencije morajo zagotoviti maksimalno stopnjo preglednosti. Standard CSRR-QS je bil poskus samourejanja poklicne dejavnosti, in EESO poziva k nadaljevanju v tej smeri. V svojem nedavnem mnenju⁽¹⁴⁾ je EESO pozval evropska podjetja, da se zavzamejo za pripravo in pregled različnih instrumentov za merjenje in ocenjevanje, zlasti takih, kot so na primer EMAS, GRI, ISO 26000. Odbor poudarja, da je treba preprečiti, da bi mednarodni predpisi ponovno opredelili koncept družbene odgovornosti podjetij in ga skrčili zgolj na uporabo predpisov ali sporazumov, medtem ko družbeno odgovornost podjetij po svoji naravi temelji na prostovoljnih pobudah podjetij, ki presegaajo zakonske predpise. Nacionalnim predstavništvom, ki razvijajo smernice ISO 26000, priporoča, da podpirajo evropsko opredelitev družbene odgovornosti podjetij, ki zajema zakon in ga hkrati tudi presega. Ne glede na pomen dela, ki ga opravljajo agencije za ocenjevanje, se podjetij ne sme obvezovati za to, da bi se ravnala po zasebnih normah, katerih preverjanje je za MSP zelo drago. Kadar so instrumenti primerni za postopek certificiranja, poteka to le na podlagi odločitve podjetja in nikakor ne more biti obvezno.

2.3.6.4 Sporočilo poudarja, da bi morale „zunanje interesne strani, vključno z nevladnimi organizacijami, potrošniki in vlagatelji, imeti večjo vlogo pri spodbujanju in nagrajevanju odgovornega poslovnega obnašanja“ ali pa imeti vlogo opozarjanja. Zato mora biti obveščanje zunanjih akterjev kakovostno. Sporočilo spodbuja podjetja, da podprejo Zvezo, tako da bodo informacije o družbeni odgovornosti podjetij na razpolago vsem interesnim skupinam, tudi potrošnikom, vlagateljem in širši javnosti, ter poziva velika podjetja, da predstavijo strategije, pobude, njihove rezultate ali najboljše prakse glede družbene odgovornosti podjetij na način, ki bi bil javnosti zlahka dostopen. Na področju obveščanja o družbeni odgovornosti podjetij EESO poudarja svoj predlog⁽¹⁵⁾ za oblikovanje informativnega portala o praksah DOP velikih podjetij. Ker bi analiza zunanjega izvajalca izboljšala obveščenost in zagotovila transparentnost, je EESO predvidel, da podatke podjetij analizira nekdo drug, ki se mu lahko zaupa, na primer opazovalec iz evropskih institucij. Analiza bi se lahko pozneje izvedla na podlagi podatkov evropskega portala.

⁽¹³⁾ Glej spletno stran o načelih družbeno odgovornih naložb, v francoščini: www.unpri.org/principles/french.html.

⁽¹⁴⁾ Mnenje EESO z 8. junija 2005 o instrumentih za merjenje in informiranje o družbeni odgovornosti podjetij v globalnem gospodarstvu, poročevalka: ga. PICHENOT (UL C 286, 17.11.2005), točki 4.4.1 in 4.4.2.

⁽¹⁵⁾ Mnenje EESO z dne 8. 6. 2005 o instrumentih za merjenje in informiranje o družbeni odgovornosti podjetij v globalnem gospodarstvu, poročevalka: ga. PICHENOT (UL C 286, 17.11.2005) (točka 4.4.3).

2.3.6.5 Poleg tega sporočilo navaja, da za podjetja, ki želijo izraziti podporo Zvezi, ni nobenih uradnih zahtev, in da Evropska komisija ne bo vodila seznama podjetij, ki Zvezo podpirajo. Do sedaj, sedem mesecev po ustanovitvi, je Zveza predstavljena samo na spletni strani UNICE, CSR Europe in nekaterih nacionalnih organizacij delodajalcev. EESO izraža obžalovanje, da informacije interesnim skupinam niso dostopne in tudi niso predstavljene povezano.

2.3.7 Konkurenčnost in trajnostni razvoj

2.3.7.1 Odgovorno podjetje lahko s svojo podobo pridobi konkurenčno prednost, kar je še posebej zanimivo za podjetja v sektorju potrošniškega blaga.

2.3.7.2 Odgovorna podjetja ustvarjajo ugodne pogoje za inovativnost in kreativnost. Njihovi proizvodi in storitve stranki ponujajo večjo kakovost in vrednost, kar lahko prav tako vodi do konkurenčne prednosti.

2.3.7.3 S predvidevanjem tveganj omogoča uvedba povezanega postopka družbene odgovornosti podjetij boljše obvladovanje kriz, ki se jim je možno celo izogniti, predvsem na področju možnih poneverb ter industrijskih ter tehnoloških tveganj. Na primer: nesreč je manj, ko je zagotovljena varnost zaposlenih pri delu; delavci so bili namreč dobro usposobljeni in naložbe so bile smiselne. Tako lahko izvajanje družbene odgovornosti podjetij vodi do izmerljivega zmanjšanja ugotovljenih ali predvidenih tveganj. EESO z zanimanjem opaža dejstvo, da nekatere zavarovalnice to upoštevajo pri cenah svojih storitev, in poziva celotni finančni sektor, da stori isto.

2.3.7.4 Podjetja z izvajanjem načel družbene odgovornosti podjetij izboljšujejo svoje postopke sprejemanja odločitev in vodenja in s tem tudi dolgoročno svojo poslovno uspešnost. Upravljanje človeških virov, ki vključuje vseživljenjsko učenje in zaposlovanje starejših delavcev, omogoča optimalno uporabo človeškega kapitala v podjetju in prispeva k aktivnemu staranju. EESO z zanimanjem ugotavlja, da so evropske pobude računovodij za spodbujanje odgovornega vodenja s kakovostjo informacij v zvezi z okoljskimi in kadrovskimi vprašanji del strateške analize podjetij.

2.3.7.5 EESO poudarja, da dolgoročna konkurenčnost nastane zaradi ukrepov, ki kratkoročno povzročajo stroške. Podjetja poziva, naj se ne osredotočijo samo na takojšnji finančni dobiček.

2.3.7.6 Države članice EU poziva, da pri javnih naročilih zavzamejo odgovorno stališče (družbena in okoljska politika najboljše možnosti).

2.3.7.7 Na makroekonomski ravni rešitev socialnih ali okoljskih problemov vodi do oblikovanja ali razvoja novih sektorjev dejavnosti in s tem odpira področja gospodarskega razvoja in nova delovna mesta. Gre na primer za ekoučinkovitost, storitve

za posameznike, odnose med urbanizmom in prometom. EESO poziva oblasti držav članic in EU, naj spodbujajo nastajanje in razvoj teh sektorjev.

2.3.8 Nove države članice

2.3.8.1 Kljub uspešnim prizadevanjem v nekaterih državah članicah, so podjetja, ki trdijo, da izpolnjujejo načela družbene odgovornosti podjetij, predvsem iz novih držav članic.

2.3.8.2 EESO meni, da je nujno treba razširiti poznavanje najboljših praks, ki so jih uvedla podjetja v novih državah članicah, predvsem MSP, in jih tudi čim bolj izkoristiti.

2.3.8.3 Podjetja iz novih držav članic se morajo zaradi gospodarskih in kulturnih razlik zagotovo veliko naučiti iz izkušenj podjetij v regijah s podobnimi značilnostmi, kot so njihove. Ko se družbeno odgovorni ukrepi izvajajo v državi, ki nima veliko izkušenj v socialno tržnem gospodarstvu, lahko bolj neposredno spodbudijo akterje države, ki ima podobno zgodovino.

2.3.8.4 Zato je še posebej pomembno, da se z dobrimi praksami podjetij iz novih držav članic seznanijo podobna podjetja v vseh sedanjih in prihodnjih državah članicah.

2.3.8.5 Prav tako je treba spodbujati obveščanje javnosti oz. različnih interesnih skupin o vprašanih trajnostnega podjetništva, saj sta hitrost in kakovost uresničevanja načel družbene odgovornosti podjetij v veliki meri odvisni od njihove aktivnosti in vključevanja različnih zainteresiranih strani.

2.3.9 Mednarodna razsežnost družbene odgovornosti podjetij

2.3.9.1 EESO odobrava stališče Komisije, ki namerava še naprej spodbujati družbeno odgovornost podjetij na svetovni ravni za čim večji prispevek podjetij pri izpolnjevanju razvojnih ciljev tisočletja Organizacije združenih narodov. Prav tako podpira prizadevanja Komisije na področju mednarodnih referenčnih meril v zvezi z odgovornim vedenjem podjetij, t.j. spodbujati izvajanje deklaracije ILO o tristranskih načelih o multinacionalnih podjetjih in socialni politiki, vodilnih načel Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) za multinacionalna podjetja, Globalnega dogovora za podjetja (Global compact) in Načel za družbeno odgovorne naložbe OZN ter drugih referenčnih instrumentov in pobud; spodbuditi širjenje strogih okoljskih standardov; upoštevati trajnostni razvoj v dvostranskih trgovinskih sporazumih in sporazumih o sodelovanju; z gospodarskimi pobudami spodbuditi spoštovanje velikih mednarodnih načel na področju človekovih pravic in dela, varstva okolja in upravljanja; krepiti sodelovanje z ILO o dostojnem delu; spodbujati družbeno odgovornost podjetij v okviru nove strategije za Afriko; spremljati s tem povezane

mednarodne pobude (delo posebnega predstavnika Združenih narodov, vodilne smernice Mednarodne organizacije za standardizacijo (ISO), potrjevanje procesa Kimberley). Te spodbude so še toliko pomembnejše, ker lahko nekaterim državam omogočijo napredek v smeri učinkovitega socialnega prava.

V Bruslju, 14. decembra 2006.

2.3.9.2 EESO meni, da proste cone izvoza, ki obstajajo za oblikovanje privlačnega okolja za naložbe, nikakor ne bi smele presegati omejitev, ki jih je določila nacionalna delovna zakonodaja. Prizadevanje za družbeno odgovornost podjetij v teh conah ne bi smelo nadomestiti spoštovanja temeljnih konvencij ILO.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o otrocih kot posrednih žrtvah nasilja v družini

(2006/C 325/15)

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 21. aprila 2006 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje o naslednji temi: *Otroci kot posredne žrtve nasilja v družini*

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 7. novembra 2006. Poročevalka je bila ga. HEINISCH.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 14. decembra) s 105 glasovi za, 4 glasovi proti in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 To dodatno mnenje se nanaša na definicije in analize iz mnenja o nasilju nad ženskami v družini, ki ga je Evropski ekonomsko-socialni odbor sprejel 16. marca 2006 in ki obravnava samo nasilje moških nad ženskami v partnerski skupnosti⁽¹⁾. To mnenje obravnava izključno ta vidik nasilja v družini, namreč posledice nasilja v zakonski ali izvenzakonski skupnosti za otroke, ki so priče tega nasilja. Neposredno nasilje nad otroki v družinah, ki ga zelo pogosto izvajajo tudi ženske, torej matere, ni predmet tega mnenja. Čeprav ima lahko odraščanje v okolju fizičnega in psihičnega nasilja za otroke usodne posledice, se otroci kot posredne žrtve nasilja v družini skorajda ne upoštevajo. Takšna situacija se ne sme več dopuščati že zaradi spoštovanja pravic otrok do življenja brez nasilja, zlasti do nenasilne vzgoje ter varstva in zaščite.

1.2 EESO zato izrecno poziva predsedstva Sveta EU, da se v okviru teme „Nasilje nad ženskami v družini“ obravnava tudi tema „Otroci kot posredne žrtve nasilja v družini“.

Naslednje priporočilo je namenjeno predsedstvu Sveta EU in Komisiji.

⁽¹⁾ Mnenje na lastno pobudo EESO z dne 16. 3. 2006 o *Nasilju nad ženskami v družini*, poročevalka: ga Heinisch (UL C 110 z dne 9. 5. 2006, str. 89–94), točki 2.3.4 in 2.3.5.
Internet: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:110:0089:0094:sl:pdf>.

1.3 4. in 5. aprila se je s konferenco v Monaku začel triletni program Sveta Evrope (2006–2008) „Graditev družini prijazne Evrope za otroke“ (*Building a Europe for and with Children*). Poleg „promocije“ varstva otrokovih pravic bo ta program obravnaval tudi področje zaščite otrok pred nasiljem. Da bi temu pomembnemu projektu dali še večji poudarek, tudi in predvsem v medijih, predlaga EESO skupne ukrepe: skupaj s Svetom Evrope, Evropskim parlamentom, Odborom regij in UNICEF.

Naslednje priporočilo je namenjeno Svetu Evrope, Evropskemu parlamentu, Odboru regij in UNICEF-u.

1.4 Glavno odgovornost za boj proti nasilju v družini imajo sicer države članice. Vendar EESO zaradi pomena otrokovih pravic in različnosti nacionalnih odzivov meni, da je potrebna skupna evropska strategija.

Osnova te skupne evropske strategije mora biti izvedba prve evropske študije o razširjenosti nasilja v družini in posledicah odraščanja v takem okolju ter o možnostih in ponujenih programih varstva in podpore za otroke, ki so posredne žrtve nasilja v družini.

Naslednje priporočilo je namenjeno Komisiji, generalnemu direktoratu za pravice, svobodo in varnost.

1.5 Nasilje nad otroki v kontekstu nasilja v družini se lahko učinkovito odpravi samo na ustrezni nacionalni ravni. Zato mora vsaka država članica v razvoj in izvajanje nacionalnega akcijskega načrta za boj proti nasilju v družini izrecno vključiti tudi tematiko „otroci kot posredne žrtve nasilja v družini“. Pri tem je treba upoštevati zlasti naslednja področja:

- raziskave razširjenosti nasilja v družini in posledic odraščanja v takem okolju,
- raziskave o možnostih in programih varstva in podpore za otroke, ki so posredne žrtve nasilja v družini,
- zagotovitev obravnavanja otrok, ki so posredne žrtve nasilja v družini, kot samostojne skupine, za katero je treba razviti posebne programe podpore,
- povezovanje in sodelovanje na vseh področjih ukrepanja, predvsem med zatočišči za ženske in svetovalnimi službami za ženske na eni strani ter zavodi za mlade, sodišči za družinske zadeve, centri za varstvo otrok in družinskimi posvetovalnicami na drugi strani,
- upoštevanje dinamike nasilja v družini pri starševskih in skrbniških pravicah,
- upoštevanje posebnega položaja otrok zlorabljenih priseljenk,
- zagotovitev izobraževanja in usposabljanja vseh odgovornih poklicnih skupin in področij ukrepanja — kot so centri za pomoč otrokom in mladim, službe in ustanove za svetovanje in zaščito žrtev, intervencijske službe, šole, otroški vrtci in rekreacijski objekti, zdravstvo, policija in sodstvo —, katerih naloga je prepoznati posebno ogroženost otrok v okviru nasilja v družini in žrtvam učinkovito pomagati,
- razvoj in uporaba posebnih programov za preprečevanje na temo „Otroci kot posredne žrtve nasilja v družini“,
- kampanje ozaveščanja, ki so usmerjanje k potencialnim neposrednim pričam nasilja nad otroki (sosedje, znanci staršev, sorodniki) s ciljem, da se prepreči pasiven odnos teh oseb do zlorabe otrok,
- zagotovitev kontaktnih oseb za otroke in podpore državnih in nedržavnih ustanov, kot so varuhi človekovih pravic otrok, ki že obstajajo v mnogih državah ⁽²⁾,
- kampanje obveščanja naj bi javnost seznanjale z nacionalnimi akcijskimi načrti ter ukrepi in koncepti, ki jih vsebujejo.

Naslednje priporočilo je namenjeno državam članicam.

2. Obrazložitev

2.1 Zakaj dodatno mnenje?

2.1.1 To dodatno mnenje se nanaša na definicije in analize mnenja o nasilju nad ženskami v družini, ki ga je Evropski

⁽²⁾ European Network of Ombudspersons for Children (ENOC): <http://www.ombudsnet.org>.

ekonomsko-socialni odbor sprejel 16. marca 2006 in ki obravnava samo nasilje moških nad ženskami v partnerski skupnosti. *To mnenje obravnava izključno ta vidik nasilja v družini, namreč posledice nasilja v zakonski ali izvenzakonski skupnosti za otroke, ki so priče tega nasilja. Neposredno nasilje nad otroki v družinah, ki ga zelo pogosto izvajajo tudi ženske, torej matere, ni predmet tega mnenja.* Empirične dokazi so pokazali, da so v mnogih evropskih državah v najmanj polovici vseh primerov nasilja v družini prisotni tudi otroci in da ima okoli tri četrtine žensk, ki se zateče v zatočišča za ženske, pri sebi otroke ⁽³⁾. Empirični dokazi in statistični podatki prav tako pričajo o tem, da nasilje očetov nad materami zmeraj prizadene otroke, tudi takrat, ko nasilje v družini ne vključuje neposrednega nasilja nad otroki. Kljub temu so otroci kot posredne žrtve nasilja v družini komajda opaženi in jim še zdaleč ni namenjena pozornost, pomoč in podpora, ki bi jo potrebovali. Dodatno mnenje bo to spremenilo tako, da bo otroke obravnavalo kot posredne žrtve nasilja v družini, opisalo njihov specifičen položaj ter ugotovilo težave in pripravilo priporočila za izboljšanje položaja in pravice teh otrok.

2.2 Nasilje nad otroki v kontekstu nasilja v družini

2.2.1 Nasilje nad otroki se dogaja predvsem v ožjem socialnem okolju, zlasti v družini. To je okolje, v katerem otroci največkrat postanejo žrtve in priče nasilja: žrtve nasilja odraslih in priče nasilja med odraslimi.

2.2.2 Neposredno nasilje nad otroki v družini oziroma v ožjem družinskem okolju — to velja tako za telesno, spolno in duševno zlorabo kot tudi za zanemarjanje — je že nekaj let na evropski ravni in v državah članicah priznано kot problem, ki predstavlja eno izmed najtežjih kršitev pravic otrok. Čeprav so bili glede njegovega preprečevanja in preprečevanja že sprejeti ustrezni sklepi, so otroci kot posredne žrtve nasilja v družini še vedno premalo opaženi ⁽⁴⁾.

2.2.3 Družinsko nasilje opredeljujemo kot psihično (tudi spolno) ali fizično nasilje v zakonski ali izvenzakonski skupnosti ⁽⁵⁾. Nasilje pretežno izvajajo moški nad ženskami. Večina prizadetih žensk je mater. Če postanejo žrtve nasilja, ki ga povzročajo njihovi partnerji, potem so otroci v večini primerov prisotni ali pa so v neposredni bližini ⁽⁶⁾.

⁽³⁾ Ustrezni dokazi v: B. Kavemann/U. Kreyszig (izd.): *Handbuch Kinder und häusliche Gewalt*. Wiesbaden 2006.

⁽⁴⁾ Primer za to so številni projekti, ki so se izvajali in se še izvajajo v okviru programa DAPHNE. Najnovejši pregled dejavnosti Sveta Evrope v zvezi s spodbujanjem pravic otrok do zaščite pred vsemi oblikami nasilja daje poročilo, ki ga je leta 2005 objavil raziskovalni center UNICEFa Innocenti Research Centre: „Council of Europe Actions to Promote Children's Rights to Protection from all Forms of Violence“.

⁽⁵⁾ Glede opredelitve, obsega, vzrokov in posledic glej mnenje EESO o nasilju nad ženskami v družini (opomba 1).

⁽⁶⁾ Glej A. Mullender/R. Morley: *Children living with domestic violence. Putting men's abuse of women on the Child Care Agenda*. London 1994.

2.2.4 Nasilje nad materami je oblika nasilja nad otroki. Otroci, ki so priče nasilja v družini ter so prisiljeni sodoživljati in opazovati, kako oče, očim ali materin partner tepe in zlorablja mamo, so tudi sami vedno žrtve psihičnega nasilja. Čeprav nasilje v družini ni neposredno nasilje nad otroki, pa nasilje nad materjo vedno škodi tudi otrokom ⁽⁷⁾.

2.2.5 Več znanstvenih študij je dokazalo, da se družinsko nasilje nad ženskami in zloraba otrok pogosto dogajata v istih družinah ⁽⁸⁾. Moški, ki se nasilno obnašajo do svoje partnerice, so pogosto nasilni tudi do otrok. Prav tako lahko tudi ženske, ki so žrtve nasilja, prenašajo nasilje na svoje otroke, ker živijo v okolju, kjer je nasilje nekaj običajnega.

2.2.6 Zlorabljene ženske so poleg tega pogosto tako obremenjene, da ne morejo več ustrezno skrbeti za otroke. Trajna izpostavljenost zlorabi partnerja veliko žensk onemogoči za kakršno koli dejanje s katerim bi lahko zaščitila otroka.

2.2.7 Nasilje v družini ne ogroža in uničuje zgolj življenja žensk, temveč prizadene in ogroža tudi dobro počutje otrok.

2.3 Posledice nasilja v družini za otroke

2.3.1 Odraščanje v ozračju fizičnega in psihičnega nasilja ima lahko za otroke težke posledice. Tudi majhni otroci se vpricho nasilja očeta, očima ali materinega partnerja ter nemoči matere počutijo zelo neobgleni in izpostavljeni, včasih pa tudi mislijo, da so sokrivi za to, kar se dogaja. Pogosto verjamejo, da so sami krivi za nasilje, ali pa poskušajo posredovati in zaščititi mamo, pri tem pa sami postanejo žrtve zlorabe.

2.3.2 To tematiko so obravnavale različne študije, zlasti v angloameriškem prostoru ⁽⁹⁾. Čeprav so posledice pri posameznih otrocih različne in pri vseh zaradi tega ne nastanejo vedenjske motnje — in čeprav ni empirično preverjenih meril, s katerimi bi bilo mogoče oceniti, ali v posameznem primeru obstaja tveganje in kako veliko je –, se zdi, da med njimi obstajajo jasne povezave.

2.3.3 Omeniti je treba zlasti naslednje dejavnike stresa: življenje v ogrožajočem ozračju, nepredvidljivost ponovnega napada, strah za materino življenje, doživljanje nemoči v takih

⁽⁷⁾ Glej E. Peled in drugi: Ending the cycle of violence. Community response to children of battered women. Thousand Oaks, CA 1995.

⁽⁸⁾ Glej A. Mullender/R. Morley: Children living with domestic violence. Putting men's abuse of women on the Child Care Agenda. London 1994.

⁽⁹⁾ Za obsežno predstavitev in ocenjeno primerjavo vrste teh študij glej Jeffrey L. Edleson: Should childhood exposure to adult domestic violence be defined as child maltreatment under the law? <http://www.mincava.umn.edu/link/documents/shouldch/shouldch.shtml>.

situacijah, občutek osamitve zaradi ukazanega molka v stikih z zunanjim svetom, konflikti v zvezi z zvestobo do staršev, oviran odnos med starši in otroki.

2.3.4 Zaradi teh dejavnikov se pri otrocih lahko razvijejo hude težave in vedenjske motnje: psihosomatični simptomi in psihične motnje, kot so nemir, občutek lastne manjvrednosti, motnje v spanju, težave v šoli, strah in agresivnost ter celo premišljevanje o samomoru.

2.3.5 Če storilci zlorablajo ne le partnerko, temveč tudi otroke, so lahko motnje v razvoju in psihične motnje še hujše.

2.3.6 Odraščanje v ozračju nasilja v družini lahko vpliva tudi na odnos otrok do nasilja in do lastnega nasilnega obnašanja. Z opazovanjem ravnanja staršev in lastnimi izkušnjami glede nasilja lahko otroci prevzamejo problematične vzorce obnašanja staršev. T. i. „krog nasilja“ lahko vodi k temu, da fantje prevzamejo vlogo storilca, deklice pa vlogo žrtve in tako, ko odrastejo, sami postanejo storilci oziroma žrtve nasilja v družini.

2.3.7 Posebej hude so posledice za otroke, katerih mater je ubil njen partner, zlasti pa za tiste, ki so bili temu celo priče.

2.4 Analiza in predlogi EESO

2.4.1 Odraščanje v ozračju nasilja v družini vedno posredno ali neposredno prizadene tudi otroke. Izpostavljeni so številnim dejavnikom stresa, ki imajo lahko hude in trajne posledice za njihovo dobro počutje in obnašanje.

2.4.2 Pomen teh posledic je bil dolgo podcenjen. Čeprav se je v zadnjih nekaj letih začelo razpravljati o tej problematiki, so otroci kot žrtve nasilja v družini še vedno premalokrat opaženi.

2.4.3 Takšna situacija je nedopustna, tudi zaradi pravic otrok do življenja brez nasilja, predvsem do nenasilne vzgoje ter varstva in zaščite ⁽¹⁰⁾.

2.4.4 Predlogi EESO so zlasti usmerjeni na naslednja področja:

2.4.5 Ankete o položaju otrok, žrtev družinskega nasilja, v državah EU

⁽¹⁰⁾ Konvencija ZN o otrokovih pravicah, ki jo je sprejela generalna skupščina ZN leta 1989 in je medtem ratificirana že po vsem svetu, razen v dveh državah. Komisija je julija 2006 objavila sporočilo o stanju glede „pravic otrok“ na ravni EU. (COM(2006) 367 konč.). Mnenje EESO z dne 12. in 13. decembra 2006 o *Sporočilu Komisije o strategiji EU o otrokovih pravicah naproti*, poročevalka: ga. VAN TURNHOUT.

2.4.5.1 Vprašanje, ali države članice položaj otrok z vidika nasilja v družini prepoznavajo kot problem in v kakšnem obsegu ga obravnavajo, ter ukrepi za poseganje v ta problem in njegovo preprečevanje so povsem različni ⁽¹¹⁾. To ustreza položaju na ravni EU, kot je opisan v mnenju EESO o nasilju nad ženskami v družini ⁽¹²⁾.

2.4.5.2 Za strokovno in politično razpravo v Evropski skupnosti bi bilo treba imeti natančen in aktualen pregled, kako družbe obravnavajo tovrstni pojav nasilja v družini, pregled pravnih podlag in pristopov do varstva in podpore otrokom ter poseganja v ta pojav in njegovo preprečevanje.

2.4.6 Raziskovalni projekti o vrsti, obsegu in vplivih družinskega nasilja na otroke

2.4.6.1 Za raziskovalno področje, ki proučuje odraščanje otrok ob nasilju v družini, lahko rečemo, da je v večini držav članic popolnoma nerazvito ⁽¹³⁾. Na razpolago so le posamezne študije položaja otrok, ki odraščajo ob družinskem nasilju. Tudi možnosti in ovire dostopa do pomoči in podpore so komaj raziskane.

2.4.6.2 V vseh državah članicah EU bi bilo treba opraviti ankete in raziskovalne projekte na temo otroci in nasilje v družini. Treba in smiselno bi bilo uskladiti ravnanje zaradi zagotavljanja primerljivosti metod in ugotovitev ⁽¹⁴⁾.

2.4.7 Krepitev podpore otrokom, ki so posredne žrtve nasilja v družini

2.4.7.1 Medtem ko sta se v zadnjih letih bistveno izboljšala varstvo in podpora ženskam, ki so žrtve nasilja v družini, doslej ni bilo skoraj nič podpore otrokom teh žensk.

2.4.7.2 Za učinkovito podporo tem otrokom je bistveno, da se njihove izkušnje z nasiljem kot prič in neposredno prizadetih zaradi nasilja v družini razlikujejo od nasilja, ki ga izkusijo, kadar starši otroke prepejajo (tudi spolno) zlorablajo. Čeprav se ti dve obliki nasilja pogosto pojavljata skupaj, je treba otroke,

⁽¹¹⁾ To je razvidno iz poročil in podatkov o Irski, Veliki Britaniji, Danski, Švedski in Nemčiji. Dober pregled o sedanjem položaju v Nemčiji in nekaterih državah članicah daje Priročnik o otrocih in nasilju v družini Barbare Kavemann in Ulrike Kreysig (Handbuch Kinder und häusliche Gewalt, Wiesbaden 2006).

⁽¹²⁾ Glej točko 2.3.2 mnenje EESO o temi Nasilje nad ženskami v družini (opomba 1).

⁽¹³⁾ Celó v nedavno — februarja 2006 — objavljenem poročilu State of European research on the prevalence of interpersonal violence and its impact on health and human rights poglavje Violence against children and youth ([http://www.cahrvi.uni-osnabrueck.de/reddot/CAHRVreportPrevalence\(1\).pdf](http://www.cahrvi.uni-osnabrueck.de/reddot/CAHRVreportPrevalence(1).pdf)) te problematike ne obravnava.

⁽¹⁴⁾ V okviru programa DAPHNE ali z ustanovitvijo raziskovalne mreže EU Co-ordination Action on Human Rights Violations (CAHRV), katere namen je povezati raziskovanje vseh oblik medosebnega nasilja med spoloma in generacijami, financirala pa bi se iz 6. okvirnega programa Evropske komisije (glej www.cahrvi.uni-osnabrueck.de).

ki jih je posredno prizadelo nasilje v družini, obravnavati kot posebne žrtve, za katere je treba pripraviti posebne podporo.

2.4.7.3 V primerih nasilja v družini niti moški, ki izvajajo nasilje, niti ženska, ki je žrtev nasilja, nista sposobna ohraniti ustreznega nadzora nad položajem otrok. Otroci zato potrebujejo njim prilagojeno ponudbo posvetovanja in podporo državnih in nedržavnih ustanov. Primer za to je ureditev na Švedskem: švedski otroci in mladoletniki do 18. leta imajo lastnega varuha človekovih pravic („Barnombudsmannen“), ki med drugim vzdržuje redne stike z otroki in mladoletniki, da spozna njihove nazore in stališča ⁽¹⁵⁾.

2.4.7.4 Priče nasilja nad otroki so pogosto sosede, znanci staršev in sorodniki. Aktiven odnos teh oseb do nasilja nad otroki bi lahko preprečil mnoge tragedije. Vendar si slednji v praksi le redko prizadevajo za pomoč zlorabljenim otrokom. Za odpravo te ravnodušnosti so potrebni dosleden pristop in ustrezne informacijske kampanje, ki bi pri potencialnih pričah nasilja vzbudila pozitivna stališča.

2.4.8 Izboljšanje povezovanja varstva otrok in varstva žensk

2.4.8.1 Varstvo žensk in varstvo njihovih otrok pred nasiljem v družini sta zelo podobna. Dejansko pa med varstvom in podporo za ženske ter varstvom in podporo za otroke obstajajo pomembni interesni konflikti.

2.4.8.2 Med zatočiči in posvetovalnicami za ženske na eni strani ter ustanovami za varstvo otrok in pomoč mladim na drugi strani pogosto ni medsebojnega zaupanja.

2.4.8.3 Empirični rezultati pa jasno kažejo na potrebo po povezovanju: če se ogroženost in zloraba mater spregledata, lahko sprejeti predpisi za pravice do stika z otrokom in skrbništva zanj ženske tudi po ločitvi od nasilnega partnerja vedno znova silijo v stik z njim ter tako pripeljejo do ogrožanja in fizične nevarnosti za ženske in otroke ⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁵⁾ V zvezi s tem glej tudi govor sedanjega varuha človekovih pravic Corporal Punishment of Children, v katerem obravnava položaj otrok, ki so prič nasilja v družini (na voljo le v angleščini) (http://www.bo.se/files/in_%20english,%20publikationer,%20pdf/corporal_%20punishment_%20of_%20children060501.pdf). Sedaj ta ustanova obstaja tudi v drugih državah; glej European Network of Ombudspersons for Children (ENOC): <http://www.ombudsnet.org/>.

⁽¹⁶⁾ Glej M. Hester/I. Radford: Domestic violence and child contact arrangements in England and Denmark. Bristol 1994. 70 % žensk, katerih otroci so imeli stike z očetom, je bilo med obiski ali predajo otrok vedno znova tako ali drugače zlorabljenih in/ali ogroženih, tudi po več kot letu dni ločenega življenja; 55 % otrok je med obiski doživljalo nasilje.

2.4.8.4 Cilj prihodnjih strategij in predpisov mora biti dobro sodelovanje med zatočišči in posvetovalnicami za ženske na eni strani ter ustanovami za pomoč mladim, sodišči za družinske zadeve, centri za varstvo otrok in družinskimi posvetovalnicami na drugi strani.

2.4.9 Večje upoštevanje dinamike nasilja v družini pri starševskih in skrbniških pravicah

2.4.9.1 Določila držav članic EU na področju družinskega prava pogosto temeljijo na modelu skupnega in kooperativnega starševstva ter skupne odgovornosti matere in očeta za otroka tudi po ločitvi in skladno s tem na možnost otroka za samostojno pravico do stikov z obema staršema.

2.4.9.2 V primeru nasilja v družini, pri katerem nasilni partner nenehno in ponavadi v daljšem obdobju zapostavlja pravice in meje partnerice in otroka in jima zadaja fizične in psihične bolečine, pogoji za takšne skrbniške pravice niso dani — namreč odgovorno in spoštljivo partnerstvo in s tem povezana sposobnost ločevati med nasprotji na partnerski ravni in starševsko odgovornostjo.

2.4.9.3 V skrbniških postopkih je zato treba bolj kot doslej upoštevati vidike, tipične za nasilje v družini, zlasti veliko verjetnost, da se nevarnost nasilja z ločitvijo ne konča. Zaščita in varnost žensk in otrok morata biti glavna vidika pri sprejemanju odločitve.

2.4.9.4 Pri tehtanju med pravico žensk do zaščite in podpore, pravico otrok do zaščite in varnosti ter pravicami moških mora imeti varstvo pred nasiljem vedno prednost pred pravico do stikov.

2.4.10 Posebne zahteve: otroci zlorabljenih priseljenk

2.4.10.1 V nekaterih primerih nasilja v družini gre za priseljene ženske in otroke. Ti so še posebej ogroženi zaradi naslednjih razlogov: ločitve od družinskih članov, odtrganosti iz običajnega družbenega okolja, ki ne bi dovoljeval nasilja, negotovega statusa bivanja, pomanjkljivega znanja jezika in težkih življenjskih pogojev v socialnem okolju.

2.4.10.2 Nasilje v družini se sicer pojavlja v vseh državah, kulturah in na vseh socialnih ravneh, vendar pa so predvsem ogrožene ženske in otroci v družbah in kulturah, kjer je stopnja enakosti med ženskami in moškimi najnižja, vloge moških in žensk najbolj toge in kjer obstajajo kulturne norme, ki podpirajo prevlado moškega nad žensko.

2.4.10.3 Glede na status bivanja omejuje tudi pravni položaj možnosti ukrepanja. To velja zlasti za priseljenke in njihove otroke, ki nezakonito bivajo v državi.

2.4.10.4 Zato je treba pri vsakem ukrepanju, pomoči in podpori posebej upoštevati položaj priseljenk in njihovih otrok ter ga po potrebi ustrezno urediti. Poleg tega je treba skupaj s socialnimi akterji in organizacijami civilne družbe izvajati posebne kampanje za obveščanje in izboljšanje varnosti teh oseb.

2.4.11 Izboljšanje izobraževanja in usposabljanja v vseh poklicih, ki se ukvarjajo z nasiljem v družini

2.4.11.1 Skrb za upoštevanje interesov otrok zahteva visoko mero profesionalnosti od vseh pristojnih poklicnih skupin ter na vseh področjih ukrepanja, kot so centri za pomoč otrokom in mladim, službe in ustanove za svetovanje in zaščito žrtev, intervencijske službe, šole, otroški vrtci in rekreacijski objekti, zdravstvo, policija in sodstvo.

2.4.12 Pomembnost preprečevanja nasilja nad ženskami v družini

2.4.12.1 Vsi koncepti in ukrepi, primerni za preprečevanje nasilja nad ženskami v družini, imajo vpliv tudi na položaj otrok v okviru nasilja v družini ⁽¹⁷⁾.

2.4.12.2 Poleg tega je treba izvajati posebne programe za preprečevanje v zvezi z otroki kot posrednimi žrtvami nasilja v družini. K temu spada tudi informacijsko gradivo za zaposlene na področjih ukrepanja.

V Bruslju, 14. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁷⁾ Glej mnenje EESO o nasilju nad ženskami v družini.

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Strategiji EU o otrokovih pravicah naproti

COM(2006) 367 konč.

(2006/C 325/16)

Evropska komisija je 13. julija 2006 v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti sklenila, da Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 7. novembra 2006. Poročevalka je bila ga. van Turnhout.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje soglasno sprejel na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 13. decembra 2006).

1. Povzetek

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor pozdravlja sporočilo Komisije z naslovom *Strategiji EU o otrokovih pravicah naproti*. Odbor podpira predvsem predlog za razvoj obsežne strategije EU za učinkovito podporo in zaščito otrokovih pravic v notranjih in zunanjih politikah Evropske unije ter podporo prizadevanjem držav članic na tem področju.

1.2 EESO obžaluje, da sporočilo ne navaja, da se bo strategija zavezala najmanjšim standardom in vključevala obsežne cilje z jasnimi nameni in časovnimi roki.

1.3 EESO pozdravlja predlagane strukture, ki jih je treba vzpostaviti za podporo tej strategiji, vključno z enoto za otrokove pravice pri Komisiji in koordinatorjem za otrokove pravice, medresorsko skupino Komisije, evropskim forumom za otrokove pravice, spletno razpravo in delovno platformo, dejavnostmi za neposredno vključitev otrok v postopek in komunikacijsko strategijo o otrokovih pravicah. EESO bo skušal na teh pomembnih forumih igrati dejavno vlogo.

1.4 Odbor obžaluje, da se položaju deklic, invalidnih otrok in otrok migrantov, prosilcev za azil in beguncev ne namenja več pozornosti na ravni EU in na svetovni ravni.

1.5 EESO pozdravlja potrditev, da morajo države članice spoštovati mednarodne pogodbe, in poziva k večjemu poudarku strategije na nujnosti, da države članice izvajajo obstoječe evropske in mednarodne zaveze v zvezi z otrokovimi pravicami, zlasti Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah.

1.6 EESO poziva k razvoju strategije, ki bo upoštevala različnost otrok in njihove različne potrebe ter se osredotočala predvsem na vprašanja revščine otrok in diskriminacije. EESO priložna, da prednostno obravnava razvoj sklopa primerljivih kazalnikov in zbiranje usklajenih podatkov na ravni držav članic. Zlasti pa poziva k ustreznemu upoštevanju vprašanja kakovosti zgodnjega izobraževanja otrok, mlajših od šest let, ter k določitvi dopolnilnih kvalitativnih ciljev za storitve dnevnega otroškega varstva.

1.7 EESO zahteva, da se koordinatorju za otrokove pravice zagotovita ustrezen status in politična podpora, ki bosta omogočila doseganje ciljev enote, ter da se politična zavezanost usmeri v nadaljnje izboljšanje sporočila in razvoj zelene knjige ter strategije. Odbor predlaga, da Evropski parlament razmisli o vzpostavitvi posebnega ukrepa za financiranje strategije in ukrepov, ki jih vsebuje.

2. Obrazložitev

2.1 Otrokove pravice so del človekovih pravic, ki jih morajo spoštovati države članice in EU v skladu z mednarodnimi in evropskimi pogodbami, predvsem KZNOP in izbirnimi protokoli Konvencije ⁽¹⁾, vključno z razvojnimi cilji novega tisočletja ⁽²⁾ ter Evropsko konvencijo o človekovih pravicah ⁽³⁾. EU je izrecno priznala pravice otrok v Evropski listini o temeljnih pravicah ⁽⁴⁾, zlasti v členu 24.

⁽¹⁾ Protokol ZN za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki; Protokol ZN h Konvenciji o otrokovih pravicah, o prodaji in prostituciji otrok in otroški pornografiji; Protokol ZN h Konvenciji o otrokovih pravicah in o sodelovanju otrok v oboroženih spopadih.

⁽²⁾ Generalna skupščina ZN, Deklaracija tisočletja Združenih narodov, petinpetdeseto zasedanje, 18. september 2000.

⁽³⁾ Celotno besedilo je na voljo na spletni strani: <http://www.echr.Council of Europe.int/ECHR/EN/Header/Basic+Texts>.

⁽⁴⁾ Listina o temeljnih pravicah Evropske unije, UL C 364, 18. 12. 2000, je na voljo na: http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/charte/index_en.html.

2.2 Komisija je v Sporočilu o strateških ciljeh 2005–2009 opredelila pravice otrok kot eno poglobitnih prednostnih nalog: „Posebno pozornost je treba posvetiti učinkovitemu varstvu pravic otrok pred gospodarskim izkoriščanjem in vsemi oblikami zlorabe, pri čemer bi se moral preostanek sveta zgledovati po Uniji“⁽⁵⁾. V tem okviru se je skupina komisarjev za temeljne pravice, nediskriminacijo in enake možnosti aprila 2005 odločila, da bo sprožila posebno pobudo za pospeševanje krepitve, varstva in uveljavitve otrokovih pravic v notranjih in zunanjih politikah EU.

2.3 Marca 2006 je Evropski svet države članice pozval, naj „sprejmejo ukrepe, ki so potrebni za hitro in bistveno zmanjšanje revščine otrok, pri čemer bodo imeli vsi otroci enake možnosti, ne glede na njihovo socialno okolje“.

2.4 To sporočilo izvaja te sklepe.

3. Splošne pripombe

3.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor pozdravlja sporočilo Komisije z naslovom *Strategiji EU o otrokovih pravicah naproti*, ki obravnava otroke, mlajše od 18 let. Odbor podpira pomembno pobudo Komisije, da vzpostavi temelje za razvoj politike v zvezi z otrokovimi pravicami, ter poudarja zlasti predlog Komisije za vzpostavitev obsežne strategije EU, ki bi učinkovito podpirala in ščitila otrokove pravice v notranjih in zunanjih politikah Evropske unije ter podpirala prizadevanje držav članic na tem področju.

3.2 Usoda Evrope je vedno bolj odvisna od njene sposobnosti, da podpira družbe, ki vključujejo in podpirajo otroke. Sporočilo pomeni priznanje, da sta podpiranje in zaščita otrokovih pravic bistvena za prihodnost Evropske unije ter da je oblikovanje otrokom prijaznih družb v EU povezano s potrebo po nadaljnem poglobljanju in utrjevanju evropskega povezovanja. Otroke je treba ceniti ne le kot bodoče odrasle in bodočo delovno silo, temveč je treba otroštvo priznati kot že samo po sebi pomembno in dragoceno življenjsko obdobje.

3.3 EESO obžaluje zastoj pri postopku sprejemanja ustave EU, saj ustavna pogodba in Evropska listina o temeljnih pravicah izrecno priznavata pravice otrok. Zaradi tega lahko redke veljavne pravne podlage za otrokove pravice v pogodbah EU vplivajo na možne proračunske vire.

⁽⁵⁾ Strateški cilji 2005–2009. Evropa 2010: Partnerstvo za evropsko obnovo, blaginjo, solidarnost in varnost, COM(2005) 12 konč., 26. 1. 2005.

3.4 Ob priznavanju mnogih izzivov v zvezi z otroki in mladimi v današnji družbi je EESO v zadnjem desetletju redno prispeval k razvoju mladinske politike na ravni Skupnosti⁽⁶⁾. Bil je pobudnik pomembnih razprav o ključnih področjih, kot so brezposelnost mladih, vključevanje v družbo, izobraževanje, mobilnost, sodelovanje in vloga nevladnih organizacij.

3.5 EESO izraža zadovoljstvo, da se otrokove pravice obravnava ločeno in niso preprosto zajete v splošne človekove pravice. EESO verjame, da otroci zaradi ranljivosti in posebnih potreb potrebujejo posebno zaščito in skrb, vključno s primernim pravnim varstvom.

3.6 EESO zahteva, da strategija prizna pomembno vlogo družine, zlasti vlogo staršev, in odgovornost držav članic, da pomagajo staršem pri vzgoji otrok na več načinov, ne le s finančnimi sredstvi.

3.7 EESO pozdravlja sprejetje opredelitve otrok kot vseh oseb, mlajših od osemnajst let, v skladu s Konvencijo ZN o otrokovih pravicah (KZNOP). Med politikami EU, ki obravnavajo otroke v starosti od 15 do 18 let, bosta potrebni skladnost in usklajevanje, ker to starostno skupino prav tako zajema opredelitev mladih v EU. Strategija mora ponovno poudariti ustrezne cilje, zajete v Evropskem paktu za mlade in odprti metodi usklajevanja na področju mladih.

⁽⁶⁾ Mnenje EESO z dne 28.2.1996 o *evropski kulturni politiki za otroke*. Poročevalec: g. Sklavounos (UL C 153, 28. 5. 1996). Mnenje EESO z dne 2. 7. 1998 o *izkoriščanju otrok in spolnem turizmu*. Poročevalec: g. Sklavounos (UL C 284, 14. 9. 1998). Mnenje EESO z dne 29. 11. 2000 o *beli knjigi o mladinski politiki*. Poročevalka: ga. Hassett-van Turnhout (UL C 116, 20. 4. 2001). Mnenje EESO z dne 24. 4. 2002 o *predlogu sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi evropskega leta izobraževanja s športom 2004*. Poročevalec: g. Koryfidis (UL C 149, 21. 6. 2002). Mnenje EESO z dne 25. 4. 2002 o *beli knjigi Evropske komisije — Nova spodbuda za evropsko mladino*. Poročevalka: ga. Hassett-van Turnhout (UL C 149, 21. 6. 2002). Mnenje EESO z dne 24. 9. 2003 o *predlogu sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o akcijskem programu Skupnosti za spodbujanje ustanov, ki so na evropski ravni aktivne na področju mladine*. Poročevalka: ga. Hassett-van Turnhout (UL C 10, 14. 1. 2004). Mnenje EESO z dne 16. 12. 2004 o *odnosih med generacijami*. Poročevalec: g. Bloch-Lainé (UL C 157, 28. 6. 2005). Mnenje EESO z dne 10. 3. 2005 o *predlogu sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o oblikovanju programa Mladi v akciji za obdobje 2007–2013*. Poročevalec: g. Rodríguez García-Caro (UL C 234, 22. 9. 2005). Mnenje EESO z dne 11. 5. 2005 o *predlogu Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o zdravilih za pediatrično uporabo in spremembi Uredbe (EGS) št. 1768/92, Direktive 2001/83/ES in Uredbe (ES) št. 726/2004*. Poročevalec: g. Braghin (UL C 267, 27. 10. 2005). Mnenje EESO z dne 14. 12. 2006 o *otročih kot posrednih žrtvah nasilja v družini* (mnenje na lastno pobudo). Poročevalka: ga. Heinisch.

3.8 EESO poziva Komisijo, da oblikuje najnižje standarde in vključi obsežne cilje z jasnimi nameni in časovnimi roki za izvajanje sporočila.

3.9 Evropa potrebuje stalno zavezanost otrok, da bodo pomagali graditi celostno, konkurenčno, varno in vključeno Evropo. Če želimo, da bo Evropska unija otrokom nekaj pomenila, mora imeti pomembno vlogo v njihovem življenju, kazati jasno zanimanje za njihove potrebe ter se nanje vidno in ustvarjalno odzivati.

3.10 EESO pozdravlja dejstvo, da je Komisija priznala potrebo otrok po izražanju njihovih mnenj v dialogih in odločitvah, ki vplivajo na njihova življenja, kot je določeno v členu 12 KZNOP. Vsaka politika, ki obravnava otroke, mora upoštevati temeljno načelo sodelovanja z otroki, torej načelo, ki je poudarjeno na evropski in mednarodni ravni (⁷).

3.11 EESO prav tako pozdravlja dejavnosti za neposredno vključevanje otrok v ta proces, ki jih predlaga Komisija. Države članice in institucije morajo zagotoviti potrebna sredstva, podporo in mehanizme za to, da lahko otroci bolje sodelujejo pri razvoju in izvajanju strategije. Otroke je treba vključevati vse od začetka procesa, in sicer z različnimi, starosti prilagojenimi metodologijami, na primer z umetniškim ustvarjanjem, poenostavljenimi razpravami itd. Poudariti je treba, da bo pri tem ključni izziv vključevanje otrok iz prikrajšanih družin in etničnih manjšin ter invalidnih otrok in zagotovitev enakih možnosti za vse te otroke.

3.12 Horizontalni pristop k razvoju politike bo zagotovil bolj usklajeno in učinkovito strategijo. Države članice se pri razvoju politik, na primer smernic za zaposlovanje, redno posvetujejo z organizacijami delodajalcev in sindikalnimi organizacijami. Uspeh te pobude bo prav tako odvisen od sodelovanja vseh zadevnih strani, zlasti otrok, organizacij za otroke ter tudi staršev, socialnih partnerjev, regionalnih in lokalnih organov ter držav članic.

3.13 EESO upa, da bo to sporočilo na evropski in nacionalni ravni omogočilo učinkovitejše partnerstvo med nosilci odločanja, lokalnimi in regionalnimi organi, nevladnimi organizacijami ter otroki samimi. Resnično in neprekinjeno sodelovanje otrok in organizacij za otroke pri razvoju in izvajanju politik bo zagotovilo, da se obravnavajo dejanske potrebe otrok in da otroci čutijo, da je prihodnost strategije njihova.

(⁷) Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah, 1989; Deklaracija Združenih narodov ob Mednarodnem letu mladih 1985, „Mir, sodelovanje, razvoj“; Evropska listina o sodelovanju mladih v občinskem in regionalnem življenju Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti v Evropi, 1992; Priporočilo Odbora ministrov Sveta Evrope „O sodelovanju mladih in prihodnosti civilne družbe“, Priporočilo št. R (97) 3 z dne 4. februarja 1997; Resolucija s srečanja Sveta in ministrov za mlade v okviru zasedanja Sveta 8. februarja 1999 (UL 1999/C42/01).

3.14 Otroci niso homogena skupina. EESO zato priporoča, da politike, sprejete na ravni EU in na ravni držav članic, upoštevajo njihovo raznolikost in obravnavajo njihove različne potrebe; na otroke lahko na primer vplivajo njihov kraj bivanja, starost, spol, etnična pripadnost, vera, kultura, jezik, invalidnost ali družinska struktura. Posebno pozornost bo treba nameniti vplivu revščine, socialne izključenosti, invalidnosti, diskriminacije in rasizma ter položaju etničnih manjšin ali begunskih otrok v EU in po vsem svetu.

3.15 EESO pozdravlja izjavo, da „na položaj otrok vpliva tudi kraj, kjer živijo“. Otroci so lahko prikrajšani zaradi neenakega dostopa do storitev, ki so na voljo na območju, na katerem živijo, kot je dostop do kakovostne izobrazbe, zdravstvenega varstva, stanovanja, socialnih storitev, javnega prevoza, igralnih in rekreativnih zmogljivosti, informacij in priložnosti za sodelovanje v civilni družbi. EESO predlaga, naj strategija vključi posebne cilje za zagotovitev, da imajo otroci v vseh geografskih območjih enake možnosti. To pomeni, da je treba krepiti dejavnosti za odpravljanje revščine otrok.

3.16 Odbor obžaluje, da se položaju deklic, invalidnih otrok in otrok migrantov, prosilcev za azil in beguncev ne nameni več pozornosti na ravni EU in na svetovni ravni.

3.17 V skladu z zavezanostjo Komisije za vključevanje invalidnosti, ki jo je izrecno potrdila v evropskem akcijskem načrtu o enakih možnostih za invalide iz leta 2003 (⁸), je treba invalidnost vključiti v strategijo, da se zagotovi polno in enako sodelovanje ter vključevanje invalidnih otrok.

3.18 EESO podpira Komisijo o položaju žensk za leto 2007, ki ugotavlja, da „medtem ko priznava, da je bil dosežen določen napredek pri vključevanju žensk v odločanje na vseh ravneh, izraža zaskrbljenost zaradi resnih in trdovratnih ovir, ki so številne in različne ter še vedno ovirajo napredovanje žensk in njihovo sodelovanje pri odločanju, vključno s feminizacijo revščine, pomanjkanjem enakega dostopa do zdravstvenih storitev, izobraževanja, usposabljanja in zaposlitve, oboroženimi spopadi in pomanjkanjem varnosti.“ (⁹)

3.19 EESO izraža razočaranje, ker sporočilo ne omenja zagotavljanja kakovostnega zgodnjega izobraževanja in razvoja otrok, mlajših od šest let, čeprav so storitve za varstvo otrok in dnevno varstvo dolgoročni in prednostni cilj EU in kljub temu, da

(⁸) COM (2003) 650 konč., 30. 10. 2003.

(⁹) Ekonomsko-socialni svet ZN, Komisija o položaju žensk za leto 2007: poudarek na diskriminaciji in nasilju nad deklicami.

je EU sprejela kvantitativne cilje. EESO poziva k izrecni vključitvi tega področja v predlagano strategijo, ker pomembno vpliva na življenje otrok in njihovo blagostanje ter se jasno ujema s temo sporočila. ⁽¹⁰⁾ Komisija poziva predvsem k razvoju dodatnih kvantitativnih ciljev glede kakovosti storitev za varstvo otrok, ki bodo upoštevali otrokove pravice in njihove najboljše interese ter temeljili na predhodnem delu Sveta ministrov in Mreže za varstvo otrok ES ⁽¹¹⁾.

3.20 EESO pozdravlja sedanje delo Evropske unije na področju zmanjševanja revščine otrok. Države članice morajo kljub temu pospešiti delo na področju odprave revščine otrok in določiti takojšnje cilje. Ta izziv bo zahteval obsežen, trajnosten in z vsemi sredstvi podprt akcijski program, ki bo obravnaval večdimenzionalno naravo revščine otrok. Med drugim je treba dati poudarek na podporo delavcev z nizkimi dohodki, ki imajo otroke, in brezposelne. Revščina resno vpliva na otroke na številnih področjih, kot sta zdravstveno varstvo in izobraževanje, ter celo zmanjšuje „življenjske možnosti“ otroka, da dokončno izstopi iz začaranega kroga revščine. Države članice morajo takoj začeti izvajati politike, ki obravnavajo celoten razpon te problematike.

3.21 Skrb za otroke, ki nimajo družinske oskrbe ali so v nevarnosti, da jo izgubijo, je prav tako velik izziv. Dejavniki, ki vodijo do takšnega položaja, se med državami razlikujejo, vključujejo pa razpad družine, revščino, HIV/AIDS, težave v obnašanju, zasvojenost ali starševske težave. Strategija mora vključevati cilj, ki vzpostavlja jasne strategije za preprečevanje in programe za pomoč družini.

3.22 Za države članice bi bilo koristno tudi, da bi vključili cilj in izkušnje iz najboljših praks na področjih, kot so pravno varstvo mladoletnih oseb in družinsko pravo, spodbujanje zdravega prehranjevanja, da se izboljša zdravje in odpravi debelost pri otrocih, ter spodbujanje za družino ugodnejše delavske politike.

3.23 Otrokom, ki bivajo v zavodih, je treba zagotoviti ukrepe za varstvo in spodbujanje njihovih pravic. Strategija bi morala določiti pripravo osnutka evropskih smernic in standardov

⁽¹⁰⁾ Cilj sporočila „oblikovanje obsežne strategije EU, s katero se učinkovito podpira in zaščiti otrokove pravice v notranjih in zunanjih politikah EU“, ter člen 24 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, ki določa, da je treba pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, upoštevati predvsem koristi otroka.

⁽¹¹⁾ Priporočilo o varstvu otrok (92/241/EGS, odobreno 31. marca 1992), ki ga je sprejel Svet ministrov marca 1992, ter cilji glede kakovosti storitev za majhne otroke, ki jih je pripravila Mreža za varstvo otrok ES in jih je leta 1996 objavila Evropska komisija.

kakovosti za otroke v varstvu ⁽¹²⁾. Pri tem je treba upoštevati standarde, priporočila in protokole, ki so jih predlagale mednarodne organizacije, kot so UNICEF, WHO in Svet Evrope.

3.24 EESO pozdravlja nedavno objavljeno poročilo neodvisnega strokovnjaka Paula Sérgio Pinheire za študijo Združenih narodov o nasilju nad otroki. ⁽¹³⁾ Poročilo „poziva države k prepovedi vseh oblik nasilja nad otroki v vseh okoliščinah, vključno s telesnim kaznovanjem, škodljivimi tradicionalnimi praksami — kot so zgodnje in prisilne poroke, pohabljanje ženskih spolnih organov in tako imenovani zločini iz časti —, spolnim nasiljem in mučenjem ter drugim krutim, nečloveškim in ponižujočim ravnanjem ali kaznovanjem“ ⁽¹⁴⁾. EESO poziva Komisijo, da razmisli o imenovanju posebnega predstavnika za nasilje nad otroki za spodbujanje in podporo izvajanja priporočil iz poročila.

4. Otrokove pravice na ravni EU

4.1 EESO pozdravlja potrditev, da so države članice zavezane k spoštovanju mednarodnih pogodb, zlasti Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah (KZNOP), ki so jo ratificirale vse države članice EU. Na svetovni ravni tega niso storile le ZDA in Somalija. V zvezi s tem so še posebej pomembne tudi temeljne konvencije Mednarodne organizacije dela (ILO) o prepovedi dela otrok.

4.2 EESO izraža razočaranje nad dejstvom, da sporočilo ne poudarja bolj odločno, da morajo države članice nujno pričeti izvajati obstoječe evropske in mednarodne zaveze v zvezi z otrokovimi pravicami, zlasti Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah. EESO verjame, da je treba v EU na ravni držav članic opraviti še veliko dela za zagotovitev skladnosti s sedanjimi zavezami na zakonodajni in praktični ravni, na primer s KZNOP, Evropsko konvencijo o človekovih pravicah in instrumenti Sveta Evrope. To delo je treba vključiti v predlagano presojo vpliva sedanjih ukrepov EU, ki vplivajo na pravice otrok. Pri tem so lahko zelo koristna mnenja o položaju otrok, ki jih v vseh državah članicah vsakih pet let pripravijo nevladne organizacije in vlade in ki se nanašajo na izvajanje KZNOP, izvedla pa bi se lahko tudi druga analiza.

⁽¹²⁾ To je mogoče storiti v sodelovanju s Svetom Evrope, katerega Parlamentarna skupščina in Odbor ministrov sta leta 2005 sprejela priporočila o otrocih v zavodih. Glej Priporočilo N R (2005)5 Odbora ministrov državam članicam o pravicah otrok, ki živijo v zavodih.

⁽¹³⁾ www.violencestudy.org.

⁽¹⁴⁾ 61. zasedanje ZN, Spodbujanje in varstvo otrokovih pravic, A\61\299.

4.3 EESO pozdravlja predlog Komisije za analizo obsega in vzrokov ovir, ki preprečujejo, da bi otroci v celoti uživali svoje pravice. Pomembno ne bo le, da „oceni učinkovitost svojega obstoječega ukrepanja“, ampak tudi, da olajša oceno napredka držav članic pri usklajevanju s KZNOP s primerjalno analizo podatkov, kot določa presoja vpliva.

4.4 EESO priporoča, da se prednostno obravnava razvoj sklopa primerljivih kazalnikov in zbiranju skladnih podatkov na ravni držav članic. V okviru odprte metode usklajevanja poteka stalno delo za razvoj kazalnika (ali sklopa kazalnikov) blaginje otrok ter statističnih podatkov o revščini, povezani z dohodkom, o pomanjkanju materialnih dobrin in stanovanjih. ⁽¹⁵⁾ Številni različni sklopi podatkov so na voljo tudi na ravni držav članic. ⁽¹⁶⁾ Razvoj kazalnikov mora odražati izkušnje otrok in njihove najboljše interese, kar je mogoče doseči z večjim vključevanjem otrok v opredeljevanje kazalnikov.

4.5 EESO podpira predlog Komisije za vključevanje otrokovih pravic v pripravo osnutkov zakonodajnih in nezakonodajnih ukrepov ES, ki lahko vplivajo nanje. Treba bo določiti ključna področja, ki imajo pomemben vpliv na otroke, vključno s področji, ki jih običajno ne povezujemo z njimi, na primer javni prevoz, vendar pa kljub temu močno vplivajo na njihova življenja.

4.6 EESO priporoča, da se odprta metoda usklajevanja uporabi kot mehanizem za sodelovanje med državami članicami in za upoštevanje izkušenj iz najboljših praks pri izvajanju KZNOP.

4.7 EESO podpira predlog Komisije, da gosti evropski forum za otrokove pravice ter vzpostavi spletno razpravo in delovno platformo. Odbor bo skušal v tem pomembnem forumu dejavno sodelovati.

4.8 EESO pozdravlja kratkoročne ukrepe za reševanje nekaterih nujnih izzivov, ki jih predlaga sporočilo. Poleg začrtanih ukrepov poudarja nujno potrebo po oblikovanju ukrepa za nadnacionalno sodelovanje policije pri preverjanju kazenskih evidenc osebja in prostovoljcev, ki delajo z otroki. EESO poziva k temu, da se v strategiji obravnava ustanovitev evropskega registra obsojenih storilcev spolnega napada na otroke, do katerega bo lahko imela dostop policija.

4.9 EESO pozdravlja predlog Komisije za oblikovanje komunikacijske strategije o otrokovih pravicah in za zagotavljanje informacij o otrokovih pravicah na otroku prijazen način. Odbor poziva k temu, da morajo ti dokumenti temeljiti na

KZNOP ter da so vse informacijske kampanje primerne starosti otrok, na voljo v različnih jezikih in dostopne tudi invalidnim otrokom.

4.10 EESO pozdravlja predlog Komisije za ustanovitev medresorske skupine Komisije, v kateri želi biti zastopan tudi sam. Odbor pozdravlja predlog Komisije za ustanovitev enote za otrokove pravice pri Komisiji in imenovanje koordinatorske enote za otrokove pravice. EESO poudarja pomen vloge koordinatorske enote pri zagotavljanju uspešnosti strategije.

4.11 EESO poziva k temu, da se za te nove forume in strukture zagotovijo potrebna finančna sredstva in človeški viri, da se koordinatorski enoti zagotovita ustrezen status in politična podpora, ki bosta omogočila doseganje ciljev enote, ter da naj bo politična zavezanost usmerjena v nadaljnje izboljšanje sporočila in pripravo zelene knjige ter strategije. Odbor predlaga, da Evropski parlament razmisli o vzpostavitvi posebnega ukrepa za financiranje strategije in ukrepov, ki jih vsebuje.

4.12 EESO pozdravlja predlog Komisije, da se vsako leto predloži poročilo o napredku. Odbor zahteva, da se z njim posvetuje o razvoju tega poročila ter da se to poročilo objavi.

5. Otrokove pravice na mednarodni ravni

5.1 EESO je zadovoljen, ker je poudarek tako na otrocih, ki živijo v EU, kot na tistih, ki živijo zunaj nje, vendar pa z razočaranjem ugotavlja, da se glede na zaporedje besedila zdi, da ima prednost svetovni položaj in ne položaj v EU ter mednarodni, ne državni dialog. Odbor priporoča, da se v strategiji doseže ravnovesje med svetovnim položajem ter notranjimi ukrepi in dialogom v EU in v državah.

5.2 Evropska unija in države članice bi morale priporočila (sklepne ugotovitve) odbora ZN za otrokove pravice sistematično upoštevati v dvostranskih sporazumih in odnosih z državami nečlanicami EU.

5.3 EESO pozdravlja potrditev, da ratifikacija KZNOP skoraj po vsem svetu zagotavlja posebno trdno podlago za sodelovanje med Evropsko komisijo in državami, ki niso članice EU. Kljub temu z obžalovanjem ugotavlja, da sporočilo ni gradilo na možnosti, da ratifikacijo KZNOP v vseh državah članicah EU uporabi kot okvir za sodelovanje med državami članicami in za učenje iz najboljših praks.

5.4 EESO priporoča, da se odstotek razvojne pomoči EU nameni za naložbe v prid otrokom.

⁽¹⁵⁾ Portfelj glavnih kazalnikov ter poenostavljeni portfelj socialne vključenosti ter pokojninski in zdravstveni portfelji, junij 2006.

⁽¹⁶⁾ Na primer: „Možnost za vse: sedmo letno poročilo 2005“, Oddelek za delo in pokojnine, Združeno kraljestvo, vključuje številne kazalnike za otroke in mlade.

6. Zahvala

6.1 EESO se je v okviru postopka posvetoval s številnimi mrežami in organizacijami za otroke, in se jim želi za njihov prispevek zahvaliti. ⁽¹⁷⁾

7. Posebne pripombe v zvezi s terminologijo ⁽¹⁸⁾

7.1 Izraz „spolna zloraba“ je treba nadomestiti z izrazom „spolno izkoriščanje“.

7.2 Izraz „otežuje“ je treba nadomestiti z izrazom „ovira“.

7.3 Izraz „vstop v odraslost“ je treba nadomestiti z izrazom „začetek najstništva“.

7.4 Pomen izraza „onesnaženje v prostorih“ je treba natančneje pojasniti.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁷⁾ Eurochild, SOS Kinderdorf, Svetovno združenje skavtinj in vodičk (WAGGGS), Evropska informacijska pisarna, predsednik Odbora ZN za otrokove pravice Jaap Doek in Raziskovalna enota Thomas Coram.

⁽¹⁸⁾ Vsa sklicevanja v oddelku I.4.1. COM(2006) 367 konč.

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu Uredbe Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 2201/2003 glede pristojnosti in o uvedbi pravil v zvezi s pravom, ki se uporablja v zakonskih sporih

COM(2006) 399 konč.

(2006/C 325/17)

Svet je 20. septembra 2006 sklenil, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 7. novembra 2006. Samostojni poročevalec je bil g. RETUREAU.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 13. decembra) s 108 glasovi za, 2 glasovoma proti in 1 vzdržanim glasom.

1. Povzetek mnenja

1.1 Odbor, ki je mnenje pripravil že za prvo pobudo, se v osnovni strinja s tem, da se s pomočjo sprememb razširi vprašanja pristojnosti in prava, ki se uporablja za Uredbo št. 2201/2003, ter tako dopolni uredbo o priznavanju sodnih odločb na področju zakonskih sporov in varstva otrok. Že pri zeleni knjigi o razvezah je Odbor izrazil svoje mnenje glede sodne pristojnosti in prava, ki se uporablja, zato se sklicuje na to zelo podrobno mnenje (¹).

1.2 Kljub temu se Odbor sprašuje o možnosti ločene obravnave vprašanja delitve skupnega premoženja (nepremičnine, premičnine in druge premoženjske pravice) z razširitvijo področja uporabe *rationae personae* te delitve na neporočene pare (ki lahko imajo tudi skupne otroke).

1.3 Morda bi bilo bolj logično, če bi obravnavali vse posledice razpada zakonske zveze in varstva skupnih otrok v Uredbi št. 2201/2003, v novi uredbi pa vse posledice prenehanja življenjske skupnosti neporočenih parov, ki živijo v pogodbeni ali v nepogodbeni zvezi, ki *de facto* obstaja. To bi nedvomno izboljšalo jasnost in razumljivost prava, ki se uporablja, ter olajšalo priznavanje sodnih odločb, ki vse pogoje in posledice razveze ali prenehanja življenjske skupnosti pogosto urejajo v končni sodbi.

2. Predlogi Komisije

2.1 Dve pobudi Komisije, ki sta bili predstavljeni Svetu, obravnavata pravo, ki se uporablja v zakonskih sporih; prva obravnava prenehanje življenjske skupnosti poročenih parov in predlaga spremembe Uredbe št. 2201/2003, ki je začela veljati 1. januarja 2005, druga pa delitev skupnega premoženja ob koncu zakonskega razmerja ali prenehanju življenjske skupnosti parov, ki so v zunajzakonski pogodbeni ali nepogodbeni zvezi.

2.2 Pravna podlaga predloga je člen 61(c) Pogodbe, ki Skupnosti daje pooblastilo za sprejemanje ukrepov na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah, kot je določeno v členu 65.

(¹) Mnenje EESO z dne 29. 9. 2005 o zeleni knjigi o pravu, ki se uporablja, in pristojnostih v zadevah, povezanih z razvezo, poročevalec: g. RETUREAU (UL C 24 z dne 31. 1. 2006).

2.3 V zvezi z obema pobudama je komisar Frattini izjavil: „Te pobude poenostavljajo življenje parov v EU ... Krepijo pravno varnost in zakoncem omogočajo vedeti, katero pravo se uporablja za njihovo zakonsko razmerje in njihovo razvezo. Cilj ni usklajevanje nacionalnih zakonodaj na področju razvez, ki se zelo razlikujejo, ampak zagotavljanje pravne varnosti, prilagodljivosti in dostopa do sodišč.“

2.4 Zaradi velikega števila razvez v Evropski uniji se pravo, ki se uporablja, in pristojnost v zakonskih sporih vsako leto nanašata na precejšnje število državljanov.

2.5 Začetek veljavnosti Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003, ki je s 1. marcem 2005 razveljavila in nadomestila Uredbo Sveta (ES) št. 1347/2000, vseeno ni uveljavil pravil v zvezi s pravom, ki se uporablja. Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003 zakoncema omogoča izbiro med različnimi pravili glede pristojnosti. Ko je postopek v zvezi z zakonskim sporom sprožen na sodiščih države članice, se pravo, ki se uporablja, določi na podlagi nacionalnih kolizijskih pravil te države, ki temeljijo na zelo različnih merilih. Večina držav članic določa pravo, ki se uporablja, na podlagi različnih naveznih okoliščin, katerih namen je zagotoviti, da postopek poteka v skladu s pravnim redom, s katerim je najtesneje povezan. Druge države članice v postopkih v zvezi z zakonskimi spori sistematično uporabljajo svoje domače zakone (*lex fori*). Belgija strankam dovoljuje izbiro med tujim ali belgijskim pravom o zakonski zvezi.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Pobuda, obravnavana v tem mnenju, se nanaša na pravo, ki se uporablja za razveze, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev „mednarodne“ zakonske zveze (zakonca z različnim državljanstvom ali zakonca z enakim državljanstvom, ki prebivata v državi članici, ki ni njuna matična država) in varstvo skupnih mladoletnih otrok. Obravnava torej vprašanja v zvezi s prenehanjem zakonske zveze, ki sta jo sklenila zakonca, ko je prisoten tuji element, ne da bi presegli področje uporabe *rationae materiae* Uredbe št. 2201/2003.

3.2 Odbor priznava, da bo predlog državljanom zagotovil primerne rešitve na področju pravne varnosti, predvidljivosti, prilagodljivosti in dostopa do sodišč. Strinja se s pravno podlago, ki se redno uporablja za vprašanje civilnega in gospodarskega prava.

3.3 V nasprotju z večino držav pravo nekaterih držav ne predpisuje, da morata biti zakonca različnega spola, vendar Odbor ugotavlja, da cilj spremenjene uredbe ni usklajevanje nacionalnih zakonodaj, ampak določitev prava, ki se uporablja v vseh konkretnih primerih, v katerih je prisoten tuji element, in zagotovitev pretoka sodnih odločb brez postopka *exequatur*. Temeljne razlike med nacionalnimi zakonodajami torej načeloma ne ovirajo uporabe spremenjene uredbe, ki jo je predlagala Komisija.

3.4 Odbor je že pri zadnji zeleni knjigi o razvezah pripravil mnenje o pravu, ki se uporablja za razveze, na katerega se v glavnem sklicuje pri izražanju svojega stališča o tem predlogu. Ponovno poudarja pomen uredbe za zakonca z različnim državljanstvom, saj ta pojasnjuje in poenostavlja pogoje za dostop do sodišč ter prost pretok sodnih odločb na notranjem trgu.

3.5 Poudarja, da predlog priznava dve različni situaciji glede na to, ali se zakonca strinjata glede pristojnosti in prava, ki se uporablja, ali ne, ter da bi spremenjena uredba prvim zagotovila znatne ugodnosti in večjo prilagodljivost, za druge pa bi se uporabljal precej standarden postopek. V zeleni knjigi o razvezah pa so bile predvidene drugačne situacije in v primeru nesoglasja med zakoncema so bile predlagane bolj prilagodljive rešitve. Odbor želi, da bi se pojem prilagodljivosti ohranil, vendar priznava, da je predlog Komisije preprostejši in da preprečuje kakršno koli podaljševanje postopkov.

3.6 Predlog v primeru soglasja tožnikov v tej točki dovoljuje podaljšanje pravne pristojnosti. V celoti izključuje postopek prenosa zadeve na drugo sodišče, ki bi ga Odbor lahko sprejel pod nekaterimi pogoji (pristojnost prvega sodišča za odreditev prenosa zadeve, sodnik za nujne primere), kot je navedel v svojem mnenju o zeleni knjigi o razvezah.

3.7 V zvezi z izjemo javnega reda predlog sodnikom zagotavlja možnost, da v izjemnih primerih zavrnejo priznavanje tuje sodne odločbe, če je to v očitnem nasprotju z javnim redom države sodišča. Kljub temu se lahko med državami članicami pojavljajo razlike in sodna odločba je lahko v eni državi priznana, v drugi pa ne. To preprečuje prost pretok sodnih odločb in tako povzroča neprimerno oviro.

3.8 Odbor meni, da si je zlasti glede priznavanja sodnih odločb iz tretjih držav nedvomno vredno prizadevati za natančno določitev obvezne skladnosti sodnih odločb, ki naj bi se jih priznalo, z Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin z Listino, ki jo je sprejel Svet leta 2000 v Nici, ter z načelom stroge pravne enakopravnosti zakoncev. Država, ki prejme prošnjo za priznanje in ugotovi očitna odstopanja od temeljnih pravic Evropske unije, mora pretoku sodne odločbe nasprotovati z „izjemo javnega reda Skupnosti“.

3.9 Da bi zagotovili enotno priznavanje v vseh državah članicah, se ne bi smela nobena izjema nacionalnega javnega reda uveljavljati v drugi državi članici; dovoljena bi morala biti le izjema javnega reda Skupnosti. S tem bi se izognili vsaki arbitrarnosti glede zavrnitve priznavanja določenega sodišča.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Komisija je predstavila dve različni pobudi zaradi različnega obsega področja uporabe *rationae personae* vsakega od zakonodajnih predlogov. Predlog v zvezi z delitvijo premoženja se nanaša na vse poročene in neporočene pare.

4.2 Kljub temu se lahko vprašamo o koristih predlaganega razlikovanja; delitev skupnega premoženja ob razpadu zakonskega razmerja dejansko zahteva posebne rešitve v skladu z značilnostmi ureditve (pravna ureditev brez predporočne pogodbe ali pravna pogodbeno ureditev) in možnimi darili med zakoncema, ki so lahko v skladu s posebnimi določbami v primerjavi z drugimi darili, zlasti na področju dedovanja.

4.3 Morda bi bilo bolj logično, če bi na eni strani obravnavali vse posledice (tudi finančne) razpada zakonske zveze in varstvo skupnih otrok v Uredbi št. 2201/2003, na drugi strani pa v novi uredbi zajeli vse posledice prenehanja življenjske skupnosti neporočenih parov, tudi istospolnih, ki živijo v pravnem pogodbenem razmerju (kot je PACS v Franciji) ali *de facto* zvezi (zunajzakonski skupnosti).

4.4 To bi brez dvoma izboljšalo jasnost in razumljivost prava, ki se uporablja, ter olajšalo priznavanje sodnih odločb, ki vse pogoje in posledice razveze ali prenehanja življenjske skupnosti pogosto urejajo v eni sodbi, saj je treba razrešiti tudi razmere otrok „netipičnih“ parov in ne le vprašanje njihovega premoženja.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o izboljšanju varnosti dobavne verige

COM(2006) 79 konč. — 2006/0025 (COD)

(2006/C 325/18)

Svet je 4. aprila 2006 sklenil, da v skladu s členom 80(2) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 10. novembra 2006. Poročevalec je bil g. SIMONS.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 13. decembra) s 115 glasovi za in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Po sprejetju varnostnih predpisov za letalstvo in pomorski promet je Komisija pripravila predlog uredbe za izboljšanje varnosti dobavne verige v kopenskem prometu. Predpisi so za države članice obvezni, za izvajalce pa prostovoljni.

1.2 Komisija navaja, da „v dobavno verigo sodijo ves prevoz ter vsi z njim povezani postopki in procesi, z začetkom na mestu proizvodnje in koncem na namembnem kraju tovora“. Poleg tega poudarja, da se predlog uredbe nanaša izključno na prevoz blaga in „ne zajema varnosti potniškega prometa [...], ki bi [ga] bilo po potrebi mogoče obravnavati kasneje“.

1.3 Cilj predloga ni le povečati raven varnosti v dobavni verigi, temveč vzpostaviti tudi skupen okvir za sistematičen pristop k varnosti dobavne verige na evropski ravni brez ogrožanja skupnega prevoznega trga in obstoječih varnostnih ukrepov. Poleg tega želi Komisija preprečiti tudi nepotrebne upravne postopke in bremena na evropski in nacionalni ravni.

1.4 Odbor meni, da je na področju varnosti kopenskega prevoza blaga (celinske plovne poti, ceste, železnice ter plinovodi in naftovodi) zaradi velike medsebojne odvisnosti različnih vrst prevoza blaga potreben usklajen pristop, saj je moč celotne dobavne verige odvisna od njenega najšibkejšega člena.

1.5 V skladu z lizbonsko strategijo morajo biti predlagani ukrepi učinkoviti in ne smejo povečati upravnega bremena ter izkrivljati konkurenco v posameznih vrstah prevoza ali med njimi. Odbor ima resne pomisleke, ali bo s predloženim predlogom uredbe te cilje možno doseči. Celoten pristop deluje namreč precej birokratsko. Poleg tega se Odbor ne more znebiti občutka, da bodo bremena, povezana z izvajanjem predlaganih ukrepov, prenesena na delodajalce in delavce v ustreznih sektorjih. Zato bi bilo treba natančneje opredeliti prednosti, povezane s statusom „varnega izvajalca“, in vplive tega statusa na dobavno verigo, da ne bi prišlo do resnih motenj v dobavni verigi in s tem do povečanja stroškov za celotno gospodarstvo brez ustreznih koristi.

1.6 V zvezi s tem Odbor prav tako obžaluje, da v besedilu predloga uredbe ni ukrepov za primerno zaščito fizične infrastrukture pred terorističnimi napadi. Ravno zaradi tega, ker različne vrste kopenskega prevoza ne uporabljajo le infrastrukturnih objektov, kot so mostovi, tuneli in viadukti, temveč tudi plinovodna in naftovodna omrežja, morajo predloge v zvezi z varnostjo dobavne verige spremljati predlogi za boljšo zaščito fizične infrastrukture.

1.7 Odbor se strinja s predlogom Komisije, da se državam članicam naloži odgovornost za sprejemanje varnostnih ukrepov. Odobrava tudi predlog, da se v vsaki državi članici ustanovi poseben organ, ki bi bil zadolžen za usklajevanje, izvajanje in spremljanje predlaganih ukrepov za varnost dobavne verige. Vendar Odbor meni, da je predlog Komisije glede na velik pomen tega posebnega organa zelo pomanjkljiv.

1.8 Odbor bi želel, da bi Komisija pri pripravi novih predlogov za varnost naredila seznam značilnosti posameznih vrst prevoza in upoštevala že sprejete varnostne ukrepe za posamezne vrste prevoza blaga ter že obstoječa priporočila za to področje. Ker se vrste prevoza med seboj razlikujejo — v sektorju cestnega prevoza blaga je na primer 500 000 predvsem malih podjetij –, je treba za vsako vrsto sprejeti ustrezne ukrepe.

1.9 Glede na predvidljiv učinek predlaganih ukrepov na različne vrste prevoza bi bil predlog uredbe po mnenju Odbora prepričljivejši, če bi Komisija jasneje izrazila prednosti, ki jih ukrepi prinašajo za izvajalce. Negotovo je, ali bodo sploh prinesli kakšne prednosti, med drugim tudi zato, ker v mednarodnem prometu ni več sistematičnih mejnih kontrol.

1.10 Minimalne varnostne standarde, ki naj bi jih izpolnjevali izvajalci, morajo določiti države članice v okviru sistema „varnih izvajalcev“. Po mnenju Odbora ta ukrep ne zagotavlja usklajenega sistema minimalnih standardov v Evropski uniji, ki bi vse izvajalce postavil v enakopraven položaj.

1.11 Predlagane ukrepe naj bi financirale posamezne države članice, kar je po mnenju Odbora z vidika subsidiarnosti pravi pristop. Poleg tega Odbor meni, da bi investicijske stroške za področje varnosti ter tekoče izdatke morali kriti izvajalci, ti stroški pa bi morali vplivati tudi na njihove cene in tarife. Po mnenju Odbora bi morala Komisija v svojem predlogu posvetiti več pozornosti prednostim, ki jih nudi status „varnega izvajalca“.

1.12 Glede vloge Evropske komisije Odbor meni, da bi morala Unija sprostiti primerna sredstva, da bi lahko tudi države, ki niso članice EU, sprejemale ustrezne ukrepe za doseganje iste ravni varnosti kot v EU. Po mnenju Odbora je to zaradi mednarodnega značaja kopenskega tovornega prometa izredno pomembno.

2. Uvod

2.1 Komisija v svojem sporočilu Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij (COM(2006) 79 konč.) z dne 27. februarja 2006 o izboljšanju varnosti dobavne verige ugotavlja, da je terorizem „ena od največjih nevarnosti, ki ogrožajo načela demokracije in svobode“.

2.2 Po mnenju Komisije je nevarnost terorističnega napada na tovorni promet kljub sprejetim novim varnostnim ukrepom še vedno velika. V Evropi je bila varnost letalstva, letališč, pomorskega prometa in pristanišč že izboljšana.

2.3 Uredba (ES) št. 2320/2002 vzpostavlja evropski zakonodajni okvir na področju varnosti letalstva in letališč. Uredba (ES) št. 725/2004 ureja varnost pomorskega prometa in varnost v pristaniščih, Direktiva 2005/65/ES pa vsebuje ukrepe za izboljšanje varnosti na celotnih pristaniških območjih.

2.4 Tudi Odbor je bil dejaven na tem področju. Sprejel je več mnenj, predvsem o letalskem in pomorskem prometu. Med poročevalci sta bila ga. BREDIMA-SAVOPOULOU za varnost pristanišč, ladij in pristaniških zmogljivosti ter g. McDONOGH za varnost civilnega letalstva. Področje kopenskega prometa pa je bilo obravnavano v raziskovalnem mnenju o varnosti različnih načinov prevoza z dne 14. decembra 2005 (poročevalec: g. SIMONS).

3. Predlog Komisije

3.1 Komisija znova opozarja na potrebo po večji varnosti kopenskega tovornega prometa. Trenutno niso na voljo nikakršni predpisi za celotno dobavno verigo v evropskem kopenskem prometu. Komisija navaja, da v dobavno verigo sodijo ves prevoz ter vsi z njim povezani postopki in procesi, od mesta proizvodnje do namembnega kraja tovora.

3.2 Komisija predlaga, da se obstoječi predpisi Skupnosti na področju varnosti prometa dopolnijo z ukrepi za izboljšanje varnosti v dobavni verigi kopenskega prometa. Ukrepi so obvezujoči za države članice in prostovoljni za izvajalce v dobavni verigi. Vendar pa poudarja, da se obravnavani predlog ne nanaša na varnost potniškega prometa, zlasti v sistemih masovnega prevoza, ki bi jih lahko po potrebi obravnavali pozneje.

3.3 Obravnavani predlog uredbe zajema naslednje vrste prevoza blaga: prevoz po celinskih plovni poteh, železniški prevoz in cestni prevoz.

3.4 Poleg predloga uredbe je Komisija objavila tudi sporočilo, v katerem navaja ključna dejstva v zvezi z varnostjo tovornega prometa in razloge, zaradi katerih je predlagani osnutek uredbe najbolj realističen in ciljno usmerjen pristop k izboljšanju varnosti evropskega tovornega prometa.

3.5 Komisija v sporočilu o izboljšanju varnosti dobavne verige določa naslednje cilje:

- povečati raven varnosti v celotni dobavni verigi brez oviranja proste trgovine;
- vzpostaviti skupen okvir za sistematičen pristop na evropski ravni brez ogrožanja skupnega prevoznega trga in obstoječih varnostnih ukrepov;
- preprečiti nepotrebne upravne postopke in bremena na evropski in nacionalni ravni.

3.6 Za doseganje teh ciljev Komisija predlaga naslednje ukrepe:

- vzpostaviti obvezen sistem, ki od držav članic zahteva uvedbo znaka kakovosti na področju varnosti („varni izvajalec“), ki ga je mogoče dodeliti izvajalcem v dobavni verigi, ki dosegajo minimalno evropsko raven varnosti, in ki tako omogoča vzajemno priznavanje statusa na notranjem trgu;
- v okviru obveznih določb za države članice uvesti prostovoljen sistem, na podlagi katerega lahko izvajalci v dobavni verigi izboljšajo svojo raven varnosti in za to uživajo določene ugodnosti;
- naložiti izvajalcem v dobavni verigi odgovornost za njihov prispevek k varnosti evropskega tovornega prometa;
- omogočiti „varnim izvajalcem“, da izkoristijo poenostavitve pri varnostnih kontrolah in se pozitivno razlikujejo od drugih konkurentov na področju varnosti, kar jim daje poslovno in konkurenčno prednost;
- v okviru postopka komitologije omogočiti redno posodabljanje in izboljševanje varnostnih zahtev, vključno s priznanimi mednarodnimi zahtevami in standardi.

3.7 Odbor poskuša v tem mnenju analizirati predlagane ukrepe Komisije in na osnovi te analize ugotoviti, v kolikšni meri so cilji, ki jih je zastavila Komisija, uresničljivi.

4. Splošne ugotovitve

4.1 Pred analizo vsebine sporočila in predloga uredbe je treba pojasniti terminologijo, ki se uporablja. Tako se na primer v angleški različici uporablja izraz *security*, v nizozemski *beveiliging* in v nemški *Sicherheit*. Nekateri jeziki Evropske unije ne razlikujejo med *beveiliging* (varstvo) in *veiligheid* (varnost), kar pa ne velja za nemščino. Zato bi bilo treba v nemškem besedilu besedo *Sicherheit* nadomestiti z besedo *Sicherung*, saj predlog dejansko obravnava varstvo (*beveiliging*) dobavne verige in ne njene varnosti (*veiligheid*).

4.2 Ker je pravni okvir na področju varnosti letalstva in letališč ter pomorskega prometa in pristanišč vzpostavljen, je po mnenju Komisije sedaj čas za naslednji korak — ureditev področja kopenskega prometa.

4.3 Po mnenju Odbora Komisija ni upoštevala dejstva, ki ga sicer tudi sama priznava, da sta letalski in pomorski promet po svoji naravi popolnoma drugačna od prometa po celinskih plovnihih poteh ter železniškega in cestnega prometa. Število izvajalcev v letalskem in pomorskem prometu je omejeno, medtem ko je njihovo število v prevozu po celinskih plovnihih poteh in cestnem prevozu blaga zelo visoko (okrog 500 000). Gre za mala podjetja, pogosto mikro podjetja, ki delujejo na tržiščih z izredno nizkimi, celo negativnimi maržami. Če prištejemo še proizvajalce izdelkov na začetku dobavne verige, se število podjetij poveča na 4,7 milijonov. Odbor v tem vidi dodatno oviro za ukrepe, kot jih predlaga Komisija.

4.4 Komisija — po mnenju Odbora upravičeno — ugotavlja, da je v praksi tako rekoč nemogoče uvesti enotne in vseobsegajoče varnostne predpise in postopke za dobavno verigo v kopenskem prometu. Meni, da je veliko bolj realistično vzpostaviti okvir minimalnih varnostnih zahtev, ki lahko v skladu s tehnološkim napredkom in novimi tveganji zagotavljajo zadovoljivo raven varnosti v posameznem okolju delovanja.

4.5 Vsaka veriga je tako močna ali šibka kot njen najšibkejši člen. To velja tudi za varnost dobavne verige. Komisija poudarja, da so lahko sodelujoči izvajalci ali drugi člani dobavne verige odgovorni le za varnost svojih dejavnosti in da varnost celotne verige določajo individualni varnostni ukrepi različnih izvajalcev. Odbor meni tudi, da bi vsak izvajalec moral prevzeti odgovornost za svoj del dobavne verige, in opozarja, da nevarnost terorističnih napadov ne ogroža le posameznih izvajalcev, temveč celo v večji meri prometne objekte in infrastrukturo.

4.6 Tveganja, povezana s fizično infrastrukturo, torej tista, na katera bi se morali nanašati varnostni ukrepi javnih oblasti držav članic, so bila po mnenju Odbora zelo podcenjevana. Naložbe v varnost vsakega posameznega člana dobavne verige niso smiselne, če oblasti hkrati ne vlagajo v izboljšanje ravni varnosti fizične infrastrukture.

4.7 Glede na to, da se lahko predlog nanaša na veliko število podjetij, bodo predlagani ukrepi po mnenju Komisije učinkoviti le, če vsaka država članica imenuje pristojni organ za varnost dobavne verige, ki usklajuje, izvaja in spremlja uporabo ukrepov za varnost dobavne verige, določenih v tej uredbi. Odbor izhaja iz tega, da je stališče Komisije pravilno, vendar meni, da je glede na odločilno vlogo tega organa predlog Komisije v tej točki preveč pomanjkljiv.

4.8 Če želimo vzpostaviti enake pogoje za vse države članice EU, je treba po mnenju Odbora status „varnega izvajalca“ dodeljevati v vseh državah članicah po enakih merilih. Tako bo moral na primer poljski prevoznik izpolnjevati enake pogoje kot prevoznik iz Portugalske ali Grčije, če želi dobiti status „varnega izvajalca“. Samo tako bo možno vzajemno priznavanje tega statusa. Vendar predlog Komisije v sedanjih obliki ne zagotavlja enakih možnosti. Komisija je sicer sestavila seznam minimalnih zahtev (gl. priloge), vendar po mnenju Odbora jamstva, ki jih nudi, ne zadoščajo za zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev.

4.9 Komisija predstavlja svoj predlog v kritičnem obdobju za lizbonsko strategijo, ko države članice zahtevajo bistveno zmanjšanje upravnih bremen za podjetja, ki izvajajo nakladanje in prevoze. Čeprav je ozadje predloga razumljivo, je treba poudariti, da bodo upravna bremena, povezana z uvedbo uredbe, čutili delodajalci in delavci posameznega sektorja. Po mnenju Odbora je zato potrebna finančna udeležba oblasti tako na nacionalni kot na mednarodni ravni.

4.10 Poleg tega predlog le obrobno obravnava učinek predlaganih ukrepov v zvezi z dodelitvijo znaka kakovosti „varni izvajalec“ na delodajalce in delavce na področju kopenskega prometa. Delavci bodo potrebovali usposabljanje za pravilno ravnanje v različnih okoliščinah, podjetja pa bodo morala sprejeti celo vrsto varnostnih ukrepov, kar bo povezano z visokimi stroški, ki jih po vsej verjetnosti ne bodo mogli zaračunati svojim naročnikom ali strankam.

4.11 Po mnenju Odbora v predlogu Komisije niso dovolj pojasnjene prednosti, ki jih lahko ima status „varnega izvajalca“. To velja za naravo in obseg teh prednosti.

4.12 Odbor se sprašuje, če je bila Komisija pri pripravi predloga uredbe seznanjena z že sprejetimi ukrepi v različnih sektorjih. Tako velja za cestni prevoz blaga — ki je sicer le delno, vendar najbolj ranljivo področje — Evropski sporazum o mednarodnem prevozu nevarnih snovi po cesti (ADR), za prevoz blaga po celinskih plovnihih poteh pa so v veljavi Predpisi o prevozu nevarnih snovi po Renu (ADNR), katerih člen 1(10) ureja prevoz nevarnih snovi po celinskih plovnihih poteh. Podobni sporazumi obstajajo tudi za prevoz blaga po železnici.

Po mnenju Odbora bi bilo smiselno najprej proučiti, če prilagoditev že obstoječih ukrepov ne bi bila ravno tako učinkovita kot predlog nove uredbe. Ni popolnoma jasno, če je Komisija o tej možnosti razmišljala. Vsekakor bi jo bilo treba upoštevati, nena- zadjne že zaradi zmanjšanja upravnih bremen.

4.13 Po mnenju Komisije se bodo za podjetja, ki so pridobila status „varnega izvajalca“, precej zmanjšale varnostne kontrole v pristaniščih in na mejah. Vendar pa nikjer v predlogu to ni dejansko zagotovljeno, prav tako niso omenjeni obstoječi sporazumi s tega področja. Odbor meni, da bi bilo treba izvajalcem in podjetjem glede na prizadevanja, ki se od njih pričakujejo, dati zagotovila za prednosti, ki jih lahko imajo kot udeleženci v tem sistemu, zlasti ker argument v zvezi s čakalnimi časom na meji ni več utemeljen, saj na notranjih mejah ni več sistematičnih kontrol.

4.14 Odbor opozarja, da varnostni ukrepi ne smejo kršiti temeljnih pravic, kot sta pravica do ustanavljanja podjetja in pravica do sindikalnega združevanja, ali povzročati težav osebam zunaj podjetja, ki so začasno vezane na dejavnosti podjetja, na primer pri natovarjanju ali raztovarjanju.

4.15 Odbor želi opozoriti tudi na težave, ki se pojavljajo zlasti na področju mednarodnega cestnega prevoza blaga. Po mnenju voznikov so počivališča pogosto tako nevarna, da si ne upajo prenočiti na njih. To vedno bolj otežuje spoštovanje predpisov o času vožnje in počitka ter ogroža varnost na cesti. Odbor meni, da so potrebne bistveno večje naložbe v zagotavljanje varnosti na počivališčih, predvsem če jih mednarodni cestni prevozniki uporabljajo za prenočevanje. Zato Komisijo poziva, da prouči to vprašanje in oblikuje predloge za izboljšanje varnosti.

5. Posebne ugotovitve

5.1 Pred analizo ukrepov za povečanje ravni varnosti, ki jih je predlagala Komisija, bi bilo smiselno proučiti, kakšni varnostni ukrepi so že bili sprejeti za posamezne vrste cestnega prometa.

5.2 Pri prevozu po celinskih plovnih poteh se za natovarjanje in raztovarjanje pogosto uporabljajo pomorska pristanišča. V takšnih primerih se uporablja kodeks ISPS (International Ship and Port facility Security Code — Mednarodni kodeks o varnosti na ladjah in v pristaniščih).

5.3 Železnice imajo dolgo tradicijo na področju varnosti oseb in blaga. Glede na to bi bilo treba okrepiti načelo prožne in praktične ocene tveganja. Pri sprejemanju varnostnih ukrepov je treba posebno pozornost posvetiti najbolj ogroženim lokacijam, kot so železniške in ranžirne postaje. Koristno bi bilo, če bi Mednarodna železniška unija (UIC) dala svoja priporočila glede varnostnih ukrepov za mednarodni prevoz blaga po železnicah.

5.4 Cestni prevoz blaga — tako s špediterskimi podjetji kot proizvajalci, ki sami izvajajo prevoz — je izredno ranljiv sektor, saj ga sestavlja veliko število zlasti malih in mikro podjetij. Krovna mednarodna organizacija, Mednarodno združenje cestnih prevoznikov (IRU), je sprejela varnostne smernice za vodje podjetij, voznike in pošiljatelje blaga. Poleg tega je oblikovala okvir za pogodbe o prostovoljnem sodelovanju s carinskimi organi.

5.5 Varnostne smernice, omenjene v točki 4.4, temeljijo na naslednjih načelih:

- varnostni ukrepi ne smejo biti tako strogi, da bi ovirali normalno delovanje podjetij;
- novi varnostni ukrepi morajo biti sorazmerni z zadanimi cilji, s stroški, ki so s tem povezani, in posledicami, ki jih imajo za promet;
- enostranski ukrepi držav niso dovoljeni;
- varnostni ukrepi morajo biti razumljivi in sprejemljivi;
- glede na mednarodni značaj prometa se morajo varnostni ukrepi, ki se sprejemajo, uporabljati enotno, sorazmerno in nediskriminatorno ter ne smejo ovirati najučinkovitejših trgovinskih tokov, oziroma naj jih po možnosti ovirajo čim manj.

5.6 Odbor želi poudariti, da so plinovodi in naftovodi z vidika varnosti zelo ranljivi. Komisija v svojem dokumentu sploh ne omenja te vrste transporta, ki je z varnostnega vidika gotovo zelo zapleten, vendar zaradi majhnega števila vključenih izvajalcev precej pregleden. Zato Odbor priporoča, da se posveti večja pozornost varnosti naftovodov in plinovodov, ki niso samo ena od vrst prevoza, temveč tudi infrastruktura.

5.7 Izhajajoč iz ugotovitev iz točke 3.7 je po mnenju Odbora vsekakor smiselno, da vsaka država članica ustanovi organ za usklajevanje, izvajanje in nadzor varnosti dobavne verige, pod pogojem, da ta organ nima samo odgovornosti, temveč tudi ustrezne pristojnosti za ukrepanje. To v besedilu predloga uredbe ni izrecno omenjeno. Odbor priporoča, da se sprejetje tako pomembnega pravnega instrumenta, kot je uredba, izkoristi za določitev natančnejših predpisov o tem vprašanju, da bo omogočen enoten pristop v vseh državah članicah.

5.8 Komisija v osnutku uredbe predlaga, da države članice izdajo predpise za pridobitev statusa „varnega izvajalca“, ki ga centralni pristojni organ dodeli tistim izvajalcem, ki sodelujejo pri vrsti natančno opredeljenih dejavnosti v okviru dobavne verige. Status se dodeli za obdobje treh let z možnostjo podaljšanja, če „varni izvajalec“ še naprej izpolnjuje minimalne zahteve predloga uredbe. Ko podjetje dobi status „varnega izvajalca“, bi morale za to podjetje veljati manj stroge varnostne kontrole.

5.9 Odbor meni, da je Komisija v tej točki preveč optimistična. Besedilo predloga uredbe namreč ne omenja niti vzpostavitve sistema s centralnim pristojnim organom v vsaki državi članici niti postopka in meril, na osnovi katerih se proslencem dodeli status „varnega izvajalca“.

5.10 Le v sporočilu, ki je priloženo predlogu uredbe, je omenjeno, da morajo podjetja izpolnjevati določene minimalne standarde glede varnosti. Države članice naj bi te minimalne standarde določile same v okviru ureditve sistema „varnih izvajalcev“. Vendar če vsaka država članica določi svoje minimalne standarde, vzpostavitev usklajenega sistema minimalnih standardov za celotno EU ni zagotovljena. Nasprotno, če ni določenih nobenih zahtev glede oblike in vsebine minimalnih standardov, Odbor izraža bojazen, da bo prišlo do sistema med seboj neprimerljivih ureditev. Odbor ponavlja svoj dvom, ki ga je izrazil že v točki 3.8, da bodo predlagani ukrepi omogočili doseči zastavljeni cilj, tj. enake pogoje za vse. Odbor poziva Komisijo, da posebno pozornost posveti vprašanju, kako oblikovati sistem statusa „varnega izvajalca“, ki bi imel v vseh državah članicah enako vsebino in pomen.

5.11 Zaradi sistematičnega vzajemnega priznavanja statusa „varnega izvajalca“ lahko pričakujemo, da bo prišlo do neenake obravnave znotraj Evropske unije in s tem do neke vrste izkrivljanja konkurence.

5.12 Odbor opozarja, da ima lahko pojem „varnega izvajalca“ glede na vrsto prevoza različen pomen. Tako je v železniškem prevozu le nekaj večjih akterjev, medtem ko v cestnem prevozu deluje okrog 500 000 v glavnem manjših podjetij.

5.13 Odbor ni prepričan o koristih statusa „varnega izvajalca“, ki jih Komisija predstavlja v členu 6 predloga uredbe. V skladu s predlogom morajo države članice „varnim izvajalcem“ omogočiti, da izkoristijo olajšave in poenostavitve, povezane z varnostnimi ukrepi, tako imenovano „hitro obravnavo“. V skladu s Komisijo naj bi to vključevalo manj stroge varnostne kontrole.

Odbor meni, da je besedilo predloga uredbe v tej točki tako nedoločno in nejasno, da je njegova izvedljivost v praksi zelo vprašljiva.

5.14 Iz konteksta je razvidno, da bodo za financiranje ukrepov, povezanih z izvajanjem predloga Komisije, morale na tak ali drugačen način poskrbeti države članice. Po mnenju Odbora bo to velika obremenitev za države članice. Potrebna je natančna opredelitev obsega odgovornosti in sodelovanja posameznih držav članic ter „varnih izvajalcev“. Stroški, povezani z izvajanjem in vzdrževanjem sistema, ki ga predlaga Komisija, bodo namreč visoki zaradi zelo različnih ciljnih skupin.

5.15 Jasno je, da bodo stroške za pripravo in nadzor izvajanja predpisov prevzele oblasti držav članic. Evropska unija pa bo morala sprostiti sredstva in tretjim državam nuditi vse vrste pomoči, da bodo dosegle isto raven varnosti kot države EU. Po mnenju Odbora je ta točka zaradi mednarodnega značaja cestnega prevoza blaga izredno pomembna.

5.16 Stroške za naložbe v varnost in tekoče stroške, kot so stroški za zaposlene, zavarovanje in obveščanje, morajo financirati izvajalci, ki sprejmejo varnostne ukrepe, in jih vključiti v svoje cene ali tarife. Pri tem je treba upoštevati, da bi morala biti podjetja s statusom „varnega izvajalca“ upravičena do nižjih zavarovalnih premij. Vprašanje, ki ga je treba še natančno proučiti, se nanaša na primere, ko „varni izvajalci“ in druga podjetja brez tega statusa vzporedno ponujajo svoje storitve na prevoznem trgu. To lahko vodi do oblikovanja skupine izvajalcev, ki ponuja sicer varne, vendar dražje storitve, in druge skupine, ki lahko storitve ponuja po nižjih cenah, saj nima stroškov z višjimi varnostnimi standardi.

5.17 V 11. uvodni izjavi nizozemske različice predloga uredbe je uporabljen izraz *gevestigd* (v slovenskem besedilu s *sedežem*). Odbor opozarja, da je v nekaterih jezikovnih različicah (na primer v poljščini) ta izraz podan v smislu *izvajati dejavnost*, kar je nekaj popolnoma drugega.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

D. DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: akcijski načrt za e-upravo i2010: pospeševanje e-uprave v Evropi za dobro vseh

COM(2006) 173 konč.

(2006/C 325/19)

Evropska Komisija je 25. aprila 2006 sklenila, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 10. novembra 2006. Poročevalec je bil g. Hernández Bataller.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 14. decembra) s 114 glasovi za, 1 glasom proti in 2 vzdržanima glasoma.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO podpira akcijski načrt, ki ga je predstavila Komisija, saj bodo z njegovim izvajanjem javne uprave v EU spodbujale gospodarstvo znanja, ki ustvarja trajno gospodarsko rast, več in boljša delovna mesta in večjo socialno kohezijo.

1.2 EESO meni, da bi z izvajanjem akcijskega načrta lahko preprečili marginalizacijo različnih družbenih skupin — tako osebno kot tudi na področju zaposlovanja — in izboljšali kakovost in stabilnost zaposlitve, preprečili digitalno ločnico, spodbujali univerzalni dostop do lokalnih storitev, v celoti izpolnili potrebe šibkejših skupin in nenazadnje izboljšali socialno kohezijo v luči novih oblik neenakosti. Treba je sprejeti ustrezne ukrepe, da bi preprečili nastanek „drugorazrednih državljanov“.

1.3 V javnih upravah, ki bodo prešle na digitalne storitve, bo potrebna posodobitev, v okviru katere bodo le-te morale izboljšati kakovost in prožnost, povečati število storitev, ki jih opravljajo, in si prizadevati za učinkovito uporabo javnih sredstev, zmanjšanje stroškov, zadovoljstvo uporabnikov, usklajevanje med javnimi upravami in manj birokracije.

1.4 EESO močno priporoča, da se določijo cilji za doseg polne pokritosti na področju širokopasovnega dostopa in za spodbujanje uporabe interneta kot informacijskega in komunikacijskega orodja. Zaupanje javnosti v to orodje bo odvisno od stopnje zagotovljene varnosti njegove uporabe, kar bo vplivalo na e-upravo in storitve, ki so v okviru e-uprave na voljo javnosti.

1.5 EESO obžaluje dejstvo, da akcijski načrt pri uresničevanju cilja udeleževanja javnosti v demokratičnem procesu odločanja niti ne omeni vloge organizirane civilne družbe. Organizirana civilna družba mora kot glavni steber participativne demokracije imeti temeljno vlogo v „digitalni demokraciji“ prihodnosti.

2. Predlog Komisije

2.1 Komisija v tem sporočilu predstavlja akcijski načrt za e-upravo, ki je sestavni del njene pobude za delovna mesta in rast v informacijski družbi i2010 in s katerim želi prispevati k uresničevanju lizbonske strategije in drugih politik Evropske skupnosti.

2.2 Komisija meni, da je treba pospeševati vzpostavljanje e-uprave s ciljem posodabljanja in inovacij, saj se pojavljajo nove potrebe in zahteve, kot so celostne čezmejne javne storitve za povečanje mobilnosti državljanov in podjetij v Evropi.

2.3 S tem akcijskim načrtom želi Komisija:

- pospešiti dejanske prednosti za vse državljanke in podjetja;
- zagotoviti, da e-uprava na nacionalni ravni zaradi razdrobljenosti in pomanjkanja interoperabilnosti na enotnem trgu ne povzroča dodatnih ovir;
- povečati prednosti e-uprave na ravni EU z dopuščanjem ekonomije obsega v okviru pobud držav članic in sodelovanjem pri reševanju skupnih evropskih izzivov;
- zagotoviti sodelovanje vseh interesnih skupin v EU z oblikovanjem in zagotavljanem storitev e-uprave.

2.4 Akcijski načrt vsebuje pet glavnih ciljev za e-upravo in posebne cilje za leto 2010:

- Pospeševanje vključevanja z e-upravo, da bodo do leta 2010 vsi državljani lahko uporabljali zanesljive in inovativne storitve ter imeli enostaven dostop do njih.

To pomeni odpravljanje digitalnega razkoraka in priložnost za politike vključevanja s podporo IKT, da bodo vsi državljani, tudi socialno ogrožene skupine, lahko te prednosti polno izkoristili.

— Udejanjiti učinkovitost in uspešnost — do leta 2010 bistveno prispevati k večjemu zadovoljstvu uporabnikov, preglednosti in odgovornosti, manjši upravni obremenitvi ter večji učinkovitosti.

V ta namen želi Komisija vzpostaviti skupni meritveni okvir, naravnani na razmerje med učinkom in koristjo, ki vključuje primerjalno analizo na podlagi skupnih kazalcev (merjenih na nacionalni ravni ali z ukrepom na evropski ravni) in učenje na primerih z uporabo merljivih kazalcev.

Da bi zagotovila dolgoročno trajnost, namerava tudi okrepiti širjenje in izmenjavo izkušenj.

— Izvajanje vplivnih ključnih storitev za državljane in podjetja — do leta 2010 bodo javna naročila 100-odstotno omogočena v elektronski obliki, dejansko pa se bodo izvajala 50-odstotno, poleg tega bo dosežen dogovor o sodelovanju pri nadaljnjih vplivnih spletnih storitvah za državljane, kot so storitve, namenjene mobilnosti državljanov (npr. izpopolnjene storitve iskanja delovnih mest po vsej Evropi, socialno-varstvene storitve v zvezi z zdravstvenimi kartotekami in elektronskimi zdravniškimi recepti), ali vračanje DDV.

— Vzpostavljane ključnih pogojev, ki bodo državljanom in podjetjem omogočili, da bodo imeli do leta 2010 enostaven, varen in interoperabilen preverjeni dostop do javnih storitev v Evropi, kot so usklajene nacionalne osebne izkaznice ali oblikovanje pravne podlage za razvoj elektronske identifikacije in avtentifikacije za javne storitve.

— Predstavitev orodij za uspešno javno razpravo in udeležbo pri sprejemanju odločitev do leta 2010, pri čemer je treba obravnavati mnoga vprašanja in težave, od vključevanja do kakovosti sprejemanja odločitev.

3. Splošne pripombe

3.1 Odbor na splošno pozdravlja akcijski načrt Komisije, ki vsebuje nekatere visoke cilje, ki jih je treba doseči. Odbor se strinja z opredelitvijo ciljev in pozdravlja dejstvo, da je bil načrt predstavljen v politično primernem času, saj bo spodbudil uresničevanje ciljev lizbonske strategije, da Evropa postane najbolj konkurenčno in dinamično, na znanju temelječe gospodarstvo na svetu.

3.2 EESO ponavlja ⁽¹⁾, da mora Evropska unija predložiti jasen, dinamičen in progresiven pristop tako v zvezi s cilji Unije

⁽¹⁾ Mnenje EESO o izboljšanju izvajanja lizbonske strategije. UL C 120, 20. 5. 2005, str. 79–88, sprejeto na plenarnem zasedanju 27. 10. 2004. Poročevalec: g. Vever. Soporochevalca: g. Ehnmark in g. Simpson.

kot z institucionalno dinamiko, če želi, da bodo lizbonski cilji realistično dosegljivi. Spodbujanje e-uprave je vsekakor ustrezno sredstvo za doseg te ciljev.

3.3 Prednostna naloga je doseganje univerzalnega širokopasovnega dostopa, zato je treba izboljšati infrastrukturo na območjih, ki ne zadostujejo povpraševanju, da se zagotovi dostop do teh storitev in spodbuja uporaba storitev širokopasovnega in mobilnega omrežja.

3.4 Izvajanje ukrepov akcijskega načrta na različnih teritorialnih ravneh in izmenjava teh izkušenj bo jasno vplivalo na delovanje notranjega trga, zlasti na področju javnih naročil in glede vsakdanjih vidikov državljanstva EU, ki bodo izboljšali kakovost življenja in blaginjo evropskih državljanov.

3.4.1 Akcijski načrt se dotika temeljnih pravic, priznanih v Listini o temeljnih pravicah, kot so „dobro upravljanje“, „varstvo osebnih podatkov“, „pravica dostopa do služb za posredovanje zaposlitev“, „varovanje zdravja“ in „dostop do storitev splošnega pomena“.

3.4.2 EESO upa, da bo pri izvajanju ciljev akcijskega načrta ohranjena sedanja raven varstva in da se bo preprečilo zmanjševanje varstva teh pravic zaradi nadaljnega tehnološkega razvoja.

3.5 Za povečanje zaupanja javnosti v upravo so potrebni številni sorazmerni in zadostni varnostni ukrepi, ki so v ustreznem razmerju do stroškov, narave in pomena podatkov in varovanih procesov.

3.6 EESO je že izrazil svoje stališče o potrebi po evropskem političnem pristopu k varnosti omrežij in podatkov ⁽²⁾ ter meni, da naložbe v večjo varnost omrežja prinašajo socialne stroške in koristi, ki jih tržne cene ne odsevajo ustrezno.

3.7 EESO bo v bližnji prihodnosti predstavil bolj podrobno analizo varnosti omrežij v akcijskem načrtu i2010 ⁽³⁾.

3.8 Da bi zagotovili izvajanje akcijskega načrta v prihodnosti, je treba okrepiti sodelovanje med institucijami EU in javno upravo v državah članicah z vzpostavitvijo ustreznih poti, ki hkrati omogočajo učinkovito ocenjevanje rezultatov.

3.9 Uporabno bi bilo vzpostaviti organe za sodelovanje med različnimi javnimi upravami, tako da bi lahko državljani imeli dostop do novih storitev ne glede na to, katera uprava jih izvaja. To bi omogočilo tudi razvoj skupnih programov in boljše združevanje sedanjih rešitev.

⁽²⁾ Mnenje EESO o sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o varnosti omrežij in podatkov: predlog evropskega političnega pristopa. UL C 48, 21. 2. 2002, str. 33–41, sprejeto na plenarnem zasedanju dne 28. novembra 2001. Poročevalec: g. Retureau. Točki 3.2.1., 3.11.

⁽³⁾ Osnutek mnenja UL C 318, 23.12.2006. Poročevalec: g. Pezzini.

3.10 EESO ponovno poudarja potrebo po krepitevi evropskih javnih storitev na evropski ravni ⁽⁴⁾ (kamor spada med drugim carina, Galileo, evropska zdravstvena izkaznica in pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah, na primer pri pridobivanju dokazov in vročanju listin, ter druge nove storitve kot evropska registracija vozil in evropsko vozniško dovoljenje), pri čemer bi povezali različne javne uprave v teh sektorjih.

3.11 Ena od pomanjkljivosti akcijskega načrta je pomanjkanje nadnacionalnih ekonomskih instrumentov (IST, IDA) za pospeševanje izmenjave na področju človeških virov in na tehnični ravni. To je zlasti nujno za nove države članice in države, ki se pogajajo za članstvo v EU.

3.12 Ob upoštevanju tega in da bi se izognili položaju, v katerem države članice na področju e-uprave napredujejo z različno hitrostjo, je treba najprej oblikovati ad hoc institucionalno pobudo in proučiti vzpostavitev sklada za posodobitev teh javnih uprav ter vprašanje različne pravne obravnave z daljšimi roki izvajanja, da bodo te uprave lahko izpolnjevale cilje, opredeljene v načrtu.

3.13 EIB in Komisija bi morali predvideti tudi ekonomske instrumente za spodbujanje evropskega gospodarstva v okviru izvajanja tega akcijskega načrta.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Večja uporaba IT v družbi predstavlja izziv za razvoj in konkurenčnost, pa tudi za socialno in teritorialno kohezijo ter enake možnosti. Digitalna ločnica je ena izmed oblik neenakosti, ki najbolj vpliva na prihodnost posameznikov in regij.

4.2 Prednostna naloga mora biti preprečiti, zmanjšati oziroma popolnoma premostiti digitalno ločnico. Za to bodo potrebne takojšnje in dejavne politike za spodbujanje ali zagotavljanje digitalnih storitev, zlasti na območjih, ki zaostajajo na področju novih tehnologij. Hkrati je treba za posebne družbene skupine zagotoviti intenzivne programe računalniškega opismenjevanja, skupaj s poklicnim usposabljanjem.

4.3 EESO meni, da je treba vzpostaviti, upravljati, razvijati in vzdrževati vso potrebno infrastrukturo in vire, vključno s človeškimi viri, da bi podprli delo različnih javnih uprav pri usposabljanju in krepitevi zmogljivosti na področju IKT, z namenom razviti učinkovito organizacijo po vsej EU. To bi pripomoglo k spodbujanju in povečanju računalniške pismenosti ter spodbujanju rabe interneta.

4.3.1 Za povečanje računalniške pismenosti so potrebni ukrepi, kot so vzpostavitev in ustrezno upravljanje v celoti opremljenih in delujočih učilnic za tečaje računalniškega opismenjevanja, usposabljanje učiteljev, pomoč za priključitev ali „kuponi za uporabo interneta“ za uspešne učence, s katerimi

se lahko deloma financira pridobitev in dostop do naprav in storitev IKT, zlasti interneta.

4.3.2 Vsebina in storitve računalniškega opismenjevanja morajo temeljiti na oblikovanju, vzpostavljanju in spremljanju usposabljanja ter podpornih ukrepov za tečaje o uporabi interneta.

4.3.3 Treba bi bilo podpreti ukrepe, kot je razvoj „virtualnih kampusov“ za povprečne internetne uporabnike in zagotavljanje večjezičnih izobraževalnih vsebin za to ciljno skupino. Digitalne storitve javnih uprav lahko spodbujajo jezikovno raznolikost, učenje jezikov in večjezičnost v EU.

4.4 Spletni portali javnih uprav bi morali biti v skladu z najvišjimi mednarodno priznanimi standardi dostopnosti. To pomeni, da morajo spoštovati najvišje standarde pobude za dostopnost do spleta (WAI – Web Accessibility Initiative). Hkrati je treba spodbujati vse vrste zakonodajnih, tehničnih in organizacijskih ukrepov, ki omogočajo dostopnost IKT in interoperabilnost javnih uprav v EU.

4.5 Odpravljanje psiholoških ovir, ki včasih delijo ljudi, mora biti povezano z odpravljanjem fizičnih ovir. EESO meni, da so dostop tako do fizičnih prostorov kot tudi do komunikacijskih sistemov in sredstev ter pravno priznanje znakovnega jezika ključni koraki, ki se sedaj odvijajo v tem procesu odpiranja uprave vsem v Evropi.

4.6 Preglednost pomeni spodbujanje prostega pretoka informacij, zagotavljanje objektivnosti, točnih in pravočasnih informacij ter preprečevanje kakršnega koli morebitnega pomanjkanja preglednosti v dejavnostih uprav.

4.7 Zagotavljanje pomembnih in najnovejših informacij javnosti je jedro demokratičnega odnosa med oblastjo in državljanji. Le tako so lahko ljudje seznanjeni z delovanjem oblasti, sodelujejo pri sprejemanju odločitev ter ocenjujejo upravljanje in uspešnost.

4.8 Nenazadnje gre za usmerjanje vsega potenciala IKT v zagotavljanje boljše oblike upravljanja, ki je učinkovitejša in bližje ljudem in ki zagotavlja uporabne ter visokokakovostne digitalne storitve ter tako prispeva k vključevanju posameznikov in podjetij v informacijsko družbo.

4.9 Ti ukrepi bi morali v vseh državah članicah in v primernem časovnem obdobju:

- zagotavljati pravico posameznikov in podjetij do elektronskega komuniciranja z javno upravo;
- vzpostaviti mehanizme za zagotavljanje, da spletne storitve, ki so na voljo, ustrezajo povpraševanju, in sicer z oblikovanjem obsežnega kataloga elektronskih storitev, ki so na voljo;

⁽⁴⁾ Mnenje UL C 318, 23.12.2006, sprejeto na plenarnem zasedanju dne 14. 9. 2006. Poročevalec: g. Vever.

— zagotoviti obstoj ustreznih poti, prek katerih lahko posamezniki in podjetja uporabljajo storitve, ki jih zagotavlja javna uprava.

4.10 V mnogih primerih bo treba podjetja EU in zlasti MSP seznaniti s potrebno tehnologijo, in sicer s pomočjo „svetovalcev za tehnološki razvoj“, ki bodo izvajali tehnične ukrepe ter poslovnim sektorjem v EU, zlasti tistim, ki najbolj zaostajajo na področju IKT, zagotavljali strokovne nasvete po meri, in z vzpostavljanjem „agencij za tehnološki razvoj“ na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

4.11 Tovrstne ukrepe morajo podpreti drugi ukrepi za razširjanje teh tehnologij, ki vključujejo ukrepe za usposabljanje in krepitev zmogljivosti na področju IKT ter spodbude za MSP za uporabo visokokakovostnega dostopa do interneta in IKT na splošno.

4.12 Ukrepi za spodbujanje IKT lahko pripomorejo k vključevanju MSP EU v gospodarstvo znanja, med drugim s spodbujanjem inovativnega okolja za proizvodnjo, bolj dinamičnimi poslovnimi mrežami in učinkovitim ustvarjanjem, skupno uporabo in prenosom tehnologije in znanja.

4.13 Ustvarjanje tehnoloških rešitev ali rešitev na področju upravljanja, ki so pomembne za proizvodne sektorje EU, lahko konkretno spodbudi: primerjalna analiza za oceno stopnje razvoja IKT v različnih proizvodnih sektorjih; vzpostavitev skupnih centrov za tehnologijo ali razvoj procesov (sektorski centri za rešitve IKT); vzpostavitev centrov za zagotavljanje storitev za MSP v različnih proizvodnih sektorjih in njihova povezava s centri na področju raziskav in razvoja ter inovacij na področju IKT (sektorske delavnice IKT); spodbujanje poslovnih mrež B2B in B2C; spodbujanje mehanizmov za financiranje tveganega kapitala na področju IKT in podobnih instrumentov; vzpostavljanje spletnih strani s sezname storitev, na katere se lahko naročijo sektorji in podjetja; vzpostavitev spletnih digitalnih forumov in imenikov za MSP.

4.14 Treba bi bilo podpreti vzpostavitev centrov, specializiranih za preprečevanje, reševanje, zgodnje zaznavanje in proaktivno obravnavo problemov varnosti, pa tudi raziskave, razvoj in inovacije na področju varnosti računalnikov in IKT, ki ponu-

jajo specifične rešitve za podjetja in uprave EU, z namenom povečati zaupanje v omrežje in krepiti e-trgovanje in e-upravo.

4.15 Politične stranke in organizirana civilna družba so že sposobne hitro in učinkovito komunicirati z javnostjo in pozivajo svoje vlade k sprejetju novih ukrepov, da bodo nova sredstva komuniciranja, zlasti internet, postali običajno sredstvo dostopa in komuniciranja z vlado, neposrednega udeleževanja v kolektivnem procesu odločanja, uveljavljanja političnih pravic in — odvisno od okoliščin — celo voljenja.

4.16 EESO obžaluje dejstvo, da akcijski načrt pri doseganju ciljev — zlasti cilja izboljšanja demokratične udeležbe in odločanja v Evropi — ne omenja vloge organizirane civilne družbe.

4.17 EESO namerava na evropski ravni podpirati, spremljati in preverjati pobudo za spodbujanje vključujočega dostopa ter preseganje digitalne ločnice in tehnološkega zaostanka, ki lahko prepreči uvedbo e-uprave v nekaterih družbenih sektorjih.

4.18 Za doseg tega cilja je treba spodbujati reforme za tekoč pretok podatkov, mrežno komuniciranje in neposreden dialog med javnostjo in upravo, povečanje socialnega in demokratičnega kapitala ter krepitev skupnih digitalnih prostorov.

4.19 Kakovost demokracije je v veliki meri odvisna od dobrega delovanja uprave. Uprava mora biti sodobna in prilagodljiva, njena organizacija pa prilagojena problemom, s katerimi se sooča javnost, da je tako zmožna te probleme zgodaj prepoznati in rešiti. Delo uprave mora biti pregledno, da pri državljanih vzbuja zaupanje in občutek bližine.

4.19.1 EESO kot zagovornik participativne demokracije meni, da ta udeležba spodbuja državljansko vzgojo, olajšuje upravljanje in prispeva k zdravemu političnemu sistemu.

4.19.2 Sedanje stanje družbe znanja in tehnologije in njen razvoj je treba temeljito oceniti z uporabo stroge znanstvene in statistične analize, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti uvajanju tehnologije v družbenih sektorjih s posebnimi potrebami, da se jasno določi, katere ukrepe je treba sprejeti za uspešno premostitev digitalne ločnice, kar bo prispevalo k intenzivni rabi in uporabi IKT v evropski družbi na splošno in zlasti v teh ciljnih sektorjih.

V Bruslju, 14. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2006/.../ES o tehničnih zahtevah za plovila, namenjena za plovbo po celinskih plovnih poteh

COM(2006) 646 konč. — 2006/0210 (COD)

(2006/C 325/20)

Svet je 16. novembra 2006 sklenil, da v skladu s členom 95 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Predsedstvo Odbora je 25. oktobra 2006 strokovno skupino za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo zadolžilo za pripravo dela Odbora na tem področju.

Zaradi nujnosti zadeve je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 13. decembra 2006) imenoval za glavnega poročevalca g. RUSCHEJA ter soglasno sprejel naslednje mnenje.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Kot je Evropski ekonomsko-socialni odbor že potrdil, pripisuje velik pomen uskladitvi tehničnih zahtev za plovila, namenjena za plovbo po celinskih plovnih poteh.

1.2 Kot je navedel že v svojem mnenju o Direktivi 2006/.../ES o tehničnih predpisih za plovila, namenjena za plovbo po celinskih plovnih poteh, ki jo je treba spremeniti, je Renu najbolj prometna vodna pot na svetu. Pogoje in tehnične zahteve za to vodno pot v skladu s členom 22 Revidirane konvencije o plovbi po Renu redno posodablja Osrednja komisija za plovbo po Renu (CCNR). CCNR pri tem s posvetovanji z mednarodnimi nevladnimi organizacijami vključuje v nadaljnji razvoj svojih predpisov predstavnike civilne družbe, zlasti lastnike plovil, sindikate, ladjedelnice in dobavitelje.

1.3 Za preprečitev izkrivljanja konkurence in zagotovitev potrebne ravni varnosti, bi bilo načeloma treba nadaljnje predpise vključiti v določbe Direktive 2006/.../ES o tehničnih zahtevah za plovila, namenjena za plovbo po celinskih plovnih poteh.

1.4 Da bi se to lahko čim prej zgodilo, je v skladu s predlogom Komisije treba sprejeti spremembe Direktive 2006/.../ES o tehničnih zahtevah za plovila, namenjena za plovbo po celinskih plovnih poteh.

1.5 Poleg tega Evropski ekonomsko-socialni odbor priporoča, da odbor, ustanovljen v skladu s spremembo Direktive 2006/.../ES, Osrednji komisiji za plovbo po Renu (CCNR) prizna status opazovalke, da se zagotovi usklajen nadaljnji razvoj tehničnih zahtev.

2. Predlog Komisije

2.1 S predlogom direktive naj bi pospešili in poenostavljeno upoštevali delo drugih mednarodnih organizacij, zlasti CCNR, v postopku odbora pri nadaljnjem razvoju tehničnih zahtev za plovila, namenjena za plovbo po celinskih plovnih poteh.

2.2 Da se to omogoči, se predlaga sprememba členov direktive in Priloge II, ki se nanašajo na tehniko postopka; ti členi omogočajo prožno prilagajanje pravnega reda Skupnosti zahtevam, ki jih je treba izpolniti za pridobitev spričeval za plovbo po celinskih plovnih poteh v skladu s členom 22 Revidirane konvencije o plovbi po Renu.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Evropski parlament je že večkrat izrazil stališče, da je pomembno tesno sodelovanje vseh mednarodnih organizacij, pristojnih za plovbo po celinskih plovnih poteh. To zlasti velja za sodelovanje med Skupnostjo in CCNR.

3.2 Države članice in Komisija menijo, da bi moralo biti sodelovanje med Skupnostjo in CCNR čim bolj učinkovito in tesno. Za to bi bil status opazovalke CCNR v odboru EU koristen. Odbor lahko samostojno odloča, kako bo komisijo CCNR primerno vključil v svoje delo.

3.3 Uvodne izjave predloga direktive in člen 20(1) Direktive 2006/.../ES o tehničnih zahtevah za plovila, namenjena za plovbo po celinskih plovnih poteh, poudarjajo pomembno vlogo CCNR in potrebo po uskladitvi predpisov Skupnosti in CCNR.

3.4 Zato se priporoča, da se CCNR dodeli status opazovalke v odboru. Treba je pripomniti, da Evropska komisija že ima status opazovalke v CCNR in lahko sodeluje v tehničnih odborih CCNR.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o Predlogu uredbe Evropskega Parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (EGS) št. 3922/91 o uskladitvi tehničnih predpisov in upravnih postopkov na področju civilnega letalstva

COM(2006) 645 konč. — 2006/0209 (COD)

(2006/C 325/21)

Svet je 15. novembra 2006 sklenil, da v skladu s členom 71 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o zgoraj omenjenem dokumentu.

Predsedstvo Odbora je 21. novembra 2006 strokovno skupino za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo zadolžilo za pripravo dela Odbora na tem področju.

Zaradi nujnosti zadeve je Evropski ekonomsko-socialni odbor na 431. plenarnem zasedanju 13. in 14. decembra 2006 (seja z dne 13. decembra 2006) za glavnega poročevalca imenoval g. Simonsa ter mnenje sprejel soglasno.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Odbor se strinja s predlogom Komisije za uredbo, če bo uvedba „regulativnega postopka s pregledom“ pomenila boljše vključevanje sozakonodajalcev v pregledovanje podzakonskih aktov.

1.2 Glede na nujnost začetka veljavnosti Uredbe EU-OPS-1 (ki spreminja Uredbo št. 3922/91) Odbor predlaga hitro sprejetje predloga Komisije.

2. Uvod

2.1 Namen tega predloga Komisije je spremeniti Uredbo Sveta (EGS) št. 3922/91 o uskladitvi tehničnih predpisov in upravnih postopkov na področju civilnega letalstva ⁽¹⁾, da bi jo uskladili s Sklepom Sveta št. 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji ⁽²⁾ podeljenih izvedbenih pooblastil, kakor je bila nazadnje spremenjena s Sklepom Sveta št. 2006/512/ES z dne 17. julija 2006 ⁽³⁾.

2.2 Sklep št. 2006/512/ES je uvedel novo vrsto postopka za uresničevanje izvedbenih pooblastil, to je „regulativni postopek s pregledom“.

2.3 Regulativni postopek s pregledom je zdaj treba uporabiti za ukrepe splošnega obsega, katerih cilj je spremeniti nebitvene elemente temeljnega instrumenta, ki je bil sprejet v skladu s postopkom iz člena 251 Pogodbe, med drugim s črtanjem nekaterih navedenih elementov ali z dopolnitvijo instrumenta z dodajanjem novih nebitvenih elementov.

2.4 Novi regulativni postopek je zlasti treba uporabiti, kadar se priloge k osnovnemu instrumentu črtajo, spremenijo ali nadomestijo ali pa se prilagodijo znanstvenemu in tehničnemu napredku. Vendar pa se bo standardni regulativni postopek še vedno uporabljal v primerih, kadar bo Komisija državi članici odobrila odstopanje pri uporabi temeljnega instrumenta ali njegovih prilog.

2.5 Člen 8(1), (3) in (4) ter člen 11 Uredbe (ES) št. 3922/91 pooblašča Komisijo, da z regulativnim postopkom črta, spremeni ali prilagodi skupne predpise v Prilogi III.

2.6 Zato je treba to uredbo spremeniti, da se lahko sprejmejo ti izvedbeni ukrepi z uporabo novega regulativnega postopka s pregledom.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Sklep 2006/512/ES določa postopke za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil. Cilj tega sklepa je z novim komitološkim postopkom, „regulativnim postopkom s pregledom“, Svet in Parlament bolje vključiti v pripravo ukrepov in sklepov „kvazi zakonodajne narave“, ki jih sprejema Komisija.

3.2 Ta postopek bi se lahko uporabljal, ko se izpolnijo trije pogoji:

— če je bil temeljni instrument sprejet v skladu s postopkom iz člena 251 Pogodbe,

— če temeljni instrument predvideva sprejetje ukrepov splošnega obsega in

— če so bili ti ukrepi sprejeti z namenom spremeniti nebitvene elemente temeljnega instrumenta, med drugim s črtanjem nekaterih navedenih elementov ali z dopolnitvijo instrumenta z dodajanjem novih nebitvenih elementov.

⁽¹⁾ UL L 373, 31. 12. 1991, str. 4. Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo.

⁽²⁾ UL L 184, 17.7.1999, str. 23.

⁽³⁾ UL L 200, 22.7.2006, str. 11.

3.3 Odbor meni, da je predlog Komisije ustrezen, saj bo uvedba „regulativnega postopka s pregledom“ pomenila boljše vključevanje sozakonodajalcev pri pregledovanju podzakonskih aktov.

3.4 Sklep Sveta št. 2006/512/ES je začel veljati 23. julija 2006 in obsega tekoče zakonodajne postopke. Komisija zato predlaga dopolnitev Uredbe EU-OPS s tem predlogom.

3.5 Glede na nujnost začetka veljavnosti Uredbe EU-OPS-1 (ki spreminja Uredbo št. 3922/91) Odbor predlaga hitro sprejetje predloga Komisije.

4. **Posebne ugotovitve**

Ni posebnih ugotovitev.

V Bruslju, 13. decembra 2006.

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Dimitris DIMITRIADIS
